

UNICREDIT BANK SRBIJA AD, BEOGRAD

**IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA
I KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI
ZA 2018. GODINU**

SADRŽAJ

	Strana
IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 – 2
KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI	
Konsolidovani bilans stanja	3
Konsolidovani bilans uspeha	4
Konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu	5
Konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu	6
Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine	7 – 8
Napomene uz konsolidovani finansijski izveštaj	9 – 108
Prilog: Godišnji izveštaj o poslovanju	

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

AKCIONARIMA BANKE „UNICREDIT BANK SRBIJA“ AD, BEOGRAD

Izvršili smo reviziju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja banke „UniCredit Bank Srbija“ a.d., Beograd i njenih zavisnih privrednih društava, (u daljem tekstu: Grupa), koji obuhvataju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine i odgovarajući konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu, kao i konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan, pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje.

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe obuhvataju izveštaje banke „UniCredit Bank Srbija“ a.d., Beograd i zavisnih privrednih društava „UniCredit Leasing Srbija“ d.o.o., Beograd i „UniCredit Partner“ d.o.o., Beograd

Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne za pripremu konsolidovanih finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da, na osnovu izvršene revizije, izrazimo mišljenje o priloženim konsolidovanim finansijskim izveštajima. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji i standardima revizije primenljivim u Republici Srbiji. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uveravanja da konsolidovani finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju prikupljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima datim u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Izbor postupaka zavisi od revizijskog prosuđivanja, uključujući procenu rizika od nastanka materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u konsolidovanim finansijskim izveštajima, bilo da je u pitanju kriminalna radnja ili greška. Prilikom procene rizika revizor uzima u obzir interne kontrole relevantne za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja, u cilju odabira adekvatnih revizorskih procedura u datim okolnostima, ali ne i za izražavanje mišljenja o efektivnosti internih kontrola Grupe. Revizija, takođe, obuhvata ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivosti računovodstvenih procena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocenu opšte prezentacije konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo prikupili dovoljni i adekvatni da obezbede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (Nastavak)

Mišljenje

Po našem mišljenju, priloženi konsolidovani finansijski izveštaji objektivno i istinito, po svim bitnim pitanjima, prikazuju finansijsku poziciju Grupe na dan 31. decembra 2018. godine, rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu završenu na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.

Skretanje pažnje

Grupa je u tekućem izveštajnom periodu otpočela sa primenom standarda MSFI 9 – Finansijski instrumenti. U skladu sa gore navedenim standardom, Grupa je odabrala opciju bez promene uporednih podataka za 2017. godinu, stoga su uporedni podaci prikazani u skladu sa MRS 39 – Finansijski instrumenti – priznavanje i odmeravanje.

Efekte usklađivanja knjigovodstvene vrednosti finansijskih sredstava i obaveza na datum prve primene standarda su priznati na teret nerasporedjene dobiti i obelodanjeni su u Napomeni 2(g) uz pojedinačne finansijske izveštaje.

Naše mišljenje ne sadrži rezervu po navedenom pitanju.

Ostala pitanja

Finansijski izveštaji Grupe za 2017. godinu su bili predmet revizije od strane drugog revizora, koji je u svom Izveštaju od 23. februara 2018. godine izrazio mišljenje bez rezerve na konsolidovane finansijske izveštaje.

Izveštaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtevima

Grupa je odgovorna za sastavljanje Godišnjeg izveštaja o poslovanju, u skladu sa zahtevom Zakona o računovodstvu Republike Srbije (Službeni glasnik Republike Srbije broj 62/2013 i 30/2018). Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o usklađenosti Godišnjeg izveštaja o poslovanju sa konsolidovanim finansijskim izveštajima za poslovnu 2018. godinu. U vezi sa tim, naši postupci se sprovode u skladu sa Međunarodnim standardom revizije 720 – Odgovornost revizora u vezi sa ostalim informacijama u dokumentima koji sadrže finansijske izveštaje koji su bili predmet revizije, i ograničeni smo na ocenu usaglašenosti izveštaja o poslovanju sa finansijskim izveštajima.

Po našem mišljenju, finansijske informacije prikazane u Godišnjem izveštaju o poslovanju su, po svim materijalno značajnim pitanjima, usklađene sa konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe za godinu koja se završila na dan 31. decembra 2018. godine.

Beograd, 14. februar 2019. godine

Petar Grubor
Ovlašćeni revizor

TC Stari Merkator | Palmira Toljatija 5/III | 11070 Novi Beograd | Republika Srbija | Tel/fax: +381 11 30 18 445
www.pkf.rs | mat.br. 08752524 | PIB 102397694 | t.r. 285-2011000000084-52 Sberbank | šifra delatnosti 6920

PKF d.o.o. je članica PKF International Limited familije pravno nezavisnih firmi i ne prihvata bilo kakvu odgovornost i obaveze proistekle delovanjem ili nedelovanjem pojedinačnih članica ili korespondentskih firmi.
PKF d.o.o. is a member firm of the PKF International Limited family of legally independent firms and does not accept any responsibility or liability for the actions or inactions of any individual member or correspondent firm or firms.

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2018. godine

(U hiljadama dinara)

	Napomena	2018.	2017.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3.l, 22	53.405.309	29.661.017
Potraživanja po osnovu derivata	3.m, 23	682.823	185.204
Hartije od vrednosti	3.k, 3.p, 24	101.927.293	84.345.367
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	3.k, 3.o, 25	21.019.696	11.885.064
Kredit i potraživanja od komitenata	3.k, 3.o, 26	266.406.450	240.608.342
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	3.n, 27	222.773	192.251
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	3.n, 28	2	9.195
Nematerijalna imovina	3.r, 3.t, 29	1.627.558	1.165.916
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.q, 3.t, 30	1.599.656	1.554.223
Investicione nekretnine	31	1.331	1.364
Odložena poreska sredstva	3.j, 32	240.617	172.085
Ostala sredstva	33	1.145.893	1.000.303
Ukupna aktiva		448.279.401	370.780.331
Obaveze po osnovu derivata	3.m, 34	723.632	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3.k, 3.u, 35	142.879.336	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	3.k, 3.u, 36	220.931.036	186.658.833
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	3.n, 37	488.580	448.794
Subordinirane obaveze	3.u, 38	-	2.718.490
Rezervisanja	3.v, 3y, 39	1.136.326	1.076.838
Tekuće poreske obaveze	3.j, 21.4	451.881	205.253
Odložene poreske obaveze	3.j, 32	412	-
Ostale obaveze	40	2.862.308	2.644.579
Ukupno obaveze		369.473.511	300.635.948
Akcijski kapital	42.1	24.169.776	24.169.776
Dobitak	42.1	10.198.862	7.437.207
Rezerve	42.1	44.437.252	38.537.400
Ukupan kapital		78.805.890	70.144.383
Ukupna pasiva		448.279.401	370.780.331

Beograd, 14. februar 2019. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Feza Tan
Predsednica Izvršnog odbora

Feza Tan

Sandra Vojnović
Član Izvršnog odbora
Direktor Sektora za strategiju i finansije

Mirjana Kovačević
Mirjana Kovačević
Direktor Direkcije za računovodstvo

KONSOLIDOVANI BILANS USPEHA

Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama dinara)

	<u>Napomena</u>	2018	2017
Prihodi od kamata	3.d, 7	16.504.300	15.145.641
Rashodi kamata	3.d, 7	(2.564.603)	(2.782.070)
Neto prihod po osnovu kamata		13.939.697	12.363.571
Prihodi od naknada i provizija	3.e, 8	4.863.881	4.362.623
Rashodi naknada i provizija	3.e, 8	(1.300.571)	(1.355.835)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		3.563.310	3.006.788
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	3.f, 9	145.562	203.908
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti	3.g, 10	172.506	305.731
Neto gubitak po osnovu zaštite od rizika	3.h, 11	(10.705)	(33.865)
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	3.c, 12	1.406.429	1.357.787
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	3.k, 13	(2.879.851)	(2.626.765)
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	3.i, 14	2.099.033	12.760
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja investicija u pridružena društva i zajedničke poduhvate	15	-	120.379
Ostali poslovni prihodi	16	10.773	12.639
Ukupan neto poslovni prihod		18.446.754	14.722.933
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	17	(3.094.585)	(2.894.755)
Troškovi amortizacije	3.q, 3.r, 18	(583.909)	(538.903)
Ostali prihodi	19	95.891	109.662
Ostali rashodi	20	(4.633.649)	(4.104.322)
Dobitak pre oporezivanja		10.230.502	7.294.615
Porez na dobitak	3.j, 21	(855.847)	(513.098)
Dobitak nakon oporezivanja		9.374.655	6.781.517

Beograd, 14. februar 2019. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Feza Tan
Predsednica Izvršnog odbora

Feza Tan

Sandra Vojnović
Član Izvršnog odbora
Direktor Sektora za strategiju i finansije

Mirjana Kovačević
Direktor Direkcije za računovodstvo

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU
Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine
 (U hiljadama dinara)

	<u>Napomena</u>	2018.	2017.
DOBITAK PERIODA		9.374.655	6.781.517
<i>Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:</i>			
- Aktuarski dobici		6.800	9.856
<i>Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:</i>			
- Pozitivni/(negativni) efekti promene vrednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		651.976	(255.417)
Gubitak po osnovu poreza koji se odnosi na ostali rezultat perioda	32.2	(1.020)	(1.478)
Ukupan pozitivan/(negativan) ostali rezultat perioda	42.2	657.756	(247.039)
UKUPAN POZITIVAN REZULTAT PERIODA		10.032.411	6.534.478

Beograd, 14. februar 2019. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Feza Tan
 Predsednica Izvršnog odbora

Sandra Vojnović
 Član Izvršnog odbora
 Direktor Sektora za strategiju i finansije

Mirjana Kovačević
 Direktor Direkcije za računovodstvo

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU

Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine

(U hiljadama dinara)

	Akcijski i ostali kapital	Emisiona premija	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve	Revalorizacione rezerve	Dobitak	Ukupno
Početno stanje na dan 1. januara prethodne godine	23.607.620	562.156	32.020.480	1.787.359	6.882.290	64.859.905
Korigovano početno stanje na dan 1. januara prethodne godine	23.607.620	562.156	32.020.480	1.787.359	6.882.290	64.859.905
Ukupan negativan ostali rezultat perioda	-	-	-	(247.039)	-	x
Dobitak tekuće godine	-	-	-	-	6.781.517	x
Raspodela dobiti - povećanje	-	-	4.976.600	-	-	x
Raspodela dobiti, odnosno pokriće gubitka - smanjenje	-	-	-	-	(4.976.600)	x
Isplata dividendi	-	-	-	-	(1.250.000)	x
Ukupne transakcije s vlasnicima	-	-	4.976.600	-	(6.226.600)	x
Stanje na dan 31. decembra prethodne godine	23.607.620	562.156	36.997.080	1.540.320	7.437.207	70.144.383
Početno stanje na dan 1. januara tekuće godine	23.607.620	562.156	36.997.080	1.540.320	7.437.207	70.144.383
Efeti prve primene novih MSFI - povećanje	-	-	-	319.182	-	x
Efeti prve primene novih MSFI - smanjenje	-	-	-	-	(435.086)	x
Korigovano početno stanje na dan 1. januara tekuće godine	23.607.620	562.156	36.997.080	1.859.502	7.002.121	70.028.479
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda	-	-	-	657.756	-	x
Dobitak tekuće godine	-	-	-	-	9.374.655	x
Raspodela dobiti - povećanje	-	-	4.922.914	-	-	x
Raspodela dobiti, odnosno pokriće gubitka - smanjenje	-	-	-	-	(4.922.914)	x
Isplata dividendi	-	-	-	-	(1.255.000)	x
Ukupne transakcije s vlasnicima	-	-	4.922.914	-	(6.177.914)	x
Stanje na dan 31. decembra tekuće godine	23.607.620	562.156	41.919.994	2.517.258	10.198.862	78.805.890

Beograd, 14. februar 2019. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Feza Tan
Predsednica Izvršnog odbora

Bojica B. K.

Sandra Vojnović
Član Izvršnog odbora
Direktor Sektora za strategiju i finansije

Mirjana Kovačević
Mirjana Kovačević
Direktor Direkcije za računovodstvo

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama dinara)

<u>Napomena</u>	2018.	2017.
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	27.039.288	25.607.166
Prilivi od kamata	12.244.358	12.230.574
Prilivi od naknada	4.839.637	4.512.673
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih aktivnosti	9.955.293	8.863.799
Prilivi od dividendi i učešća u dobitku	-	120
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(17.112.947)	(19.191.780)
Odlivi po osnovu kamata	(2.438.762)	(2.631.134)
Odlivi po osnovu naknada	(1.297.274)	(1.356.084)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(2.971.452)	(3.052.140)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina na teret rashoda	(544.849)	(588.413)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(9.860.610)	(11.564.009)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre povećanja ili smanjenja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	9.926.341	6.415.386
Smanjenje finansijskih sredstava i povećanje finansijskih obaveza	73.594.825	42.353.214
Smanjenje potraživanja po osnovu hartija od vrednosti i ostalih finansijskih sredstava koja nisu namenjena investiranju	682.803	-
Povećanje depozita i ostalih finansijskih obaveza prema bankama i drugim finansijskim organizacijama, centralnoj banci i komitentima	72.706.733	42.353.214
Povećanje drugih finansijskih obaveza	205.289	-
Povećanje finansijskih sredstava i smanjenje finansijskih obaveza	(51.467.520)	(30.726.233)
Povećanje kredita i drugih potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija, centralne banke i komitenata	(51.375.973)	(30.726.233)
Smanjenje obaveza po osnovu derivata namenjenih zaštititi od rizika i promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	(91.547)	-
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre poreza na dobit	32.053.646	18.042.367
Plaćeni porez na dobit	(651.071)	(342.432)
Isplaćene dividende	(1.255.000)	(1.250.000)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	30.147.575	16.449.935
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	17.865	120.379
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	17.865	120.379
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(14.529.742)	(3.836.879)
Odlivi po osnovu ulaganja u investicione hartije od vrednosti	(13.397.250)	(3.066.018)
Odlivi za kupovinu nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	(1.132.492)	(770.861)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(14.511.877)	(3.716.500)

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE (nastavak)
Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine
 (U hiljadama dinara)

	<u>Napomena</u>	2018.	2017.
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		(7.815.474)	(6.666.518)
Odlivi po osnovu subordiniranih obaveza		(2.811.628)	-
Odlivi po osnovu uzetih kredita		(5.003.846)	(6.666.518)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja		(7.815.474)	(6.666.518)
Svega prilivi gotovine		100.651.978	68.080.759
Svega odlivi gotovine		(92.831.754)	(62.013.842)
Neto povećanje gotovine		7.820.224	6.066.917
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine	3.1, 43	22.805.898	16.817.106
Negativne kursne razlike		(853)	(78.125)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	3.1, 43	30.625.269	22.805.898

Beograd, 14. februar 2019. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Feza Tan
 Predsednica Izvršnog odbora

Sandra Vojnović
 Član Izvršnog odbora
 Direktor Sektora za strategiju i finansije

Mirjana Kovačević
 Direktor Direkcije za računovodstvo

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKARSKE GRUPE

Bankarska grupa (u daljem tekstu: „Grupa“) sastoji se od matičnog pravnog lica UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd (u daljem tekstu: „Matično pravno lice“ ili „Banka“) i zavisnih pravnih lica UniCredit Leasing Srbija d.o.o. Beograd i UniCredit Partner d.o.o. Beograd. U januaru 2016. godine Banka je postala 100% vlasnik navedenih pravnih lica.

(a) Osnivanje i poslovanje Banke

UniCredit Bank Srbija a.d., Beograd (u daljem tekstu: „Banka“) je prvobitno osnovana kao HVB Banka Jugoslavija („HVB“) 2001. godine nakon pribavljanja dozvole za rad od Narodne banke Jugoslavije 2. jula 2001. godine. Dana 1. oktobra 2005. godine registrovana je statusna promena spajanja uz pripajanje privrednih subjekata HVB banke Srbija i Crna Gora a.d., Beograd, kao sticaoca i Eksport-Import banke Eksimbanke a.d., Beograd, kao društva koje prestaje pripajanjem. Banka je promenila naziv u UniCredit Bank Srbija a.d., Beograd 30. marta 2007. godine.

Banka je član UniCredit Grupe. U skladu sa reorganizacijom aktivnosti bankarske grupe u zemljama Centralne Istočne Evrope, a na osnovu Ugovora o odvajanju i preuzimanju, zaključenog 31. avgusta 2016. godine između UniCredit Bank Austria AG i UCG Beteiligungsverwaltung GmbH i Ugovora o pripajanju, zaključenog 30. septembra 2016. godine između UCG Beteiligungsverwaltung GmbH i UniCredit SpA, UniCredit Bank Austrija AG prenela je 100% vlasništva na austrijsku holding kompaniju UCG Beteiligungsverwaltung GmbH. Pripajanjem UCG Beteiligungsverwaltung GmbH sa UniCredit SpA, UniCredit SpA postaje jedini akcionar UniCredit Bank Srbija a.d., Beograd.

Banka je registrovana u Republici Srbiji za obavljanje kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu, poslova platnih usluga kao i drugih poslova definisanih Zakonom o bankama i Statutom Banke.

U januaru 2016. godine Banka je postala 100% vlasnik pravnih lica UniCredit Leasing Srbija d.o.o. Beograd i UniCredit Partner d.o.o. Beograd.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka se sastojala od centrale u Beogradu i sedamdeset i dve ekspoziture u različitim gradovima širom Republike Srbije (31. decembra 2017. godine: sedamdeset i jedna ekspozitura).

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka je imala 1.280 zaposlenih radnika (31. decembra 2017. godine: 1.254 zaposlenih).

(b) Osnivanje i poslovanje zavisnog pravnog lica UniCredit Leasing Srbija d.o.o. Beograd

Zavisno pravno lice UniCredit Leasing Srbija d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: Lizing) osnovano je rešenjem Trgovinskog suda u Beogradu broj uložka 1-92733-00 od 18. maja 2004. godine pod nazivom HVB Leasing d.o.o. Beograd. Osnivač Lizinga je Bank Austria Creditanstal Leasing GmbH, Beč. Dana 11. aprila 2007. godine je promenjen naziv Lizinga u UniCredit Leasing d.o.o., Beograd. Promena osnivača je upisana u registar Agencije za privredne registre u Beogradu pod brojem 4109/2009 od 10. februara 2009. godine, kada je kao osnivač upisan UniCredit Global Leasing S.p.A., Milano. U januaru 2016. godine, na osnovu Ugovora o kupoprodaji udela i dobijanja saglasnosti Narodne banke Srbije, Banka je postala 100% vlasnik Lizinga. Navedena promena vlasništva je registrovana 26. januara 2016. godine kod Agencije za privredne registre.

Lizing se bavi poslovima finansijskog lizinga.

Na dan 31. decembra 2018. godine Lizing je imao 29 zaposlenih radnika (31. decembra 2017. godine: 30 zaposlena).

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKARSKE GRUPE (nastavak)

(c) Osnivanje i poslovanje zavisnog pravnog lica UniCredit Partner d.o.o. Beograd

Zavisno pravno lice UniCredit Partner d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: Partner) osnovano je 3. maja 2006. godine pod nazivom HVB Partner d.o.o. za zastupanje u osiguranju Beograd. Osnivač Partnera je BA-CA Leasing Versicherungs service GmbH Beč, Austrija, a zatim se rešenjem BDŽU 30358/2013/01-01 od dana 9. aprila 2013 godine menja osnivač u Allegro Leasing Gesellschaft m.b.h. Osnivanje Partnera je upisano u registar Agencije za Privredne Registre u Beogradu pod brojem BD 3370/2007 dana 13. marta 2007. godine. Dana 4. juna 2008. godine je registrovana promena naziva u UniCredit Partner d.o.o. za zastupanje u osiguranju Beograd.

U januaru 2016. godine, na osnovu Ugovora o kupoprodaji udela i dobijanja saglasnosti Narodne banke Srbije, Banka je postala 100% vlasnik Partnera. Navedena promena vlasništva je registrovana 12. januara 2016. godine kod Agencije za privredne registre.

Partner je registrovan za obavljanje delatnosti zastupnika i posrednika u osiguranju. Partner je 16. aprila 2007. godine zaključio Ugovor o zastupanju sa Wiener Staedtische osiguranjem a.d. Beograd, Trešnjinog Cveta 1, kao glavnim osiguravačem. Na osnovu dobijene pismene saglasnosti glavnog osiguravača i ostalih osiguravajućih društava, Partner zastupa i sledeća osiguravajuća društva: Generali osiguranje a.d. Beograd, DDOR Novi Sad a.d., Novi Sad, Dunav osiguranje a.d., Beograd, AMS osiguranje a.d., Beograd, Triglav osiguranje a.d., Beograd, UNIQA osiguranje a.d., Beograd i Društvo za osiguranje preuzeto od strane UNIQA osiguranja „Basler osiguranje“ a.d., Beograd.

Na dan 31. decembra 2018. godine Partner je imao 2 zaposlena radnika (31. decembra 2017. godine: 2 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

(a) Osnove za sastavljanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izveštaja

Pravna lica i preduzetnici u Republici Srbiji su u obavezi da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja vrše u skladu sa Zakonom o računovodstvu (u daljem tekstu "Zakon", "Sl. glasnik RS", br. 62/2013 i 30/2018). Grupa je u obavezi da primenjuje Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI"), koji u smislu navedenog zakona, obuhvataju: Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja ("Okvir"), Međunarodne računovodstvene standarde ("MRS"), Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI") i sa njima povezana tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda ("IFRIC"), naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, odobrene od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("Odbor"), čiji je prevod utvrdilo i objavilo ministarstvo nadležno za poslove finansija. Dodatno, u skladu sa Izmenama i dopunama Zakona o bankama ("Sl. glasnik RS", br. 14/2015), bankarske grupe u Republici Srbiji su dužne da prilikom sastavljanja godišnjih konsolidovanih finansijskih izveštaja primenjuju Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja, kao i naknadne izmene standarda i sa njima povezana tumačenja, od dana njihovog izdavanja od strane nadležnih tela.

Priloženi konsolidovani finansijski izveštaji su prikazani u formatu propisanom Odlukom o obrascima i sadržini pozicija u obrascima finansijskih izveštaja za banke ("Službeni glasnik RS" br. 101/2017, 38/2018 i 103/2018).

Konsolidovani finansijski izveštaji su sastavljeni na osnovu načela prvobitne (istorijske) vrednosti, osim vrednovanja finansijskih sredstava i obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha i finansijskih sredstava po fer vrednosti kroz ostali rezultat u tekućoj godini, odnosno, finansijskih sredstava i obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju u prethodnoj godini.

Istorijski trošak je zasnovan na fer vrednosti naknade plaćene u zamenu za dobra i usluge.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(a) Osnove za sastavljanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izveštaja (nastavak)

Fer vrednost je cena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji između učesnika na tržištu na datum odmeravanja, bez obzira na to da li je cena direktno utvrdiva ili procenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Prilikom procenjivanja fer vrednosti sredstva ili obaveze, Grupa uzima u obzir karakteristike datog sredstva ili obaveze ukoliko bi i ostali učesnici na tržištu uzeli navedene karakteristike u obzir prilikom utvrđivanja cene navedenog sredstva ili obaveze na datum odmeravanja. U priloženim finansijskim izveštajima, za svrhe vrednovanja i/ili obelodanjivanja, fer vrednost je utvrđena na prethodno opisani način, osim za transakcije plaćanja akcijama, koje su u delokrugu MSFI 2, transakcija lizinga, koje su u delokrugu MRS 17 i vrednovanja koja imaju neke sličnosti sa fer vrednošću ali nisu fer vrednost, kao što su neto prodajna vrednost u MRS 2 ili vrednost u upotrebi u MRS 36.

Takođe, za potrebe finansijskog izveštavanja, odmeravanja fer vrednosti kategorisana su u nivoe 1, 2 ili 3 na osnovu stepena utvrdivosti parametara za utvrđivanje fer vrednosti i značaja navedenih parametara za odmeravanje fer vrednosti u celini, kako sledi:

- Nivo 1 – parametri nivoa 1 su cene za identična sredstva ili obaveze kotirane (nekorigovane) na aktivnim tržištima koje su subjektu dostupne na datum odmeravanja;
- Nivo 2 – parametri nivoa 2 su parametri koji nisu kotirane cene svrstane u nivo 1, a koji su utvrdivi za dato sredstvo ili obavezu, direktno ili indirektno; i
- Nivo 3 – parametri nivoa 3 su neutvrdivi za dato sredstvo ili obavezu.

Grupa je u sastavljanju ovih finansijskih izveštaja primenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe su iskazani u hiljadama dinara. Dinar predstavlja zvaničnu izveštajnu valutu u Republici Srbiji.

Objavljeni standardi/izmene postojećih standarda i tumačenja koji su stupili na snagu u tekućem periodu obelodanjeni su u napomeni 2(b). Objavljeni standardi/izmene postojećih standarda i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu obelodanjeni su u napomeni 2(c).

(b) *Primena novih standarda i izmena postojećih standarda koji su na snazi u tekućoj godini*

U 2018. godini Grupa je primenila sledeće nove standarde kao i izmene postojećih standarda koji su stupili na snagu za izveštajne periode na dan ili nakon 1. januara 2018. godine:

- MSFI 9 "Finansijski instrumenti",
- MSFI 15 „Prihodi od ugovora sa kupcima” i tumačenja,
- Izmene MSFI 7 R „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“,
- Izmene MSFI 4 „Ugovori o osiguranju“ – Primenom MSFI 9 „Finansijski instrumenti” sa MSFI 4 „Ugovori o osiguranju“,
- IFRIC 22 „Razmatranje transakcija i avansa u stranim valutama“,
- Izmene MRS 40 „Investicione nekretnine” – Prenos investicionih nekretnina,
- Izmene MSFI 2 „Plaćanja akcijama” – Klasifikacija i merenje transakcija plaćanja akcijama,
- Izmene MSFI 1 i MRS 28 na osnovu „Unapređenja MSFI (za period od 2014. do 2016. godine)“

U nastavku su data detaljnija objašnjenja efekata primene MSFI 9 i MSFI 15 na konsolidovane finansijske izveštaje Grupe.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(b) *Primena novih standarda i izmena postojećih standarda koji su na snazi u tekućoj godini (nastavak)*

(i) *MSFI 9: "Finansijski instrumenti"*

MSFI 9 zamenjuje MRS 39 za izveštajne periode na dan ili nakon 1. januara 2018. godine. Kao što je dozvoljeno standardom, Grupa je odabrala opciju da ne menja uporedne podatke za 2017. godinu. Saglasno tome, uporedni podaci za 2017. godinu su prikazani prema MRS 39 i time nisu uporedivi sa podacima koji su prikazani za 2018. godinu. Efekti usklađivanja knjigovodstvene vrednosti finansijskih sredstava i obaveza na datum prve primene standarda su priznati preko nerasporedjene dobiti kao korekcija početnog stanja za 2018. godinu i obelodanjeni su u napomeni 2(g).

Ključni zahtevi MSFI 9:

o *Klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata*

MSFI 9 uvodi značajne izmene vezano za klasifikaciju i vrednovanje finansijskih instrumenata u poređenju sa MRS 39.

Klasifikacija i vrednovanje finansijskih sredstava, izuzev vlasničkih instrumenata i derivata, se zasnivaju na biznis modelu na osnovu kojeg Grupa upravlja finansijskim sredstvom i karakteristikama novčanih tokova (SPPI kriterijum). Novi standard uvodi tri osnovne kategorije finansijskih sredstava: finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti, finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali rezultat i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha čime su zamenjene kategorije finansijskih sredstava po MRS 39 (kreditni i potraživanja, finansijska sredstva koja se drže do dospeća, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha). Takođe, prema MSFI 9, ukoliko se instrument kapitala ne drži radi trgovanja, može se doneti neopoziva odluka pri početnom priznavanju da se takav instrument meri po fer vrednosti kroz ostali rezultat, pri čemu se jedino prihod od dividendi priznaje u okviru bilansa uspeha.

U vezi sa klasifikacijom i odmeravanjem finansijskih obaveza MSFI 9 zadržava osnovne zahteve MRS 39. Međutim vezano za odmeravanje finansijskih obaveza inicijalno označenih po fer vrednosti kroz bilans uspeha, MSFI 9 zahteva da iznos promene u fer vrednosti finansijske obaveze koja nastane usled promena kreditnog rizika bude prikazan u ostalom rezultatu, osim ako bi prezentacija efekta promene kreditnog rizika obaveze prouzrokovala ili uvećala računovodstvenu neusaglašenost u bilansu uspeha. Promene fer vrednosti obaveze koje nastaju usled kreditnog rizika naknadno se ne reklasifikuju u bilansu uspeha. Prema MRS 39, ceo iznos promene fer vrednosti finansijske obaveze označene za odmeravanje po fer vrednosti kroz bilans uspeha, prikazuje se u okviru bilansa uspeha.

o *Obezvredjenje finansijskih instrumenata*

U vezi sa obezvređenjem finansijskih sredstava, MSFI 9 zahteva primenu modela očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) za razliku od modela nastalih kreditnih gubitaka prema MRS 39. MSFI 9 zahteva da Grupa utvrdi ECL za kredite i ostale dužničke instrumente izuzev instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha, kao i za finansijske garancije i preuzete neopozive obaveze po osnovu nepovučanih kredita i plasmana. Saglasno MSFI 9 kreditni gubici se ranije priznaju u odnosu na MRS 39 s obzirom da više nije neophodno da se kreditni događaj desi pre priznavanja kreditnih gubitaka.

o *Računovodstvo zaštite od rizika*

MSFI 9 je uveo nova pravila koja se primenjuju na računovodstvo zaštite od rizika vezano za određivanje odnosa zaštite i testiranje njegove efikasnosti.

Kao što je dozvoljeno odredbama MSFI 9, Grupa je odabrala opciju da nastavi da primenjuje MRS 39 vezano za računovodstvo zaštite od rizika.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(b) *Primena novih standarda i izmena postojećih standarda koji su na snazi u tekućoj godini (nastavak)*

(i) *MSFI 9: "Finansijski instrumenti" (nastavak)*

Promene računovodstvenih politika vezano za klasifikaciju i vrednovanje, obezvređenje finansijskih instrumenata i ostale zahteve MSFI 9 detaljnije su prikazane u napomeni 3(k). Kvantitativni efekti prve primene MSFI 9 na dan 1. januar 2018. godine obelodanjeni su u napomeni 2(g).

(ii) *MSFI 7 R*

Sa ciljem iskazivanja razlika između MSFI 9 i MRS 39, izmenjen je postojeći standard MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“ što je Grupa primenila, zajedno sa MSFI 9, za godinu koja počinje 1. januara 2018. godine. Izmene obuhvataju tranziciona obelodanjivanja kao što je prikazano u napomeni 2(g), detaljne kvalitativne i kvantitativne informacije o obračunu ECL, kao što su pretpostavke i podaci koji su korišćeni, prikazane su u napomenama 3(k)(viii) i 4(b). Usaglašavanje krajnjeg knjigovodstvenog stanja ispravke vrednosti saglasno MRS 39 i početnog stanja ispravke vrednosti saglasno MSFI 9 prezentovano je u napomeni 2(g)(ii).

(iii) *MSFI 15 „Prihodi od ugovora sa kupcima”*

MSFI 15 je stupio na snagu za izveštajne periode na dan ili nakon 1. januara 2018. godine, zamenjujući prethodni set međunarodnih računovodstvenih principa i tumačenja o priznavanju prihoda, a posebno MRS 18.

MSFI 15 predviđa:

- dva pristupa za priznavanje prihoda (“u trenutku” ili “tokom vremena”);
- novi model za analizu transakcija (“model pet koraka”) koji je usmeren na prenos kontrole; i
- zahtev za detaljnijim obelodanjivanjima u okviru napomena uz finansijske izveštaje

Usvajanje novog računovodstvenog standarda moglo bi da utiče na: (i) reklasifikaciju između linija bilansa uspeha koji se koriste za predstavljanje prihoda, (ii) promene u vremenu priznavanja takvog prihoda, kada ugovor sa klijentom sadrži nekoliko obaveza izvršenja koje moraju biti odvojeno prikazane prema računovodstvenom standardu i/ili (iii) drugačije odmeravanje prihoda kako bi se se odrazila njihova varijabilnost.

Na osnovu izvršene analize, nisu identifikovani značajni ekonomski i finansijski uticaji usvajanja MSFI 15.

(c) *Novi standardi i izmene postojećih standarda koji su izdati, a nisu još uvek u primeni*

Na dan odobravanja ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja, bili su izdati sledeći standardi, izmene postojećih standarda i nova tumačenja, ali nisu još uvek stupili na snagu:

- MSFI 16 „Lizing” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- MSFI 17 „Ugovori o osiguranju” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmene MSFI 9 „Finansijski instrumenti” – Karakteristike plaćanja unapred sa negativnim kompenzacijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(c) *Novi standardi i izmene postojećih standarda koji su izdati, a nisu još uvek u primeni (nastavak)*

- Izmene MRS 19 „Primanja zaposlenih“ – izmene, smanjenje ili izmirenje planova naknada (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ – Dugoročni interesi u pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene raznih Standarda na osnovu „Unapređenja MSFI za period od 2015. do 2017. godine“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- IFRIC 23 „Neizvesnost u vezi sa tretmanom poreza na dobitak“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene MSFI 3 „Biznis kombinacije“,
- Izmene MRS 1 i MRS 8: „Definicija materijala“,
- Izmene MSFI konceptualnog okvira .

Rukovodstvo Grupe je izabralo da ne usvoji ove nove standarde, izmene postojećih standarda i nova tumačenja pre nego što stupe na snagu. Rukovodstvo predviđa da usvajanje ovih novih standarda, izmena postojećih standarda i novih tumačenja neće imati uticaj na finansijske izveštaje Grupe u periodu početne primene izuzev primene MSFI 16. Očekivani efekti prve primene MSFI 16 na finansijske izveštaje Grupe su u nastavku detaljnije obrazloženi.

(i) *Efekti prve primene MSFI 16 „Lizing“*

MSFI 16, koji je na snazi od 1. januara 2019. godine, zamenjuje postojeći set međunarodnih računovodstvenih načela i tumačenja o lizingu, a posebno MRS 17.

MSFI 16 uvodi novu definiciju lizinga. Računovodstveni tretman lizing ugovora kod davaoca lizinga ostaje različit kod operativnog i finansijskog lizinga. Računovodstveni tretman lizinga kod korisnika lizinga je novim računovodstvenim standardom promenjen i predviđa priznavanje sredstva za sve tipove lizinga.

Sredstvo predstavlja pravo na korišćenje imovine koja je predmet lizinga dok se u isto vreme priznaje i obaveza za buduća plaćanja predviđena ugovorom o lizingu (lizing obaveza). Prilikom početnog priznavanja sredstvo (pravo na korišćenje) se meri na osnovu ugovorenih novčanih tokova iz ugovora o lizingu. Nakon početnog priznavanja, pravo na korišćenje će se odmeravati na osnovu pravila postavljenih za sredstva definisanih prema MRS 16, MRS 38 ili MRS 40 i biće primenjen model nabavne vrednosti, umanjeno za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti, ili revalorizacioni model ili model fer vrednosti, gde je primenljivo.

Grupa je sprovela aktivnosti radi usklađivanja s ovim standardom, a posebno u domenu obračuna i računovodstvenog tretmana prava na korišćenje i lizing obaveze koji predstavljaju glavnu razliku u odnosu na trenutni računovodstveni model koji zahteva MRS 17. Aktivnosti na razvoju pravila, načela i informatičkih sistema koji će se koristiti za pravilnu procenu novih sredstava i obaveza i naknadni obračun povezanih ekonomskih učinaka su implementirane u cilju adekvatne primene standarda. Grupa je odlučila, kao što je dopušteno standardom, da ne primeni odredbe MSFI 16 na lizing (zakup) nematerijalne imovine, kratkoročne zakupe (zakupi sa kraćim trajanjem od 12 meseci) i zakupe sredstava male vrednosti.

U obračunu lizing obaveze i prava na korišćenje, Grupa koristi diskontovanje budućih lizing plaćanja koristeći adekvatnu diskontnu stopu. S tim u vezi, buduća novčana tokovi se utvrđuju na osnovu ugovornih odredbi bez PDV-a buduća da obaveza za plaćanje takvog poreza počinje u trenutku izdavanja fakture, a ne na dan početka ugovora o lizingu. Buduća lizing plaćanja treba diskontovati kamatnom stopom koja je implicitna za ugovor ili, u nedostatku iste, inkrementalnom stopom pozajmljivanja. Inkrementalna stopa pozajmljivanja se određuje na bazi troškova finansiranja obaveze sličnog trajanja i sličnog obezbeđenja kao one u okviru lizing ugovora.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(c) Novi standardi i izmene postojećih standarda koji su izdati, a nisu još uvek u primeni (nastavak)

(i) Efekti prve primene MSFI 16 „Lizing” (nastavak)

Prilikom određivanja lizing perioda, neophodno je uzeti u obzir period bez mogućnosti otkaza u toku koga korisnik lizinga ima pravo na imovinu iz lizing ugovora, a potrebno je uzeti u obzir i potencijalne opcije za produženje ukoliko su one razumno sigurne. Konkretno, ukoliko je ugovorom definisano pravo korisnika lizinga da produži lizing ugovor nakon određenog broja godina, lizing period će biti definisan uzimajući u obzir faktore kao što su dužina prvog perioda, postojanje planova za prestanak korišćenja lizing imovine i drugih okolnosti koje ukazuju na razumnu sigurnost produženja ugovora.

Grupa je odlučila da ne menja uporedne podatke i prilikom prve primene MSFI 16 vrednost prava na korišćenje će biti jednaka lizing obavezama. Efekat prve primene MSFI 16 na pokazatelj osnovnog akcijskog kapitala (CET 1) iznosio bi -0,28%.

(d) Uporedni podaci

Uporedni podaci u ovim konsolidovanim finansijskim izveštajima predstavljaju podatke iz konsolidovanih finansijskih izveštaja Grupe za 2017. godinu sastavljenih u skladu sa MRS 39 (dok su konsolidovani finansijski izveštaji za 2018. godinu sastavljeni u skladu sa MSFI 9).

(e) Korišćenje procenjivanja

Sastavljanje konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI zahteva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na primenu računovodstvenih politika i na prikazane iznose sredstava i obaveza, kao i prihoda i rashoda. Stvarna vrednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrednosti koja je procenjena na ovaj način.

Procene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procene izvršene, su predmet redovnih provera. Revidirane računovodstvene procene se prikazuju za period u kojem su revidirane i za buduće periode.

(f) Izjava o usklađenosti

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI) izdatim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(g) Tranziciona obelodanjanja

U nastavku su obelodanjeni efekti primene MSFI 9 na konsolidovane finansijske izveštaje Grupe.

- (i) Usklađivanje neto knjigovodstvene vrednosti po kategorijama finansijskih instrumenata saglasno MRS 39 i MSFI 9 na dan 1. januar 2018. godine je prikazano u sledećoj tabeli:

	31. decembar 2017.	Nova klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata			Efekat		1. januar 2018.
		Po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Po fer vrednosti kroz ostali rezultat - dužnički instrumenti	Po amortizovanoj vrednosti	Ponovno vrednovanje kreditnih gubitaka	Ponovno vrednovanje po osnovu reklasifikacije	
Gotovina i sredstva kod centralne banke	29.661.017	-	-	29.661.017	43	-	29.661.060
Potraživanja po osnovu derivata	185.204	185.204	-	-	-	-	185.204
Hartije od vrednosti							
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća	77.886	-	-	77.886	1.522	-	79.408
Hartije od vrednosti namenjene trgovanju	2.095.845	2.095.845	-	-	-	-	2.095.845
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	82.171.636	-	82.171.636	-	-	-	82.171.636
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	11.885.064	-	-	11.885.064	(2.040)	-	11.883.024
Kreditni i potraživanja od komitenata	240.608.342	-	-	240.608.342	(115.645)	-	240.492.697
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	192.251	192.251	-	-	-	-	192.251
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	9.195	9.195	-	-	-	-	9.195
Nematerijalna imovina*	1.165.916	-	-	-	-	-	1.165.916
Nekretnije, postrojenja i oprema*	1.554.223	-	-	-	-	-	1.554.223
Investicione nekretnine*	1.364	-	-	-	-	-	1.364
Odložena poreska sredstva*	172.085	-	-	-	-	-	172.085
Ostala sredstva	1.000.303	-	-	1.000.303	(1.220)	(4.992)	994.091
Ukupno aktiva	370.780.331	2.482.495	82.171.636	283.232.612	(117.340)	(4.992)	370.657.999

* Pozicije bilansa stanja koje nisu predmet klasifikacije i vrednovanja saglasno MSFI 9.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(g) Tranziciona obelodanjivanja (nastavak)

	31. decembar 2017.	Nova klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata			Efekat		1. januar 2018.
		Po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Po fer vrednosti kroz ostali rezultat - dužnički instrumenti	Po amortizovanoj vrednosti	Ponovno vrednovanje kreditnih gubitaka	Ponovno vrednovanje po osnovu reklasifikacije	
Obaveze po osnovu derivata	207.003	207.003	-	-	-	-	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	106.676.158	-	-	106.676.158	-	-	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	186.658.833	-	-	186.658.833	-	-	186.658.833
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	448.794	448.794	-	-	-	-	448.794
Subordinirane obaveze	2.718.490	-	-	2.718.490	-	-	2.718.490
Rezervisanja	1.076.838	-	-	1.076.838	(6.428)	-	1.070.410
Tekuće poreske obaveze*	205.253	-	-	-	-	-	205.253
Ostale obaveze	2.644.579	-	-	2.644.579	-	-	2.644.579
Kapital							
Akcijski kapital*	24.169.776	-	-	-	-	-	24.169.776
Dobitak*	7.437.207	-	-	-	(430.094) ¹⁾	(4.992) ²⁾	7.002.121
Rezerve*	38.537.400	-	-	-	319.182	-	38.856.582
Ukupno pasiva	370.780.331	655.797	-	299.774.898	(117.340)	(4.992)	370.657.999

* Pozicije bilansa stanja koje nisu predmet klasifikacije i vrednovanja saglasno MSFI 9.

Ukupni efekat prve primene standarda iznosi 435.086 hiljade dinara na teret neraspoređene dobiti od čega:

- 1) Efekat po osnovu vrednovanja kreditnih gubitaka saglasno modelu "očekivanog gubitka" po MSFI 9 umesto modela "nastalog gubitka" po MRS 39 iznosi 430.094 hiljade dinara;
- 2) Efekat po osnovu reklasifikacije i vrednovanja ostalih investicija u kapital pravnih lica iznosi 4.992 hilj.dinara. Naime, Grupa nema promene u načinu klasifikacije i vrednovanja finansijskih instrumenata izuzev ostalih investicija u kapital pravnih lica koje Grupa vodi po fer vrednosti kroz ostali rezultat. Međutim, kako Grupa procenjuje da je "cost" metod najbolja aproksimacija fer vrednosti, isti se vode po "costu" odnosno po neto sadašnjoj vrednosti koja je na dan 31.12.2017. godine iznosila nula. Za iznos od 4.992 hiljade dinara je ukinuta ispravka vrednosti u korist neraspoređene dobiti, a u istom iznosu je na teret neraspoređene dobiti izvršeno usklađivanje vrednosti investicija tako da kumulativno nema efekta.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(g) Tranziciona obelodanjivanja (nastavak)

(ii) Usklađivanje krajnjeg knjigovodstvenog stanja ispravke vrednosti saglasno MRS 39 i početnog stanja ispravke vrednosti saglasno MSFI 9 dato je u sledećoj tabeli:

	31. decembar 2017.	Nova klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata			Efekat		1. januar 2018.
		Po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Po fer vrednosti kroz ostali rezultat - dužnički instrumenti	Po amortizovanoj vrednosti	Ponovno vrednovanje kreditnih gubitaka	Ponovno vrednovanje po osnovu reklasifikacije	
Gotovina i sredstva kod centralne banke	196	-	-	196	(43)	-	153
Hartije od vrednosti							
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća	1.648	-	-	1.648	(1.522)	-	126
Hartije od vrednosti namenjene trgovanju	-	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	-	-	-	-	319.182 ¹⁾	-	319.182
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	8.701	-	-	8.701	2.040	-	10.741
Kredit i potraživanja od komitenata	9.576.411	-	-	9.576.411	115.645	-	9.692.056
Ostala sredstva	32.412	-	-	32.412	1.220	-	33.632
Ukupno aktiva	9.619.368	-	-	9.619.368	436.522	-	10.055.890
Rezervisanja za gubitke po osnovu vanbilanskih stavki	324.841	-	-	-	(6.428) ²⁾	-	318.413
Ukupan efekat prve primene MSFI 9	-	-	-	-	430.094	-	-

Grupa je priznala efekte po osnovu vrednovanja kreditnih gubitaka saglasno MSFI 9 u ukupnom iznosu od 430.094 hiljade dinara od čega je evidentirano:

- 1) na teret neraspoređene dobiti 117.340 hiljade dinara po osnovu finansijskih sredstava koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i 319.182 hiljade dinara po osnovu hartija od vrednosti kroz ostali rezultat;
- 2) u korist neraspoređene dobiti 6.428 hiljade dinara po osnovu vanbilanskih stavki.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Računovodstvene politike Grupe saglasno MSFI 9 koje su primenjene na tekući period kao i računovodstvene politike saglasno MRS 39 primenjene na prethodnu godinu detaljno su obrazložene u nastavku.

(a) **Konsolidacija**

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe uključuju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine, konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i procena, te napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje. Konsolidovani finansijski izveštaji sa stanjem na dan i za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine, obuhvataju finansijske izveštaje matičnog pravnog lica (Banke) i finansijske izveštaje sledećih zavisnih pravnih lica:

Naziv pravnog lica:	% Učešća	
	2018	2017
UniCredit Leasing d.o.o., Beograd	100%	100%
UniCredit Partner d.o.o., Beograd	100%	100%

Banka je jedini vlasnik zavisnih pravnih lica. Svi materijalno značajni iznosi transakcija i salda koji su nastali iz međusobnih poslovnih odnosa eliminisani su prilikom konsolidacije.

(b) **Načelo stalnosti poslovanja**

Konsolidovani finansijski izveštaji sastavljeni su u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koje podrazumeva da će Grupa nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

(c) **Iznosi u stranim valutama**

Poslovne promene u stranoj valuti su preračunate u dinare po srednjem kursu valute koji je važio na dan poslovne promene.

Monetarne pozicije aktive i pasive u stranoj valuti, kao i one u koje je ugrađena valutna klauzula, preračunate su u dinare prema srednjem kursu valute koji je važio na dan bilansa. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale po osnovu plaćanja i naplata izvršenih u stranoj valuti u toku perioda kao i kursne razlike nastale kao rezultat preračuna monetarnih pozicija aktive i pasive, iskazane su u bilansu uspeha Grupe, u okviru pozicije "Neto prihodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule".

Kursevi najznačajnijih valuta koji su korišćeni prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti, utvrđeni od strane Narodne banke Srbije, bili su sledeći:

	31.12.2018.	31.12.2017.
USD	103,3893	99,1155
EUR	118,1946	118,4727
CHF	104,9779	101,2847

(d) **Prihodi i rashodi od kamata**

(i) **Metod efektivne kamatne stope**

Prema MSFI 9 i MRS 39 prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspeha u periodu na koji se odnose i obračunati su primenom metode efektivne kamatne stope za sve kamatonosne finansijske instrumente vrednovane po amortizovanoj vrednosti i po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Prihodi od kamata na finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali rezultat prema MSFI 9, slično kao i na finansijska sredstva koja su klasifikovana kao raspoloživa za prodaju ili koja se drže do dospeća prema MRS 39, takođe se evidentiraju metodom efektivne kamatne stope.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(d) *Prihodi i rashodi od kamata (nastavak)*

(i) *Metod efektivne kamatne stope (nastavak)*

Efektivna kamatna stopa je stopa kojom se diskontuju buduća novčana tokovi tokom očekivanog perioda trajanja finansijskog sredstva ili obaveze (ili, gde je to prikladno tokom kraćeg perioda) na njegovu sadašnju vrednost. Prilikom obračuna efektivne kamatne stope, Grupa procenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove, koji se tiču finansijskog instrumenta, ali ne i buduće gubitke koji mogu nastati.

Obračun efektivne kamatne stope uključuje sve plaćene ili primljene naknade i troškove transakcije, koji su sastavni deo efektivne kamatne stope.

Transakcioni troškovi su troškovi koji se mogu direktno pripisati nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili obaveze. Oni uključuju naknade i provizije koje se plaćaju agentima, savetnicima, brokerima i dilerima, dažbine regulatornih agencija i berzi, kao i poreze i dažbine vezano za transfer. Troškovi transakcije ne uključuju premije ili popuste, troškove finansiranja ili interne administrativne troškove ili troškove održavanja. Samo transakcioni troškovi koji su izvesni ili određivi se uključuju u amortizovanu vrednost prilikom početnog priznavanja finansijskog sredstva. Ukoliko Grupa prima naknadu od klijenta kojom se prebijaju slični troškovi koji su plaćeni od strane Grupe, samo neto iznos se uključuje u amortizovanu vrednost sredstva. Ukoliko troškovi transakcije nisu materijalni u odnosu na fer vrednost određenog finansijskog sredstva prilikom početnog priznavanja mogu biti evidentirani kao trošak/prihod perioda.

Naknade koje su deo efektivne kamatne stope finansijskog instrumenta uključuju:

- a) "origination fee" - naknada koju Grupa naplaćuje u vezi za emitovanjem ili sticanjem finansijskog sredstva. Takve naknade uključuju naknade procene finansijskog stanja zajmoprimca, procena i evidentiranje garancija, kolaterala i drugih sigurnosnih aranžmana, pregovaranje o uslovima instrumenta, priprema i obrada dokumenata i zatvaranje transakcije,
- b) "commitment fee" – naknada primljena za izdavanje kredita kada je verovatno da će se kreditni aranžman realizovati,
- c) "origination fee" – naknade koje se plaćaju po osnovu emitovanja finansijskih obaveza koji su vrednovani po amortizovanoj vrednosti.

Grupa obračunava prihod od kamate primenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskih sredstava izuzev onih koji su obezvređeni. Prihodi od redovne kamate na obezvređena finansijska sredstva klijenata obračunavaju se na neto vrednost plasmana primenom metoda efektivne kamatne stope. Obračun prihoda od zatezne kamate na obezvređene plasmane obustavlja se od momenta kada klijent dobije takav status i ista se evidentira u vanbilansnoj evidenciji, osim dela zakonske zatezne kamate na otpisane plasmane bez otpusta duga, gde Grupa odlučuje da od momenta otpisa bez otpusta duga, odnosno računovodstvenog otpisa, prestaje sa daljim obračunom i evidentiranjem kamate u vanbilansnoj evidenciji.

Obezvređenim kreditima i plasmanima smatraju se krediti i plasmani klijentima koji su u statusu neizmirenja obaveza (interni rejting 8-, 9 i 10) odnosno koji su svrstani u Nivo 3 prema MSFI 9. Ukoliko se status finansijskog sredstva poboljša u smislu da više nije obezvređen Grupa se vraća na obračun prihoda od kamate na bruto osnovi. Za finansijska sredstva koja se po MSFI 9 svrstavaju u POCI ("purchased or originated credit – impaired) Grupa obračunava prihod od kamate primenom kreditno usklađene efektivne kamatne stope na amortizovanu vrednost sredstva. Kreditno usklađena efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja, prilikom inicijalnog priznavanja, diskontuje očekivane novčane tokove uključujući i kreditne gubitke na amortizovanu vrednost POCI finansijskog sredstva.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(d) *Prihodi i rashodi od kamata (nastavak)*

(ii) *Prezentacija*

Prihodi i rashodi od kamata iskazani u okviru bilansa uspeha uključuju:

- kamate obračunate za finansijska sredstva i finansijske obaveze vrednovane po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope,
- kamate za hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz ostali rezultat (odnosno hartije od vrednosti klasifikovane kao raspoložive za prodaju prema MRS 39) obračunate primenom efektivne kamatne stope i
- kamate po osnovu kupona kod kuponskih hartija od vrednosti namenjenih trgovanju.

Prihodi i rashodi od kamata za sva sredstva i obaveze kojima se trguje (osim kamate po kuponu) smatraju se sporednim za poslove trgovanja Grupe i prikazuju se zajedno sa svim ostalim promenama u fer vrednosti sredstava i obaveza kojima se trguje u okviru neto prihoda po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju.

(e) *Prihodi i rashodi od naknada i provizija*

Prihodi i rashodi od naknada i provizija, koji su sastavni deo efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili obaveze, uključeni su u obračun efektivne kamatne stope i prema tome iskazani su u okviru prihoda, odnosno rashoda od kamata.

Naknade koje nisu sastavni deo efektivne kamatne stope finansijskog instrumenta i koje se obračunavaju u skladu sa MSFI 15 uključuju:

- a) naknade koje se naplaćuju za servisiranje kredita ("monitoring" ili "management" fee);
- b) "commitment fee" – naknada za izdavanje kredita kada je malo verovatno da će se kreditni aranžman realizovati; i
- c) naknade vezane za sindicirani kredit koje je Grupa primila za uslugu aranžera/agenta transakcije.

Saglasno MSFI 15 predviđena su dva pristupa za priznavanje prihoda od naknada i provizija: "u trenutku" i "tokom vremena". Prihodi od naknada i provizija uključuju prihode po osnovu izvršenih usluga međunarodnog i domaćeg platnog prometa, izdavanja garancija, akreditiva i ostalih bankarskih usluga.

Rashodi naknada i provizija se uglavnom odnose na naknade po osnovu izvršenih transakcija i usluga i evidentiraju se u trenutku primanja usluge.

(f) *Neto dobitak/gubitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata*

Neto dobitci/gubici po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata obuhvataju efekte usklađivanja fer vrednosti derivata, izuzev derivata namenjenih zaštiti od rizika, kao i efekata usklađivanja fer vrednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koji se vode po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

(g) *Neto dobitci/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti*

Neto dobitci/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti obuhvataju efekte nastale prilikom prestanka priznavanja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha, kao i finansijskih sredstava koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(h) *Neto dobiti/gubici po osnovu zaštite od rizika*

Neto dobiti/gubici po osnovu zaštite od rizika obuhvataju neto dobitke/gubitke po osnovu promene vrednosti derivata koji su namenjeni zaštiti od rizika kao i promene fer vrednosti plasmana, potraživanja i hartija od vrednosti kao stavki koje se štite, a gde se promena fer vrednosti može pripisati riziku koji je predmet zaštite.

(i) *Neto dobiti/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih sredstava koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti*

Neto dobiti/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti obuhvataju efekte nastale prilikom prestanka priznavanja finansijskih sredstava po amortizovanoj vrednosti.

(j) *Poreski rashod*

Poreski rashodi obuhvataju tekuće poreze i odložene poreze. Tekući porezi i odloženi porezi se prikazuju u bilansu uspeha, osim u meri u kojoj se odnose na stavke koje se direktno priznaju u okviru ostalog rezultata.

(i) *Tekući porez na dobit*

Tekući porez predstavlja očekivanu obavezu ili potraživanje po osnovu oporezive dobiti za obračunski period, primenom poreskih stopa koje važe ili će važiti na datum izveštavanja, sa odgovarajućim korekcijama poreske obaveze iz prethodnih godina. Tekući porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava u skladu sa Zakonom o porezu na dobit Republike Srbije. Propisana poreska stopa za 2018. godinu iznosi 15%. Poreska osnovica predstavlja poslovni rezultat pre oporezivanja iskazan u bilansu uspeha i korigovan za iznose trajnih razlika u skladu sa poreskim propisima Republike Srbije.

Zakon o porezu na dobit pravnih lica izmenjen je krajem 2018. godine, s' tim da se većina odredbi primenjuje na utvrđivanje, obračunavanje i plaćanje poreza počev od 2019. godine.

Izuzetno, nova pravila propisana u članu 25a Zakona, primenjuju se od dana stupanja na snagu Zakona, odnosno na utvrđivanje, obračunavanje i plaćanje poreza na dobit za 2018. godinu. Izmena koja se primenjuje kod utvrđivanja poreza na dobit za 2018. godinu, a koja je od značaja za utvrđivanje oporezive dobiti Grupe za 2018. godinu, je:

- priznavanje efekata prve primene MSFI, po osnovu kojih se vrši korekcija početnog stanja u bilansu stanja, odnosno njihovo uključivanje kao prihoda i rashoda u poreskom bilansu.

(ii) *Odloženi porez na dobit*

Odloženi porez na dobit se obračunava na privremene razlike između poreske osnove sredstava i obaveza i njihovih iznosa iskazanih u finansijskim izveštajima. Prilikom odmeravanja odloženih poreza koriste se poreske stope za koje se očekuje da će biti u primeni u trenutku ukidanja privremenih razlika, a na osnovu zakonskih propisa koji su bili u primeni na datum izveštavanja.

Na osnovu njihovih budućih poreskih posledica, privremene razlike mogu da budu:

- oporezive privremene razlike, koje će za posledicu imati oporezive iznose pri određivanju oporezive dobiti (poreskog gubitka) u budućim periodima kada knjigovodstveni iznos sredstva bude nadoknađen ili obaveza izmirena u skladu sa odgovarajućim poreskim režimom, ili
- odbitne privremene razlike koje će za posledicu imati iznose koji će moći da se odbiju pri određivanju oporezive dobiti (poreskog gubitka) budućeg perioda u kojem će knjigovodstveni iznos sredstva biti nadoknađen ili obaveza izmirena u skladu sa odgovarajućim poreskim režimom.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(j) Poreski rashod (nastavak)

(iii) Ostali porezi i doprinosi

U skladu sa važećom regulativom u Republici Srbiji, Grupa plaća različite poreze, doprinose i javne dažbine kao što su: porez na imovinu, doprinosi na zarade na teret poslodavca i druge javne dažbine. Ovi rashodi uključeni su u poziciju "Ostali rashodi" u bilansu uspeha.

(k) Finansijska sredstva i obaveze

(i) Priznavanje i početno vrednovanje

Grupa vrši početno priznavanje finansijskih sredstava i obaveza na datum poravnanja.

Finansijsko sredstvo ili obaveza se početno vrednuju po fer vrednosti uvećanoj za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati njihovom sticanju ili izdavanju, osim za finansijska sredstva i obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha, u čije se početno vrednovanje ne uključuju ovi troškovi.

(ii) Klasifikacija i naknadno vrednovanje

Finansijska sredstva

Do 1. januara 2018. godine saglasno MRS 39 Grupa je klasifikovala finansijska sredstva u sledeće kategorije:

- krediti i potraživanja,
- finansijska sredstva koja se drže do dospeća,
- finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Videti računovodstvene politike 3(o) i 3(p).

Od 1. januara 2018. godine saglasno MSFI 9 Grupa klasifikuje finansijska sredstva prilikom inicijalnog priznavanja u sledeće kategorije sredstava:

- finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti,
- finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali rezultat i
- finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Zahtevi u pogledu klasifikacije dužničkih i vlasničkih instrumenata su opisani u nastavku:

Dužnički instrumenti

Dužnički instrumenti su oni instrumenti koji ispunjavaju definiciju finansijske obaveze iz perspektive izdavaoca, kao što su krediti, hartije od vrednosti i druga slična potraživanja.

Klasifikacija i vrednovanje dužničkih instrumenata zavise od dva osnovna kriterijuma:

- 1) poslovnog modela na osnovu kojeg Grupa upravlja finansijskim sredstvom i
- 2) karakteristika ugovorenih novčanih tokova finansijskog sredstva (tzv. SPPI kriterijum)

Poslovni model

Poslovni model odražava način na koji Grupa upravlja svojim finansijskim sredstvima sa ciljem prikupljanja novčanih tokova. To podrazumeva procenu da li je cilj Grupe da prikuplja novčane tokove po osnovu držanja finansijskog sredstva ili je cilj prikupiti novčana sredstva kako po osnovu držanja tako i po osnovu prodaje finansijskog sredstva. Ukoliko nijedno od navedenog nije primenjivo (npr. finansijsko sredstvo je namenjeno trgovanju) finansijsko sredstvo se drži u okviru "ostalog" poslovnog modela i klasifikuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(ii) *Klasifikacija i naknadno vrednovanje (nastavak)*

Finansijska sredstva (nastavak)

Procena poslovnog modela vrši se na nivou grupe finansijskih sredstava kao što je nivo portfolija ili podportfolija pri čemu se uzimaju u obzir sve relevantne i objektivne informacije kao što su prodaje sredstava koje su realizovane u prošlosti, namere rukovodstva u pogledu budućih prodaja, upravljanje rizicima, vrednovanje performansi sredstva i njihovo izveštavanje rukovodstvu i drugo. Procena poslovnog modela se zasniva na realnim budućim očekivanjima. Reklasifikacija finansijskog sredstva se vrši ukoliko se promeni poslovni model na osnovu kojeg se upravlja tim sredstvom. Grupa ne očekuje česte promene poslovnih modela.

SPPI kriterijum

Ukoliko je poslovni model držanje radi prikupljanja novčanih tokova ili držanje radi prikupljanja novčanih tokova i prodaja, Grupa procenjuje da li ugovoreni novčani tokovi finansijskog sredstva predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate ("SPPI test"). Za svrhu ove procene, "glavnica" se definiše kao fer vrednost finansijskog sredstva na dan inicijalnog priznavanja. "Kamata" se definiše kao nadoknada za vremensku vrednost novca, prihvaćeni nivo kreditnog rizika dužnika, ostale osnovne rizike kreditiranja uključujući i odgovarajuću maržu. Ukoliko ugovoreni uslovi finansijskog sredstva uključuju izloženost rizicima koji nisu u skladu sa osnovnim kreditnim aranžmanom, finansijsko sredstvo se klasifikuje i vrednuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Na osnovu gore navedenih kriterijuma dužnički instrumenti se klasifikuju u sledeće kategorije sredstava:

1) Finansijsko sredstvo po amortizovanoj vrednosti

Finansijsko sredstvo koje se drži u okviru poslovnog modela čija je svrha držanje finansijskog sredstva radi prikupljanja novčanih tokova i čiji ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate, a nije neopozivo označeno da se vodi po fer vrednosti kroz bilans uspeha, vrednuje se po amortizovanoj vrednosti. Amortizovana vrednost ovih finansijskih sredstava se naknadno koriguje za utvrđena smanjenja vrednosti odnosno procenjeno obezvređenje kao što je objašnjeno u napomeni 3(k)(viii). Prihodi od kamate po osnovu ovih finansijskih sredstava priznaju se po metodu efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju "Prihodi od kamate" u bilansu uspeha.

2) Finansijsko sredstvo po fer vrednosti kroz ostali rezultat

Finansijsko sredstvo koje se drži u okviru poslovnog modela čija je svrha i držanje finansijskog sredstva radi prikupljanja novčanih tokova i prodaja i čiji ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate, a nije neopozivo označeno da se vodi po fer vrednosti kroz bilans uspeha, vrednuje se po fer vrednosti kroz ostali rezultat. Efekti promene fer vrednosti pri naknadnom vrednovanju ovih sredstava se evidentiraju u okviru ostalog rezultata. Kao i kod finansijskih sredstava po amortizovanoj vrednosti, utvrđena smanjenja vrednosti ovih sredstava odnosno obezvređenje, prihodi od kamate kao i dobici/gubici po osnovu promene kursa valuta priznaju se u bilansu uspeha. Prilikom prestanka priznavanja, kumulirani dobici i gubici prethodno priznati u okviru ostalog rezultata, reklasifikuju se i iskazuju u okviru pozicije "Neto dobici/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih sredstava po fer vrednosti" u bilansu uspeha. Prihodi od kamate po osnovu ovih finansijskih sredstava priznaju se po metodu efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju "Prihodi od kamate" u bilansu uspeha.

3) Finansijsko sredstvo po fer vrednosti kroz bilans uspeha

Finansijsko sredstvo koje ne zadovoljava kriterijume za klasifikaciju po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz ostali rezultat meri se po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Pored toga, u ovu grupu finansijskih sredstava se klasifikuju:

- finansijska sredstva kojima se trguje ukoliko su kupljeni za svrhu trgovanja u bliskoj budućnosti ili su prilikom inicijalnog priznavanja deo portfolija finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja sa ciljem ostvarivanja kratkoročnog profita;

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(ii) *Klasifikacija i naknadno vrednovanje (nastavak)*

Finansijska sredstva (nastavak)

- finansijska sredstva koju Grupa prilikom inicijalnog priznavanja označava da se vode po fer vrednosti kroz bilans uspeha nezavisno od poslovnog modela i karakteristika novčanih tokova sa ciljem da se eliminiše ili znatno umanju tzv. "računovodstvena neusklađenost".

Efekti promene fer vrednosti pri naknadnom vrednovanju ovih sredstava se evidentiraju kroz bilans uspeha u okviru pozicije "Neto dobitak/gubitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata". Prihodi od kamate po osnovu kupona finansijskih sredstava namenjenih trgovanju priznaju se po metodu efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju "Prihodi od kamate" u bilansu uspeha.

Vlasnički instrumenti (instrumenti kapitala)

Instrumenti kapitala su instrumenti koji ispunjavaju definiciju kapitala iz perspektive izdavaoca, odnosno instrumenti koji ne sadrže ugovorenu obavezu plaćanja i koji predstavljaju udeo u neto imovini izdavaoca. Grupa instrumente kapitala vodi po fer vrednosti kroz ostali rezultat izuzev u slučajevima kada se njima trguje što podrazumeva da se vode po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Takva klasifikacija se vrši za svaki instrument kapitala pojedinačno. Instrumenti kapitala po fer vrednosti kroz ostali rezultat se priznaju inicijalno po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove koji se mogu direktno pripisati njihovom sticanju, osim ukoliko Grupa u određenim slučajevima proceni da nabavna vrednost predstavlja najbolju procenu fer vrednosti.

Efekti promene fer vrednosti instrumenata kapitala koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat prilikom naknadnog vrednovanja priznaju se u okviru ostalog rezultata i nikada se ne reklasifikuju u bilans uspeha, čak ni prilikom prestanka priznavanja. Odredbe MSFI 9 u pogledu obezvređenja finansijskih sredstava se odnose samo na dužničke instrumente. Za instrumente kapitala po fer vrednosti kroz ostali rezultat ne priznaju se efekti obezvređenja kroz bilans uspeha, već se sve promene u fer vrednosti evidentiraju u okviru ostalog rezultata. Dividende se priznaju u poziciji "Ostali poslovni prihodi" u okviru bilansa uspeha kada je pravo Grupe na dividendu ustanovljeno.

Efekti promene fer vrednost instrumenata kapitala po fer vrednosti kroz bilans uspeha se evidentiraju u okviru pozicije "Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata" u bilansu uspeha.

Finansijske obaveze

Nije bilo promena u klasifikaciji finansijskih obaveza od 1. januara 2018. godine. Grupa klasifikuje finansijske obaveze, izuzev preuzetih neopozivih obaveza po osnovu nepovučenih kredita i plasmana i finansijskih garancija, kao obaveze koje se mere po amortizovanoj vrednosti ili kao obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha (videti napomenu 3(u)).

Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha uključuju derivate, finansijske obaveze koje su namenjene trgovanju (npr. kratke pozicije u knjizi trgovanja) i druge finansijske obaveze koje su označene po fer vrednosti kroz bilans uspeha prilikom inicijalnog priznavanja. Međutim, vezano za odmeravanje finansijskih obaveza inicijalno označenih po fer vrednosti kroz bilans uspeha, MSFI 9 zahteva da iznos promene u fer vrednosti finansijske obaveze koja nastane usled promena kreditnog rizika bude prikazan u ostalom rezultatu, osim ako bi prezentacija efekta promene kreditnog rizika obaveze prouzrokovala ili uvećala računovodstvenu neusklađenost u bilansu uspeha. Promene fer vrednosti obaveze koje nastaju usled kreditnog rizika naknadno se ne reklasifikuju u bilansu uspeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(iii) *Prestanak priznavanja*

Finansijska sredstva

Grupa prestaje da priznaje finansijsko sredstvo kada su:

- ugovorena prava na tokove gotovine datog finansijskog sredstva istekla;
- kada Grupa prenese finansijsko sredstvo transakcijom u kojoj se na kupca prenose suštinski svi rizici i koristi vlasništva nad sredstvom ili u kojoj ni ne prenosi ni ne zadržava rizike i koristi proizašle iz vlasništva ali ne zadržava kontrolu nad finansijskim sredstvom;
- značajno modifikovani ugovorni uslovi finansijskog sredstva (videti napomenu 3(k)(iv)).

Po prestanku priznavanja finansijskog sredstva, razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva (ili knjigovodstvene vrednosti alocirane na deo sredstva koji je prenet) i zbira (i) primljene naknade (uključujući novo pribavljeno sredstvo umanjeno za eventualnu novo preuzetu obavezu) i (ii) eventualnih kumulativnih dobitaka ili gubitka koji su prethodno bili priznati u okviru ostalog ukupnog rezultata, priznaje se u bilansu uspeha.

Grupa obavlja transakcije kojima vrši prenos sredstava priznatih u bilansu stanja, gde zadržava sve ili suštinski sve rizike i koristi ili njihov deo od prenesenih sredstava. Ako Grupa zadržava sve ili suštinski sve rizike i koristi onda ne dolazi do prestanka priznavanja sredstva. Prenos sredstava sa zadržavanjem svih ili suštinski svih rizika i koristi uključuje, na primer, repo transakcije. Kada se sredstva prodaju trećim licima sa istovremenim svopom ukupne stope prinosa na prenetu sredstva, transakcija se računovodstveno obuhvata kao osigurana finansijska transakcija slično repo transakcijama s obzirom da Grupa zadržava sve ili suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad takvim sredstvom.

Kod transakcija u kojima Grupa, niti zadržava, niti prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskim sredstvom, a zadržava kontrolu nad sredstvom, Grupa nastavlja da priznaje sredstvo u meri u kojoj se njena povezanost sa sredstvom nastavlja, a koja se određuje na osnovu njene izloženosti promenama u vrednosti prenesenog sredstva.

Finansijske obaveze

Grupa prestaje da priznaje finansijsku obavezu kada je ugovorna obaveza izmirena, ukinuta ili istekla.

(iv) *Modifikacija*

Prestanak priznavanja usled značajne modifikacije ugovornih uslova

U slučajevima promene ugovornih uslova, Grupa procenjuje da li su novčani tokovi značajno modifikovani. Ukoliko su novčani tokovi finansijskog sredstva/obaveze značajno modifikovani u odnosu na originalno ugovorene dolazi do prestanka njihovog priznavanja i priznavanja novog finansijskog sredstva/obaveze po fer vrednosti uvećane za eventualne transakcione troškove. Eventualne razlike između knjigovodstvene vrednosti postojećeg i fer vrednosti novog finansijskog sredstva/obaveze se priznaju u bilansu uspeha u okviru pozicija "Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti" i "Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti".

Od 1. januara 2018. godine Grupa pod značajnom modifikacijom novčanih tokova podrazumeva: izmene ugovora usled komercijalnih razloga koje su u skladu sa tržišnim uslovima, izmena valute ili dužnika, kao i promene kojima se uvode ugovorene odredbe koje dovode do neispunjenja SPPI kriterijuma. Saglasno MSFI 9, novo finansijsko sredstvo je klasifikovano u Nivo 1 za potrebe ECL merenja, izuzev ukoliko se ne radi o sredstvu koje predstavlja POCL.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(iv) *Modifikacija (nastavak)*

Modifikacije finansijskog sredstva koje ne dovode do prestanka priznavanja

Izmene ugovora usled finansijskih teškoća dužnika ne smatraju se značajnom modifikacijom koja dovodi do prestanka priznavanja finansijskog sredstva.

Saglasno MSFI 9, od 1. januara 2018. godine, Grupa utvrđuje novu bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva i priznaje prihod ili rashod po osnovu modifikacije u bilansu uspeha (pozicija "Neto prihod/rashod po osnovu umanjenja obezvređenja/obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha"). Bruto knjigovodstvena vrednost finansijskog sredstva se uvrđuje kao sadašnja vrednost modifikovanih novčanih tokova diskontovanih originalnom efektivnom kamatnom stopom. Eventualno nastali transakcioni troškovi koriguju knjigovodstvenu vrednost modifikovanog finansijskog sredstva i amortizuju se tokom njegovog veka trajanja.

Do 1. januara 2018. godine promene ugovornih uslova usled finansijskih teškoća dužnika, uticale su na obračun obezvređenja koje se merilo primenom originalne kamatne stope i efekti su evidentirani kao rashodi/prihodi po osnovu obezvređenja.

(v) *Netiranje*

Finansijska sredstva i obaveze se netiraju, a neto iznos se prikazuje u bilansu stanja samo kada Grupa ima zakonsko pravo da netira priznate iznose i kada ima nameru da izmiri obaveze na neto osnovi ili da istovremeno realizuje sredstvo i izmiri obavezu.

Prihodi i rashodi se iskazuju po neto principu samo u slučajevima kada je to dozvoljeno prema MSFI ili za prihode i rashode koji nastaju po osnovu grupe sličnih transakcija, kao što su transakcije koje Grupa ima po osnovu trgovanja.

(vi) *Merenje po amortizovanoj vrednosti*

Amortizovana vrednost finansijskog sredstva ili obaveze je iznos po kojem se sredstva ili obaveze naknadno vrednuju, umanjen za otplate glavnice, a uvećan ili umanjen za akumuliranu amortizaciju primenom metoda efektivne kamatne stope na razliku između početno priznate vrednosti i vrednosti na dan dospeća instrumenta, umanjenu za obezvređenje.

(vii) *Merenje po fer vrednosti*

Fer vrednost je cena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmeravanja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cena direktno utvrđiva ili procenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja.

Kada god je moguće, Grupa meri fer vrednost upotrebom tržišnih cena dostupnih na aktivnom tržištu za dati instrument. Tržište se smatra aktivnim ako su kotirane cene lako i redovno dostupne i predstavljaju stvarne i redovne tržišne transakcije pod tržišnim uslovima.

U slučaju da tržište za finansijske instrumente nije aktivno, Grupa određuje fer vrednost upotrebom metodologije procene. Metodologije procene uključuju transakcije po tržišnim uslovima između upućenih, voljnih strana (ako su dostupne), pozivanje na postojeću fer vrednost ostalih instrumenata koji su suštinski isti, analizu diskontovanih tokova gotovine i druge alternativne metode. Odabrana metodologija procene maksimalno koristi tržišne podatke, zasniva se u najmanjoj mogućoj meri na procenama koje su specifične za Grupu, a uključuje sve faktore koje učesnici na tržištu smatraju značajnim za definisanje cene, i u skladu je sa prihvaćenim ekonomskim metodologijama za određivanje cene finansijskih instrumenata.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(vii) *Merenje po fer vrednosti (nastavak)*

Ulazni podaci za metode procene razumno odražavaju tržišna očekivanja i faktore rizika prinosa koji su sadržani u finansijskom instrumentu. Grupa podešava metode procene i testira njihovu ispravnost upotrebom cena iz utvrdivih postojećih transakcija na tržištu za iste instrumente, na osnovu drugih dostupnih utvrdivih tržišnih podataka.

Sredstva i duge pozicije se mere po ponuđenoj ceni, a obaveze i kratke pozicije se mere po traženoj ceni. Kada Grupa ima poziciju sa netiranjem rizika, srednje tržišne cene se koriste za merenje netiranja rizičnih pozicija, dok se usklađivanja po ponuđenoj ili traženoj ceni primenjuje samo na neto otvorene pozicije. Fer vrednost odražava kreditni rizik instrumenta i uključuje korekcije koje odražavaju kreditni rizik Grupe i druge ugovorne strane, gde je to relevantno. Procene fer vrednosti zasnovane na modelima procene se koriguju za sve ostale faktore, kao što su rizik likvidnosti ili modeli neizvesnosti, u meri u kojoj Grupa smatra da treća lica učesnici na tržištu mogu da ih uzmu u obzir prilikom određivanja cene transakcije.

Najbolji dokaz fer vrednosti finansijskog instrumenta prilikom inicijalnog priznavanja je cena ostvarena u transakciji, tj. fer vrednost nadoknade koja je data ili primljena. Međutim, ako je fer vrednost datog instrumenta dokazana poređenjem sa drugim utvrdivim postojećim transakcijama na tržištu za iste instrumente (tj. bez modifikovanja ili preformulisanja) ili je zasnovana na metodi procene čije promenljive uključuju samo podatke koji su utvrđivi na tržištu, u tom slučaju se razlika priznaje u bilansu uspeha prilikom početnog priznavanja instrumenta. U suprotnom, razlika se ne priznaje odmah u bilansu uspeha, već tokom trajanja instrumenta na odgovarajućoj osnovi, ili kada se instrument otkupi, prenese ili proda ili kada fer vrednost postane utvrđiva.

(viii) *Identifikacija i merenje obezvređenja*

Identifikacija i merenje obezvređenja (računovodstvena politika u primeni od 1. januara 2018. godine)

Shodno MSFI 9 prilikom obezvređenja finansijskih instrumenata nije neophodno da postoji objektivni dokaz obezvređenja da bi kreditni gubitak bio prepoznat. Očekivani kreditni gubici se prepoznaju takođe i za neobezvređenu finansijsku aktivu. Drugim rečima, Grupa preračunava rezervisanja za kreditne gubitke za sve kreditne izloženosti osim onih koje se već vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (uključujući i neproblematičnu i problematičnu finansijsku aktivu).

Očekivani kreditni gubici se rekalkulišu na svaki izveštajni datum u cilju da reflektuju promenu u kreditnom riziku od inicijalnog priznavanja finansijskog instrumenta. Ovakav pristup rezultira u ranijem prepoznavanju kreditnih gubitaka tako što je neophodno da se preračunaju dvanaestomesečni očekivani kreditni gubici za sve kreditne izloženosti (tzv. Nivo 1). Preračun očekivanih kreditnih gubitaka za ceo životni vek je neophodno sprovesti za sve kreditne izloženosti kod kojih je zabeleženo značajno pogoršanje kreditnog rizika (tzv. Nivo 2).

Pri obračunu očekivanih kreditnih gubitaka Grupa koristi buduće informacije i makro-ekonomske faktore, odnosno Grupa ne razmatra samo istorijske informacije prilagođene da odražavaju efekte sadašnjih uslova i informacija koje pružaju objektivne dokaze da su finansijska sredstva umanjena za nastale gubitke, već se razmatraju i razumljive i podržive informacije koje uključuju i projekcije budućih ekonomskih uslova pri kalkulisanju očekivanih kreditnih gubitaka, kako na individualnoj tako i na grupnoj osnovi. Nivo rezervisanja za gubitke će rasti kako se projektovani ekonomski uslovi pogoršavaju odnosno padaće kako projektovani ekonomski uslovi postaju povoljniji.

Osnovni principi i pravila Grupe pri obračunu rezervisanja prema MSFI 9

Grupa obračunava dvanaestomesečni očekivani kreditni gubitak ili očekivani kreditni gubitak za ceo životni vek finansijskog instrumenta u zavisnosti od značaja promene kreditnog rizika finansijskog instrumenta od njegovog početnog priznavanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(viii) *Identifikacija i merenje obezvređenja (nastavak)*

Za ove svrhe, Grupa primenjuje sledeća tri nivoa obezvređenja:

- Nivo 1 pokriva svu novu finansijsku aktivu u trenutku inicijalnog priznavanja i instrumente koji nemaju značajno pogoršanje kreditnog kvaliteta od trenutka inicijalnog priznavanja ili su ti instrumenti u kategoriji niskog kreditnog rizika;
- Nivo 2 pokriva finansijske instrumente koji imaju značajno pogoršanje u kreditnom kvalitetu od trenutka inicijalnog priznavanja, ali ne postoji objektivni dokaz obezvređenja po osnovu kreditnih gubitaka;
- Nivo 3 pokriva finansijsku aktivu kod koje postoji objektivni dokaz obezvređenja na izveštajni datum.

Nivoi 1 i 2 uključuju samo neproblematičnu finansijsku aktivu. Nivo 3 uključuje samo problematičnu finansijsku aktivu.

Za finansijske instrumente u Nivou 1 obračunavaju se dvanaestomesečni očekivani kreditni gubici.

Za finansijske instrumente u Nivou 2 obračunavaju se očekivani kreditni gubici za ceo životni vek instrumenta.

Za finansijske instrumente u Nivou 3 obračunavaju se očekivani kreditni gubici za ceo životni vek instrumenta i prihodi od kamata se obračunavaju na neto izloženost.

Transfer finansijske aktive iz Nivoa 1 u Nivo 2 se realizuje kada je kreditni rizik finansijske aktive značajno porastao od trenutka inicijalnog priznavanja. Transfer logika se zasniva na kvantitativnim i kvalitativnim kriterijumima i mora se primeniti na sve finansijske instrumente. Pogoršanje verovatnoće default-a (probabilities of default – PD) je glavni element na kome se zasniva kvantitativni kriterijum transfer logike.

Četiri dodatna kvalitativna kriterijuma koji dolaze nakon primene kvantitativnog kriterijuma su:

- Klasifikacija u status restrukturiranih neproblematičnih izloženosti (tj. Forbearance klasifikacija) – rezultira automatskom klasifikacijom u Nivo 2 za narednih 9 meseci (počev od datuma klasifikacije u taj status). Nakon tog perioda, ako nema drugih značajnih znakova pogoršanja kreditnog rizika, transakcija može biti vraćena u Nivo 1;
- 30 dana kašnjenja – kada transakcija dostigne 30 dana kašnjenja treba da bude prepoznata u Nivou 2;
- Sve neproblematične izloženosti koje su klasifikovane na watch-listu 2 se klasifikuju u Nivo 2;
- Sve neproblematične izloženosti koje su dodeljene u nadležnosti odeljenja koje se bave restrukturiranim izloženostima se automatski klasifikuju u Nivo 2.

U postupku obezvređenja, Grupa posebno tretira kupovinu već obezvređene aktive tzv. problematičnog ili NPL portfolija odnosno odobravanje novih plasmana klijentima koji su već obezvređeni u portfoliju odnosno koji su već u NPL statusu. Ovakva aktiva je u skladu sa standardom definisana kao tzv. POCI (Purchased and/or originated impaired credit assets) i ona se posebno vrednuje kroz kumulativnu promenu očekivanih kreditnih gubitaka za ceo životni vek instrumenta nakon inicijalnog priznavanja. Pozitivna promena u očekivanim kreditnim gubicima u toku životnog veka instrumenta se priznaje kao dobitak zbog umanjenja vrednosti instrumenta, ako je očekivani kreditni gubitak manji od iznosa očekivanih kreditnih gubitaka koji su uključeni u procenjene novčane tokove prilikom inicijalnog priznavanja. Imajući u vidu poslovni model, Grupa trenutno u svom portfoliju nema identifikovanu aktivu koja bi se smatrala POCI aktivom, odnosno nema kupljen NPL portfolio kao ni dodatno materijalno značajno finansiranje već postojećih NPL klijenata u svom portfoliju.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(viii) *Identifikacija i merenje obezvređenja (nastavak)*

Identifikacija i merenje obezvređenja (računovodstvena politika u primeni do 1. januara 2018. godine)

Do 1. januara 2018. godine Grupa je na svaki datum izveštavanja procenjivala da li postoje objektivni dokazi da su finansijska sredstva koja nisu vrednovana po fer vrednosti kroz bilans uspeha obezvređena. Finansijsko sredstvo ili grupa sredstava su bili obezvređeni ukoliko su objektivni dokazi umanjenja vrednosti nedvosmisleno ukazivali na nastanak događaja gubitka nakon početnog priznavanja sredstva, kao i da taj događaj ima uticaj na buduće tokove gotovine datog sredstva koji se može pouzdano proceniti.

Objektivni dokazi umanjenja vrednosti finansijske imovine (uključujući vlasničke hartije od vrednosti) su mogli obuhvatiti značajne finansijske teškoće dužnika ili emitenta, docnju ili neizvršenje obaveza od strane dužnika, reprogramiranje kredita ili plasmana od strane Grupe pod uslovima koje Grupa u normalnim okolnostima ne bi razmatrala, indikacije da se protiv dužnika ili emitenta pokreće stečajni postupak, nestanak aktivnog tržišta za određenu hartiju od vrednosti ili drugi utvrđivi podaci koji se odnose na grupu sredstava, kao što su nepovoljne promene kreditnog statusa dužnika emitenta u okviru grupe ili ekonomski uslovi koji se podudaraju sa neizvršenjem obaveza u okviru grupe. Takođe, za ulaganja u vlasničke instrumente značajno ili kontinuirano smanjenje fer vrednosti instrumenta ispod nabavne vrednosti smatralo se objektivnim dokazom obezvređenja.

Grupa je razmatrala dokaze o obezvređenju kredita i potraživanja, kao i hartija od vrednosti koje se drže do dospeća, kako na nivou pojedinačnog sredstva, tako i na grupnom nivou. Svi pojedinačno značajni krediti i plasmani, kao i hartije od vrednosti koje se drže do dospeća su se pojedinačno procenjivali u cilju utvrđivanja obezvređenja. Svi pojedinačno značajni krediti i potraživanja, kao i hartije od vrednosti koje se drže do dospeća za koje se ustanovilo da nisu pojedinačno obezvređeni naknadno su se grupno procenjivali da bi se utvrdilo obezvređenje koje je nastalo ali nije identifikovano. Krediti i potraživanja i hartije od vrednosti koje se drže do dospeća koji nisu pojedinačno značajni bili su predmet grupe procene obezvređenja grupisanjem kredita i potraživanja i hartija od vrednosti koje se drže do dospeća po sličnim karakteristikama.

U procenjivanju grupnog obezvređenja Grupa je koristila statističke modele istorijskih kretanja u verovatnoći neizvršenja, vremenu naplate i iznosa nastalog gubitka, korigovanih za procenu rukovodstva o tome da li su tekući ekonomski i kreditni uslovi takvi da postoji verovatnoća da stvarni gubici mogu biti veći ili manji od onih na koje ukazuju istorijski modeli. Stopa neizvršenja, stopa gubitka i očekivano vreme budućeg povraćaja redovno se porede sa stvarnim rezultatima da bi se ustanovilo da li su odgovarajući.

Gubici usled obezvređenja sredstava koja se evidentiraju po amortizovanoj vrednosti su mereni kao razlika između knjigovodstvene vrednosti finansijskog sredstva i sadašnje vrednosti budućih procenjenih tokova gotovine diskontovanih upotrebom originalne efektivne kamatne stope datog sredstva. Gubici su se priznavali u bilansu uspeha, a reflektovali se na računima ispravke vrednosti. Kada događaji nakon bilansa stanja utiču na smanjenje iznosa gubitka po osnovu obezvređenja, takvo smanjenje gubitka evidentiralo se kroz bilans uspeha.

Gubici usled obezvređenja hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju bili su evidentirani sa prenosom kumulativnog gubitka koji je priznat u ostalom ukupnom rezultatu u bilans uspeha kroz korektivnu reklasifikaciju. Kumulativni gubitak koji je reklasifikovan sa ostalog ukupnog rezultata na bilans uspeha je razlika između nabavne cene umanjene za otplate glavnice i amortizaciju s jedne i tekuće fer vrednosti umanjene za eventualni gubitak usled obezvređenja prethodno priznat u bilansu uspeha. Promene u rezervisanjima za gubitke po osnovu obezvređenja koje se pripisuju vremenskoj vrednosti novca bile su uključene u prihode od kamata.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(ix) *Otpisi*

Računovodstena politika vezano za otpis plasmana se nije menjala ni nakon primene MSFI 9.

Kada utvrdi da su određena finansijska sredstva nenaplativa, Grupa ih otpisuje. Otpis finansijskog sredstva predstavlja prestanak priznavanja sredstva u bilansu, pri čemu se razlikuje otpis finansijskog sredstva bez otpusta duga ili računovodstveni otpis i otpis finansijskog sredstva sa otpustom duga.

Otpis finansijskog sredstva bez otpusta duga ili računovodstveni otpis vrši se u slučajevima kada Grupa proceni da sredstvo neće biti naplaćeno, ali se Grupa ne odriče ugovornih i zakonskih prava po osnovu sredstva, osim dela zakonske zatezne kamate na čije obračunavanje bi Grupa imala pravo i nakon sprovedenog otpisa bez otpusta duga, ali sa čijim obračunavanjem Grupa odlučuje da prestane nakon sprovođenja navedenog otpisa. U tim slučajevima Grupa procenjuje da je ekonomski opravdano preduzimati dalje aktivnosti u vezi sa naplatom finansijskog sredstva (sem gore pomenute kamate čiji obračun i evidentiranje se obustavlja). Otpis bez otpusta duga, odnosno računovodstveni otpis Grupa sprovodi na osnovu odluka nadležnih organa i/ili odluka NBS za finansijska sredstva niskog stepena naplativosti koji su u potpunosti obezvređeni (100% ispravljeni). S obzirom da se Grupa ne odriče prava na naplatu finansijskog sredstva, otpis bez otpusta duga, odnosno računovodstveni otpis predstavlja prestanak priznavanja finansijskog sredstva u bilansu uz istovremeno vođenje evidencije na vanbilansu. U momentu kada Grupa proceni da ne postoji opravdanost za preduzimanje daljih aktivnosti u vezi sa naplatom finansijskog sredstva (okončan stečaj, likvidacija, sudsko rešenje i drugo) donosi se odluka nadležnih organa za isknjižavanje istog iz vanbilansne evidencije.

Otpis finansijskog sredstva sa otpustom duga vrši se u slučajevima kada Grupa proceni da sredstvo nije naplativo i da ekonomski nije opravdano preduzimati dalje aktivnosti u vezi sa naplatom istog. U tim slučajevima, prestaje se sa priznavanjem finansijskog sredstva u bilansu bez bilo kakvog daljeg evidentiranja.

U slučaju naplate otpisanih finansijskih sredstava prihod se priznaje u bilansu uspeha u okviru pozicije "Neto prihod/rashod po osnovu umanjenja obezvređenja/obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha".

(l) *Gotovina i sredstva kod centralne banke*

Gotovina i sredstva kod centralne banke obuhvataju gotovinu u blagajni, žiro račun Banke, ostala novčana sredstva i obaveznu rezervu kod centralne banke u stranoj valuti. Gotovina i sredstva kod centralne banke su iskazani po amortizovanoj vrednosti u bilansu stanja.

Za potrebe sastavljanja izveštaja o tokovima gotovine, pod gotovinom se smatraju i sredstva na računima kod stranih banaka, dok se sredstva obavezne rezerve kod centralne banke u stranoj valuti ne uključuju.

(m) *Potraživanja ili obaveze po osnovu derivata*

Derivati su izvedeni finansijski instrumenti ili drugi ugovori koji poseduju tri osnovne karakteristike: njihova vrednost se menja zavisno od promena neke bazične – osnovne vrednosti, ne zahtevaju nikakvo početno neto ulaganje ili se zahteva relativno malo neto ulaganje i izmiruju se na datum u budućnosti. Derivati obuhvataju forvard transakcije, valutne svopove, kamatne svopove kao i kamatne opcije. U bilansu stanja se prikazuju u okviru aktive ukoliko je njihova fer vrednost pozitivna, odnosno u okviru pasive ukoliko je njihova fer vrednost negativna. Inicijalno se priznaju po fer vrednosti, a efekti promene fer vrednosti pri naknadnom merenju iskazuju se u bilansu uspeha, u okviru pozicije "Neto dobici/gubici po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata".

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(n) *Derivati koji se drže radi zaštite od rizika i računovodstvo hedžinga*

Derivati koji se drže radi zaštite od rizika obuhvataju sva derivativna sredstva i obaveze koji nisu klasifikovani kao sredstva ili obaveze kojima se trguje. Derivati koji se drže radi upravljanja rizicima se vrednuju po fer vrednosti i iskazuju u bilansu stanja.

Grupa označava određene derivativne instrumente kao instrumente zaštite od rizika u kvalifikovanom hedžing odnosu. Prilikom početnog određivanja hedžinga, Grupa formalno dokumentuje odnos između instrumenta zaštite i stavke koja se štiti, što uključuje i cilj upravljanja određenim rizikom i strategiju preduzimanja zaštite kao i metod koji će primeniti u oceni efektivnosti zaštite. Grupa ocenjuje i prilikom početnog određivanja hedžinga i kontinuirano nakon toga da li se očekuje da instrument zaštite bude visoko efektivan u kompenzovanju promena u fer vrednosti ili tokovima gotovine određene stavke pod zaštitom tokom perioda za koji je hedžing naznačen i da li se ostvareni rezultati efektivnosti svakog naznačenog odnosa zaštite kreću od 80% do 125%.

(i) *Hedžing fer vrednosti*

Kada je derivat označen kao instrument zaštite od promene fer vrednosti priznatog sredstva ili obaveze koja bi mogla da utiče na rezultat, promene u fer vrednosti derivata se priznaju direktno u bilansu uspeha zajedno sa promenama fer vrednosti stavke koja se štiti, a koje su posledica rizika od kojeg se stavka štiti.

Ako su predmet hedžinga samo određeni rizici koji se mogu pripisati stavki hedžinga, priznate promene fer vrednosti stavke hedžinga koje nisu u vezi sa rizikom koji je predmet hedžinga se priznaju u skladu sa politikama Grupe za vrednovanje finansijskih instrumenata u zavisnosti od klasifikacije instrumenata.

(o) *Kredit i potraživanja*

Od 1. januara 2018. godine, saglasno MSFI 9, pozicije "Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija" i "Kredit i potraživanja od komitenata" u bilansu stanja obuhvataju finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz bilans uspeha (videti napomenu 3(k)(ii)). Ukoliko su iskazani po amortizovanoj vrednosti, kredit i potraživanja se u bilansu stanja prikazuju u neto iznosu umenjenom za formiranu ispravku vrednosti (napomena 3(k)(viii)). Ispravka vrednosti se formira umanjenjem knjigovodstvene vrednosti kredita i potraživanja kod kojih je identifikovano obezvređenje na teret rashoda da bi se njihova knjigovodstvena vrednost svela na nadoknadivi iznos. Ako se u narednom periodu iznos gubitaka usled obezvređenja smanji, prethodno priznat gubitak usled obezvređenja se ukida korigovanjem računa ispravke vrednosti. Ukinuti iznos se priznaje u bilansu uspeha u okviru pozicije "Neto prihodi/rashodi po osnovu umanjenja obezvređenja/obezvređenja finansijskih sredstava koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha".

Do 1. januara 2018. godine, saglasno MRS 39, Grupa je u kredite i potraživanja klasifikovala nederivativna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim otplatama koja nisu bila kotirana na aktivnom tržištu i koja Grupa nije imala nameru da proda odmah ili u bliskoj budućnosti. Kredit i potraživanja su obuhvatali plasmane odobrene bankama i plasmane date klijentima. Kredit i potraživanja su inicijalno mereni po fer vrednosti uvećanoj za direktne transakcione troškove, a naknadno po amortizovanoj vrednosti primenom metoda efektivne kamatne stope. Amortizovana vrednost se obračunavala uzimajući u obzir sve troškove izdavanja kao i popuste ili premije prilikom izmirenja. Kredit i potraživanja su bili iskazani u neto iznosu umanjenom za pojedinačnu i grupnu ispravku vrednosti. Pojedinačna i grupna ispravka vrednosti su formirani umanjenjem knjigovodstvene vrednosti kredita i potraživanja kod kojih je identifikovano obezvređenje da bi se njihova knjigovodstvena vrednost svela na nadoknadivi iznos.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(p) Hartije od vrednosti

Od 1. januara 2018. godine, saglasno MSFI 9, pozicija "Hartije od vrednosti" u bilansu stanja obuhvata dužničke hartije od vrednosti koje mogu biti klasifikovane u sve tri kategorije finansijskih sredstava zavisno od poslovnog modela i SPPI kriterijuma. U pogledu klasifikacije i vrednovanja videti napomenu 3(k)(ii).

Do 1. januara 2018. godine, prema MRS 39, Grupa je dužničke hartije od vrednosti klasifikovala kao hartije od vrednosti koje se drže do dospeća, hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha i hartije od vrednosti raspoložive za prodaju. Inicijalno su navedene hartije od vrednosti bile priznate po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove izuzev u slučaju hartija od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Hartije od vrednosti, za koje je rukovodstvo imalo i nameru i mogućnost da ih drži do dospeća, klasifikovane su kao hartije od vrednosti koje se drže do dospeća. Bile su iskazane po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. U slučaju prodaje značajnog dela ovih sredstava, MRS 39 je zahtevao da se cela kategorija reklasifikuje u hartije od vrednosti raspoložive za prodaju, odnosno Grupa ne bi bila u mogućnosti da izvrši ponovnu klasifikaciju hartija od vrednosti koje se drže do dospeća, ni u tekućem, ni u naredna dva izveštajna perioda. Međutim, postojali su slučajevi kada prodaja ili reklasifikacija nisu ugrožavali klasifikaciju kao što je prodaja ili reklasifikacija koje su izvršene neposredno pre roka dospeća, ili nakon što je Grupa naplatila najveći deo ili ceo originalni iznos glavnice hartije od vrednosti ili su posledica pojedinačnih događaja koji nisu bili pod kontrolom Grupe.

Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha uključuju hartije od vrednosti koje je Grupa držala u cilju ostvarivanja dobiti po osnovu trgovanja u kratkom vremenskom periodu ili koje su prilikom početnog priznavanja označene od strane Grupe kao finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Dobici/gubici pri njihovom naknadnom vrednovanju po fer vrednosti evidentirani su u bilansu uspeha.

Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju uključuju hartije od vrednosti za koje je postojala namera držanja u neodređenom vremenskom periodu, a mogle su biti prodane zbog potrebe za likvidnošću ili usled promene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cena. Nekotirane akcije čija se fer vrednost nije mogla pouzdano utvrditi predstavljale su izuzetak i vrednovane su po nabavnoj vrednosti umanjenom za eventualne ispravke vrednosti. Ispravke vrednosti se priznaju na teret bilansa uspeha, kao razlika između knjigovodstvene vrednosti finansijskog sredstva i sadašnje vrednosti očekivanih budućih tokova gotovine. Sve ostale hartije od vrednosti raspoložive za prodaju su vrednovane po fer vrednosti. Prihodi od kamata po osnovu hartija od vrednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju priznaju se u bilansu uspeha primenom metode efektivne kamatne stope. Prihode od dividendi po osnovu vlasničkih hartija koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju Grupa priznaje kada je utvrđeno pravo Grupe na dividendu. Prihodi i rashodi po osnovu kursnih razlika koji nastaju po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju priznaju se u okviru bilansa uspeha. Gubici po osnovu obezvređenja se priznaju u bilansu uspeha. Ostale promene fer vrednosti se priznaju u okviru ostalog rezultata do trenutka prodaje ili obezvređenja hartije od vrednosti, kada se kumulirani dobiti i gubici, prethodno priznati u okviru ostalog rezultata, reklasifikuju u bilans uspeha.

(q) Nekretnine, postrojenja i oprema

(i) Priznavanje i merenje

Nekretnine, postrojenja i oprema se vrednuju po nabavnoj vrednosti, umanjenom za ispravku vrednosti i gubitke usled obezvređenja.

Nabavna vrednost uključuje i zavisne troškove nabavke sredstava.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(q) **Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)**

(i) *Priznavanje i merenje (nastavak)*

Kupljeni softver koji je neophodan za funkcionalnost opreme za koju je namenjen kapitalizuje se kao deo te opreme. Kada delovi istog osnovnog sredstva imaju različit korisni vek upotrebe, računovodstveno se obuhvataju kao odvojena sredstva (glavne komponente) nekretnina, postrojenja i opreme. Dobici ili gubici nastali otuđenjem nekretnina, postrojenja i opreme utvrđuju se kao razlika između priliva ostvarenih njihovom prodajom i njihove knjigovodstvene vrednosti i iskazuju se u neto iznosu u okviru ostalih prihoda ili rashoda.

(ii) *Naknadni troškovi*

Naknadni troškovi se kapitalizuju samo kada je verovatno da će buduće ekonomski koristi od takvih izdataka priticati u Grupu.

Troškovi zamene dela osnovnog sredstva kapitalizuju se po knjigovodstvenoj vrednosti ukoliko je verovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim delom priticati u Grupu i ako se cena koštanja tog dela sredstva može pouzdano izmeriti. Troškovi redovnog servisiranja osnovnih sredstva priznaju se u bilansu uspeha u trenutku nastanka.

(iii) *Amortizacija*

Obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme počinje od narednog meseca u odnosu na mesec kada su ova sredstva raspoloživa za upotrebu. Amortizacija se prikazuje u bilansu uspeha proporcionalno tokom procenjenog veka trajanja svake stavke nekretnina, postrojenja i opreme pošto se na taj način najverodostojnije odražava očekivani obrazac potrošnje budućih ekonomskih koristi sadržanih u datom sredstvu. Sredstva pribavljena putem lizinga se amortizuju tokom perioda trajanja lizinga ili korisnog ekonomskog veka upotrebe, u zavisnosti od toga koji je period kraći.

Stope amortizacije primenjene u tekućem i uporednom periodu su sledeće:

Opis	Procenjeni korisni vek (u godinama)	Minimalna godišnja stopa %
Građevinski objekti	Maksimalno 50	2 %
Nameštaj	Maksimalno 25	4 %
Elektronski sistemi	Maksimalno 15	6,67 %
Ostalo	Maksimalno 10	10 %

Metod amortizacije, korisni vek i rezidualna vrednost se procenjuju na kraju svakog izveštajnog perioda i koriguju kada je potrebno.

(r) **Nematerijalna imovina**

Nematerijalna imovina obuhvata softver, licence i ostalu nematerijalnu imovinu.

Nematerijalna imovina se vrednuje po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti i eventualne akumulirane gubitke usled obezvređenja.

Naknadni troškovi po osnovu ulaganja u nematerijalna sredstva se mogu kapitalizovati samo u slučaju kada se mogu očekivati buduće ekonomske koristi sadržane u konkretnom sredstvu na koje se odnose. Svi ostali izdaci predstavljaju rashod perioda u kojem su nastali.

3. -PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(r) *Nematerijalna imovina (nastavak)*

Obračun amortizacije nematerijalne imovine se prikazuje u bilansu uspeha proporcionalno tokom procenjenog veka trajanja date stavke nematerijalne imovine, počev od narednog meseca u odnosu na mesec kada je ulaganje raspoloživo za upotrebu. Procenjeni korisni vek nematerijalne imovine iznosi 5 godina, a amortizaciona stopa iznosi 20%, osim za ulaganja čije je vreme korišćenja utvrđeno ugovorom, kada se amortizacija vrši u rokovima predviđenim ugovorom.

Metod amortizacije, korisni vek i rezidualna vrednost se procenjuju na kraju svakog izveštajnog perioda i koriguju kada je potrebno.

(s) *Lizing*

Lizing je klasifikovan kao finansijski u slučaju kada su sve koristi i rizici koji proističu iz vlasništva nad predmetom lizinga preneti na Grupu. Lizing je klasifikovan kao operativni u slučaju kada koristi i rizici koji proističu iz vlasništva nad predmetom lizinga nisu preneti na Grupu.

(i) *Operativni lizing*

Sva plaćanja tokom godine po osnovu operativnog lizinga, evidentirana su kao trošak u bilansu uspeha proporcionalnom metodom, tokom trajanja perioda lizinga. Odobrene stimulacije od strane davalaca lizinga se priznaju u okviru ukupnih troškova lizinga tokom trajanja perioda lizinga.

(ii) *Finansijski lizing – Grupa kao korisnik lizinga*

Lizing u kome Grupa preuzima suštinski sve rizike i koristi od vlasništva klasifikuje se kao finansijski lizing. Prilikom početnog priznavanja sredstvo pribavljeno putem lizinga se vrednuje po nižoj od fer vrednosti i sadašnje vrednosti minimalnih rata lizinga. Nakon početnog priznavanja, sredstvo se evidentira u skladu sa računovodstvenom politikom koja se primenjuje na to sredstvo.

Minimalne rate finansijskog lizinga se raspodeljuju između finansijskih troškova i smanjenja preostalog iznosa obaveze po osnovu finansijskog lizinga. Finansijski troškovi se razgraničavaju na sve periode tokom trajanja perioda lizinga, tako da daju ujednačenu periodičnu kamatnu stopu za preostali iznos obaveze po osnovu lizinga.

(iii) *Finansijski lizing – Grupa kao davalac lizinga*

Plasmani po osnovu finansijskog lizinga iskazani su u bilansu stanja u visini neto ulaganja u lizing. Grupa prenosi rizike koji su svojstveni vlasništvu, tako da se potraživanja za lizing rate smatraju otplatom glavnice i pripadajućeg dela finansijskog prihoda.

Priznavanje finansijskog prihoda zasniva se na obrascu koji odražava konstantnu periodičnu stopu prinosa na neizmiren iznos neto ulaganja po osnovu finansijskog lizinga. Lizing rate koje se odnose na obračunski period, izuzimajući troškove za usluge, iskazuju se na teret bruto ulaganja u lizing kao smanjenje glavnice i nezarađenog finansijskog prihoda.

(t) *Umanjenje vrednosti nefinansijske imovine*

Knjigovodstvena vrednost nefinansijskih sredstava, osim investicionih nekretnina i odloženih poreskih sredstava preispituje se na kraju svakog izveštajnog perioda, kako bi se utvrdilo da li postoje nagoveštaji koji ukazuju na to da je došlo do njihovog obezvređenja. Ako postoje takve naznake, procenjuje se nadoknadivi iznos sredstva. Nematerijalna ulaganja sa neograničenim korisnim vekom upotrebe se analiziraju u cilju utvrđenja eventualnog obezvređenja jednom godišnje. Gubitak usled obezvređenja se priznaje u iznosu razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu i nadoknadivog iznosa tog sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(t) *Umanjenje vrednosti nefinansijske imovine (nastavak)*

Nadoknadiva vrednost sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu je vrednost u upotrebi ili fer vrednost umanjena za troškove prodaje, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procene vrednosti u upotrebi, procenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrednosti primenom diskontne stope pre opozivanja koja odražava sadašnju tržišnu procenu vremenske vrednosti novca i rizike specifične za to sredstvo ili jedinicu koja generiše gotovinu.

Gubitak usled obezvređenja se priznaje u iznosu razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstva i nadoknadivog iznosa tog sredstva i priznaje se u bilansu uspeha.

Gubici po osnovu obezvređenja iz prethodnih perioda se procenjuju na kraju svakog izveštajnog perioda, kako bi se utvrdilo da li je došlo do smanjenja gubitaka ili da oni više ne postoje. Gubitak po osnovu obezvređenja se ukida u slučaju da je došlo do promene pretpostavki korišćenih za utvrđivanje nadoknadiive vrednosti sredstva. Gubitak po osnovu obezvređenja se ukida samo do iznosa do kojeg knjigovodstvena vrednost sredstva ne prelazi knjigovodstvenu vrednost koja bi bila utvrđena, umanjena za ispravku vrednosti, u slučaju da nije bilo priznavanja gubitka po osnovu obezvređenja.

(u) *Depoziti, primljeni krediti i subordinirane obaveze*

Depoziti, primljeni krediti i subordinirane obaveze predstavljaju osnovni izvor finansiranja Grupe.

Grupa klasifikuje instrumente kapitala kao obaveze ili vlasničke instrumente u skladu sa suštinom ugovornih odredbi konkretnog instrumenta.

Depoziti, primljeni krediti i subordinirane obaveze se početno vrednuju po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove koji im se mogu direktno pripisati, dok se nakon početnog priznavanja, vrednuju po amortizovanoj vrednosti primenom metode efektivne kamatne stope.

(v) *Rezervisanja*

Rezervisanje se priznaje u slučaju kada se očekuje da će Grupa, kao rezultat prošlih događaja, imati sadašnju zakonsku ili ugovornu obavezu, koja se može pouzdano utvrditi i za čije izmirenje je neophodan odliv resursa, koji predstavljaju ekonomsku korist za Grupu. Rezervisanje se utvrđuje diskontovanjem očekivanih budućih novčanih odliva, primenom diskontne stope pre poreza, koja odražava trenutnu tržišnu procenu vremenske vrednosti novca i, po potrebi, rizika specifičnih za datu obavezu. Grupa ne vrši diskontovanje očekivanih budućih novčanih odliva za koje se, prema najboljim procenama, očekuje da će nastati u kratkom roku.

(x) *Finansijske garancije*

Finansijske garancije predstavljaju ugovore po kojima je Grupa u obavezi da izvrši naznačeno plaćanje u vidu isplate držaocu za gubitak koji je pretrpeo zato što naznačeni dužnik nije izvršio blagovremeno plaćanje odnosno činjenje u skladu sa uslovima dužničkog instrumenta.

Obaveze po osnovu finansijske garancije se inicijalno priznaju po fer vrednosti i početna fer vrednost se amortizuje u toku trajanja finansijske garancije, u skladu sa uslovima ugovora. Obaveza po osnovu finansijske garancije se naknadno evidentira po amortizovanoj vrednosti ili po sadašnjoj vrednosti najbolje procene svih budućih plaćanja (kada je plaćanje po garanciji verovatno), u zavisnosti od toga koji je iznos veći. Finansijske garancije su prikazane u okviru potencijalnih obaveza.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(y) *Naknade zaposlenima*

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Grupa je u obavezi da plaća obaveze državnim fondovima kojima se obezbeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Grupa je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

U skladu sa Zakonom o radu, Grupa je u obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Dugoročna rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjenih uslova, iskazana na dan 31. decembra 2018. godine predstavljaju sadašnju vrednost očekivanih budućih isplata zaposlenima utvrđenu aktuarskim odmeravanjem uz korišćenje pretpostavki.

Za utvrđivanje rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju korišćene su statističke tablice smrtnosti, stope fluktuacije i invalidnosti, a takođe i tablice iščezavanja sastavljene od strane aktuara, kao i projektovana godišnja stopa rasta zarada od 2% i godišnja diskontna stopa od 5%. Pored toga, Grupa je u 2018. godini izvršila ukalkulisavanje troškova za neiskorišćene dane godišnjeg odmora.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

(a) *Uvod i pregled*

Grupa je u svom poslovanju naročito izložena sledećim materijalno značajnim rizicima:

- Kreditni rizik¹,
- Tržišni rizik²,
- Operativni rizik³,
- Rizik likvidnosti,
- Rizik usklađenosti poslovanja,
- Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma,
- Strateški rizik,
- Poslovni rizik,
- Reputacioni rizik,
- Kamatni rizik u bankarskoj knjizi⁴,
- Rizik informacionog sistema.

¹ Uključuje rizik neizvršenja obaveza, rizik koncentracije, FX inducirani kreditni rizik, rezidualni rizik, rizik države i migracioni rizik. Dodatna informacija za rezidualni i migracioni rizik trenutno nije prediviđen obračun internog kapitala.

² Uključuje kamatni rizik u trading portfoliju, devizni rizik, rizik kreditnog spread-a i bazni rizik. Takođe, kao komponente VaR modela koji je osnova za obračun ekonomskog kapitala, su uključeni i rizik volatilnosti, rizik migracije kreditnog rizika u knjizi trgovanja i rizik eliminisanja otvorene pozicije. Posebno treba izdvojiti IDRC (incremental Default Risk Charge), dodatnu komponentu kapitala obračunatu na pozicije knjige trgovanja, a koja potiče od rizika nastupanja statusa nemogućnosti izmirenja obaveza ("default") izdavaoca hartija od vrednosti.

³ Uključuje internu i eksternu prevaru, odnose sa zaposlenima i sistem bezbednosti na radnom mestu, klijente, proizvode i poslovne postupke, štete na materijalnoj imovini, prekide u poslovanju i greške u sistemima Grupe, kao i izvršenje transakcija i isporuku i upravljanje procesima u Grupi.

⁴ Uključuje kamatni gap, rizik opcija, bazni rizik.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(a) Uvod i pregled (nastavak)

Grupa je uspostavila proces za prikupljanje podataka, merenje i upravljanje pojedinačnim rizicima koji čine i uključeni su u profil rizika Grupe. Ovaj proces je osiguran sveobuhvatnim procesom procene rizika koji se sprovodi na godišnjem nivou.

Rizik likvidnosti je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe prouzrokovan nemogućnošću Grupe da ispuní svoje obaveze kao rezultat povlačenja postojećih izvora finansiranja i/ili nemogućnosti obezbeđivanja novih izvora finansiranja ili poteškoća u pretvaranju aktive u likvidna sredstva usled poremećaja na tržištu.

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled promena kamatnih stopa. U okviru upravljanja kamatnim rizikom, Grupa posebnu pažnju posvećuje sledećim izvorima rizika:

- rizik vremenske neusklađenosti dospeća i ponovnog određivanja cena (repricing risk);
- rizik krive prinosa (yield curve risk) kome je banka izložena usled promene oblika krive prinosa;
- bazni rizik (basis risk) kome je izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena;
- rizik opcija (optionality risk) kome je izložena zbog ugovornih odredbi u vezi sa kamatno osetljivim pozicijama (kreditni sa mogućnošću prevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prevremenog povlačenja)

Tržišni rizici su mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu promena vrednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija banke koje nastaju usled kretanja cena na tržištu. Ovi rizici obuhvataju devizni rizik, cenovni rizik po osnovu dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti i robni rizik.

Operativni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled ljudskih grešaka, neadekvatnih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Grupi, kao i usled nepredvidljivih spoljašnjih događaja.

Okvir za upravljanje rizicima

Najbitniju ulogu u sistemu upravljanja rizicima kao delu sistema unutrašnjih kontrola ima Upravni odbor Banke, koji je odgovoran za njegovo uspostavljanje, kao i nadzor nad tim sistemom. Upravni odbor utvrđuje strategiju i politike za upravljanje ključnim vrstama rizika kojima je Grupa i Banka izložena u svom poslovanju. Takođe, Upravni odbor daje prethodnu saglasnost za izloženost Banke prema svakom pojedinačnom licu ili grupi povezanih lica koja prelazi 10% kapitala Banke, odnosno za povećanje ove izloženosti preko 20% kapitala Banke. Odbor za reviziju pomaže Upravnom odboru u vršenju svoje funkcije razmatranjem najbitnijih internih akata Banke pre usvajanja od strane Upravnog odbora. Izvršni odbor sprovodi strategiju i politike za upravljanje rizicima usvajanjem procedura za upravljanje rizicima, odnosno identifikovanje, merenje i procenu rizika i obezbeđivanjem njihove primene. Odnos matičnog i zavisnih pravnih lica je strogo definisan u skladu sa regulatornim odredbama kojim se pokrivaju oblasti transakcija sa povezanim licima i uzimajući u obzir zakonske kreditne limite propisane od strane Narodne banke Srbije. Važnu ulogu u procesu odobravanja plasmana ima Kreditni odbor, koji razmatra kreditne zahteve, donosi odluke o kreditnim zahtevima u okviru svojih nadležnosti ili daje preporuku za viši nivo nadležnosti u odobravanju kreditnih poslova.

Internom organizacijom Grupe obezbeđena je funkcionalna i organizaciona odvojenost aktivnosti upravljanja rizicima i ostalih redovnih poslovnih aktivnosti. Banka ima posebnu organizacionu jedinicu u čijem je delokrugu upravljanje rizicima – Sektor za upravljanje rizicima. Važno je napomenuti da je funkcija upravljanja rizikom integrisana gde je UniCredit Leasing d.o.o. poverio zadatke identifikovanja, merenja, procene i upravljanja rizicima funkciji upravljanja rizicima u Banci, a u skladu sa Zakonom o finansijskom lizingu. Sektor za upravljanje rizicima organizovan je tako da pokriva upravljanje rizicima kroz rad pet direkcija: Direkcije za strateško upravljanje rizicima i kontrolu, Direkcije za kreditna odobrenja za privredu, Direkcije za kreditne poslove sa stanovništvom, Direkcije za problematične plasmane privredi i Direkcije za finansijski i operativni rizik.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(a) Uvod i pregled (nastavak)

Okvir za upravljanje rizicima (nastavak)

Sve direkcije direktno odgovaraju članu Izvršnog odbora koji je isključivo zadužen za upravljanje rizicima, čime se obezbeđuje izbegavanje sukoba interesa i odvojenost aktivnosti upravljanja rizicima od ostalih redovnih poslovnih aktivnosti.

Direkcija interne revizije

Direkcija interne revizije obavlja svoje aktivnosti na bazi godišnjeg plana i strateškog petogodišnjeg plana odobrenog od strane Upravnog odbora. Učestalost vršenja interne revizije (učestalost ili dužina revizije) određenog poslovnog segmenta može da varira od jedne do pet godina i direktno zavisi od nivoa procenjenog rizika. Direkcija interne revizije redovno prati implementaciju preporuka (akcionih planova) u izveštajima interne revizije i izveštajima Izvršnom odboru, Odboru za reviziju i Upravnom odboru, kao i sva potencijalna kašnjenja u implementaciji mera.

(b) Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Grupi ili potencijalnog smanjenja kreditnog kvaliteta klijenta.

Kreditni proces u Grupi zasnovan je na striktnoj podeli nadležnosti i odgovornosti u kreditnim poslovima između aktivnosti preuzimanja rizika za koje je zadužena prodajna funkcija i aktivnosti upravljanja rizicima. Prodajnu funkciju predstavljaju sektori koji su zaduženi za uspostavljanje i vođenje odnosa sa klijentima, a aktivnosti upravljanja kreditnim rizikom su u nadležnosti odgovarajućih direkcija u okviru Sektora za upravljanje rizicima koje se bave odobravanjem, praćenjem, restrukturiranjem i naplatom. Shodno principu „četvoro očiju“ predlog za odobrenje kreditnog zahteva podnosi prodajna funkcija (prvi glas), a za odobrenje ili davanje kreditne preporuke nadležna je funkcija upravljanja rizikom (drugi glas). Izuzetak mogu biti određeni standardizovani proizvodi u segmentu poslova sa stanovništvom, malim i srednjim privrednim društvima, kada se zbog velikog broja relativno malih zahteva i pojednostavljenja postupka, proces odobrenja završava u okviru prodajne funkcije uz obaveznu primenu principa „četvoro očiju“, a sve u skladu sa prethodno definisanim kriterijumima i parametrima, odobrenim od strane funkcije upravljanja rizicima.

Grupa u cilju adekvatnog i pravovremenog upravljanja rizicima u oblasti kreditiranja primenjuje interna akta usklađena sa Zakonom o bankama, važećim odlukama Narodne banke Srbije koje definišu oblasti upravljanja rizicima, kao i regulativom koja upravlja oblastima poslovanja zavisnih društava. Cilj Grupe je da se definisanjem procedura i odgovornosti pojedinaca u procesu upravljanja rizicima zaštiti, ali i optimizuje nivo preuzetih rizika.

U nameri da definiše konzistentne smernice za kreditnu aktivnost i opšti okvir upravljanja rizicima, Grupa donosi Strategiju upravljanja kreditnim rizikom za privredu i stanovništvo za svaku poslovnu godinu. Strategijom su obuhvaćene generalne smernice za osnovne parametre upravljanja rizicima, principi analize kreditne sposobnosti za svaki segment klijenata, ali i određenje prema smeru razvoja pojedinih proizvoda, kao i detaljno razmatranje strategija razvoja portfolija po pojedinim privrednim granama. Na taj način Grupa obezbeđuje da se ostvarivanje usvojene poslovne politike odvija u okvirima koji će rezultirati prihvatljivim nivoom kreditnog rizika na nivou pojedinačnih plasmana i adekvatnom diversifikacijom i opštim kvalitetom kreditnog portfolija.

Grupa takođe uzima u obzir analizu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma pri odlučivanju o preuzimanju kreditnog rizika.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Ovlašćenja, odgovornosti i nadležnosti lica uključenih u sistem upravljanja rizicima Banke i zavisnih društava definisani su Pravilnikom o nadležnostima u kreditnim poslovima. Prilikom donošenja odluka u oblasti kreditiranja, nezavisno od nivoa odlučivanja poštuje se princip tzv. „četvoro očiju“, kojim se obezbeđuje da za svaki zahtev postoje dve strane koje se međusobno proveravaju - ona koja predlaže i ona koja odobrava određeni plasman.

Izveštavanje o kreditnom riziku

Grupa upravlja kreditnim rizikom, postavlja limite i kontroliše ga u svim segmentima poslovne aktivnosti i po svim relevantnim vrstama plasmana pravnim i fizičkim licima. Pravovremena identifikacija, merenje, kontrola i upravljanje kreditnim rizikom na nivou portfolija obezbeđeno je Sistemom izveštavanja kreditnog rizika (u daljem tekstu: RMIS). Izveštavanjem na nivou ukupnog portfolija i na nivou pojedinačnog klijenta, RMIS pruža potpune, tačne i blagovremene informacije o stanju, kvalitetu i kretanju kreditnog portfolija.

RMIS mora da ispuni sledeće četiri funkcije:

1. Prikupljanje i obrada podataka i pokazatelja kreditnog rizika,
2. Analiza kretanja i promena ukupnih plasmana i strukturnih karakteristika portfolija,
3. Kontinuirano praćenje kreditnog rizika,
4. Pružanje osnove za proces odlučivanja u vezi kreditnog rizika.

Praćenje, upravljanje i izveštavanje o kreditnom riziku na nivou kreditnog portfolija obuhvata i praćenje rezervisanja za kreditne gubitke (ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu vanbilansnih stavki), kao i posebne i potrebne rezerve za procenjene gubitke, obračunatih u skladu sa Odlukom o klasifikaciji i relevantnim internim aktima.

Parametri kreditnog rizika

Kvantifikacija kreditnog rizika vrši se merenjem očekivanog gubitka. Osnovni pokazatelji koji se koriste u praćenju kreditnog rizika i obračunu očekivanog gubitka su:

- izloženost Grupe u momentu nastanka statusa neizvršavanja obaveza (EaD),
- verovatnoća neizvršavanja obaveza (PD),
- gubitak u slučaju neizvršavanja obaveza (LGD).

Grupa koristi interni model za procenu kreditnog rizika. Rejting modeli određuju specifični rejting za klijente sa sličnim nivoom kreditnog rizika. Svaki rejting stepen povezan je sa odgovarajućim PD parametrom na osnovu master rejting skale. PD parametri kreditnog rizika za lizing određuju se na osnovu master skale koja se primenjuje za lizing kompanije u okviru UniCredit Grupe. Grupa interno procenjuje i ostale parametre kreditnog rizika, dok su parametri za Lizing definisani od strane UniCredit Grupe.

Interni model za procenu kreditnog rizika, parametri kreditnog rizika i sredstva obezbeđenja koriste se za utvrđivanje rezervisanja za kreditne gubitke u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (u daljem tekstu: MSFI), čiji se način utvrđivanja definiše posebnim internim aktima Grupe.

U cilju ispunjavanja gore navedenih funkcija, RMIS koristi informacione sisteme UniCredit Grupe i interno kreirane baze podataka sa podacima o portfoliju na nivou plasmana. Iz sistema se obezbeđuje podatak o rejtingu i danima docnje klijenata (dani docnje za klijente Lizinga obezbeđuju se iz interne baze podataka), kao važnim parametrima kreditnog rizika klijenta.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Izveštavanje o kreditnom riziku (nastavak)

Limiti

Grupa upravlja koncentracijom kreditnog rizika u portfoliju utvrđivanjem odgovarajućih limita. Limiti su određeni internim aktima i/ili regulativom NBS, a njihovo poštovanje se redovno prati i izveštava, a bliže su pojašnjeni u odeljku o riziku izloženosti.

Izveštaji

U praćenju kreditnog rizika na nivou portfolija koriste se sledeći izveštaji:

Izveštaj	Odgovoran org. deo	Periodika	Korisnik izveštaja				
			CRO Sektor	Kreditni odbor	Izvršni odbor	Odbor za reviziju	Upravni odbor
CRO izveštaj/SB prezentacija	CFO/Direkcija za strateško upravljanje rizicima	kvartalno (ili češće)	+	-	++	++	+
Credit Risk Dashboard	Odeljenje za kontrolu kreditnog rizika	mesečno***	+	-	-	-	-
Izveštaj o kreditnom portfoliju	Sektor za upravljanje rizicima	kvartalno	+	+++	+	-	-

*izveštaj se prezentuje na razmatranje i analizu, pre finalne prezentacije na Upravnom odboru

**izveštaj se dostavlja Kreditnim odborima nakon što je predstavljen Izvršnom odboru

***predefinisana forma izveštaja se mesečno ažurira u skladu sa dostupnošću najnovijih obračunskih podataka. Izveštaj je stavljen na raspolaganje Direktorima Sektora za upravljanje rizicima i direktorima direkcija i odeljenja u okviru CRO funkcije.

CRO izveštaj za Upravni odbor priprema se kvartalno, a po potrebi i češće, u zavisnosti od dinamike sastajanja Upravnog odbora. U izradi izveštaja učestvuju svi organizacioni delovi u okviru Sektora za upravljanje rizicima, a za koordinaciju i slanje izveštaja zadužena je Direkcija za strateško upravljanje rizicima i kontrolu. Izveštaj se priprema u formi prezentacije i između ostalog obuhvata:

- pregled statusa najbitnijih aktivnosti Sektora za upravljanje rizicima,
- podatke o strukturi i kretanju kreditnog portfolija,
- podatke o ključnim pokazateljima kvaliteta portfolija: stanje i kretanje problematičnih kredita (NPL), rezervisanja za kreditne gubitke, troškova rizika i nivoa pokrivenosti problematičnih kredita rezervisanjima za kreditne gubitke,
- osnovne podatke o koncentraciji u portfoliju i usklađenosti sa limitima, uključujući i pregled 10 najvećih klijentskih grupa i 10 najvećih problematičnih klijenata prema ukupnoj izloženosti.

Credit Risk Dashboard platforma se ažurira na mesečnom nivou od strane Direkcije za strateško upravljanje rizicima i kontrolu i dostavlja članu Izvršnog odbora zaduženom za Sektor za upravljanje rizicima, kao i direktorima svih direkcija u okviru tog Sektora. Podaci su dati na nivou subsegmenta (velika privredna društva, srednja privredna društva, finansiranje nekretnina, biznis klijenti i preduzetnici i fizička lica), uz komparativne podatke za prethodni mesec i kraj prethodne godine. Izveštaj između ostalog sadrži sledeće informacije:

- struktura plasmana (vrsta i valuta),
- strukturu plasmana portfolija po internim rejting kategorijama,
- strukturu portfolija prema kriterijumu statusa (ne)izvršenja obaveza klijenata,
- podatke o kvalitetu aktive na nivou podsegmenta (izloženost, NPL volumen i racio, iznos rezervisanja za kreditne gubitke, racio pokrivenosti NPL-a rezervisanjima za kreditne gubitke)
- PD i LGD po segmentima,
- troškove rezervisanja za kreditne gubitke po podsegmentima (povećanje i otpuštanje rezervisanja, u odnosu na početak godine i u odnosu na prethodni mesec),
- trošak rizika (Cost of Risk) po podsegmentima.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Izveštavanje o kreditnom riziku (nastavak)

Izveštaji (nastavak)

Izveštaj o kreditnom portfoliju (Credit Portfolio Overview) sastavlja se na kvartalnom nivou i prezentuje Izvršnom odboru Banke, a nakon toga se dostavlja i Kreditnim odborima Banke radi informacije. U pripremi izveštaja učestvuju svi organizacioni delovi u okviru Sektora za upravljanje rizicima u čijoj je nadležnosti upravljanje kreditnim rizikom. Između ostalog, izveštaj obuhvata sledeće informacije:

- detaljne podatke o strukturi i kretanju kreditnog portfolija, ukupno i po segmentima,
- podatke o ključnim pokazateljima kvaliteta portfolija: stanje i kretanje problematičnih kredita (NPL), rezervisanja za kreditne gubitke, troškova rizika i nivoa pokrivenosti problematičnih kredita rezervisanjima za kreditne gubitke, distribuciju portfolija po rejtinzima itd.,
- pregled 10 najvećih klijentskih grupa i 10 najvećih problematičnih klijenata prema ukupnoj izloženosti,
- status portfolija i pregled ključnih aktivnosti i rezultata prema internoj klasifikaciji portfolija (Standard, WL, Restructuring, Workout),
- podatke o koncentraciji u portfoliju i usklađenosti sa limitima.

Pored standardizovanih izveštaja, sprovodi se i niz aktivnosti koje doprinose tačnosti parametra koji se koriste pri praćenju kreditnog rizika: ad hoc izveštavanje i analize i ostale aktivnosti koje doprinose tačnosti parametara kreditnog rizika.

Ad-hoc izveštavanje i analize primenjuju se u slučajevima koji su rizični po Grupu, naročito kada se nivo kreditnog rizika menja drastično i naglo i kada se zahteva pravovremena reakcija. Primeri uključuju: pogoršanje interno dodeljenih rejtinga, značajna potreba za dodatnim rezervisanjem, znaci neusklađenosti u organizaciji, primenjenom sistemu ili procedurama, promena nekog od parametara kreditnog rizika i obračuna rezervisanja.

Ostale aktivnosti koje Grupa sprovodi uključuju proveru kvaliteta podataka koji se koriste u praćenju, upravljanju i izveštavanju kreditnog rizika, unapređenje postojećih sistema i procedura, godišnji proces budžetiranja i naknadne provere i eventualne korekcije budžetiranih parametara.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Izveštavanje o kreditnom riziku (nastavak)

Izloženost kreditnom riziku

Naredna tabela prikazuje maksimalnu izloženost Grupe kreditnom riziku, po vrstama finansijskih instrumenata:

	Gotovina i sredstva kod centralne banke (napomena 22)		Hartije od vrednosti (napomena 24)		Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija (napomena 25)		Kredit i potraživanja od komitenata (napomena 26)		Ostala sredstva (napomena 33)		Vanbilansne stavke	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
U hiljadama dinara												
Pojedinačna ispravka vrednosti												
Pravna lica, rejting 10	-	-	-	-	-	-	1.698.104	1.883.111	4.699	14.724	2.984	3.084
Pravna lica, rejting 9	-	-	-	-	-	-	47.011	168.857	-	-	-	-
Pravna lica, restrukturirani plasmani*	-	-	-	-	-	7	5.343.819	10.592.819	6.407	30.170	138.752	213.576
Fizička lica > 90 dana kašnjenja	-	-	-	-	-	-	2.086.079	1.400.737	5.496	3.076	1.642	724
Bruto plasmani	-	-	-	-	-	7	9.175.013	14.045.524	16.602	47.970	143.378	217.384
Ispravka vrednosti	-	-	-	-	-	7	5.135.647	8.218.862	13.952	31.869	89.729	126.577
Knjigovodstvena vrednosti	-	-	-	-	-	-	4.039.366	5.826.662	2.650	16.101	53.649	90.807
Grupna ispravka vrednosti												
Pravna lica, rejting 1-6	23.788.821	38.226	100.424.606	2.190.401	21.026.800	11.892.400	175.453.791	154.746.484	111.073	71.320	148.856.844	134.431.232
Pravna lica, rejting 7	-	-	-	-	10.911	1.358	2.363.723	5.263.396	622	2.438	829.633	3.675.251
Pravna lica, rejting 8	-	-	9.140	9.355	172	-	2.051.216	460.951	386	499	465.448	41.710
Fizička lica < 90 dana kašnjenja	-	-	-	-	-	-	84.440.705	75.667.609	1.653	388	1.580.678	1.575.544
Bruto plasmani	23.788.821	38.226	100.433.746	2.199.756	21.037.883	11.893.758	264.309.435	236.138.440	113.734	74.645	151.732.604	139.723.737
Ispravka vrednosti	211	196	5	1.648	18.187	8.694	1.942.351	1.357.549	794	543	152.438	198.264
Knjigovodstvena vrednosti	23.788.610	38.030	100.433.741	2.198.108	21.019.696	11.885.064	262.367.084	234.780.891	112.940	74.102	151.580.165	139.525.473
Knjigovodstvena vrednosti aktive sa dodeljenim rejtingom	23.788.610	38.030	100.433.741	2.198.108	21.019.696	11.885.064	266.406.450	240.607.553	115.590	90.203	151.633.815	139.616.280
Knjigovodstvena vrednosti aktive bez dodeljenog rejtinga	29.616.699	29.622.987	1.493.552	82.147.259	-	-	-	789	1.030.303	910.100	-	-
Ukupna knjigovodstvena vrednost	53.405.309	29.661.017	101.927.293	84.345.367	21.019.696	11.885.064	266.406.450	240.608.342	1.145.893	1.000.303	151.633.815	139.616.280

*Kategorija „Pravna lica – restrukturirani plasmani“ uključuje klijente sa internim rejtingom 8- čija ispravka vrednosti nije pojedinačna već je formirana grupno.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Implementacija bazelskih standarda

U oblasti primene bazelskih standarda težište aktivnosti bilo je prvenstveno na potvrđi prediktivne moći interno razvijenih rejting modela koji su u upotrebi, kao i odgovarajućih parametara kreditnog rizika za segmente: pravnih lica, fizičkih lica, preduzetnika i malih preduzeća. U toku 2018. godine urađena je interna validacija interno razvijenih rejting modela i parametara kreditnog rizika, čime je potvrđena njihova prediktivna moć i kalibrisanost u odnosu na identifikovani nivo rizika u dosadašnjem poslovanju. U odnosu na preporuke interne validacije unapređena je kalibracija PD modela za segment poslovanja sa preduzetnicima i deo malih preduzeća. Nakon implementacije MSFI 9 i Bazel III standarda, tokom 2018. godine, nastavljeno je dalje unapređenje i kontinuirana analiza implementiranih obračuna sa fokusom na analizu uticaja primenjenih metodoloških rešenja i pojedinih varijabli u postupku obračuna, kao i analizi transfera podataka uz unapređenje kvaliteta podataka.

Interni rejting sistem (rejting skala)

Pravila rangiranja klijenata ustanovljena su na nivou UniCredit Grupe i kao takva su jedinstvena za sve članice UniCredit Grupe. Rejting sistem Grupe je razvijen i u upotrebi je od 2004. godine na nivou grupe za klijente koji pripadaju segmentu poslovanja s privredom. Za klijente iz segmenta fizičkih lica i preduzetnika rejting sistem je razvijen interno i u upotrebi je od 2010. godine. Grupa koristi rejting modele UniCredit Grupe za multinacionalne kompanije, banke, osiguravajuće kuće i izloženosti prema državama. Master rejting skala se koristi kao jedinstveni metod dodeljivanja rejtinga kojim je osigurano da klijenti sa istim rejtingom imaju iste kreditne karakteristike i istu verovatnoću da neće ispuniti svoje obaveze, delom ili u potpunosti, u periodu od 1 godine.

Master skala je podeljena na 10 rejting klasa, koje su dalje izdvojene na ukupno 26 rejting podklasa.

Interna master skala je usklađena sa bazelskim standardima što znači da je za svaku rejting podklasu vezan parametar PD, odnosno verovatnoća da klijent sa određenim karakteristikama neće moći izvršiti obaveze prema Grupi i da će otići u status neizvršenja. Za prve 24 podklase verovatnoća neizvršavanja obaveza (default) se kreće od 0,02% do 20,00% i to su klijenti čiji rejting je u rasponu od 1+ do 8. Njihova verovatnoća neizvršenja definisana je skalom koja je zasnovana na statističkim analizama istorijskih podataka.

Rejtinzi od 1+ do 6-: Ovi rejtinzi se odnose na klijente koji imaju kreditni rejting u rasponu od „veoma dobar” do „prihvatljiv”. Za klijente sa ovim rejtingom ponovna provera kreditne sposobnosti se vrši jednom godišnje.

Rejtinzi od 7+ do 7-: Pokrivaju tri podklase za transakcije sa klijentima slabog kreditnog kvaliteta. Ovi klijenti nose značajno veći rizik i moraju biti konstantno pod pojačanim nadzorom.

Rejtinzi 8+ i 8- pokrivaju klijente za koje nije određeno posebno rezervisanje, a predmet su posebnih mera restrukturiranja ili smanjenja kreditne izloženosti.

Rejting 8- odnosi se na klijente u statusu neizvršenja obaveza po kriterijumima definisanim bazelskim standardima.

Rejting 9 se odnosi na klijente za koje je obračunato posebno rezervisanje procenjeno na individualnoj osnovi ili kod kojih je deo potraživanja otpisan.

Rejting 10 se dodeljuje klijentima koji su u statusu likvidacije ili bankrotstva.

Rejting podgrupe 8-, 9 i 10 po definiciji se dodeljuju klijentima koji su u statusu neizvršenja obaveza po kriterijumima definisanim bazelskim standardima, sa obračunatim posebnim rezervisanjem.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Metodologija obračuna očekivanog kreditnog gubitka

U skladu sa važećim dokumentom MSFI Obračun rezervisanja - Pravilnik, Grupa obračunava dvanaestomesečni očekivani kreditni gubitak (u daljem tekstu: ECL) ili ECL za ceo životni vek finansijskog instrumenta u zavisnosti od značaja promene kreditnog rizika finansijskog instrumenta od njegovog početnog priznavanja. Za ove svrhe, Grupa primenjuje sledeća tri nivoa obezvređenja:

- Nivo 1 – pokriva svu novu finansijsku aktivu u trenutku inicijalnog priznavanja i instrumente koja nemaju značajno pogoršanje kreditnog kvaliteta u odnosu na inicijalno priznavanje ili su ti instrumenti u kategoriji niskog kreditnog rizika;
- Nivo 2 – pokriva finansijske instrumente koji imaju značajno pogoršanje u kreditnom kvalitetu od trenutka inicijalnog priznavanja, ali gde ne postoji objektivni dokaz obezvređenja po osnovu kreditnih gubitaka;
- Nivo 3 – uključuje finansijska sredstva koja imaju objektivne dokaze o obezvređenju na izveštajni datum.

Na kraju Nivoi 1 i 2 uključuju samo neproblematičnu finansijsku aktivu, dok Nivo 3 uključuje problematičnu finansijsku aktivu. U kalkulaciji očekivanih gubitaka za finansijske instrumente u stage 1 primenjuje se dvanaestomesečni obračun očekivanog gubitka, dok se za finansijske instrumente u Nivou 2 primenjuje obračun na nivou životnog veka (lifetime).

Transfer finansijske aktive iz Nivoa 1 u Nivo 2 se realizuje kada je kreditni rizik finansijske aktive značajno porastao od trenutka inicijalnog priznavanja. Transfer logika se zasniva na kvantitativnim i kvalitativnim kriterijumima i mora se primeniti na sve finansijske instrumente. Pogoršanje verovatnoće default-a (probabilities of default – PD) je glavni element na kome se zasniva kvantitativni kriterijum transfer logike.

Četiri dodatna kvalitativna kriterijuma koji dolaze nakon primene kvantitativnog kriterijuma su:

- Klasifikacija u status restrukturiranih neproblematičnih izloženosti (tj. Forbearance klasifikacija) – rezultira automatskom klasifikacijom u Nivo 2 za narednih 9 meseci (počev od datuma klasifikacije u taj status). Nakon tog perioda, ako nema drugih značajnih znakova pogoršanja kreditnog rizika, transakcija može biti vraćena u Nivo 1;
- 30 dana kašnjenja – kada transakcija dostigne 30 dana kašnjenja treba da bude prepoznata u Nivou 2;
- Sve neproblematične izloženosti koje su klasifikovane na watch-listu 2 se klasifikuju u Nivo 2;
- Sve neproblematične izloženosti koje su dodeljene u nadležnosti odeljenja koje se bave restrukturiranim izloženostima se automatski klasifikuju u Nivo 2.

Pravila i principi za obračun očekivanog gubitka za problematične finansijske instrumente (Nivo 3)

Shodno relevantnoj internoj regulativi, ukoliko postoji objektivni dokaz obezvređenja (u daljem tekstu default status) na dan sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja, sva finansijska sredstva se klasifikuju u Nivo 3 obezvređenja. Za finansijske instrumente klasifikovane u Nivo 3 pravilo je da se obezvređenje zasniva na obračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ceo životni vek plasmana. U tom procesu Grupa posebno tretira klijente u statusu defaulta čija se izloženost smatra značajnom i takve plasmane odnosno klijente Grupa individualno procenjuje, na pojedinačnoj osnovi (case by case), dok za plasmane koji nisu individualno značajni tu proceni vrši na kolektivnoj osnovi.

Finansijsko sredstvo je obezvređeno, a umanjenje vrednosti se pojavilo ukoliko postoji objektivni dokaz o obezvređenju koji proizilazi iz jednog ili više događaja nastalih nakon datuma inicijalnog priznavanja sredstva, a koji imaju uticaj na procenjene buduće novčane tokove tog finansijskog sredstva. Ukoliko bilo koji takav dokaz postoji, Grupa je dužna da izvrši obračun iznosa tog obezvređenja u cilju određivanja da li treba priznati gubitak po osnovu umanjenja vrednosti. Drugim rečima, ukoliko postoji bilo kakav dokaz o obezvređenju, Grupa treba da proceni iznos koji može da se povрати za to sredstvo ili grupu sredstava i prizna gubitak po osnovu umanjenja vrednosti.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Metodologija obračuna očekivanog kreditnog gubitka (nastavak)

Pravila i principi za obračun očekivanog gubitka za problematične finansijske instrumente (Nivo 3) (nastavak)

Prilikom određivanja adekvatnog iznosa rezervisanja, pravi se razlika između potrebe za obračunom posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi i posebnog rezervisanja na grupnoj osnovi za klijente grupisane u kategorije sa sličnim karakteristikama rizičnosti, na osnovu segmenta kom klijent pripada i ukupnog iznosa izloženosti na nivou klijenta. Ukupnu izloženost klijenta čine bilansno stanje potraživanja i vanbilansno stanje potraživanja, uključujući i nepovučena sredstva po plasmanima.

Proces određivanja posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi ima za cilj da izmeri gubitak po osnovu umanjenja vrednosti na nivou klijenta. Pojedinačno rezervisanje se procenjuje kao razlika između knjigovodstvene vrednosti potraživanja i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova (isključujući buduća umanjenja vrednosti koja nisu identifikovana kao nastala) diskontovanih efektivnom kamatnom stopom date finansijske aktive (npr. efektivnom kamatnom stopom definisanom prilikom zaključivanja ugovora). Drugim rečima, rezervisanje će biti određeno u iznosu pojedinačnog potraživanja za koje se ne očekuje da će biti naplaćeno. U slučaju da efektivna kamatna stopa nije dostupna, za obračun rezervisanja biće korišćena alternativna kamatna stopa koja je definisana u skladu sa internim aktima Banke. Prilikom utvrđivanja sadašnje vrednosti potraživanja, prvo se računa diskontovani novčani tok iz otplata glavnice, kamate ili bilo koji drugi novčani tok iz plasmana. Nakon toga, računa se diskontovani novčani tok iz neto ostvarive vrednosti sredstava obezbeđenja po datom plasmanu. Konačna neto sadašnja vrednost budućih novčanih tokova plasmana se poredi sa knjigovodstvenom vrednošću istog i određuje se iznos rezervisanja za gubitke po datom plasmanu koji se priznaju u bilansu uspeha.

Obračun rezervisanja za izloženosti sa umanjenjem vrednosti koje nisu klasifikovane kao individualno značajne vrši se na grupnoj osnovi grupisanjem klijenata u default statusu u homogene kategorije sa sličnim karakteristikama rizičnosti. Prilikom definisanja homogenih kategorija, Grupa primenjuje kriterijume korišćene za segmentaciju prilikom razvoja modela za izračunavanje stope gubitka usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD modela).

Obračun rezervisanja na grupnoj osnovi u okviru Nivoa 3, vrši se za klijente u default statusu a da pri tome klijenti ne ispunjavaju uslove za individualnu procenu rezervisanja. Kalkulacija rezervisanja na grupnoj osnovi vrši se prema kalkulaciji: $ECL = unsecEAD \times LGDs3 (time\ in\ default)$

Gde je:

- unsecEAD – Exposure u default- u umanjen za vrednost kolaterala
- LGDs3 (time in default) - gubitak u trenutku default-a

Ukoliko je potraživanje u potpunosti obezbeđeno kolateralom te je iz tog razloga unsecEAD jednak 0, primenjuje se kalkulacija:

$ECL = EAD \times ponder\ rezervisanja\ za\ Nivo\ 1$

Ponder rezervisanja za Nivo 1 utvrđuje se na šestomesečnom nivou, preračunavanjem ove vrednosti na osnovu prosečnog nivoa rezervisanja po segmentima portfolija.

Vrednosti LGDs3 (time in default) zavise od klijentskog segmenta, iznosa EAD-a, godina otplate, kao i perioda u kojem je klijent proveo u default-u.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Metodologija obračuna očekivanog kreditnog gubitka (nastavak)

Pravila i principi za obračun očekivanog gubitka za problematične finansijske instrumente (Nivo 3) (nastavak)

Naredna tabela prikazuje analizu bruto i neto porproblematičnih plasmana bankama i klijentima. Problematični plasmani su oni kod kojih je najmanje jedna rata otplate u kašnjenju više od 90 dana. Ovakvi plasmani se ispravljaju 100% nakon razmatranja očekivane naplate iz tokova gotovine iz poslovanja ili iz sredstava obezbeđenja.

	Hartije od vrednosti (napomena 24)		Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija (napomena 25)		Kreditni i potraživanja od komitenata (napomena 26)		Ostala sredstva (napomena 33)		Vanbilansne stavke	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto
U hiljadama dinara										
31. decembar 2018.										
Pravna lica, rejting 10	-	-	-	-	1.698.104	315.081	4.699	568	2.984	-
Pravna lica, rejting 9	-	-	-	-	47.011	21.050	-	-	-	-
Pravna lica, restrukturirani plasmani	-	-	-	-	5.343.819	2.539.277	6.407	1.515	138.752	52.540
Fizička lica >90 dana kašnjenja	-	-	-	-	2.086.079	1.163.958	5.496	567	1.642	1.109
Ukupno	-	-	-	-	9.175.013	4.039.366	16.602	2.650	143.378	53.649
31. decembar 2017.										
Pravna lica, rejting 10	-	-	-	-	1.883.111	566.793	14.724	3.262	3.084	85
Pravna lica, rejting 9	-	-	-	-	168.857	89.237	-	-	-	-
Pravna lica, restrukturirani plasmani	-	-	7	-	10.592.819	4.209.604	30.170	12.700	213.576	90.139
Fizička lica >90 dana kašnjenja	-	-	-	-	1.400.737	961.028	3.076	139	724	583
Ukupno	-	-	7	-	14.045.524	5.826.662	47.970	16.101	217.384	90.807

Starosna struktura dospelih, a neobezvređenih plasmana na dan 31. decembra 2018. godine, prikazana je u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Dospeli do 30 dana	Dospeli od 31 do 60 dana	Dospeli od 61 do 90 dana	Dospeli preko 90 dana	Ukupno
Kreditni i potraživanja od komitenata					
Bruto vrednost	12.030.587	525.540	251.400	32.616	12.840.143
Ispravka vrednosti	(177.190)	(70.392)	(38.546)	(32.616)	(318.744)
Neto knjigovodstvena vrednost	11.853.397	455.148	212.854	-	12.521.399

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Sredstva obezbeđenja - kolaterali

Ublažavanje kreditnog rizika se vrši kroz adekvatan proces upravljanja kolateralom. Svrha uspostavljanja svih dostupnih kolaterala, adekvatno knjiženje, procena i praćenje se vrši u cilju minimizacije rizika u meri u kojoj je to moguće. Iz tog razloga Grupa je posebno posvećena upravljanju kolateralom, u cilju održavanja prihvatljivog odnosa između prihvaćenog rizika i realne stope naplate, kontrole i ublažavanja rizika koji su vezani za kvalitet, koncentraciju ili osiguranje potraživanja, njihovu ročnost, valutu, itd. Ciljajući ka daljem unapređenju procesa i sistema koji se odnose na ublažavanje kreditnog rizika, Banka, kao matično pravno lice, je uspostavila posebnu organizacionu jedinicu čije aktivnosti uključuju procene kolaterala, proces praćenja sredstava obezbeđenja, tačno izveštavanje, upravljanje odnosima sa spoljnim saradnicima, izrada stručnih mišljenja, unapređenje kvaliteta podataka i statistički monitoring sredstava obezbeđenja.

Grupa koristi odgovarajuća interna akta za upravljanje instrumentima obezbeđenja. Najvažniji instrumenti obezbeđenja koje Grupa prihvata i koristi sa ciljem smanjenja kreditnog rizika su:

- finansijska sredstva obezbeđenja (gotovinski depoziti), za koje je dozvoljeno vrednovanje u punom iznosu,
- plative garancije prvoklasnih banaka i država, vrednovanje do punog iznosa,
- hipoteke nad stambenim i komercijalnim objektima, vrednovanje najviše do 70% i 60% respektivno u odnosu na procenjenu vrednost objekta,
- hartije od vrednosti izdate od strane država, centralnih banaka ili institucija sa zadovoljavajućim kreditnim rejtingom.

U slučaju kada se valuta instrumenta obezbeđenja razlikuje od valute plasmana koji je njime pokriven, materijalna vrednost instrumenta obezbeđenja se dodatno koriguje, korišćenjem faktora umanjenja koji su definisani za svaku kombinaciju valuta, a propisani su relevantnom internom regulativom kojom se definiše proces ublažavanja kreditnog rizika.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Sredstva obezbeđenja – kolaterali (nastavak)

Procena fer vrednosti kolaterala, uzetih kao obezbeđenje po osnovu plasmana Grupe do nivoa izloženosti kreditnom riziku na dan 31. decembar je prikazana u narednoj tabeli:

	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija		Kredit i potraživanja od kmitenata		Vanbilansne stavke	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
U hiljadama dinara						
Pravna lica, rejting 10	-	-	470.620	627.258	-	-
Nekretnine	-	-	470.620	627.258	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Pravna lica, rejting 9	-	-	-	-	-	-
Nekretnine	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Pravna lica, restrukturirani plasmani	-	-	773.446	3.217.452	24.631	75.832
Nekretnine	-	-	743.205	2.313.590	5.184	70.805
Ostalo	-	-	30.241	903.862	19.447	5.027
Fizička lica >90 dana kašnjenja	-	-	228.427	376.898	-	-
Nekretnine	-	-	228.427	376.898	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Grupna ispravka vrednosti na osnovu procene kolaterala	592.478	1.304.963	45.596.671	59.485.755	7.978.701	10.298.486
Nekretnine	878	2.000	40.808.961	50.342.776	4.013.898	5.555.007
Ostalo	591.600	1.302.963	4.787.710	9.142.979	3.964.803	4.743.479
Ukupno	592.478	1.304.963	47.069.164	63.707.363	8.003.332	10.374.318

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Tržišni rizici

Tržišni rizici su mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu promena vrednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija koje nastaju usled kretanja cena na tržištu. Uspostavljenim sistemom limita za izloženost Grupe tržišnim rizicima uspostavlja se granica ukupne apsorpcije ekonomskog kapitala kao i prihvatljivi nivo ekonomskog gubitka kako za aktivnosti koje se sprovode kroz knjigu trgovanja tako i za ukupnu poslovnu aktivnost Grupe, a u skladu sa kapacitetima za preuzimanje rizika.

Neki od osnovnih indikatora za praćenje izloženosti Grupe tržišnom riziku su:

- VaR - potencijalni gubitak vrednosti portfolija u toku jednog dana sa 99% intervalom pouzdanosti; VaR se izračunava na osnovu istorijskog simulacionog pristupa i prati se dnevno. Osnovni faktori rizika koji su obuhvaćeni ovom kalkulacijom su: rizik kamatne stope, kredinog spreda, devizni rizik, volatilnost i inflacija
- Stresirani VaR – istorijski pristup dodatno stresiran parametrima koji su bili karakteristični za periode velikih ekonomskih kriza.

Pored ovih osnovnih indikatora, prilikom praćenja i upravljanja izloženosti tržišnom riziku, Grupa koristi i neke dodatne (granularne) limite - imaju za cilj sprečavanje povećane izloženosti u pojedinačnim faktorima rizika, kao i u faktorima rizika koji nisu dovoljno uzeti u obzir prilikom VaR analize. Najvažniji od ovih indikatora su analize senzitivnosti – BPV i CPV.

Tokom 2018. godine, izloženost Grupe tržišnim rizicima bila je u okviru definisanih limita i u skladu sa kapacitetima za preuzimanje rizika.

Pregled VaR pozicije portfolija trgovanja Grupe uključuje samo pozicije knjige trgovanja Banke:

U hiljadama dinara	Na dan 31.decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2018.				
Devizni rizik	5.542	4.459	9.095	200
Rizik od promene kamatne stope	914	1.963	4.707	681
Rizik kreditnog raspona	3.086	4.301	7.395	1.648
Kovarijansa	(3.220)	-	-	-
Ukupno	6.322	6.592	10.577	1.683
2017.				
Devizni rizik	316	4.053	20.870	121
Rizik od promene kamatne stope	2.930	2.777	7.116	89
Rizik kreditnog raspona	3.691	3.441	8.170	1.116
Kovarijansa	(2.220)	-	-	-
Ukupno	4.718	6.059	19.790	1.571

Analiza osetljivosti kamatnog gepa na povećanje/smanjenje kamatnih stopa, uz pretpostavku paralelne promene krive prinosa i statičke bankarske knjige je prikazana u tabeli ispod:

	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	Efekat paralelne promene kamatne stope za 1 bp	
RSD	(17.291)	(11.739)
EUR	5.704	2.503
USD	(287)	(200)
GBP	-	-
CHF	(458)	(441)
Ostale valute	-	-
Ukupan efekat*	23.740	14.883

* Ukupan efekat je jednak zbiru apsolutnih vrednosti po valutama.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Tržišni rizici (nastavak)

(i) Devizni rizik

Devizni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promene deviznih kurseva.

Pokazatelj deviznog rizika je odnos između ukupne otvorene devizne pozicije Grupe i kapitala Grupe, obračunat u skladu sa Odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke. Grupa je dužna da odnose između aktive i pasive održava tako da njena ukupna otvorena devizna pozicija na kraju svakog radnog dana ne bude veća od 20% njenog kapitala. Direkcija finansijskog i operativnog rizika priprema izveštaj o deviznom riziku za potrebe NBS na dnevnom i mesečnom nivou.

Grupa je izložena efektima promena kurseva najznačajnijih valuta na finansijsku poziciju i tokove gotovine. Rukovodstvo Grupe uspostavlja limite izloženosti riziku određenih valuta i vrši stalni nadzor kako bi pozicije po različitim valutama bile u okviru uspostavljenih limita. Limiti važe za sve devizno relevantne proizvode u okviru Direkcije za poslovanje na finansijskom tržištu. Oni pokrivaju i pozicije u trgovanju kao i selektivne strateške devizne pozicije Odeljenja za upravljanje aktivom i pasivom. Sve osetljivosti koje proizilaze iz pozicija vezanih za devize su limitirane opštim VaR limitom određenim na nivou Grupe i na nivou Direkcije za poslovanje na finansijskom tržištu i Odeljenja za upravljanjem aktivom i pasivom.

U cilju zaštite od rizika promene deviznih kurseva Grupa zaključuje derivatne ugovore i ugovara kredite i plasmane sa valutnom klauzulom.

Upravljanje deviznim rizikom Grupe na operativnom nivou je odgovornost Direkcije za poslovanje na finansijskom tržištu.

	2018.	2017.
Pokazatelj deviznog rizika		
- na 31. decembar	1,05	0,93
- maksimalan za period - mesec decembar	4,48	3,59
- minimalni za period - mesec decembar	0,33	0,06

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Tržišni rizici (nastavak)

(i) Devizni rizik (nastavak)

Neto devizna pozicija Grupe na dan 31. decembra 2018. godine:

U hiljadama dinara	USD	EUR	CHF	Ostale valute	RSD	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	145.772	14.924.268	173.224	68.397	38.093.648	53.405.309
Potrazivanja po osnovu derivata	-	624.660	-	-	58.163	682.823
Hartije od vrednosti	2.112.792	20.564.386	-	-	79.250.115	101.927.293
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	322.053	15.464.049	15.669	213.736	5.004.189	21.019.696
Kredit i potraživanja od komitenata	444.835	201.478.240	4.414.382	-	60.068.993	266.406.450
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	1	222.772	-	-	222.773
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	2	-	-	-	2
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	1.627.558	1.627.558
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	-	-	1.599.656	1.599.656
Investicione nekretnine	-	-	-	-	1.331	1.331
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	240.617	240.617
Ostala sredstva	1.597	44.932	105	3	1.099.256	1.145.893
Ukupna aktiva	3.027.049	253.100.538	4.826.152	282.136	187.043.526	448.279.401
Obaveze po osnovu derivata	-	651.294	-	-	72.338	723.632
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	450.417	131.345.981	479.611	1.993	10.601.334	142.879.336
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	15.558.121	101.127.525	1.780.158	1.725.130	100.740.102	220.931.036
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	170.554	318.026	-	-	488.580
Rezervisanja	-	-	-	-	1.136.326	1.136.326
Tekuće poreske obaveze	-	-	-	-	451.881	451.881
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	412	412
Ostale obaveze	108.529	1.118.774	911	9.658	1.624.436	2.862.308
Kapital	-	-	-	-	78.805.890	78.805.890
Ukupna pasiva	16.117.067	234.414.128	2.578.706	1.736.781	193.432.719	448.279.401
Finansijski instrumenti iz vanbilansa	13.096.064	(17.574.823)	(2.246.527)	1.520.309	5.124.285	(80.692)
Neto devizna pozicija na dan 31. decembra 2018. godine	6.046	1.111.587	919	65.664	(1.264.908)	(80.692)

*Napomena: sredstva i obaveze sa valutnom klauzulom iskazane su u okviru pozicija valuta za koje su indeksiran.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Tržišni rizici (nastavak)

(i) Devizni rizik (nastavak)

Neto devizna pozicija Grupe na dan 31. decembra 2017. godine:

U hiljadama dinara	USD	EUR	CHF	Ostale valute	RSD	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	190.858	10.011.837	97.931	126.245	19.234.146	29.661.017
Potrazivanja po osnovu derivata	-	157.024	-	-	28.180	185.204
Hartije od vrednosti	1.946.572	20.653.196	-	-	61.745.599	84.345.367
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1.764.534	9.864.028	20.209	233.452	2.841	11.885.064
Kredit i potraživanja od komitenata	4.303.490	169.617.420	4.855.601	-	61.831.831	240.608.342
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	141	192.110	-	-	192.251
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	9.195	-	-	-	9.195
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	1.165.916	1.165.916
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	-	-	1.554.223	1.554.223
Investicione nekretnine	-	-	-	-	1.364	1.364
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	172.085	172.085
Ostala sredstva	601	46.494	4	330	952.874	1.000.303
Ukupna aktiva	8.206.055	210.359.335	5.165.855	360.027	146.689.059	370.780.331
Obaveze po osnovu derivata	-	152.548	-	-	54.455	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3.397.484	94.404.115	771.632	457	8.102.470	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	15.120.973	96.095.671	1.443.969	1.160.204	72.838.016	186.658.833
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	171.484	277.310	-	-	448.794
Subordinirane obaveze	-	-	2.718.490	-	-	2.718.490
Rezervisanja	-	-	-	-	1.076.838	1.076.838
Tekuće poreske obaveze	-	-	-	-	205.253	205.253
Ostale obaveze	194.790	1.106.983	1.852	4.235	1.336.719	2.644.579
Kapital	-	-	-	-	70.144.383	70.144.383
Ukupna pasiva	18.713.247	191.930.801	5.213.253	1.164.896	153.758.134	370.780.331
Finansijski instrumenti iz vanbilansa	10.503.270	(18.275.802)	60.771	836.823	6.841.896	(33.042)
Neto devizna pozicija na dan 31. decembra 2017. godine	(3.922)	152.732	13.373	31.954	(227.179)	(33.042)

*Napomena: sredstva i obaveze sa valutnom klauzulom iskazane su u okviru pozicija valuta za koje su indeksirane.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Operativni rizici

Operativni rizik je rizik od gubitka usled grešaka, povreda, prekida, šteta koje su izazvali interni procesi, osoblje ili sistemi ili eksterni događaji. Operativni rizik se definiše kao događaj nastao kao rezultat neodgovarajućih ili neuspešnih internih procesa, postupaka, osoblja i sistema ili sistemskih i drugih spoljašnjih događaja: interne ili eksterne malverzacije, prakse zapošljavanja i bezbednosti na radnom mestu, potraživanja klijenata, distribucije proizvoda, novčanih kazni i penala usled povreda, štete nanete materijalnoj imovini, poremećaja u poslovanju i sistemskih propusta, upravljanja procesom. Strateški rizici, poslovni rizici i reputacioni rizici se razlikuju od operativnog rizika, dok je pravni rizik i rizik neusklađenosti obuhvaćen definicijom operativnog rizika.

Direkcija finansijskog i operativnog rizika nadležna je za evidentiranje, praćenje i upravljanje operativnim rizikom Grupe i direktno odgovorna članu Izvršnog odbora zaduženom za upravljanje rizicima (CRO). Osnovni zadatak Direkcije je koordinacija i saradnja sa menadžerima za operativni rizik, kao i komunikacija sa kolegama iz Odeljenja za operativni rizik u Milanu, u cilju osiguranja informacija za efikasno praćenje operativnog rizika na svim nivoima. Direkcija prati promene na posebno definisanim računima i nedeljno, na osnovu izveštaja dobijenih od menadžera za operativni rizik, izveštava članove Izvršnog odbora o svim bitnim promenama u vezi operativnog rizika. Radi efikasnog praćenja operativnog rizika u Grupi imenovani su menadžeri za operativni rizik i njihovi zamenici iz različitih organizacionih jedinica koji su odgovorni za tačnost i ažurnost podataka o svim štetnim događajima njihovog organizacionog dela kao i za evidenciju svih nastalih šteta u bazu podataka. Svi nastali događaji evidentiraju se u grupnoj aplikaciji ARGO.

Komitet za praćenje operativnog rizika organizuje se kvartalno u cilju unapređenja procesa upravljanja operativnim rizikom. Izvršni odbor Banke odgovoran je za donošenje odluka po pitanju operativnog rizika. U nadležnosti Direkcije je i obračun kapitalnog zahteva za operativne rizike koji se izračunava po Standardizovanom pristupu kao i izveštaji za potrebe izveštavanja lokalnog rukovodstva i Grupe.

(e) Rizik likvidnosti

Osnovni cilj ukupnog upravljanja likvidnošću Grupe je održavanje adekvatne likvidnosti i pozicije finansiranja kako bi se omogućilo Grupi da ispuni svoje obaveze plaćanja ne samo u redovnom poslovanju, već i u stresnim okolnostima.

Rizik likvidnosti sa kojim se Grupa susreće u svakodnevnom poslovanju može imati različite oblike:

- Unutar dnevna likvidnost - rizik likvidnosti u toku dana javlja se kada Grupa nije u mogućnosti da pravovremeno i na vreme ispunjava obaveze plaćanja i u normalnim i stresnim uslovima.
- Rizik kratkoročne likvidnosti se odnosi na rizik neusklađenosti između iznosa i/ili ročnosti priliva gotovine i odliva gotovine u bliskom vremenskom periodu (do jedne godine).
- Tržišna likvidnost - rizik da se Grupa može suočiti sa značajnim gubitkom vrednosti svojih likvidnih sredstava kad god je potrebno da ih likvidira putem prodaje ili repo operacija.
- Rizik strukturalne likvidnosti definiše se kao nemogućnost prikupljanja potrebnih sredstava za održavanje adekvatnog odnosa između srednjoročnih i dugoročnih (preko jedne godine) sredstava i obaveza po razumnim cenovnim nivoima, na stabilan i održiv način, bez uticaja na dnevne operacije ili finansijsko stanje Grupe.
- Rizik nepredviđenih ili stresnih okolnosti je vezan za buduće i neočekivane obaveze koje bi mogle zahtevati od Grupe veću količinu likvidnosti u odnosu na ono što se smatra iznosom za vođenje redovnog poslovanja.
- Rizik koncentracija finansiranja nastaje kada Grupa koristi ograničeni broj izvora finansiranja, da oni postaju takvi da je povlačenje jednog ili više njih moglo izazvati probleme sa likvidnošću.
- Rizik likvidnosti u stranoj valuti (FX rizik) koji nastaje zbog trenutne i projektovane neusklađenosti likvidnosti između priliva gotovine i odliva gotovine u stranim valutama ili različitog raspoređivanja imovine i obaveza u stranim valutama u vremenskom horizontu.

Grupa u okviru upravljanja rizikom likvidnosti adresira svaki od gore navedenih izvora rizika likvidnosti kroz odgovarajući sistem limita.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Rizik likvidnosti (nastavak)

Na godišnjem nivou, tokom procesa određivanja limita, Grupa utvrđuje materijalnu značajnost učešća zavisnih pravnih lica i u skladu sa tim se vrši izveštavanje po navedenim izvorima rizika likvidnosti. Za 2018. Godinu učešće zavisnih pravnih lica nije bilo materijalno značajno. Nezavisno od kriterijuma materijalne značajnosti, određeni pokazatelji izloženosti Grupe se prate samo na konsolidovanoj osnovi.

Sistem limita koji se koristi u dnevnom upravljanju rizikom likvidnosti osigurava da Grupa održava poziciju likvidnosti i finansiranja koja je dovoljno snažna da nosi moguće efekte nepovoljnih scenarija u kojima se gore navedeni rizici mogu materijalizovati. Sistem limita za Grupu je definisan u Okviru apetita za rizike (RAF) kao i drugim granularnim limitima. RAF definiše nivo rizika koji je Grupa spremna da preuzme u ostvarivanju svojih strateških ciljeva i poslovnog plana, uzimajući u obzir interes svojih akcionara, kao i kapitalne i druge regulatorne i zakonske zahteve. Kao takav, RAF je odobren od strane Upravnog odbora, dok granularni limiti (ili drugi oblik ograničenja) proizilaze iz RAF-a: njihov proces odobravanja i eskalacije, međutim, uključuje i druge komitete ili funkcije koje su postavljene na niži hijerarhijski nivo u organizaciji Grupe.

Neki od osnovnih pokazatelja likvidnosti uključenih u RAF za 2018. godinu bili su:

- Pokazatelj likvidnosti Banke
- Uži pokazatelj likvidnosti Banke
- Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom (LCR) - konsolidovani
- Pokazatelj neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)

Tokom 2018. godine, likvidnost Grupe je bila na adekvatnom nivou i nije bilo prekoračenja ni jednog od definisanih limita.

Pokazatelj likvidnosti Banke i uži pokazatelj likvidnosti Banke

U skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke, pokazatelj likvidnosti i uži pokazatelj likvidnosti se računaju samo za Banku. Banka je dužna da odnos između zbira likvidnih potraživanja prvog reda i likvidnih potraživanja drugog reda, s jedne strane, i zbira obaveza Banke po viđenju i bez ugovorenog roka dospeća i obaveza sa ugovorenim rokom dospeća, sa druge strane održava tako da:

- iznosi najmanje 1,0 – kada je obračunat kao prosek svih radnih dana u mesecu
- ne bude manji od 0,9 duže od tri uzastopna radna dana,
- iznosi najmanje 0,8 – kada je obračunat za radni dan.

Pored toga, Banka je dužna da održava nivo likvidnosti tako da uži pokazatelj likvidnosti:

- iznosi najmanje 0,7 – kada je obračunat kao prosek svih radnih dana u mesecu
- ne bude manji od 0,6 duže od tri uzastopna radna dana,
- iznosi najmanje 0,5 – kada je obračunat za radni dan.

Banka je dužna da o neusklađenosti pokazatelja likvidnosti u toku dva uzastopna radna dana obavesti Narodnu banku Srbije i to narednog radnog dana. Ako Banka utvrdi kritično nizak nivo likvidnosti, dužna je da o tome obavesti Narodnu banku Srbije – najkasnije narednog radnog dana. Ovo obaveštenje sadrži podatke o iznosu likvidnih sredstava koje nedostaju, o razlozima nelikvidnosti i o planiranim aktivnostima za otklanjanje uzroka nelikvidnosti. Direkcija finansijskog i operativnog rizika priprema izveštaj o dnevnoj likvidnosti za potrebe Narodne banke Srbije na dnevnom nivou.

Ostvarene vrednosti pokazatelja likvidnosti i užeg pokazatelja likvidnosti ukazuju na visok nivo likvidnosti tokom 2018. godine:

	2018.	2017.
Pokazatelj likvidnosti Banke:		
- na 31. decembar	1,53	1,39
- prosek za period - mesec decembar	1,57	1,32
- maksimalan za period - mesec decembar	2,02	1,40
- minimalan za period - mesec decembar	1,37	1,25

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Rizik likvidnosti (nastavak)

Pokazatelj likvidnosti Banke i uži pokazatelj likvidnosti Banke (nastavak)

	2018.	2017.
Uži pokazatelj likvidnosti:		
- na 31. decembar	1,19	1,05
- prosek za period - mesec decembar	1,29	1,07
- maksimalan za period - mesec decembar	1,44	1,18
- minimalan za period - mesec decembar	1,12	0,99

Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom (LCR)

Ovaj indikator predstavlja odnos zaštitnog sloja likvidnosti Grupe i neto odliva njenih likvidnih sredstava do kojih bi došlo tokom narednih 30 dana od dana računanja ovog pokazatelja u pretpostavljenim uslovima stresa. Ovaj pokazatelj se računa na mesečnom nivou za Banku i 2 puta godišnje konsolidovano na nivou Grupe. Grupa je dužna da pokazatelj pokrića likvidnom aktivom, zbirno u svim valutama, održava na nivou koji nije niži od 100%.

Ostvarene vrednosti konsolidovanog LCR ukazuju na visok nivo likvidnosti tokom 2018. godine:

U hiljadama dinara Na dan 31. decembra	2018.	2017.
Zaštitni sloj likvidnosti	125.544.487	86.227.529
Neto odlivi likvidnih sredstava	84.046.596	46.315.576
Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom	149%	186%

Sistem upravljanja rizikom likvidnosti definiše i specifične limite koji obezbeđuju da su rezerve likvidnosti dovoljno velike da pokrivaju i periode intenzivnog stresa. Stres test rizika likvidnosti se sprovodi na nedeljnom nivou i zasniva se na analizi scenarija. Analiza scenarija ima za cilj testiranje sposobnosti Grupe vezano za nastavak poslovnih aktivnosti dok se suočava sa stresnim događajem. Analiziraju se tri osnovna scenarija:

- Tržišni scenario (stresne okolnosti uzrokovane tržišnim dešavanjima)
- Kriza imena (stresne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vestima u medijima ili dešavanjima vezano za Grupu)
- Kombinovani scenario (kombinacija prethodna dva scenarija)

Radi obezbeđenja blagovremenog i adekvatnog postupanja u slučajevima povećanog rizika likvidnosti, Grupa ima usvojen Plan poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih okolnosti kojima su precizno definisani:

- Procedure za rano otkrivanje problema u vezi sa likvidnošću Grupe koje uključuju listu ranih indikatora upozorenja;
- Jasno utvrđene aktivnosti, obaveze i odgovornosti u upravljanju krizom likvidnosti;
- Način pristupanja raspoloživim ili potencijalnim izvorima likvidnosti kao i procedure za obezbeđenje pristupa dopunskim izvorima finansiranja, odnosno izvorima koji se ne koriste u redovnom poslovanju.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Rizik likvidnosti (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje analizu relevantnih grupa ročnosti finansijskih sredstava i obaveza Grupe na dan 31. decembra 2018. godine:

U hiljadama dinara	Do mesec dana	Od 1 do 3 meseca	Od 3 meseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Aktiva						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	53.405.309	-	-	-	-	53.405.309
Potraživanja po osnovu derivata	42.646	2.442	7.202	153.228	477.305	682.823
Hartije od vrednosti	2.288.192	10.392.019	6.453.726	79.354.801	3.438.555	101.927.293
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	20.170.440	2.838	604.435	241.983	-	21.019.696
Kredit i potraživanja od komitenata	3.612.637	5.612.090	45.024.732	101.780.367	110.376.624	266.406.450
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	2	-	2
Ostala sredstva	1.145.893	-	-	-	-	1.145.893
Ukupna aktiva	80.665.117	16.009.389	52.090.095	181.530.381	114.292.484	444.587.466
Pasiva						
Obaveze po osnovu derivata	19.764	7.914	36.314	155.702	503.938	723.632
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	41.061.486	8.081.627	22.808.570	58.251.282	12.676.371	142.879.336
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	183.014.573	12.972.449	13.909.807	9.771.850	1.262.357	220.931.036
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	170.553	318.027	488.580
Tekuće poreske obaveze	451.881	-	-	-	-	451.881
Ostale obaveze	2.862.308	-	-	-	-	2.862.308
Ukupna pasiva	227.410.012	21.061.990	36.754.691	68.349.387	14.760.693	368.336.773
Neto ročna neusklađenost na dan 31. decembar 2018.godine	(146.744.895)	(5.052.601)	15.335.404	113.180.994	99.531.791	76.250.693

Struktura dospeća sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2018. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospeća sredstava i obaveza do jednog i od jednog do tri meseca. Ova neusklađenost je nastala pre svega zbog ročne strukture depozita, odnosno značajnog učešća depozita po viđenju u ukupnim depozitima Grupe. Ovakvo učešće depozita po viđenju uzrokovano je ponašanjem klijenata koji svoja sredstva usmeravaju na što kraću ročnost imajući u vidu prisutni pad kamatnih stopa na tržištu. Međutim, na osnovu istorijskih podataka i prethodnog iskustva, značajan procenat depozita po viđenju se smatra dugoročnim izvorom finansiranja imajući u vidu njihovu stabilnost, stopu rasta i stopu povlačenja. U isto vreme Grupa raspolaže likvidnim instrumentima, hartijama od vrednosti, koje u svakom momentu može založiti kod Narodne banke Srbije ili prodati na sekundarnom trzistu i ima na raspolaganju sredstva od matične banke i međunarodnih finansijskih institucija u skladu sa usvojenim planom finansiranja za tekuću godinu.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Rizik likvidnosti (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje analizu relevantnih grupa ročnosti finansijskih sredstava i obaveza Grupe na dan 31. decembra 2017. godine:

U hiljadama dinara	Do mesec dana	Od 1 do 3 meseca	Od 3 meseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Aktiva						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	29.661.017	-	-	-	-	29.661.017
Potraživanja po osnovu derivata	11	22.771	5.398	98.691	58.333	185.204
Hartije od vrednosti	48.681	9.034.738	3.596.100	63.530.380	8.135.468	84.345.367
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	10.052.136	2.669	1.782.508	47.751	-	11.885.064
Kredit i potraživanja od komitenata	9.868.280	4.926.577	35.862.363	87.925.175	102.025.947	240.608.342
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	9.195	-	9.195
Ostala sredstva	1.000.303	-	-	-	-	1.000.303
Ukupna aktiva	50.630.428	13.986.755	41.246.369	151.611.192	110.219.748	367.694.492
Pasiva						
Obaveze po osnovu derivata	54.456	-	-	98.690	53.857	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	27.348.342	3.638.920	23.692.931	40.248.894	11.747.071	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	146.517.472	14.033.430	14.298.078	10.489.356	1.320.497	186.658.833
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	17.524	431.270	448.794
Subordinirane obaveze	1.022	-	2.717.468	-	-	2.718.490
Tekuće poreske obaveze	205.253	-	-	-	-	205.253
Ostale obaveze	2.644.579	-	-	-	-	2.644.579
Ukupna pasiva	176.771.124	17.672.350	40.708.477	50.854.464	13.552.695	299.559.110
Neto ročna neusklađenost na dan 31. decembar 2017.godine	(126.140.696)	(3.685.595)	537.892	100.756.728	96.667.053	68.135.382

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(f) Rizici usklađenosti poslovanja Grupe

Rizik usklađenosti poslovanja Grupe je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisom, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i drugim procedurama, kao i s drugim aktima kojima se uređuje poslovanje članica bankarske grupe, a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik. U Banci, kao matičnom pravnom licu, je formirana posebna organizaciona jedinica u čijem je delokrugu kontrola usklađenosti poslovanja, dok je u okviru Lizinga formirana organizaciona jedinica u čijoj nadležnosti su pravni poslovi i kontrola usklađenosti poslovanja. Primarna nadležnost organizacione jedinice za kontrolu usklađenosti poslovanja je da identifikuje i procenjuje rizik usklađenosti poslovanja Grupe i o tome izveštava Izvršni odbor i, po potrebi ili kada je moguće, Odbor za reviziju i Upravni odbor, kao i da predlaže planove za upravljanje glavnim rizicima usklađenosti poslovanja. Funkcija usklađenosti poslovanja vrši procenu rizika u skladu sa usvojenom metodologijom i Godišnjim planom aktivnosti.

Dodatno, funkcija usklađenosti poslovanja pruža podršku drugim organizacionim delovima Grupe prilikom definisanja procedura, uvođenja novih proizvoda, kao i izmene postojećih, u primeni zakona, podzakonskih akata, pravila, standarda i internih akata, koji naročito uređuju oblasti: sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, finansijske sankcije, bankarske tajne, zaštite podataka o ličnosti, insajderskih informacija i zloupotrebe tržišta, standarde tržišnog ponašanja, sukoba interesa, korupcije, zelenašenja, profesionalno ophođenje sa klijentima i obezbeđenje primerenih saveta klijentima, primene standarda iz oblasti zaštite potrošača i transparentnosti u ponašanju, zaštite konkurencije i druge regulatorne oblasti u skladu sa pravilima UniCredit Grupe i usvojenim aktima funkcije usklađenosti poslovanja.

U okviru organizacione jedinice za kontrolu usklađenosti poslovanja Banke, formirana je posebna organizaciona jedinica Banke, Odeljenje za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, čiji broj zaposlenih koji obavljaju poslove identifikovanja, merenja i praćenja rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i upravljanja tim rizikom je srazmeran obimu, vrsti i složenosti organizacione strukture Banke, kao i rizičnom profilu Banke i nivou njene izloženosti riziku od pranja novca i finansiranja terorizma.

(g) Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma

Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma je rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital ili reputaciju Grupe usled korišćenja Grupe za pranje novca i/ili finansiranje terorizma.

Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma nastaje naročito kao posledica propuštanja usklađivanja poslovanja Grupe sa zakonom, propisima i unutrašnjim aktima Grupe kojima se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno kao posledica međusobne neusklađenosti njenih unutrašnjih akata kojima se uređuju ova pitanja. Identifikovanje, merenje i procenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i upravljanje tim rizikom Grupa je uredila odgovarajućim politikama i procedurama.

Banka je obrazovala posebnu organizacionu jedinicu u okviru Direkcije za kontrolu usklađenosti poslovanja Banke, Odeljenje za sprečavanje pranja novca, koja se stara o unapređenju i kontinuiranoj primeni politika i procedura za upravljanje rizikom od sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Zaposlenima u Odeljenju za sprečavanje pranja novca Banka je obezbedila odgovarajuće kadrovske, materijalne, informaciono-tehničke i druge uslove za rad, kao i kontinuirano stručno osposobljavanje i usavršavanje.

(h) Strateški rizici

Strateški rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kome Grupa posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja na te promene.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(h) *Strateški rizici (nastavak)*

Upravljanje strateškim rizikom je odgovornost svakog zaposlenog u okviru sistema upravljanja rizicima, a svakako najbitniju ulogu u uspostavljanju ovog sistema ima Upravni odbor Banke, kao i Izvršni odbor koji je nadležan za njegovo sprovođenje kao i identifikovanje, merenje i procenu rizika. Organi Grupe između ostalog sprovode praćenje strateškog rizika kroz kreiranje i praćenje budžeta koji se izrađuje svake godine kao i višegodišnjeg strateškog plana, čime su najmanje kvartalno upoznati i u situaciji da reaguju na sve promene u okruženju u kome Grupa posluje. Sistem izveštavanja rukovodstva koji je uspostavljen u svim segmentima poslovanja obezbeđuje adekvatan i pravovremeni set informacija potreban za proces odlučivanja rukovodstva Banke i Grupe, a u cilju reagovanja na poslovne promene.

Organizaciona struktura Grupe, uspostavljena od navedenih organa upravljanja, je definisana i prilagođena na način da postoje resursi koji su posvećeni pripremi i primeni politika i strategija, razvoju i implementaciji metodologija, pravilnika i drugih akata. Grupa kontinuirano prati, procenjuje, usklađuje sve relevantne akte i procese i predlaže poboljšanja ili akcije kako bi odgovorila na promene u okruženju i na adekvatan način umanjila uticaj na finansijski rezultat i kapital Grupe.

Neizostavni element u upravljanju strateškim rizikom jeste sistem unutrašnjih kontrola koji obezbeđuje kontinuirano praćenje rizika kojima je Grupa izložena ili može biti izložena u svom poslovanju. Navedeni sistem obezbeđuje i sprovođenje odgovarajućih politika i strategija u praksi i otklanjanje eventualnih nedostataka, čime se dodatno prati i upravlja strateškim rizikom kome je Grupa izložena.

(i) *Poslovni rizik*

Poslovni rizik je definisan kao mera razlike između neočekivanih i očekivanih neželjenih promena u budućim prihodima Grupe.

Poslovni rizik pre svega može proisteci iz izrazito nepovoljnih kretanja u tržišnom okruženju, promena u konkurenciji ili ponašanju klijenata, kao i promena pravnog okvira. Izvori ovih podataka predstavljaju seriju finansijskih izveštaja koji uključuju i stavke čija je varijabilnost ocenjena u okviru drugih tipova rizika (kreditni, tržišni, operativni). Stoga, kako bi se izbeglo preklapanje sa procenom drugih vrsta rizika (npr. kreditni, tržišni, operativni) fokus je na posebnim tipovima prihoda i rashoda Grupe, a koji se, nakon procene, identifikuju i agregiraju sa drugim vrstama rizika kako bi se dobila ukupna procena profila rizika kroz ekonomski kapital Grupe.

(j) *Reputacioni rizik*

Reputacioni rizik je trenutni ili budući rizik od pada profita kao rezultat negativne percepcije imidža Grupe od strane klijenata, ugovornih strana, akcionara Banke, investitora ili regulatora.

Grupa je, u cilju adekvatnog načina organizovanja procesa upravljanja navedenim rizikom i jasnog razgraničenja odgovornosti zaposlenih u okviru Sektora za upravljanje rizicima, kao i definisanja i primene mera za ublažavanje rizika u ovoj oblasti, donela i primenjuje politike i druga interna akta nižeg ranga.

(k) *Kamatni rizik u bankarskoj knjizi*

Kamatni rizik se definiše kao mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled promena kamatnih stopa.

Izloženost Grupe kamatnom riziku se razmatra iz dve perspektive:

- Uticaj na ekonomsku vrednost - kada promene kamatnih stopa utiču na osnovnu vrednost sredstava, obaveza i vanbilansnih instrumenata, jer se menja ekonomska vrednost budućih tokova gotovine (i u nekim slučajevima, sami novčani tokovi)
- Uticaj na finansijski rezultat - kada promene kamatnih stopa utiču na zaradu promenom neto prihoda od kamata.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(k) Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (nastavak)

Sistemom limita za merenje izloženosti kamatnom riziku prate se potencijalne promene ekonomske vrednosti (EV) i promene u očekivanom neto prihodu od kamata (NII) ili dobiti, adresirajući sve materijalne izvore rizika, posebno:

- kamatni gep - proizilazi iz terminske strukture bankarske knjige i odnosi se na vremensku neusklađenost dospeća i ponovnog određivanja cena,
- rizik krive prinosa - koji proizilazi usled promena oblika krive prinosa,
- bazni rizik kome je banka izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena
- rizik opcija kome je izložena zbog ugovornih odredaba u vezi sa kamatno osetljivim pozicijama (kreditni sa mogućnošću prevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prevremenog povlačenja).

Grupa je implementirala okvir scenarija rizika promene kamatne stope koji adresira sve navedene izvore kamatnog rizika, a u zavisnosti od jačine pretpostavki mogu se podeliti u dve osnovne grupe:

- scenarija redovnog poslovanja
- scenarija stres testa.

Scenarija se razlikuju u zavisnosti od konkretnog generatora rizika, čiji se parametri menjaju, odnosno stresiraju:

- pretpostavke stresa na kamatne stope (paralelne, neparalelne promene kamatnih stopa)
- pretpostavke stresa na bilansu stanja (dinamički bilans stanja, konstantni bilans stanja)
- jednofaktorska analiza
- višefaktorska analiza.

Efekti svih scenarija se analiziraju sa aspekta promene ekonomske vrednosti i neto prihoda od kamata. Scenariji rizika kamatnih stopa uključeni u RAF 2018. godine:

- osetljivost ekonomske vrednosti (EV)
- osetljivost neto prihoda od kamatnih stopa (NII).

Jedan od zadataka Direkcije za finansije/Odeljenja za upravljanje aktivom i pasivom Grupe je uspostavljanje postupaka kako bi Grupa bila u okviru definisanih limita za rizik kamatne stope. Ovo se ostvaruje kroz aktivnosti na finansijskim tržištima (kroz međubankarske transakcije, transakcije hartija od vrednosti) koje se sprovode u saradnji sa Direkcijom za poslovanje na finansijskom tržištu, kao i ostalih aktivnosti na strani aktive i pasive kojima se upravlja kamatnim gap-ovima u cilju zaštite od kamatnog rizika, a u skladu sa poželjnim profilom rizika. U isto vreme, Odeljenje se bavi upravljanjem investicionim portfoliom Grupe što zajedno sa odobrenim instrumentima omogućava postizanje strateške pozicije koja omogućava stabilnost kamatnih prihoda iz bankarske knjige. U cilju zaštite od rizika kamatnih stopa Odeljenje pristupa i transakcijama hedžinga određenih portfolio-a ili transakcija.

Analiza osetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa na tržištu na pozicije u bankarskoj knjizi (EV*), uz pretpostavku da nema asimetričnih kretanja u krivama prinosa, predstavljena je kao što sledi:

U hiljadama dinara	Paralelno povećanje od 200 bp	Paralelno smanjenje od 200 bp
2018.		
Na dan 31. decembar	(2.258.022)	2.551.880
Prosek za godinu	(2.235.410)	2.683.621
Maksimum za godinu	(1.953.384)	3.174.515
Minimum za godinu	(2.352.775)	1.943.336
2017.		
Na dan 31. decembar	(1.670.590)	2.178.791
Prosek za godinu	(2.109.802)	2.131.679
Maksimum za godinu	(3.003.411)	3.104.805
Minimum za godinu	(1.407.624)	1.237.088

* Navedeni indikator u okviru RAF-a se posmatra samo za Banku.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(k) Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (nastavak)

Izloženost promenama kamatnih stopa na dan 31.decembra 2018. godine prikazana je na celokupan kamatonosni deo bilansa stanja:

	Knjigovodstvena vrednost	Do mesec dana	Od 1 do 3 meseca	Od 3 meseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Nekamatonosno
U hiljadama dinara							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	53.405.309	18.945.448	-	-	-	-	34.459.861
Potraživanja po osnovu derivata	682.823	-	-	-	-	-	682.823
Hartije od vrednosti	101.927.293	3.781.744	10.392.019	87.753.530	-	-	-
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	21.019.696	20.165.382	1.417	819.163	28.632	-	5.102
Kreditni i potraživanja od komitenata	266.406.450	3.759.029	5.948.073	239.601.767	10.543.269	5.801.083	753.229
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	2	-	-	-	-	-	2
Ostala sredstva	1.145.893	-	-	-	-	-	1.145.893
Ukupna aktiva	444.587.466	46.651.603	16.341.509	328.174.460	10.571.901	5.801.083	37.046.910
Obaveze po osnovu derivata	723.632	-	-	-	-	-	723.632
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	142.879.336	40.582.109	27.621.262	25.693.377	47.259.926	1.447.884	274.778
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	220.931.036	60.223.289	20.587.164	15.385.259	7.556.718	23.200	117.155.406
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	488.580	-	-	-	-	-	488.580
Tekuće poreske obaveze	451.881	-	-	-	-	-	451.881
Ostale obaveze	2.862.308	-	-	-	-	-	2.862.308
Ukupna pasiva	368.336.773	100.805.398	48.208.426	41.078.636	54.816.644	1.471.084	121.956.585
Neto izloženost riziku od promene kamatnih stopa na dan 31.decembra 2018. godine	76.250.693	(54.153.795)	(31.866.917)	287.095.824	(44.244.743)	4.329.999	(84.909.675)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(k) Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (nastavak)

Izloženost promenama kamatnih stopa na dan 31.decembra 2017. godine prikazana je na celokupan kamatonosni deo bilansa stanja:

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Do mesec dana	Od 1 do 3 meseca	Od 3 meseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Nekamatonosno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	29.661.017	15.965.402	-	-	-	-	13.695.615
Potraživanja po osnovu derivata	185.204	-	-	-	-	-	185.204
Hartije od vrednosti	84.345.367	2.144.526	8.827.206	3.567.870	61.670.297	8.135.468	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	11.885.064	10.046.633	9.479	1.797.825	29.227	-	1.900
Kredit i potraživanja od komitenata	240.608.342	9.015.958	4.918.909	199.799.710	21.499.531	4.521.160	853.074
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	9.195	-	-	-	-	-	9.195
Ostala sredstva	1.000.303	-	-	-	-	-	1.000.303
Ukupna aktiva	367.694.492	37.172.519	13.755.594	205.165.405	83.199.055	12.656.628	15.745.291
Obaveze po osnovu derivata	207.003	-	-	-	-	-	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	106.676.158	26.102.605	4.372.532	70.365.199	5.320.867	-	514.954
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	186.658.833	75.244.759	72.897.649	20.078.300	4.350.796	-	14.087.329
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	448.794	-	-	-	-	-	448.794
Subordinirane obaveze	2.718.490	-	2.718.490	-	-	-	-
Tekuće poreske obaveze	205.253	-	-	-	-	-	205.253
Ostale obaveze	2.644.579	-	-	-	-	-	2.644.579
Ukupna pasiva	299.559.110	101.347.364	79.988.671	90.443.499	9.671.663	-	18.107.912
Neto izloženost riziku od promene kamatnih stopa na dan 31.decembra 2017. godine	68.135.382	(64.174.845)	(66.233.077)	114.721.906	73.527.392	12.656.628	(2.362.621)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(l) Rizik informacionog sistema

Rizik informacionog sistema je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital, ostvarivanje poslovnih ciljeva, poslovanje u skladu s propisima i reputaciju Grupe usled neadekvatnog upravljanja informacionim sistemom ili druge slabosti u tom sistemu koja negativno utiče na njegovu funkcionalnost ili bezbednost, odnosno ugrožava kontinuitet poslovanja Grupe.

U cilju kontrole, odnosno umanjnja ove vrste rizika, kao i unapređenja upravljanja tim rizikom, Grupa je usvojila i primenjuje strategiju razvoja informacionog sistema.

Grupa u cilju adekvatnog načina organizovanja procesa upravljanja navedenim rizikom i jasnog razgraničenja odgovornosti zaposlenih, kao i definisanja i primene mera za ublažavanje rizika u ovoj oblasti primenjuje poslovna pravila, procedure kao i druge interne akte nižeg ranga.

(m) Upravljanje kapitalom

Narodna banka Srbije (u daljem tekstu: NBS), kao regulatorno telo, definiše način izračunavanja kapitala i adekvatnosti kapitala, koji se zasnivaju na Bazel III okviru. Regulatorni kapital, pokazatelji adekvatnosti kapitala i obračun rizične aktive definisani su Odlukom o adekvatnosti kapitala banke koja se primenjuje od 30. juna 2017. godine (u daljem tekstu: Odluka). Pokazatelj adekvatnosti kapitala Grupa prati na polugodišnjem nivou u skladu sa standardizovanim pristupom.

Grupa je dužna da obračunava sledeće pokazatelje adekvatnosti kapitala:

1. pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala, koji predstavlja procentualno izražen odnos osnovnog akcijskog kapitala i rizične aktive – CET1 ratio; Odlukom minimalno definisan pokazatelj je 4,5%;
2. pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke, koji predstavlja procentualno izražen odnos osnovnog kapitala i rizične aktive – T1 ratio. Odlukom minimalno definisan pokazatelj je 6%;
3. pokazatelj adekvatnosti kapitala banke, koji predstavlja procentualno izražen odnos kapitala i rizične aktive – CAR ratio. Odlukom minimalno definisan pokazatelj je 8%.

Grupa je dužna da u svom poslovanju obezbedi da visina njenog osnovnog kapitala ni u jednom trenutku ne bude manja od dinarske protivvrednosti iznosa od EUR 10.000.000, prema zvaničnom srednjem kursu NBS na dan obračuna. Dodatno, Grupa je dužna da u svakom trenutku održava kapital i na nivou koji je potreban za pokriće svih rizika kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, a najmanje u visini potrebnoj za održavanje minimalnih pokazatelja adekvatnosti kapitala, odnosno uvećanih pokazatelja – ako NBS Grupi odredi pokazatelje adekvatnosti kapitala veće od propisanih. NBS Grupi u 2018. godini nije odredila pokazatelje adekvatnosti kapitala veće od propisanih.

Kapital Grupe čini zbir osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Osnovni kapital čini zbir osnovnog akcijskog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala.

Osnovni akcijski kapital čini zbir sledećih elemenata korigovan za regulatorna prilagođavanja i umanjnjen za odbitne stavke:

- akcija i drugih instrumenata kapitala;
- pripadajuće emisije premije uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala;
- dobiti banke;
- revalorizacionih rezervi i ostalih nerealizovanih dobitaka;
- rezervi iz dobiti i ostalih rezervi banke;
- rezervi za opšte bankarske rizike.

Regulatorna prilagođavanja – Prilikom obračuna vrednosti elemenata kapitala, Grupa je dužna da iz vrednosti tih elemenata, utvrđenih u skladu sa MSFI/MRS, isključi iznos povećanja kapitala koji je rezultat sekjuritizacije. Budući da u Republici Srbiji nije doneta zakonska regulativa koja pokriva ovu oblast, ovo regulatorno prilagođavanje nije primenljivo.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(m) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Grupa u elemente kapitala ne uključuje:

- fer vrednost rezervi u vezi sa dobicima ili gubicima po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka za finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti, uključujući i projektovane novčane tokove;
- dobitke ili gubitke po osnovu obaveza banke vrednovanih po fer vrednosti koji su posledica promene kreditne sposobnosti banke;
- dobitke ili gubitke koji proizilaze iz kreditnog rizika po osnovu obaveza po derivatima vrednovanim po fer vrednosti, pri čemu banka ne može ove dobitke ili gubitke da netira s onima koji proizilaze iz kreditnog rizika druge ugovorne strane.

Nerealizovani dobitci ili gubici po osnovu imovine ili obaveza vrednovanih po fer vrednosti, osim pomenutih dobitaka ili gubitaka iz prethodnog stava, uključuju se u obračun kapitala.

Odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala su:

- gubitak tekuće godine i ranijih godina, kao i nerealizovani gubici.
- nematerijalna ulaganja, uključujući i gudvil (goodwill), umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza koje bi prestale da postoje u slučaju obezvređenja ili prestanka priznavanja nematerijalnih ulaganja u skladu sa MSFI/MRS;
- odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti grupe, u skladu sa propisima;
- imovina u penzijskom fondu sa definisanim naknadama u bilansu stanja grupe;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja grupe u sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala, uključujući i sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala koje je grupa dužna ili može biti dužna da otkupi na osnovu ugovorne obaveze;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u grupi, a koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala grupe;
- primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem grupa nema značajno ulaganje, u skladu s tačkama 19. i 20. Odluke;
- primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem grupa ima značajno ulaganje, u skladu s tačkom 19. Odluke;
- iznos za koji odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala grupe premašuju iznos dodatnog osnovnog kapitala grupe;
- iznos izloženosti koje ispunjavaju uslove za primenu pondera rizika od 1,25%, a koje grupa odluči da odbije od osnovnog akcijskog kapitala umesto da primeni taj ponder i to:
 - učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica, odnosno učešća koja omogućavaju efektivno vršenje znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem ili na poslovnu politiku tog pravog lica,
 - sekjuritizovane pozicije, u skladu s tačkom 201. stav 1. odredba pod 2), tačkom 202. stav 1. odredba pod 2) i tačkom 234. Odluke,
 - slobodne isporuke, ako druga ugovorna strana u roku od četiri radna dana od ugovorenog datuma isporuke/plaćanja nije izmirila svoju obavezu, u skladu s tačkom 299. Odluke,
- iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je grupa prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka
- iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama grupe.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(m) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Prilikom utvrđivanja odbitnih stavki, odloženih poreskih sredstava i primenljivih iznosa direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem grupa ima značajno ulaganje, grupa nije dužna da od osnovnog akcijskog kapitala odbija iznos stavki, koji je u zbiru jednak ili manji od iznosa limita koji se izračunava tako što se iznos stavki osnovnog akcijskog kapitala koji preostane nakon umanjenja za regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke pomnoži sa 17,65%:

- odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti i proističu iz privremenih razlika u iznosu koji je manji ili jednak od 10% osnovnog akcijskog kapitala grupe izračunatog u skladu sa članom 21. stav 2. Odluke;
- ako grupa ima značajno ulaganje u lica u finansijskom sektoru, direktna, indirektna i sintetička ulaganja grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala tih lica u iznosu koji je manji ili jednak od 10% osnovnog akcijskog kapitala grupe izračunatog u skladu sa članom 21. stav 2. Odluke.

Grupa na dan 31. decembra 2018. godine osnovni akcijski kapital nije umanjila za iznos direktnih ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala i za iznos odloženih poreskih sredstava koja zavise od buduće profitabilnosti i proističu iz privremenih razlika s obzirom da je njihov zbir manji od definisanog limita.

Dodatni osnovni kapital Grupe čini zbir sledećih elemenata umanjen za odbitne stavke:

- akcija i drugih instrumenata kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 23. Odluke;
- pripadajuće emisije premije.

Grupa na dan 31. decembra 2018. godine nije imala dodatni osnovni kapital.

Dopunski kapital Grupe čini zbir sledećih elemenata, umanjen za odbitne stavke:

- akcija i drugih instrumenata dopunskog kapitala i obaveza po subordiniranim kreditima i zajmovima;
- pripadajuće emisije premije, tj. iznosa uplaćenog iznad nominalne vrednosti tih instrumenata;
- opštih prilagođavanja za kreditni rizik koja nisu umanjena za poreske efekte, u visini od najviše 1,25% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti za kreditni rizik za banke koje taj iznos obračunavanju primenom standardizovanog pristupa.

Iznos u kojem se instrumenti dopunskog kapitala, odnosno subordinirane obaveze, uključuju u obračun dopunskog kapitala Grupe tokom poslednjih pet godina pre roka njihovog dospeća, dobija se tako što se količnik njihove nominalne vrednosti, odnosno glavnice, na prvi dan poslednjeg petogodišnjeg perioda pre roka dospeća i broja kalendarskih dana u tom periodu pomnoži sa brojem preostalih kalendarskih dana do dospeća instrumenata ili subordiniranih obaveza, na dan vršenja obračuna.

Grupa na dan 31. decembar 2018. godine nije imala dopunski kapital.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(m) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Tabela koja sledi prikazuje stanje kapitala na dan 31. decembra 2018. godine i na dan 31. decembra 2017. godine:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Osnovni akcijski kapital - CET1		
Uplaćen iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	23.607.620	23.607.620
Pripadajuća emisiona premija uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala	562.156	562.156
Dobit iz ranijih godina koja ispunjava uslove za uključivanje u osnovni akcijski kapital	821.285	655.690
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobici	2.517.878	1.545.736
(-) Nerealizovani gubici	(620)	(5.416)
Ostale rezerve	41.919.994	36.997.080
(-) Nematerijalna ulaganja, uključujući gudvil (umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza)	(1.627.558)	(1.165.916)
(-) Iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je banka prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka	(377.682)	(231.860)
(-) Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama banke	(9.958.131)	(13.237.592)
Ukupan osnovni akcijski kapital - CET1	57.464.942	48.727.498
Dodatni osnovni kapital - AT1	-	-
Ukupan osnovni kapital - T1 (CET1 + AT1)	57.464.942	48.727.498
Dopunski kapital - T2		
Uplaćeni iznos subordiniranih obaveza	-	538.731
Ukupan dopunski kapital - T2	-	538.731
Ukupan regulatorni kapital (T1 + T2)	57.464.942	49.266.229

Grupa je za 2018. i za 2017. godinu ostvarila pokazatelje poslovanja u okviru limita definisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala i Odlukom o upravljanju rizicima.

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA

Priprema finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI zahteva od rukovodstva da prosuđuje, da pravi procene i pretpostavke koje utiču na primenu računovodstvenih politika i prikazane vrednosti sredstava i obaveza, prihoda i rashoda iskazanih u finansijskim izveštajima. Ostvareni rezultati mogu odstupati od ovih procena.

Procene i pretpostavke se kontinuirano preispituju i zasnivaju se na prethodnom (istorijskom) iskustvu i drugim faktorima, uključujući i predviđanja budućih događaja za koje se smatra da su razumna u datim okolnostima. Revidirane računovodstvene procene se priznaju u onom periodu u kojem su procene revidirane, kao i u budućim periodima na koje promene procena utiču.

Ova obelodanjivanja dopunjuju komentare o upravljanju rizicima (napomena 4).

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(a) Ključni izvori neizvesnosti pri procenjivanju

(i) Rezervisanja za kreditne gubitke

Obezvredjenje finansijskih sredstava se procenjuje na način koji je opisan u računovodstvenoj politici 3(k)(viii).

Merenje gubitaka od umanjenja vrednosti kako po MSFI 9 tako i po MRS 39 za sve kategorije finansijskih sredstava zahteva procene, posebno procene koje se odnose na utvrđivanje iznosa i očekivanog vremena po osnovu priliva budućih novčanih tokova, kao i novčanih tokova koji potiču od realizacije procenjene vrednosti kolaterala prilikom utvrđivanja gubitaka od umanjenja vrednosti i procene značajnog povećanja kreditnog rizika. Ove procene su vođene nizom faktora, čija kombinacija i interakcija može da dovede do različitih nivoa rezervacija za kreditne gubitke, u različitim scenarijima.

ECL kalkulacije Grupe su rezultati složenih modela sa određenim brojem pretpostavki koje se tiču izbora input varijabli kao i njihove međuzavisnosti. Elementi ECL modela koji se smatraju delom računovodstvenih rasuđivanja i procena uključuju:

- Interni model ocenjivanja kreditne sposobnosti Grupe, koji dodeljuje PD pojedinačnim rejting kategorijama;
- Kriterijumi Grupe za procenu da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika te posledično dovode do obračuna ECL-a na osnovu celog veka trajanja instrumenta (tzv. LT ECL – life time ECL), kroz korišćenje kvantitativnih kriterijuma (promene u PD-u u odnosu na datum inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva), kao i kvalitativne procene (forbearance, restructuring klasifikacija, 30 dana docnje, watch list 2 kategorizacija);
- Segmentacija finansijskih sredstava kada se njihova ECL procenjuje na kolektivnoj osnovi;
- Razvoj ECL modela uključujući različite formule i izbor inputa;
- Određivanje povezanosti između makroekonomskih scenarija i ekonomskih inputa, kao što su kretanje GDP-a, nivoa nezaposlenosti i zarada, kao i kamatnih stopa, te i modeliranje njihove povezanosti i uticaja na korišćeni PD i LGD;
- U saradnji sa UniCredit Grupom, izbor makroekonomskih scenarija koji se odnose na budućnost (tzv. forward looking scenarios) i njihovih ponderisanja verovatnoće, kako bi se izvela veza između ECL modele i mogućih ekonomskih kretanja.

U skladu sa internim politikama, Grupa će redovno preispitivati i održavati svoje modele u kontekstu stvarnog iskustva u pogledu kreditnih gubitaka kada je to potrebno.

Obezvredjenje finansijskih sredstava i verovatan gubitak po osnovu vanbilansnih stavki za pojedinačno značajna potraživanja Grupa procenjuje na pojedinačnoj osnovi. Procena obezvredjenja finansijskih sredstava na pojedinačnoj osnovi obuhvata utvrđivanje postojanja objektivnog dokaza ovog obezvredjenja odnosno postojanje statusa neizmirenja obaveza. Iznos obezvredjenja finansijskih sredstava utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrednosti potraživanja i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju, dok procena verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki obuhvata procenu nadoknadivosti budućih novčanih odliva za svaku preuzetu vanbilansnu obavezu.

Procenu obezvredjenja finansijskih sredstava i verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na grupnoj osnovi Grupa vrši za sva potraživanja kod kojih se ovo obezvredjenje ili ovi gubici ne mogu direktno povezati s tim potraživanjima, ali za koje se na osnovu iskustva može proceniti da postoje u kreditnom portfoliju. Pri ovoj proceni, Grupa grupiše potraživanja na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika koje odražavaju sposobnost dužnika da izmiruje svoje obaveze u skladu sa ugovorenim uslovima (segmenti portfolija, rejting kategorije i sl.). Procena obezvredjenja na grupnoj osnovi predstavlja zajedničku procenu budućih novčanih tokova pojedinačne grupe potraživanja na osnovu podataka o gubicima iz ranijih perioda za potraživanja s karakteristikama kreditnog rizika sličnim onima u toj grupi, a u skladu s metodologijom.

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(a) Ključni izvori neizvesnosti pri procenjivanju (nastavak)

(ii) Utvrđivanje fer vrednosti

Utvrđivanje fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza za koje ne postoji utvrdiva tržišna cena zahteva korišćenje tehnika procene opisanih u računovodstvenoj politici 3(k)(vii). Za finansijske instrumente kojima se retko trguje i čija cena nije vrlo transparentna, fer vrednost je manje objektivna i zahteva različite stepene procene, u zavisnosti od likvidnosti, koncentracije, neizvesnosti tržišnih faktora, pretpostavki o formiranju cena i drugih rizika vezanih za konkretne instrumente.

(b) Ključne računovodstvene procene za primenu računovodstvenih politika Grupe

Ključne računovodstvene procene u primeni računovodstvenih politika Grupe uključuju:

(i) Vrednovanje finansijskih instrumenata

Računovodstvena politika Grupe o merenju fer vrednosti je obelodanjena u računovodstvenoj politici 3(k)(vii).

Grupa meri fer vrednost finansijske imovine koristeći sledeću hijerarhiju kvaliteta ulaznih podataka koji se koriste prilikom vrednovanja:

- Nivo 1: Zvanične tržišne cene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za identične instrumente.
- Nivo 2: Tehnike procenjivanja zasnovane na ulaznim podacima koji nisu tržišne cene za identične instrumente, ali su informacije dostupne i utvrdive bilo direktno (na primer cene) ili indirektno (na primer izvedeni iz cene). Ova kategorija obuhvata instrumente koji se mere putem: zvaničnih tržišnih cena na aktivnom tržištu za instrumente sličnih karakteristika, zvaničnih tržišnih cena za iste ili za instrumente sličnih karakteristika na tržištu koje se smatra manje aktivnim ili drugih tehnika procene gde su svi značajniji podaci direktno ili indirektno dostupni na tržištu.
- Nivo 3: Tehnike procenjivanja koje koriste ulazne podatke koji nisu dostupni i utvrdivi. Ova kategorija obuhvata sve instrumente čija se procena vrši na bazi podataka koji nisu dostupni i utvrdivi i kao takvi imaju značajan efekat na procenu vrednosti instrumenta. Ova kategorija obuhvata instrumente koji se vrednuju na osnovu zvanične cene za instrumente sličnih karakteristika, gde su značajne neutvrdive korekcije ili pretpostavke potrebne da bi odrazile razlike između instrumenata.

Fer vrednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza kojima se trguje na aktivnom tržištu je zasnovana na tržišnim cenama. Za sve ostale finansijske instrumente Grupa određuje fer vrednost korišćenjem tehnika procenjivanja.

Tehnike procenjivanja uključuju neto sadašnju vrednost i diskontovane gotovinske tokove, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje utvrdive tržišne cene, kao i druge metode procene. Pretpostavke i ulazni podaci koji se koriste kod tehnika procenjivanja uključuju nerizične i referentne kamatne stope, kreditne raspone i druge faktore koji se koriste prilikom procene diskontnih stopa, cene obveznica i kapitala, devizne kurseve, kapital i indekse cena kapitala i očekivanu nestabilnost cena i korelacije. Cilj tehnika procenjivanja je da se ustanovi fer vrednost koja odražava cenu finansijskog instrumenta na dan izveštavanja, koja bi bila ustanovljena od učesnika na tržištu u transakciji „van dohvata ruke“.

Grupa koristi opšte prihvaćene modele procenjivanja za određivanje fer vrednosti redovnih i uobičajenih finansijskih instrumenata, kao što su kamatni i valutni svopovi za koje se isključivo koriste utvrdivi tržišni parametri koji zahtevaju nizak stepen procenjivanja i pretpostavki od strane rukovodstva. Utvrdivi ulazni parametri modela su uglavnom dostupni na tržištu kotiranih dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti, derivata kojima se trguje i jednostavnih derivata kao što su kamatni svopovi. Dostupnost uočljivih tržišnih cena i ulaznih podataka modela smanjuje potrebu za procenama i pretpostavkama rukovodstva i takođe smanjuje neizvesnost koja se povezuje sa određivanjem fer vrednosti. Dostupnost uočljivih tržišnih cena i ulaznih podataka se uglavnom razlikuje, u zavisnosti od proizvoda i tržišta, i sklona je promenama uslovljenim različitim događajima i opštim uslovima na budućim tržištima.

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(b) Ključne računovodstvene procene za primenu računovodstvenih politika Grupe (nastavak)

(ii) Procena poslovnog modela i SPPI test

Klasifikacija i merenje dužničkih finansijskih instrumenata saglasno MSFI 9 zavisi od biznis modela i rezultata SPPI testa što je opisano u računovodstvenoj politici 3(k)(ii).

Poslovni model odražava način na koji Grupa upravlja svojim finansijskim sredstvima sa ciljem prikupljanja novčanih tokova. Rukovodstvo procenjuje poslovni model na nivou grupe finansijskih sredstava kao što je portfolio ili podportfolio finansijskih sredstava. Prilikom procene uzimaju se u obzir relevantne informacije kao što su prošle prodaje, namere rukovodstva u pogledu budućih prodaja, vrednovanje performansi finansijskih sredstava i izveštavanje rukovodstva i slično. Uspostavljen je proces kontinuiranog praćenja finansijskih sredstava po amortizovanoj vrednosti ili fer vrednosti kroz ostali rezultat koja su prestala da se priznaju pre dospeća sa ciljem utvrđivanja razloga otuđenja i da li su razlozi u skladu sa ciljem poslovnog modela u okviru kojeg se finansijsko sredstvo drži. Ukoliko je poslovni model držanje radi prikupljanja novčanih tokova ili držanje radi prikupljanja novčanih tokova i prodaja, vrši se procena ili na nivou pojedinačnog ugovora ili grupe ugovora da li ugovoreni novčani tokovi finansijskog sredstva predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate ("SPPI test"). Ukoliko ugovoreni uslovi finansijskog sredstva uključuju izloženost rizicima koji nisu u skladu sa osnovnim kreditnim aranžmanom, finansijsko sredstvo se klasifikuje i vrednuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

(iii) Koristan vek trajanja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme, stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije zasnovane su na projektovanom korisnom veku trajanja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme, koji je podložan preispitivanju. Adekvatnost procenjenog očekivanog veka trajanja preispituje se jednom godišnje, odnosno po potrebi češće, ukoliko postoje indikacije da je došlo do značajnih promena faktora koji su uticali na prethodno određivanje veka trajanja ili do nastanka drugih događaja koji imaju uticaj na procenjeni vek trajanja. Određivanje korisnog veka trajanja zahteva značajne procene od strane rukovodstva i zasniva se na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promenama koje mogu imati uticaj na ekonomski vek trajanja sredstava.

(iv) Umanjenje vrednosti nefinansijske imovine

Knjigovodstvena vrednost nefinansijskih sredstava, osim investicionih nekretnina i odloženih poreskih sredstava preispituje se na kraju svakog izveštajnog perioda, kako bi se utvrdilo da li postoje naznake koje ukazuju na to da je došlo do njihovog obezvređenja. Ako postoje takve naznake, procenjuje se nadoknadiivi iznos sredstva. Ukoliko je nadoknadiivi iznos nekog sredstva procenjen kao niži od knjigovodstvene vrednosti, ista se umanjuje do visine nadoknadiive vrednosti, a gubitak priznaje u bilansu uspeha. Razmatranje indikatora i dokaza obezvređenja zahteva značajne procene od strane rukovodstva u pogledu očekivanih tokova gotovine, diskontnih stopa i stepena iskorišćenosti sredstava koja su predmet razmatranja.

(v) Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva priznaju se do mere do koje je izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da poreska sredstva mogu biti iskorišćena. Rukovodstvo Grupe vrši procenu da bi se utvrdio iznos odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu perioda nastanka i iznosa sredstva, odnosno iznosa očekivanih budućih oporezivih dobitaka i strategije planiranja poreske politike.

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(b) Ključne računovodstvene procene za primenu računovodstvenih politika Grupe (nastavak)

(vi) Rezervisanja po osnovu sudskih sporova

Grupa je uključena u određeni broj sudskih i radno pravnih sudskih postupaka. Rezervisanje po osnovu sudskih sporova se formira kada je verovatno da će Grupa, kao rezultat prošlih događaja, imati sadašnju zakonsku ili ugovornu obavezu, čiji iznos se može pouzdano utvrditi, a po osnovu koje je očekivan odliv ekonomskih koristi. Procena rezervisanja po osnovu navedenih sporova zahteva značajne procene od strane pravne službe i rukovodstva Grupe, uključujući procenu verovatnoće negativnih ishoda sporova, kao i iznose verovatnih i razumnih procena gubitaka. Iznosi potrebnih rezervisanja predstavljaju najbolju procenu na osnovu dostupnih informacija na datum bilansa, ali mogu biti promenjeni u budućnosti kao posledica nastanka novih događaja ili dobijanja novih informacija.

(vii) Rezervisanja po osnovu otpremnina zaposlenima

Rezervisanja za otpremnine zaposlenima prilikom odlaska u penziju utvrđuju se primenom aktuarske procene, koja podrazumeva procene diskontne stope, budućih kretanja zarada, budućih fluktuacija zaposlenih, odnosno stope mortaliteta. Stvarni ishodi mogu značajno odstupati od navedenih procena, naročito imajući u vidu dug period na koji se odnose.

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – RAČUNOVODSTVENA KLASIFIKACIJA I FER VREDNOST

Tabela koja sledi sadrži analizu instrumenata vrednovanih po fer vrednosti na kraju izveštajnog perioda, po nivoima u hijerarhiji fer vrednosti po kojima se kategorizuje vrednovanje fer vrednosti:

U hiljadama dinara	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
2018.					
Potraživanja po osnovu derivata	23	-	682.823	-	682.823
Hartije od vrednosti					
- hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	24	-	1.493.552	-	1.493.552
- hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	24	2.112.792*	98.284.026	-	100.396.818
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	27	-	-	222.773	222.773
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	28	-	2	-	2
		2.112.792	100.460.403	222.773	102.795.968
Obaveze po osnovu derivata	34	-	723.632	-	723.632
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	37	-	488.580	-	488.580
		-	1.212.212	-	1.212.212

*Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat – Nivo 1, obuhvataju državne zapise RS denimirane u USD, koje su listirane na berzi EU kao visoko likvidna sredstva.

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – RAČUNOVODSTVENA KLASIFIKACIJA I FER VREDNOST (nastavak)

U hiljadama dinara	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
2017.					
Potraživanja po osnovu derivata	23	-	185.204	-	185.204
Hartije od vrednosti					
- hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju**	24	-	2.095.845	-	2.095.845
- hartije od vrednosti raspoložive za prodaju**	24	1.946.572*	80.225.064	-	82.171.636
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	27	-	17.956	174.295	192.251
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	28	-	9.195	-	9.195
		1.946.572	82.533.264	174.295	84.654.131
Obaveze po osnovu derivata	34	-	207.003	-	207.003
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	37	-	448.794	-	448.794
		-	655.797	-	655.797

*Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat – Nivo 1, obuhvataju državne zapise RS denimirane u USD, koje su listirane na berzi EU kao visoko likvidna sredstva.

** Klasifikacija hartija od vrednosti saglasno MRS 39.

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – RAČUNOVODSTVENA KLASIFIKACIJA I FER VREDNOST (nastavak)

(i) *Hijerarhija fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza koji se ne odmeravaju po fer vrednosti*

Procenjene fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza koji se ne odmeravaju po fer vrednosti prikazana su u tabeli koja sledi prema nivoima hijerarhije fer vrednosti u skladu sa MSFI 13:

U hiljadama dinara	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrednost	Knjigovodstvena vrednost
2018.						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	22	-	-	53.405.309	53.405.309	53.405.309
Hartije od vrednosti						
- hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	24	-	-	36.923	36.923	36.923
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	25	-	805.007	20.208.028	21.013.035	21.019.696
Kredit i potraživanja od komitenata	26	-	95.601.414	175.417.141	271.018.555	266.406.450
Ostala sredstva	33	-	-	1.145.893	1.145.893	1.145.893
		-	96.406.421	250.213.294	346.619.715	342.014.271
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	35	-	100.523.415	42.009.610	142.533.025	142.879.336
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	36	-	52.824.689	168.812.410	221.637.099	220.931.036
Tekuće poreske obaveze	21.4	-	-	451.881	451.881	451.881
Odložene poreske obaveze	32	-	-	412	412	412
Ostale obaveze	40	-	-	2.862.308	2.862.308	2.862.308
		-	153.348.104	214.136.621	367.484.725	367.124.973
2017.						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	22	-	-	29.661.017	29.661.017	29.661.017
Hartije od vrednosti						
- hartije od vrednosti koje se drže do doseća*	24	-	-	81.780	81.780	77.886
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	25	-	9.248.386	2.636.678	11.885.064	11.885.064
Kredit i potraživanja od komitenata	26	-	80.231.248	177.322.790	257.554.038	240.608.342
Ostala sredstva	33	-	1.000.303	-	1.000.303	1.000.303
		-	90.479.937	209.702.265	300.182.202	283.232.612
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	35	-	85.780.106	22.341.839	108.121.945	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	36	-	34.783.435	152.525.877	187.309.312	186.658.833
Subordinirane obaveze	38	-	2.718.490	-	2.718.490	2.718.490
Tekuće poreske obaveze	21.4	-	205.253	-	205.253	205.253
Ostale obaveze	40	-	2.644.579	-	2.644.579	2.644.579
		-	126.131.863	174.867.716	300.999.579	298.903.313

*Klasifikacija hartija od vrednosti saglasno MRS 39.

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – RAČUNOVODSTVENA KLASIFIKACIJA I FER VREDNOST (nastavak)

- (i) *Hijerarhija fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza koji se ne odmeravaju po fer vrednosti (nastavak)*

Tehnike i modeli koje Grupa koristi za obračun fer vrednosti finansijskih instrumenata obelodanjeni su u napomeni 5b(i).

- (ii) *Sredstva čija je fer vrednost približno jednaka knjigovodstvenoj vrednosti*

Kod finansijskih sredstava i obaveza koja su visoko likvidna sa kratkoročnim dospećem (do godinu dana) pretpostavlja se da je knjigovodstvena vrednost približno jednaka fer vrednosti. Osnovna pretpostavka u ovom slučaju jeste da u kratkom roku, za visoko likvidna sredstva, neće doći do značajnih tržišnih promena koje mogu uticati na promenu fer vrednosti. Ova pretpostavka se takođe koristi i kod depozita po viđenju, štednih depozita bez definisanog roka dospeća i svih finansijskih instrumenata koji imaju promenljivu kamatnu stopu.

- (iii) *Finansijski instrumenti sa fiksnom kamatnom stopom*

Fer vrednost finansijskih sredstava i obaveza sa fiksnom kamatnom stopom, koja se vode po amortizovanoj vrednosti procenjuje se poređenjem tržišnih kamatnih stopa u momentu inicijalnog priznavanja sa tekućim tržišnim kamatnim stopama za finansijske instrumente sličnih karakteristika. Procenjena fer vrednost finansijskih instrumenata sa fiksnom kamatnom stopom se zasniva na diskontovanim novčanim tokovima korišćenjem prevladajuće kamatne stope na tržištu novca za finansijske instrumente koji imaju slične karakteristike kreditnog rizika i ročnosti.

Finansijska sredstva koja se drže do dospeća, krediti i depoziti uključuju i deo portfolia sa fiksnom kamatnom stopom što dovodi do razlike između knjigovodstvene i fer vrednosti.

7. NETO PRIHOD PO OSNOVU KAMATA

Neto prihod po osnovu kamata obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od kamata		
Gotovina i sredstva kod centralne banke	276.749	288.892
Potraživanja po osnovu derivata	195.295	118.842
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	175.682	-
Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju*	-	100.859
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	3.764.954	-
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju*	-	3.613.540
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	3.294	-
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća*	-	6.951
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	127.636	141.147
Kredit i potraživanja od komitenata	11.676.312	10.561.733
Derivati i finansijska sredstva koja se drže u svrhe zaštite od rizika	284.378	313.677
Ukupni prihodi od kamata:	16.504.300	15.145.641
Rashodi kamata		
Obaveze po osnovu derivata	188.959	114.804
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	75.676	80.105
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	1.018.224	1.167.001
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	1.114.553	1.284.698
Subordinirane obaveze	167.191	135.462
Ukupni rashodi kamata:	2.564.603	2.782.070
Neto prihodi od kamata	13.939.697	12.363.571

*Klasifikacija hartija od vrednosti saglasno MRS 39

Prihodi od kamata na obezvređene plasmane saglasno računovodstvenoj politici 3 (d) u 2018. godini iznose 973.286 hiljada dinara (2017. godina: 686.034 hiljada dinara).

8. NETO PRIHOD PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

Neto prihod po osnovu naknada i provizija:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od naknada i provizija		
Naknade i provizije za platni promet	1.263.282	1.166.390
Naknade za izdate garancije i druge potencijalne obaveze	656.019	586.770
Naknade po osnovu brokerskih usluga	31.471	19.725
Naknade po kastodi poslovima	391.242	363.251
Naknade iz poslovanja sa karticama	1.284.092	1.186.667
Naknade po osnovu depozita	408.551	369.753
Naknade po osnovu kredita	454.875	360.645
Ostale naknade i provizije	374.349	309.422
Ukupan prihod od naknada i provizija:	4.863.881	4.362.623
Rashodi naknada i provizija		
Naknade i provizije za platni promet	179.102	163.834
Provizije po osnovu garancija, akreditiva i jemstava	8.467	11.688
Naknade iz poslovanja sa karticama	973.502	1.027.211
Ostale naknade i provizije	139.500	153.102
Ukupni rashodi od naknada i provizija:	1.300.571	1.355.835
Neto prihodi od naknada i provizija	3.563.310	3.006.788

9. NETO DOBITAK PO OSNOVU PROMENE FER VREDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA

Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Neto prihod po osnovu promene vrednosti derivata po fer vrednosti kroz bilans uspeha	148.895	207.458
Neto rashod po osnovu promene vrednosti hartija od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(3.333)	(3.550)
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	145.562	203.908

10. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI

Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Neto dobitak po osnovu prodaje hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat/hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	105.318	261.172
Neto dobitak po osnovu prodaje hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	67.188	44.559
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti	172.506	305.731

11. NETO GUBITAK PO OSNOVU ZAŠTITE OD RIZIKA

Neto gubitak po osnovu zaštite od rizika obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Neto prihodi/(rashodi) od promene vrednosti plasmana, potraživanja i hartija od vrednosti	35.249	(90.429)
Neto (rashodi)/prihodi od promene vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika	(45.954)	56.564
Neto gubitak po osnovu zaštite od rizika	(10.705)	(33.865)

12. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA I EFEKATA UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE

Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	46.825.873	62.456.406
Rashodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	(45.419.444)	(61.098.619)
Neto prihod	1.406.429	1.357.787

13. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA

Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha čine:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Plasmani klijentima		
Neto dodatna pojedinačna ispravka vrednosti	1.982.656	2.227.326
Neto dodatno grupno obezvređenje	1.074.130	572.284
	<u>3.056.786</u>	<u>2.799.610</u>
Neto umanjenje vrednosti hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	309.024	-
Potencijalne obaveze		
Neto dodatna pojedinačna ispravka vrednosti (napomena 39)	(36.848)	27.069
Neto dodatno grupno obezvređenje (napomena 39)	(39.398)	537
	<u>(76.246)</u>	<u>27.606</u>
Gubici po osnovu modifikacije finansijskih instrumenata	(46)	-
Direktan otpis	1.179	1.757
Prihod od naplate otpisanih potrazivanja	(410.846)	(202.208)
Ukupno	<u>2.879.851</u>	<u>2.626.765</u>

14. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE VREDNUJU PO AMORTIZOVANOJ VREDNOSTI

Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti Grupa je ostvarila prodajom kredita za likvidnost i obrtna sredstva klijenta iz sektora privrede.

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	2.099.033	12.760
Ukupno	<u>2.099.033</u>	<u>12.760</u>

15. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA INVESTICIJA U PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVATE

Neto dobitak po osnovu investicija ostvaren u 2017. godini predstavlja dobitak ostvaren prodajom akcija koje je Banka posedovala u kompaniji MasterCard:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Dobitak po osnovu prodaje investicija	-	120.379
Ukupno	<u>-</u>	<u>120.379</u>

16. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

Ostale poslovne prihode čine:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od dividendi	-	120
Drugi prihodi iz poslovanja	10.773	12.519
Ukupno	<u>10.773</u>	<u>12.639</u>

17. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi sastoje se od:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Troškovi neto zarada	1.875.433	1.685.117
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	686.328	630.236
Neto rashodi po osnovu rezervisanja za otpremnine i godišnje odmore	16.257	5.613
Ostali lični rashodi	516.567	573.789
Ukupno	3.094.585	2.894.755

18. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

Troškovi amortizacije sastoje se od:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Troškovi amortizacije nematerijalne imovine (napomena 29.2, 29.3)	316.609	273.687
Troškovi amortizacije investicionih nekretnina (napomena 31)	33	33
Troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme (napomena 30.2, 30.3)	267.267	265.183
Ukupno	583.909	538.903

19. OSTALI PRIHODI

U ostale prihode spadaju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od ukidanja neiskorišćenih rezervisanja za sudske sporove (napomena 39)	35.750	23.044
Prihodi od ukidanja neiskorišćenih rezervisanja za ostale obaveze (nap.39)	-	4.895
Ostali poslovni prihodi	60.141	81.723
Ukupno	95.891	109.662

20. OSTALI RASHODI

Ostali rashodi obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Troškovi poslovne zgrade i poslovnog prostora	116.313	91.578
Troškovi kancelarijskog materijala	42.938	39.827
Troškovi zakupnina	725.072	673.730
Troškovi održavanja informacionog sistema	753.842	513.390
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	67.523	55.846
Troškovi reklame, propagande, reprezentacije i donacije	254.300	305.170
Troškovi advokatskih, konsultantskih usluga i revizije	197.192	199.302
Troškovi PTT usluga	136.263	139.682
Troškovi premija osiguranja	843.444	775.287
Troškovi osiguranja i obezbeđenja imovine	93.958	85.509
Troškovi stručnog usavršavanja	22.593	21.005
Troškovi servisnih usluga	115.355	92.448
Troškovi transportnih usluga	16.468	17.780
Troškovi prevoza na rad i sa rada	40.643	38.836
Troškovi naknada smeštaja i ishrane na službenim putovanjima	34.337	31.102
Ostali porezi i doprinosi	499.917	469.872
Rashodi rezervisanja za sudske sporove i ostala rezervisanja (napomena 39)	194.953	127.009
Gubici od prodaje i rashodovanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	40.447	17.349
Ostalo	438.091	409.600
Ukupno	4.633.649	4.104.322

21. POREZ NA DOBITAK

21.1. Osnovne komponente poreza na dobitak na dan 31. decembra su sledeće:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Tekući poreski rashod perioda	(924.987)	(521.163)
Povećanje odloženih poreskih sredstava i smanjenje odloženih poreskih obaveza	76.575	28.593
Smanjenje odloženih poreskih sredstava i povećanje odloženih poreskih obaveza	(7.435)	(20.528)
Ukupno	(855.847)	(513.098)

21.2. Usaglašavanje efektivne poreske stope prikazano je u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Dobitak pre oporezivanja	10.230.502	7.294.615
Efektivni porez obračunat na iznos finansijskog rezultata po poreskoj stopi od 15%	1.534.575	1.094.192
<i>Poreski efekti trajnih razlika:</i>		
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	21.506	43.266
Poreski efekti po osnovu usklađivanja prihoda	(640.858)	(632.306)
<i>Poreski efekti privremenih razlika:</i>		
Razlika amortizacije obračunata za poreske svrhe i u finansijskim izveštajima	(15.573)	(6.976)
Poreski efekti po osnovu rashoda koji se priznaju u narednom periodu	38.477	22.987
<i>Poreski efekti umanjenja:</i>		
Poreski efekti po osnovu prve primene MSFI 9	(13.140)	-
Tekući porez na dobit	924.987	521.163
<i>Efektivna poreska stopa</i>	9,04%	7,14%

21.3. Porez na dobitak priznat u okviru ostalog rezultata prikazan je u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	2018.			2017.		
	Pre poreza	Poreski rashod	Nakon poreza	Pre poreza	Poreski rashod	Nakon poreza
Aktuarski dobici/(gubici)	3.355	(1.020)	2.335	(1.967)	(1.478)	(3.445)
Stanje na dan 31. decembra	3.355	(1.020)	2.335	(1.967)	(1.478)	(3.445)

21.4. Obračunata obaveza za porez na dobit za 2018. godinu iznosi 924.987 hiljada dinara od čega je iznos od 473.106 hiljade dinara zatvoren iz više plaćenih akontacija, tako da neizmirene tekuće poreske obaveze na dan 31. decembra 2018. godine iznose 451.881 hiljada dinara.

22. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

22.1. Gotovina i sredstva kod centralne banke obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Gotovina u blagajni u dinarima	3.163.419	1.577.892
Žiro račun	24.920.533	17.645.389
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	1.523.538	1.034.221
Ostala novčana sredstva u stranoj valuti	35.899	38.226
Deponovani viškovi likvidnih sredstava kod NBS	10.000.000	-
Obavezna rezerva kod NBS u stranoj valuti	13.762.131	9.365.485
Ukupno	53.405.520	29.661.213
Ispravka vrednosti	(211)	(196)
Stanje na dan 31. decembra	53.405.309	29.661.017

22. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

Stanje na žiro računu uključuje i obaveznu rezervu u dinarima koja predstavlja minimalnu rezervu dinarskih sredstava izdvojenu u skladu sa „Odlukom o obaveznoj rezervi kod NBS”. U skladu sa navedenom Odlukom, dinarska obavezna rezerva se obračunava na iznos prosečnog dnevnog knjigovodstvenog stanja dinarskih depozita, kredita, hartija od vrednosti i ostalih dinarskih obaveza u toku jednog kalendarskog meseca i to po stopama od 0% do 5% u zavisnosti od ugovorene ročnosti i izvora finansiranja, a zatim drži na žiro računu Banke. Tokom 2018. godine NBS je plaćala kamatu na obaveznu rezervu i to: po stopi od 1,75% godišnje do marta, po stopi od 1,50% godišnje u aprilu i od maja po stopi od 1,25% godišnje.

Obavezna devizna rezerva kod NBS predstavlja minimalnu rezervu deviznih sredstava izdvojenu u skladu sa „Odlukom o obaveznoj rezervi kod NBS”. U skladu sa napred navedenom Odlukom, deviznu obaveznu rezervu banke obračunavaju na osnovu prosečnog stanja depozita, kredita i drugih obaveza u stranim valutama ili u dinarima indeksiranim deviznom klauzulom, primenom kursa dinara prema evru tokom jednog kalendarskog meseca. Stopa obavezne rezerve bila je nepromenjena tokom 2018. godine i iznosila je 20% na devizne depozite do dve godine i 13% na devizne depozite preko dve godine, dok je stopa na deo devizne rezerve koji čine dinarske obaveze indeksirane deviznom klauzulom iznosila 100%.

Grupa je dužna da održava prosečno dnevno stanje u obračunskom periodu na deviznim računima kod NBS u iznosima ne manjim od obračunatih iznosa. NBS ne plaća Grupi kamatu na izdvojena sredstva na redovnom deviznom računu obavezne rezerve.

Grupa je na dan 31. decembar 2018.godine deponovala višak likvidnih sredstava na račun kod NBS-a.

22.2. Kretanja na računu ispravke vrednosti gotovine i sredstava kod centralne banke tokom godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	-	-	(196)	(775)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap.2g(ii))	-	-	43	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	-	-	(153)	(775)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
(Dodatna)/ukidanje ispravke vrednosti	-	-	(59)	497
Efekti promene deviznog kursa	-	-	1	82
Ukupno za godinu	-	-	(58)	579
Stanje na dan 31. decembra	-	-	(211)	(196)

22.3. Bruto knjigovodstvena vrednost gotovine i sredstava kod centralne banke po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	53.369.621	(211)	53.369.410
Nivo 2	35.899	-	35.899
Nivo 3	-	-	-
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	53.405.520	(211)	53.405.309

22. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

22.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja u okviru pozicije „Gotovina i sredstva kod centralne banke“ u toku 2018. godine predstavljeno je u tabeli koja sledi:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ (smanjenje) usled promene kreditnog rizika	Efekti modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31.decembra
Nivo 1	(196)	43	(153)	-	(59)	-	-	1	(211)
Nivo 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nivo 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(196)	43	(153)	-	(59)	-	-	1	(211)

23. POTRŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA

Potraživanja po osnovu derivata obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Potraživanja po osnovu spot i forvard revalorizacije i valutnih svopova	58.163	28.180
Potraživanja po osnovu kamatnih svopova	599.401	157.024
Potraživanja po osnovu kamatnih opcija	25.259	-
Stanje na dan 31. decembra	682.823	185.204

24. HARTIJE OD VREDNOSTI

24.1. Hartije od vrednosti obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	36.928	-
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća	-	79.534
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	100.974.120	-
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	-	82.171.636
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	1.493.552	-
Hartije od vrednosti kojima se trguje	-	2.095.845
Ukupno	102.504.600	84.347.015
Ispravka vrednosti hartija od vrednosti	(577.307)	(1.648)
Stanje na dan 31. decembra	101.927.293	84.345.367

24.2. Kretanja na računu ispravke vrednosti hartija od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat tokom godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	-	(623)	(1.648)	(569)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap.2g (ii))	-	-	(317.660)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	-	(623)	(319.308)	(569)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
Dodatna ispravka vrednosti	-	-	(257.231)	(1.079)
Efekti promene deviznog kursa	-	-	(768)	-
Otpis bez otpusta duga	-	623	-	-
Ukupno za godinu	-	623	(257.999)	(1.079)
Stanje na dan 31. decembra	-	-	(577.307)	(1.648)

24.3. Bruto knjigovodstvena vrednost hartija od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	101.001.908	(577.307)	100.424.601
Nivo 2	9.140	-	9.140
Nivo 3	-	-	-
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	101.011.048	(577.307)	100.433.741

24. HARTIJE OD VREDNOSTI (nastavak)

24.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja hartija od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat u toku 2018. godine predstavljeno je u tabeli koja sledi:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/smanjenje usled promene kreditnog rizika	Efekti modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31.decembra
Nivo 1	(1.648)	(317.660)	(319.308)	(7.855)	(249.376)	-	-	(768)	(577.307)
Nivo 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nivo 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(1.648)	(317.660)	(319.308)	(7.855)	(249.376)	-	-	(768)	(577.307)

24.5. Podela hartija od vrednosti prema načinu vrednovanja i emitentu prikazana je u tabeli:

U hiljadama dinara	2018.		2017.	
	Vrednovanje MSFI 9	Ukupno	Vrednovanje MRS 39	Ukupno
Potraživanja po osnovu eskonta menica	Amortizovana vrednost	36.923	Amortizovana vrednost	77.886
	Po FV kroz ostali rezultat	93.445.489	Po FV kroz ostali rezultat	70.123.561
Državni zapisi Republike Srbije	Po FV kroz bilans uspeha	1.493.552	Po FV kroz bilans uspeha	2.095.845
	Po FV kroz ostali rezultat	44.035	Po FV kroz ostali rezultat	58.851
Obveznice lokalne samouprave	Po FV kroz ostali rezultat	6.907.294	Po FV kroz ostali rezultat	11.989.224
Državni zapisi Republike Srbije i obveznice lokalne samouprave - stavke hedžinga				
Stanje na dan 31. decembra		101.927.293		84.345.367

24. HARTIJE OD VREDNOSTI (nastavak)

Potraživanja po osnovu eskonta menica na dan 31. decembra 2018. godine, iznose 36.923 hiljada dinara i predstavljaju ulaganja sa rokom dospeća do godinu dana i eskontnom stopom u visini jednomesečnog BELIBOR-a uvećanog za 2% na godišnjem nivou.

Na dan 31. decembra 2018. godine, ulaganja u hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha u iznosu od 1.493.552 hiljade dinara, predstavljaju ulaganja u državne zapise Republike Srbije sa rokovima dospeća do 2028. godine.

Na dan 31. decembra 2018. godine, ulaganja u hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat u iznosu od 6.907.294 hiljade dinara predstavljaju ulaganja u obveznice lokalne samouprave i državne zapise Republike Srbije - stavke hedžinga, sa rokovima dospeća do 2023. godine, dok iznos od 44.035 hiljada dinara predstavlja ulaganje u obveznice lokalne samouprave sa rokom dospeća do 2021. godine, a iznos 93.445.489 hiljada dinara predstavlja ulaganja u državne zapise Republike Srbije sa rokovima dospeća do 2028. godine.

U cilju zaštite od kamatnog rizika kod obveznica lokalne samouprave kao i državnih zapisa Republike Srbije, Grupa je implementirala mikro hedžing fer vrednosti, tj. naznačila kao stavke hedžinga ulaganja u obveznice lokalne samouprave i državne zapise Republike Srbije, ukupne nominalne vrednosti 54.500.000 EUR, dok su kao instrumenti hedžinga naznačeni kamatni svopovi ukupne nominalne vrednosti 54.500.000 EUR. Na dan 31. decembra 2018. godine urađen je test efektivnosti koji je pokazao da je hedžing veoma efektivan.

25. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

25.1. Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija uključuju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Devizni računi kod:		
- drugih banaka u okviru UniCredit Grupe	562.392	712.860
- drugih stranih banaka	419.488	1.797.310
Ukupno devizni računi:	981.880	2.510.170
Depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight)		
- u stranoj valuti	14.183.352	7.463.780
Ukupno depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):	14.183.352	7.463.780
Garantni depozit u stranoj valuti za kupoprodaju hartija od vrednosti	4.728	4.739
Namenski depoziti u stranoj valuti	12.006	11.509
Kratkoročni krediti:		
- u dinarima	591.697	687
Ukupno kratkoročni krediti:	591.697	687
Dugoročni krediti:		
- u dinarima	214.644	1.786.030
Ukupno dugoročni krediti:	214.644	1.786.030
Plasmani NBS po REPO transakcijama u dinarima	5.002.000	-
Ostali plasmani u stranoj valuti	1.991	57.261
Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga u dinarima	45.585	59.589
Ukupno	21.037.883	11.893.765
Ispravka vrednosti	(18.187)	(8.701)
Stanje na dan 31. decembra	21.019.696	11.885.064

**25. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA
(nastavak)**

25.2. Kretanja na računu ispravke vrednosti kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija tokom godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	-	(3)	(8.701)	(32.112)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap. 2g(ii))	-	-	(2.040)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	-	(3)	(10.741)	(32.112)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
(Dodatna)/ukidanje ispravke vrednosti	-	3	(7.529)	22.974
Efeki promene deviznog kursa	-	-	69	437
Otpis bez otpusta duga	-	-	14	-
Ukupno za godinu	-	3	(7.446)	23.411
Stanje na dan 31. decembra	-	-	(18.187)	(8.701)

25.3. Bruto knjigovodstvena vrednost kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	20.986.446	(16.686)	20.969.760
Nivo 2	51.437	(1.501)	49.936
Nivo 3	-	-	-
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	21.037.883	(18.187)	21.019.696

25. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

25.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja u okviru pozicije "Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija" u toku 2018. godine predstavljeno je u tabeli koja sledi:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ (smanjenje) usled promene kreditnog rizika	Efekti modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31.decembra
Nivo 1	(8.692)	(2.038)	(10.730)	(718)	(5.238)	-	-	-	(16.686)
Nivo 2	(2)	(2)	(4)	-	(1.566)	-	-	69	(1.501)
Nivo 3	(7)	-	(7)	-	(7)	-	14	-	-
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(8.701)	(2.040)	(10.741)	(718)	(6.811)	-	14	69	(18.187)

25. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

25.5. Struktura deviznih računa kod banaka u okviru UniCredit Grupe prikazana je u tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
UniCredit Bank Austria AG, Vienna	418.828	619.359
UniCredit Bank AG, Munich	27.526	26.109
UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	13.640	5.212
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia a.s.	181	6
UniCredit S.P.A. Milano	89.003	51.262
Zagrebačka banka d.d.	4.361	550
UniCredit Bank BIH	2.221	416
UniCredit Bulbank, Sofia	128	22
UniCredit Bank ZAO Moscow	6.504	9.924
Stanje na dan 31. decembra	562.392	712.860

25.6. Depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight) u stranoj valuti prikazani u napomeni 25.1. predstavljaju depozite UniCredit S.P.A. Milano.

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA

26.1. Krediti i potraživanja od komitenata obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Kratkoročni krediti:		
- u dinarima	26.682.876	27.469.938
- u stranoj valuti	338.104	3.023.971
Ukupno kratkoročni krediti:	27.020.980	30.493.909
Dugoročni krediti:		
- u dinarima	212.576.946	194.066.817
- u stranoj valuti	20.083.265	10.849.201
Ukupno dugoročni krediti:	232.660.211	204.916.018
Plasmani po osnovu akceptiranja, avaliranja i izvršenih plaćanja po garancijama i akreditivima:		
- u dinarima	9.612	49.474
- u stranoj valuti	5.457	14.807
Ukupno:	15.069	64.281
Potraživanja po osnovu faktoringa u dinarima	890.364	560.067
Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga u dinarima	10.924.648	8.257.936
Ostali plasmani u dinarima	1.973.176	5.892.542
Ukupno	273.484.448	250.184.753
Ispravka vrednosti	(7.077.998)	(9.576.411)
Stanje na dan 31. decembra	266.406.450	240.608.342

Kreditni koji su indeksirani valutnom klauzulom (EUR, CHF, USD) prikazani su u okviru kredita u dinarima.

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

26.2. Kretanja na računu ispravke vrednosti kredita i potraživanja od komitenata tokom godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	(7.560.287)	(15.120.903)	(2.016.124)	(1.354.475)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap. 2g(ii))	-	-	(115.645)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	(7.560.287)	(15.120.903)	(2.131.769)	(1.354.475)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
(Dodatna)/ukidanje ispravke vrednosti	(1.980.430)	(2.272.680)	(1.008.571)	(563.075)
Efekti promene deviznog kursa	24.396	661.660	426	(98.574)
Korekcija prihoda od kamata/time value	(94.855)	(207.918)	-	-
Efekti prodaje plasmana	5.123.296	1.833.636	-	-
Otpis sa otpustom duga	36	246.249	-	-
Otpis bez otpusta duga*	549.760	7.299.669	-	-
Ukupno za godinu	3.622.203	7.560.616	(1.008.145)	(661.649)
Stanje na dan 31. decembra	(3.938.084)	(7.560.287)	(3.139.914)	(2.016.124)

*Otpis bez otpusta duga, odnosno računovodstveni otpis, predstavlja otpis potraživanja saglasno Odluci Narodne banke Srbije o računovodstvenom otpisu bilansne aktive (Službeni glasnik RS br. 77/2017) koja je u primeni od 30. septembra 2017. godine. Banka, saglasno Odluci, sprovodi otpis bilansne aktive niskog stepena naplativosti, odnosno računovodstveni otpis 100% obezvređenih potraživanja. U smislu pomenute Odluke, računovodstveni otpis podrazumeva prenos iznosa potraživanja iz bilansne aktive u vanbilansnu evidenciju Banke.

26.3. Bruto knjigovodstvena vrednost kredita i potraživanja od komitenata po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	240.941.477	(931.367)	240.010.096
Nivo 2	23.367.960	(1.010.985)	22.356.975
Nivo 3	9.175.011	(5.135.646)	4.039.379
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	273.484.448	(7.077.998)	266.406.450

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

26.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja u okviru pozicije "Kredit i potraživanja od komitenata" u toku 2018. godine predstavljeno je u tabeli koja sledi:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ (smanjenje) usled promene kreditnog rizika	Efekti modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31. decembra
Nivo 1	(1.109.946)	319.018	(790.928)	(468.447)	327.389	-	-	619	(931.367)
Nivo 2	(247.602)	(236.661)	(484.263)	(350.501)	(176.029)	-	-	(192)	(1.010.985)
Nivo 3	(8.218.863)	(198.002)	(8.416.865)	(158.172)	(2.163.241)	-	549.796	5.052.836	(5.135.646)
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(9.576.411)	(115.645)	(9.692.056)	(977.120)	(2.011.881)	-	549.796	5.053.263*	(7.077.998)

*U okviru ostalih promena prikazani su efekti prodaje plasmana, korekcija prihoda od kamata/time value kao i efekat promene deviznog kursa.

26.5. Struktura kredita i potraživanja od komitenata data je u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018			2017		
	Bruto iznos	Ispravka vrednosti	Knjigovodstvena vrednost	Bruto iznos	Ispravka vrednosti	Knjigovodstvena vrednost
Javni sektor	5.729.226	(9.069)	5.720.157	11.667.494	(30.021)	11.637.473
Privreda	174.556.139	(4.834.453)	169.721.686	157.364.612	(8.477.777)	148.886.835
Stanovništvo	93.199.083	(2.234.476)	90.964.607	81.152.647	(1.068.613)	80.084.034
Stanje na dan 31. decembra	273.484.448	(7.077.998)	266.406.450	250.184.753	(9.576.411)	240.608.342

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

26.6. Krediti pravnim licima su uglavnom odobravani za finansiranje tekuće likvidnosti (minus po tekućem računu), nabavke obrtnih sredstava, finansiranje uvoza, kao i za finansiranje investicija. Odobreni krediti su korišćeni za finansiranje poslovnih aktivnosti u oblasti trgovine i usluga, industrije, građevinarstva, poljoprivrede i prehrambene proizvodnje, kao i za ostale namene. Kratkoročni krediti su odobravani sa rokovima dospeća od 30 dana do jedne godine. Kamata na kratkoročne kredite odobrene sa valutnom klauzulom obračunavana je u visini jednomesečnog, tromesečnog ili šestomesečnog EURIBOR-a uvećanog u proseku za 2,45%, dok je kamata na kratkoročne kredite odobrene u dinarima obračunavana u visini jednomesečnog, tromesečnog ili šestomesečnog BELIBOR-a uvećanog u proseku za 0,71%.

Dugoročni krediti su odobravani na period od 2 do 10 godina. Kamata na dugoročne kredite odobrene sa valutnom klauzulom se obračunavala po kamatnoj stopi u visini jednomesečnog, tromesečnog ili šestomesečnog EURIBOR-a uvećanog u proseku za 2,56% na godišnjem nivou, dok se kamata na dugoročne kredite u dinarima obračunavala po kamatnoj stopi u visini jednomesečnog, tromesečnog ili šestomesečnog BELIBOR-a uvećanog u proseku za 1,17% na godišnjem nivou, u skladu sa ostalim troškovima i kamatnom politikom Grupe.

Stambeni krediti za stanovništvo su odobravani sa rokom otplate od 5 do 30 godina, sa nominalnom kamatnom stopom koja se kretala u rasponu od šestomesečnog EURIBOR-a uvećanog za 2,6% do 3,9% godišnje. Grupa u svojoj ponudi ima stambene kredite sa fiksnom, varijabilnom i kombinovanom kamatnom stopom. Mogućnost predodobrenja čini sam proces odobrenja kredita jednostavnijim, bržim i transparentnijim za klijente.

Grupa je tokom maja 2018.godine inicirala kampanju u kojoj su klijenti imali mogućnost da apliciraju za gotovinske kredite sa periodom otplate do 10 godina, kako sa varijabilnom tako i sa fiksnom kamatnom stopom, čime je odgovorila na potrebe klijenata kada je u pitanju promenljivost kamatne stope i za ovu vrstu kredita. Kamatne stope su se kretale u rasponu od tromesečnog BELIBOR-a uvećanog za 3,1% do 9,0% godišnje.

U 2018. godini kamatne stope za investiciono finansiranje za mala preduzeća i preduzetnike kretale su se u rasponu od šestomesečnog/dvanaestomesečnog EURIBOR-a uvećanog za 3% do 7% godišnje, isto kao i za kredite za finansiranje obrtnih sredstava do 42 meseca, odnosno sa fiksnom kamatnom stopom u rasponu od 3,2% do 7,5%. Kamatna stopa za kredite u dinarima kretala se u visini jednomesečnog/tromesečnog BELIBOR-a uvećanog za 2,5% do 7% godišnje.

Plasmani po osnovu finansijskog lizinga odobravani su pravnim licima za kupovinu vozila i opreme po kamatnoj stopi koja se kretala u rasponu od 1,3% do 5,99% i periodom finansiranja od 2 do 5 godina. Sredstva po osnovu finansijskog lizinga plasirana su fizičkim licima za kupovinu automobila po prosečnoj kamatnoj stopi od 2,5% i periodom otplate od 4 do 7 godina.

U cilju zaštite od kamatnog rizika, Grupa je implementirala mikro hedžing fer vrednosti tj. naznačila je kao stavku hedžinga kredit klijenta sadašnje vrednosti 1.152.494 EUR na dan 31. decembra 2018. godine, dok je kao instrument hedžinga naznačen kamatni svop iste nominalne vrednosti. Grupa je, takođe, implementirala i makro hedžing fer vrednosti gde su kao stavke hedžinga naznačena portfolija kredita sadašnje vrednosti 20.100.000 CHF odnosno 222.718 EUR, dok su kao instrumenti hedžinga naznačeni kamatni svopovi iste nominalne vrednosti. Na dan 31. decembra 2018. godine urađen je test efektivnosti koji je pokazao da je hedžing veoma efektivan.

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

26.7. Koncentracija kredita i potraživanja od komitenata po industrijskim sektorima prikazana je u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Privreda		
- Energetika	4.328.784	2.305.917
- Poljoprivreda	6.232.613	6.692.229
- Građevinarstvo	15.196.083	8.289.481
- Industrija i rudarstvo	54.675.907	55.399.678
- Trgovina	42.779.339	40.129.255
- Usluge	22.728.856	23.015.638
- Saobraćaj	19.628.550	16.939.365
- Ostalo	8.986.007	4.593.049
	<u>174.556.139</u>	<u>157.364.612</u>
Javni sektor	5.729.226	11.667.494
Stanovništvo		
- Fizička lica	88.144.263	77.477.184
- Preduzetnici	5.054.820	3.675.463
	<u>93.199.083</u>	<u>81.152.647</u>
Ukupno	273.484.448	250.184.753
Ispravka vrednosti	(7.077.998)	(9.576.411)
Stanje na dan 31. decembra	266.406.450	240.608.342

Rukovodstvo Grupe definiše nivo kreditnog rizika koji preuzima, tako što određuje limite kreditne izloženosti za jednog zajmoprimca ili grupu zajmoprimaca, kao i za geografske i industrijske segmente. Ovaj rizik se redovno prati na godišnjem nivou ili češće po potrebi. Izloženost kreditnom riziku se kontroliše kroz redovne analize solventnosti zajmoprimca i potencijalnih zajmoprimaca, kako bi se utvrdila sposobnost izmirivanja obaveza po osnovu kamata i glavnice, kao i promenom limita pozajmica po pojedinačnom zajmoprimcu, ukoliko je potrebno. Upravljanje kreditnim rizikom se delimično obezbeđuje uspostavljanjem kolaterala.

27. PROMENE FER VREDNOSTI STAVKI KOJE SU PREDMET ZAŠTITE OD RIZIKA

Promene fer vrednosti koje su predmet zaštite od rizika obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	222.773	192.251
Stanje na dan 31. decembra	222.773	192.251

U cilju zaštite od kamatnog rizika vezanog za kredite odobrene u CHF i EUR sa fiksnom kamatnom stopom, Grupa je implementirala makro hedžing fer vrednosti (napomena 26.6). Na dan 31. decembra 2018. godine urađen je test efektivnosti koji je pokazao da je hedžing veoma efektivan.

28. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA NAMENJENIH ZAŠTITI OD RIZIKA

Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Promene vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika:		
- mikro hedžing	-	9.195
- makro hedžing	2	-
Stanje na dan 31. decembra	2	9.195

28. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA NAMENJENIH ZAŠTITI OD RIZIKA (nastavak)

U 2018. godini promena vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika odnosi se na makro hedžing fer vrednosti gde je kao stavka hedžinga naznačen portfolio kredita u EUR sa fiksnom kamatnom stopom (napomena 26.6). U 2017. godini promena vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika odnosi se na mikro hedžing fer vrednosti (napomena 26.6).

29. NEMATERIJALNA IMOVINA

29.1. Nematerijalna imovina, neto:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Nematerijalna imovina	1.238.891	1.004.775
Nematerijalna imovina u pripremi	388.667	161.141
Stanje na dan 31. decembra	1.627.558	1.165.916

29.2. Promene u okviru nematerijalne imovine tokom 2018. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost			
Stanje 1. januar 2018. godine	3.343.731	161.141	3.504.872
Nabavke u toku godine	566.838	240.980	807.818
Otuđenje i rashodovanje	(25.320)	(13.454)	(38.774)
Stanje 31. decembar 2018. godine	3.885.249	388.667	4.273.916
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja			
Stanje 1. januar 2018. godine	2.338.956	-	2.338.956
Amortizacija	316.609	-	316.609
Otuđenje i rashodovanje	(9.207)	-	(9.207)
Stanje 31. decembar 2018. godine	2.646.358	-	2.646.358
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2018. godine	1.238.891	388.667	1.627.558
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2018. godine	1.004.775	161.141	1.165.916

29. NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

29.3. Promene u okviru nematerijalne imovine tokom 2017. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost			
Stanje 1. januar 2017. godine	2.993.722	195.869	3.189.591
Nabavke u toku godine	552.995	(23.379)	529.616
Otuđenje i rashodovanje	(202.986)	(11.349)	(214.335)
Stanje 31. decembar 2017. godine	3.343.731	161.141	3.504.872
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obežvređenja			
Stanje 1. januar 2017. godine	2.268.255	-	2.268.255
Amortizacija	273.687	-	273.687
Otuđenje i rashodovanje	(202.986)	-	(202.986)
Stanje 31. decembar 2017. godine	2.338.956	-	2.338.956
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2017. godine	1.004.775	161.141	1.165.916
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2017. godine	725.467	195.869	921.336

30. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

30.1. Nekretnine, postrojenja i oprema obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Gradjevinski objekti	551.776	566.288
Oprema i ostala osnovna sredstva	749.853	731.592
Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	175.376	200.575
Osnovna sredstva u pripremi	122.651	55.768
Stanje na dan 31. decembra	1.599.656	1.554.223

30. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

30.2. Promene na nekretninama, postrojenjima i opremi tokom 2018. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Građevinski objekti	Oprema i ostala osnovna sredstva	Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	Osnovna sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost					
Stanje 1. januar 2018. godine	671.034	1.675.818	483.059	55.768	2.885.679
Nabavke u toku godine	-	8.782	-	319.101	327.883
Prenos sa investicija u toku	-	237.731	14.487	(252.218)	-
Otuđenje i rashodovanje	-	(107.150)	(7.111)	-	(114.261)
Ostalo	-	(83)	-	-	(83)
Stanje 31. decembar 2018. godine	671.034	1.815.098	490.435	122.651	3.099.218
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja					
Stanje 1. januar 2018. godine	104.746	944.226	282.484	-	1.331.456
Amortizacija	14.512	213.070	39.685	-	267.267
Gubici po osnovu obezvređenja	-	-	-	-	-
Otuđenje i rashodovanje	-	(92.161)	(7.110)	-	(99.271)
Ostalo	-	110	-	-	110
Stanje 31. decembar 2018. godine	119.258	1.065.245	315.059	-	1.499.562
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2018. godine	551.776	749.853	175.376	122.651	1.599.656
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2018. godine	566.288	731.592	200.575	55.768	1.554.223

30. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

30.3. Promene na nekretninama, postrojenjima i opremi tokom 2017. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Građevinski objekti	Oprema i ostala osnovna sredstva	Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	Osnovna sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost					
Stanje 1. januar 2017. godine	671.034	1.840.068	481.302	46.916	3.039.320
Nabavke u toku godine	-	-	-	248.334	248.334
Prenos sa investicija u toku	541	209.631	29.310	(239.482)	-
Otuđenje i rashodovanje	(541)	(366.330)	(27.553)	-	(394.424)
Ostalo	-	(7.551)	-	-	(7.551)
Stanje 31. decembar 2017. godine	671.034	1.675.818	483.059	55.768	2.885.679
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja					
Stanje 1. januar 2017. godine	90.320	1.108.519	259.284	-	1.458.123
Amortizacija	14.502	203.389	47.292	-	265.183
Gubici po osnovu obezvređenja	-	-	-	-	-
Otuđenje i rashodovanje	(76)	(360.452)	(24.092)	-	(384.620)
Ostalo	-	(7.230)	-	-	(7.230)
Stanje 31. decembar 2017. godine	104.746	944.226	282.484	-	1.331.456
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2017. godine	566.288	731.592	200.575	55.768	1.554.223
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2017. godine	580.714	731.549	222.018	46.916	1.581.197

31. INVESTICIONE NEKRETNINE

Promene na investicionim nekretninama tokom 2018. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Investicione nekretnine	Investicione nekretnine u prepari	Ukupno
Nabavna vrednost			
Stanje 1. januar 2018. godine	1.642	-	1.642
Stanje 31. decembar 2018. godine	1.642	-	1.642
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja			
Stanje 1. januar 2018. godine	278	-	278
Amortizacija	33	-	33
Stanje 31. decembar 2018. godine	311	-	311
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2018. godine	1.331	-	1.331
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2018. godine	1.364	-	1.364

32. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

32.1. Odložena poreska sredstva i obaveze se odnose na:

U hiljadama dinara	2018.			2017.		
	Sredstva	Obaveze	Neto	Sredstva	Obaveze	Neto
Razlika u sadašnjoj vrednosti osnovnih sredstava u poreske i knjigovodstvene svrhe	20.121	-	20.121	27.556	-	27.556
Odložena poreska sredstva po osnovu troškova koji nisu priznati u tekućem periodu	165.847	-	165.847	143.921	-	143.921
Odložena poreska sredstva po osnovu prve primene MSFI 9	54.649	-	54.649	-	-	-
Odložene poreske (obaveze)/ sredstva po osnovu aktuarskih dobitaka vezane za planove definisanih primanja	-	(412)	(412)	608	-	608
Ukupno	240.617	(412)	240.205	172.085	-	172.085

32.2. Kretanja privremenih razlika tokom 2018. godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Stanje 1. januara	Iskazano u bilansu uspeha	Iskazano u ostalom ukupnom rezultatu	Stanje 31. decembra
Razlika u sadašnjoj vrednosti osnovnih sredstava u poreske i knjigovodstvene svrhe	27.556	(7.435)	-	20.121
Odložena poreska sredstva po osnovu troškova koji nisu priznati u tekućem periodu	143.921	21.926	-	165.847
Odložena poreska sredstva po osnovu prve primene MSFI 9	-	54.649	-	54.649
Odložene poreske obaveze po osnovu aktuarskih dobitaka vezane za planove definisanih primanja	608	-	(1.020)	(412)
Ukupno	172.085	69.140	(1.020)	240.205

33. OSTALA SREDSTVA

33.1. Ostala sredstva se odnose na:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
<i>Ostala sredstva u dinarima:</i>		
Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju po osnovu ostalih sredstava	62.748	65.081
Potraživanja po osnovu avansa, depozita i kaucija	146.240	18.013
Potraživanja za plaćene stvarne troškove	428.324	344.889
Potraživanja od Fonda za zdravstveno osiguranje	52.024	65.501
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	346.937	397.319
Sredstva stečena naplatom potraživanja	5.517	5.517
Potraživanja po osnovu pretplaćenih poreza i doprinosa	10	165
Ostale investicije	-	4.992
Zalihe predmeta lizinga	19.457	-
Razgraničena potraživanja za obračunate ostale prihode	16.736	27.341
Razgraničeni ostali troškovi	77.438	90.130
	<u>1.155.431</u>	<u>1.018.948</u>
<i>Ostala sredstva u stranoj valuti:</i>		
Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju po osnovu ostalih sredstava	685	320
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	4.201	12.008
Razgraničena potraživanja za obračunate ostale prihode	322	1.439
	<u>5.208</u>	<u>13.767</u>
Ukupno	<u>1.160.639</u>	<u>1.032.715</u>
Ispravka vrednosti	<u>(14.746)</u>	<u>(32.412)</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>1.145.893</u>	<u>1.000.303</u>

33.2. Kretanje na računu ispravke vrednosti ostalih sredstava tokom godine prikazana su u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	(252)	(343.254)	(32.160)	(559)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap. 2g(ii))	-	-	(1.220)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	<u>(252)</u>	<u>(343.254)</u>	<u>(33.380)</u>	<u>(559)</u>
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
(Dodatna)/ukidanje ispravke vrednosti	(2.023)	45.351	(58.092)	(31.601)
Efekti promene deviznog kursa	9	561	3	-
Efekti prodaje plasmana	-	38.515	-	-
Otpis sa otpustom duga	64	12.675	-	-
Otpis bez otpusta duga	1.418	245.900	77.507	-
Ukupno za godinu	<u>(532)</u>	<u>343.002</u>	<u>19.418</u>	<u>(31.601)</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>(784)</u>	<u>(252)</u>	<u>(13.962)</u>	<u>(32.160)</u>

33.3. Bruto knjigovodstvena vrednost ostalih sredstava po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	1.091.440	(127)	1.091.313
Nivo 2	52.597	(664)	51.933
Nivo 3	16.602	(13.955)	2.647
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	<u>1.160.639</u>	<u>(14.746)</u>	<u>1.145.893</u>

33. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

33.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja u okviru pozicije "Ostala sredstva" u toku 2018. godine predstavljeno je u narednoj tabeli:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ (smanjenje) usled promene kreditnog rizika	Efekti modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31. decembra
Nivo 1	(28)	(76)	(104)	(25)	2	-	-	-	(127)
Nivo 2	(513)	13	(500)	(209)	42	-	-	3	(664)
Nivo 3	(31.871)	(1.157)	(33.028)	(8.525)	(51.400)	-	78.989	9	(13.955)
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(32.412)	(1.220)	(33.632)	(8.759)	(51.356)	-	78.989	12	(14.746)

33.5. Ostale investicije obuhvataju investicije u kapital pravnih lica u kojima Grupa ima do 10% učešća i koje vodi po fer vrednosti kroz ostali rezultat. S obzirom da Grupa procenjuje da je "cost" metod najbolja aproksimacija fer vrednosti, ista se vode po "cost"-u odnosno po neto sadašnjoj vrednosti koja je na dan prve primene MSFI 9 iznosila nula (napomena 2g(i)).

U hiljadama dinara	2018.	2017.
FAP Korporacija a.d., Priboj*	-	4.737
Fond za doškolovanje mladih poljoprivrednika	-	147
Tržište novca a.d.	-	108
	-	4.992
Ispravka vrednosti	-	(4.992)
Stanje na dan 31. decembra	-	-

*Na osnovu rešenja Privrednog suda u Užicu (Посл. Бр.2.Ст.11/2017) u postupku protiv stečajnog dužnika FAP Korporacija, kojom se od strane suda potvrđuje da su sve akcije stečajnog dužnika koje su postojale pre usvajanja unapred pripremljenog plana reorganizacije (UPPR) povučene i poništene, Grupa je u 2018. godini izvršila isknjižavanje učešća u pravnom licu FAP Korporacija a.d., Priboj.

34. OBAVEZE PO OSNOVU DERIVATA

Obaveze po osnovu derivata obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Vrste instrumenata:		
- valutni svopovi i forvardi	72.338	54.455
- kamatni svopovi	626.035	152.548
- kamatne opcije	25.259	-
Stanje na dan 31. decembra	723.632	207.003

35. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCII

35.1. Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj bancii ukljuuju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Depoziti po viđenju:		
- u dinarima	3.999.660	4.446.328
- u stranoj valuti	240.670	959.936
Ukupno depoziti po viđenju	4.240.330	5.406.264
Depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):		
- u dinarima	349.849	672.376
- u stranoj valuti	28.240.795	14.223.612
Ukupno depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):	28.590.644	14.895.988
Kratkoročni depoziti:		
- u dinarima	4.225.820	2.534.084
- u stranoj valuti	19.135.850	15.937.684
Ukupno kratkoročni depoziti	23.361.670	18.471.768
Dugoročni depoziti:		
- u dinarima	1.533.901	617.334
- u stranoj valuti	58.334.268	39.536.765
Ukupno dugoročni depoziti	59.868.169	40.154.099
Dugoročni krediti:		
- u dinarima	601.027	-
- u stranoj valuti	25.985.910	27.641.588
Ukupno dugoročni krediti:	26.586.937	27.641.588
Ostale finansijske obaveze:		
- u stranoj valuti	231.586	106.451
Ukupno ostale finansijske obaveze:	231.586	106.451
Stanje na dan 31. decembra	142.879.336	106.676.158

Kratkoročno oročeni depoziti banaka u dinarima deponovani su na period do godinu dana uz kamatnu stopu od 1,4% do 2,61% godišnje. Kratkoročno oročeni depoziti banaka u stranoj valuti deponovani su na period do godinu dana uz kamatnu stopu u rasponu od -1,1% do 2,6% godišnje zavisno od valute. Dugoročno oročeni depoziti banaka u stranoj valuti deponovani su na period od 1,5 do 15 godina uz kamatnu stopu u rasponu od 0,01% do 1,78%.

31. decembar 2018. godine

35. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI (nastavak)

35.2. Struktura dugoročnih kredita od banaka u stranoj valuti je sledeća:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	1.424.820	3.318.653
Kreditanstalt für Wiederaufbau Frankfurt am Main ("KfW")	444.023	1.125.387
European Investment Bank, Luxembourg	-	672.252
International Finance Corporation, Washington	1.036.687	1.385.101
European Fond for Southeast Europe SA, Luxembourg	9.536.299	9.245.983
Green for Growth Fund, Southeast Europe, Luxembourg	2.344.706	2.348.419
UniCredit Bank Austria AG	1.074.893	2.315.214
UniCredit S.P.A. Milano	10.725.509	7.230.579
Stanje na dan 31. decembra	26.586.937	27.641.588

Dugoročni krediti od banaka su odobreni na period u rasponu od 2 do 12 godina, uz nominalnu kamatnu stopu koja se kreće od 0,96% do 4,23%.

36. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA

36.1. Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Depoziti po viđenju:		
- u dinarima	71.553.086	45.701.976
- u stranoj valuti	83.310.209	76.454.097
Ukupno depoziti po viđenju	154.863.295	122.156.073
Depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):		
- u dinarima	1.704.277	1.775.281
- u stranoj valuti	2.700.968	2.475.327
Ukupno depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):	4.405.245	4.250.608
Kratkoročni depoziti:		
- u dinarima	24.900.813	22.531.919
- u stranoj valuti	20.641.348	20.425.493
Ukupno kratkoročni depoziti	45.542.161	42.957.412
Dugoročni depoziti:		
- u dinarima	2.337.927	2.878.358
- u stranoj valuti	10.701.763	8.226.646
Ukupno dugoročni depoziti	13.039.690	11.105.004
Dugoročni krediti:		
- u stranoj valuti	2.559.134	5.845.446
Ukupno dugoročni krediti:	2.559.134	5.845.446
Ostale finansijske obaveze:		
- u dinarima	243.998	136.031
- u stranoj valuti	277.513	208.259
Ukupno ostale finansijske obaveze:	521.511	344.290
Stanje na dan 31. decembra	220.931.036	186.658.833

36.2. Struktura depozita i ostalih finansijskih obaveza prema drugim komitentima je sledeća:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Javni sektor	761.318	1.243.399
Privreda	153.440.908	122.593.576
Stanovništvo	64.169.676	56.976.412
Dugoročni krediti (napomena 36.3)	2.559.134	5.845.446
Stanje na dan 31. decembra	220.931.036	186.658.833

36. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA (nastavak)

Na depozite po viđenju pravnih lica u dinarima, godišnja kamatna stopa se kretala u proseku oko 0,48%, dok je kamatna stopa na depozite po viđenju u valuti EUR iznosila u proseku 0,09%.

Na oročene depozite pravnih lica u dinarima obračunavala se kamatna stopa u proseku 2,44% godišnje, odnosno 0,58% godišnje kada je reč o oročenim depozitima u valuti EUR.

Na depozite po viđenju stanovništva u dinarima obračunavala se kamata koja se kreće do 0,15% godišnje. Na depozite po viđenju stanovništva u stranoj valuti, obračunavala se kamata do 0,1% godišnje, dok se na sredstva na tekućem računu obračunavala kamata do 0,05% godišnje.

Kratkoročni oročeni depoziti stanovništva u stranoj valuti su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0,05% do 1,5% godišnje u zavisnosti od roka oročenja. Kratkoročni oročeni depoziti stanovništva u dinarima su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 1,3% do 4,0% godišnje u zavisnosti od roka oročenja.

Za dinarske oročene depozite za mala preduzeća i preduzetnike kamatna stopa za dinare iznosila je od 0,8% do 1,2% godišnje, dok se za stranu valutu kretala u rasponu od 0,1% do 0,65% godišnje.

36.3. Struktura dugoročnih kredita od komitenata u stranoj valuti je sledeća:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
NBS - Evropska investiciona banka, Luksemburg	2.537.601	5.807.101
Vlada Republike Italije	21.533	38.345
Stanje na dan 31. decembra	2.559.134	5.845.446

Dugoročni krediti od komitenata su odobreni na period u rasponu od 6 do 13 godina, uz nominalnu kamatnu stopu koja se kreće od 0% do 2,15%.

37. OBAVEZE PO OSNOVU DERIVATA NAMENJENIH ZAŠTITI OD RIZIKA

Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Obaveze po osnovu kamatnih svopova namenjenih zaštiti od rizika		
- mikro hedžing	170.554	171.399
- makro hedžing	318.026	277.395
Stanje na dan 31. decembra	488.580	448.794

Kod mikro hedžinga fer vrednosti, Grupa koristi kamatni svop da bi se štitila od izloženosti promena u fer vrednosti obveznica lokalne samouprave i državnih zapisa RS kao i kredita sa fiksnom stopom prinosa (napomene 24.5 i 26.6). Kod makro hedžinga fer vrednosti, Grupa koristi kamatni svop da bi se štitila od izloženosti promena u fer vrednosti portfolio kredita u CHF sa fiksnom kamatnom stopom (napomena 26.6).

38. SUBORDINIRANE OBAVEZE

Obaveza Grupe po subordiniranom dugoročnom kreditu dospela je u decembru 2018. godine kada je kredit u celosti isplaćen.

U hiljadama dinara	2018.	2017.
UniCredit Bank Austria AG, Beč	-	2.718.490
Stanje na dan 31. decembra	-	2.718.490

39. REZERVISANJA

39.1. Rezervisanja se odnose na:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Pojedinačna rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	89.729	126.577
Grupna rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	152.438	198.264
Rezervisanja za ostala dugoročna primanja zaposlenih	65.544	59.878
Rezervisanja za potencijalne odlive sredstava po sudskim sporovima	484.625	348.129
Rezervisanja za ostale obaveze	343.990	343.990
Stanje na dan 31. decembra	1.136.326	1.076.838

39.2. Promene na računima rezervisanja tokom godine prikazane su u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	Grupna rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	Rezervisanja za dugoročna primanja zaposlenih	Rezervisanja za potencijalne odlive sredstava za sudske sporove	Rezervisanja za ostale obaveze	Ukupno
Stanje na dan 1. januara	126.577	198.264	59.878	348.129	343.990	1.076.838
Efekti prve primene MSFI 9	-	(6.428)	-	-	-	(6.428)
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	126.577	191.836	59.878	348.129	343.990	1.070.410
Rezervisanja u toku godine:						
- iskazana u bilansu uspeha	68.696	220.081	13.847	194.952	-	497.576
- iskazana u okviru ostalog rezultata	-	-	(6.800)	-	-	(6.800)
	68.696	220.081	7.047	194.952	-	490.776
Iskorišćena rezervisanja u toku godine	-	-	(1.381)	(22.706)	-	(24.087)
Ukidanje rezervisanja u toku godine (nap. 19)	(105.544)	(259.479)	-	(35.750)	-	(400.773)
Stanje na dan 31. decembra	89.729	152.438	65.544	484.625	343.990	1.136.326

40. OSTALE OBAVEZE

Ostale obaveze obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Obaveze za primljene avanse, depozite i kaucije:		
- u dinarima	73.821	39.748
- u stranoj valuti	4.928	3.669
Obaveze prema dobavljačima:		
- u dinarima	304.907	229.898
- u stranoj valuti	194.724	294.110
Ostale obaveze:		
- u dinarima	528.034	497.427
- u devizama	678.610	771.940
Obaveze po osnovu naknada i provizija na ostale obaveze:		
- u dinarima	2.303	8.645
- u stranoj valuti	13.898	13.974
Razgraničeni ostali prihodi:		
- u dinarima	293.496	217.653
- u stranoj valuti	86.117	56.364
Razgraničeni ostali rashodi:		
- u dinarima	551.689	398.877
- u stranoj valuti	36.677	35.124
Obaveze po primljenim sredstvima po poslovima u ime i za račun komitenata	31.185	19.288
Obaveze po osnovu poreza i doprinosa	61.919	57.862
Stanje na dan 31. decembra	2.862.308	2.644.579

41. USAGLAŠAVANJE MEĐUSOBNIH POTRAŽIVANJA I OBAVEZA SA POVERIIOCIMA I DUŽNICIMA

Grupa je u skladu sa Zakonom o računovodstvu izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa poveriocima i dužnicima Grupe. Usaglašavanja su izvršena sa stanjem na dan 30. septembar 2018. godine. Od ukupnog iznosa aktive za usaglašavanje, neusaglašena potraživanja ukupno iznose bruto 29.175 hiljada dinara, dok za potraživanja u iznosu 10.000.257 hiljada dinara klijenti nisu dostavili odgovore. Od ukupnog iznosa pasive za usaglašavanje, neusaglašene obaveze iznose 6.114 hiljada dinara, dok za obaveze u iznosu 85.565.198 hiljada dinara klijenti nisu dostavili odgovore. Što se tiče vanbilansnih pozicija, neusaglašen iznos je 397.908 hiljada dinara, dok za iznos 41.301.870 hiljada dinara klijenti nisu dostavili odgovore.

42. KAPITAL

42.1. Struktura kapitala:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Akcijski kapital	23.607.620	23.607.620
Emisiona premija	562.156	562.156
Neraspoređena dobit	10.198.862	7.437.207
Rezerve	44.437.252	38.537.400
Stanje na dan 31. decembra	78.805.890	70.144.383

Na dan 31. decembra 2018. godine osnovni tj. akcijski kapital Grupe iznosi 23.607.620 hiljada dinara i sastoji se od 2.360.762 obične akcije nominalne vrednosti od 10.000 dinara po akciji. Sve akcije Grupe su obične akcije.

42. KAPITAL (nastavak)

Vlasnici običnih akcija imaju pravo na isplatu dividende na osnovu odluke Upravnog odbora i pravo na jedan glas po akciji na Skupštini akcionara.

U skladu sa reorganizacijom aktivnosti UniCredit Grupe u zemljama Centralne Istočne Evrope, a na osnovu Ugovora o odvajanju i preuzimanju, zaključenog 31. avgusta 2016. godine između UniCredit Bank Austria AG i UCG Beteiligungsverwaltung GmbH i Ugovora o pripajanju, zaključenog 30. septembra 2016. godine između UCG Beteiligungsverwaltung GmbH i UniCredit SpA, UniCredit Bank Austrija AG prenela je 100% vlasništva na austrijsku holding kompaniju UCG Beteiligungsverwaltung GmbH. Pripajanjem UCG Beteiligungsverwaltung GmbH sa UniCredit SpA, UniCredit SpA postaje jedini akcionar UniCredit Bank Srbija a.d., Beograd.

Rezerve po osnovu promene fer vrednosti odnose se na neto kumulativne promene fer vrednosti hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat.

42.2. Analiza ostalog rezultata nakon oporezivanja predstavljena je u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Aktuarski dobici po osnovu definisanih primanja	5.780	8.378
Neto promene fer vrednosti dužničkih instrumenata koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	651.976	(255.417)
Ostali rezultat nakon oporezivanja	657.756	(247.039)

43. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

Pregled gotovine i gotovinskih ekvivalenata koji su iskazani u izveštaju o tokovima gotovine dat je sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
U dinarima:		
Žiro račun (napomena 22)	24.920.533	17.645.389
Gotovina u blagajni (napomena 22)	3.163.419	1.577.892
	<u>28.083.952</u>	<u>19.223.281</u>
U stranoj valuti:		
Devizni računi (napomena 25)	981.880	2.510.170
Gotovina u blagajni (napomena 22)	1.523.538	1.034.221
Ostala novčana sredstva (napomena 22)	35.899	38.226
	<u>2.541.317</u>	<u>3.582.617</u>
Stanje na dan 31. decembra	30.625.269	22.805.898

44. POTENCIJALNE I PREUZETE OBAVEZE

44.1. Sudski sporovi

Na dan 31. decembar protiv Grupe se vodi 1.298 sudskih postupaka (uključujući i 12 radno pravnih sudskih postupaka) čija ukupna vrednost po osnovu tužbenih zahteva iznosi 1.316.772 hiljade dinara. U 29 sudskih postupaka tužiocu su pravna lica, a u 1.269 postupaka su tužiocu fizička lica.

Po osnovu sudskih sporova koji se vode protiv Grupe, Grupa je rezervisala 484.625 hiljada dinara (napomena 39). U ovaj iznos su uključeni i sporovi protiv Grupe po osnovu radno pravnih odnosa.

44. POTENCIJALNE I PREUZETE OBAVEZE (nastavak)

44.1. Sudski sporovi (nastavak)

U nekim sudskim postupcima nije izvršena rezervacija u iznosu na koji glasi tužbeni zahtev, pre svega na osnovu procene da će ishod tih sporova biti verovatno pozitivan po Grupi, tj. da Grupa neće imati plaćanja po tim postupcima ili da se radi o potencijalnim obavezama od manjeg značaja, za koje nije potrebno izvršiti rezervisanje sredstava.

44.2. Preuzete obaveze po osnovu operativnog lizinga tj. zakupa poslovnog prostora (uključujući zakup parking prostora i zakup za bankomate) date su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Preuzete obaveze sa dospećem:		
- do 1 godine	536.378	452.590
- između 1 i 5 godina	1.669.303	1.682.441
- preko 5 godina	890.635	1.166.115
Ukupno	3.096.316	3.301.146

44.3. Potencijalne obaveze Grupe prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Potencijalne obaveze		
Plative garancije		
- u dinarima	11.370.073	11.544.832
- u stranoj valuti	11.346.874	11.350.088
Činidbene garancije:		
- u dinarima	44.247.908	40.258.699
- u stranoj valuti	2.520.761	5.636.983
Akreditivi		
- u dinarima	18.056	7.131
- u stranoj valuti	3.486.453	2.023.063
Preuzete i neopozive obaveze za nepovučene kredite i plasmane	23.576.208	24.619.436
Ostale preuzete neopozive obaveze	4.877.760	21.323.572
Stanje na dan 31. decembra	101.444.093	116.763.804

44.4. Struktura preuzetih neopozivih obaveza data je u narednom pregledu:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Preuzete obaveze		
Dozvoljeni minusi po tekućim računima	3.769.448	3.629.513
Neiskorišćeni limiti po kreditnim karticama	995.183	922.145
Neiskorišćeni okvirni krediti	17.813.980	18.675.532
Pisma o namerama	997.597	1.392.246
Ostale preuzete neopozive obaveze	4.877.760	21.323.572
Stanje na dan 31. decembra	28.453.968	45.943.008

44.5. Na dan 31. decembra 2018. godine Grupa nije imala nepovučenih sredstava po odobrenim kreditnim linijama (2017. godine: 1.777.091 hiljada dinara).

45. ODNOSI SA POVEZANIM LICIMA

Grupa je pod kontrolom UniCredit S.p.A., Milan koja je registrovana u Italiji i vlasnik je 100% običnih akcija Grupe. U okviru redovnog poslovanja obavlja se izvestan broj bankarskih transakcija sa povezanim pravnim licima. One uključuju kredite, depozite, investicije u vlasničke hartije od vrednosti i derivativne instrumente. Transakcije sa povezanim licima obavljaju se po tržišnim uslovima.

Stanja potraživanja i obaveza iz transakcija sa povezanim licima na kraju godine data su u pregledu koji sledi:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Bilans stanja		
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija		
1. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	418.828	619.359
2. UniCredit Bank AG, Munich	27.526	26.109
3. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia a.s.	181	6
4. UniCredit Bulbank, Sofia	128	22
5. UniCredit S.P.A. Milano	14.272.355	7.515.042
6. Zagrebačka banka d.d.	4.361	550
7. UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	13.640	5.212
8. UniCredit Bank ZAO Moscow	6.504	9.924
9. UniCredit Bank BIH	2.221	416
	14.745.744	8.176.640
Kredit i potraživanja od komitenata		
1. Izvršni Odbor Grupe	21.277	22.433
2. UCTAM D.O.O.	119.848	82.004
	141.125	104.437
Ostala sredstva		
1. UniCredit S.P.A. Milano	18.164	12.040
2. UniCredit S.P.A. Zweigniederlassung, Wien	3.968	11.143
3. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	9.721	2.766
4. UniCredit Bank AG, Munich	1.025	2.518
5. Zagrebačka banka d.d.	474	316
6. UniCredit Bank BIH	265	287
7. UniCredit Banka Slovenija, Ljubljana	4	4
8. UniCredit Bank ZAO Moscow	6	6
9. UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	53.738	28.538
10. UniCredit Rent d.o.o.	213	275
11. UniCredit Bank AG, London	-	1.025
12. UniCredit Tiriack Bank SA, Romania	1.693	1.483
13. UCTAM D.O.O.	5	80
	89.276	60.481

45. ODNOSI SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci		
1. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	7.333.672	17.956.684
2. UniCredit Bank AD Banja Luka	5.579	241.132
3. Zagrebačka banka d.d.	94.734	53.062
4. UniCredit Bank AG, London	-	36
5. UniCredit Banka Slovenija, Ljubljana	40.876	4.639
6. UniCredit Bank AG, Munich	25.978	6.091
7. UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	3.743	2.790
8. UniCredit Bulbank, Sofia	2	2
9. UniCredit S.P.A. Milano	106.464.144	54.150.636
10. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia a.s.	9.445	42.071
	<u>113.978.173</u>	<u>72.457.143</u>
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima		
1. Izvršni Odbor Grupe	38.885	27.501
2. UniCredit Rent d.o.o	47.535	168.222
3. BA CA Leasing Deutschland GmbH, Germany	4.589	4.591
4. Ambassador Parc Dedinje d.o.o.	74.529	451.858
5. UniCredit CAIB AG, Vienna	63	63
6. UCTAM D.O.O.	150.263	22.433
	<u>315.864</u>	<u>674.668</u>
Subordinirane obaveze		
1. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	-	2.718.490
	<u>-</u>	<u>2.718.490</u>
Ostale obaveze		
1. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	25.666	89.522
2. UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	176	155
3. UniCredit Bank AD Banja Luka	18.591	14.431
4. UniCredit S.P.A. Milano	79.214	141.118
5. UniCredit Bulbank, Sofia	4.491	5.552
6. Yapi ve Kredi Bankasi AS, Turkey	5.410	1.292
7. UBIS G.m.b.H, Vienna	-	1.412
8. UniCredit Services S.C.P.A., Czech Republic	-	2.793
	<u>133.548</u>	<u>256.275</u>
Neto obaveze na dan 31. decembar	<u>99.451.440</u>	<u>67.765.018</u>

Naredna tabela prikazuje ukupne prihode i rashode iz odnosa sa povezanim licima:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Bilans uspeha		
Prihodi od kamata	21.440	10.964
Rashodi kamata	(814.399)	(789.863)
Prihodi od naknada i drugi prihodi	181.949	154.720
Rashodi od naknada i drugi rashodi	(682.881)	(533.567)
Neto rashodi na dan 31. decembra	<u>(1.293.891)</u>	<u>(1.157.746)</u>

Ukupno ostvarena bruto zarada i ostala lična primanja Izvršnog odbora u 2018. godini iznose 121.554 hiljadu dinara (2017. godina: 102.210 hiljada dinara).

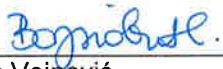
46. DOGAĐAJI NAKON IZVEŠTAJNOG PERIODA

Na dan izdavanja ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja nije bilo značajnih događaja koji bi zahtevali korekcije priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja (korektivni događaji).

Beograd, 14. februar 2019. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Feza Tan
Predsednica Izvršnog odbora

Sandra Vojnović
Član Izvršnog odbora
Direktor Sektora za strategiju i finansije

Mirjana Kovačević
Direktor Direkcije za računovodstvo

**UNICREDIT BANK SRBIJA A.D., BEOGRAD
GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU
ZA 2018. GODINU**

Beograd, februar 2019. godine

SADRŽAJ

OBRAČANJE PREDSEDNICE IZVRŠNOG ODBORA.....	3
O UNICREDIT GRUPI	3
MAKROEKONOMSKI PREGLED	3
FINANSIJSKI SEKTOR SRBIJE	5
POSLOVANJE UNICREDIT SRBIJA GRUPE U 2018. GODINI.....	8
STRATEGIJA ZA PERIOD 2019 – 2021.....	10
ORGANIZACIONA STRUKTURA UNICREDIT SRBIJA GRUPE	11
KORPORATIVNO I INVESTICIONO BANKARSTVO	12
POSLOVANJE SA STANOVNIŠTVOM	13
UPRAVLJANJE RIZICIMA	14
PODRŠKA BANKARSKOM POSLOVANJU	14
LJUDSKI RESURSI	17
IDENTITET I KOMUNIKACIJA	17
DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE	18
FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ZA 2018. GODINU.....	20

OBRAČANJE PREDSEDNICE IZVRŠNOG ODBORA

Godina 2018. je period u kome je zabeležen rast u svim važnim parametrima. Zahvaljujući unapređenim procesima i plasiranju dodatnih proizvoda i usluga, uspeali smo da dodatno ojačamo našu poziciju jednog od lidera kada su u pitanju profitabilnost, efikasnost i produktivnost. Pored toga, po prvi put od kada poslujemo u Srbiji, zauzeli smo drugu poziciju na tržištu kada je u pitanju tržišno učešće u ukupnoj bilansnoj aktivni.

Ukupan konsolidovani profit UniCredit Srbija Grupe dostigao je 9.375 miliona dinara, što u poređenju sa 2017. godinom predstavlja rast od 38%. U skladu sa strategijom naše Grupe, koja se fokusira na snažno ukorenjivanje na lokalnim tržištima, UniCredit je nastavio da pokazuje snažnu posvećenost Srbiji, što dokazuje rast bilansa stanja od 21% u odnosu na prethodnu godinu, na preko 448 milijardi dinara.

Nepokolebljiv fokus na klijentima, dodatno je doprineo povećanju baze klijenata za skoro 11%, kako kada su u pitanju korporativni klijenti, tako i fizička lica. Kao posledicu toga imamo rast klijentskih depozita za 18% u poređenju sa prethodnom godinom, koji su premašili 220 milijarde dinara. Uprkos tome što je lokalno tržište karakterisalo smanjenje tražnje za kreditima, volumen neto kredita u 2018. godini dostigao je iznos od 266 milijardi dinara, što predstavlja snažan rast od 11% u poređenju sa prethodnom godinom.

Činjenica da smo povećali broj zaposlenih za 2% na 1.311 u odnosu na prošlu godinu dokazuje da konstantno investiramo u ovo tržište.

U 2018. godini uložili smo vanredne napore da se pozicioniramo na najvišu letvicu kada je u pitanju društveno odgovorno poslovanje. Nastavili smo da uključujemo zaposlene u različite volonterske aktivnosti širom Srbije. Kao rezultat toga, više od polovine zaposlenih je bilo angažovano u mentorskim programima, humanitarnim inicijativama i sređivanju okoline.

U 2019. godini, planiramo da nastavimo da pokazujemo posvećenost i odlučnost da podržimo budući razvoj zemlje i izađemo u susret finansijskim potrebama klijenata na taj način što ćemo proširiti paletu proizvoda i uvesti nove, inovativne proizvode koji će obezbediti dodatnu vrednost za sve njih. Nastavićemo da gradimo dugoročne odnose sa svojim klijentima koji se zasnivaju na poverenju. Njihovo zadovoljstvo i dalje ostaje najvažniji pokazatelj uspešnog partnerstva u godinama koje dolaze. U skladu sa povećanim fokusom čitave UniCredit Grupe i oslanjajući se na tehnološka unapređenja, nastavićemo sa procesom digitalizacije naših ključnih proizvoda i usluga, dajući mogućnost klijentima da koriste nove tehnologije.

Na kraju, želela bih da se zahvalim svim našim zaposlenima na izuzetnim dostignućima koje ne bismo ostvarili da nije bilo njihovog angažovanja i posvećenosti. Takođe bih želela da se zahvalim našim klijentima na poverenju i što čvrsto veruju da je upravo UniCredit Srbija Grupa, prva banka prema njihovom izboru.

O UNICREDIT GRUPI

UniCredit jeste i ostaće jednostavna uspešna panevropska komercijalna banka, sa potpuno integrisanim korporativnim i investicionim bankarstvom. Grupa je rasprostranjena u zapadnoj, centralnoj i istočnoj Evropi i uslužuje čak 26 miliona klijenata. UniCredit ispunjava sve veće potrebe svojih klijenata celovitom komercijalnom ponudom koja koristi sve snažniju sinergiju između različitih poslovnih oblasti, uključujući korporativno i investiciono bankarstvo, komercijalno bankarstvo i upravljanje finansijama.

UniCredit nudi lokalno znanje i međunarodnu stručnost svojim klijentima pružajući im pristup vrhunskim proizvodima i uslugama na 14 ključnih tržišta putem svoje evropske bankarske mreže: Italija, Nemačka, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Češka, Mađarska, Rumunija, Rusija, Srbija, Slovačka, Slovenija i Turska. Koristeći se međunarodnom mrežom predstavništava i poslovnica, UniCredit posluje u još 18 zemalja širom sveta.

MAKROEKONOMSKI PREGLED

BDP Srbije je porastao za 4,3% (poslednja procena za 2018, na godišnjem nivou) i vođen je povećanjem domaće potrošnje, izvozom, investicijama i snažnim rastom poljoprivrede i građevinarstva. Dinamičniji rast od prethodne godine je potpomognut povoljnim okolnostima u inostranstvu, stabilnim osnovnim makroekonomskim parametrima u zemlji i niskom osnovicom iz 2017. godine (BDP u 2017. je rastao 2,0%).

Rast privrede u 2018. godini najviše je vođen rastom poljoprivrede i sektora gradnje, industrije i trgovine. Privredni rast je raznolik, nivo javnih investicija je u porastu i rad na poboljšanju poslovne klime i promene regulatornog okvira daje rezultate. Celokupan rast neto izvoza, industrijske proizvodnje i stranih investicija podržan je većim poverenjem u budući privredni rast zemlje.

Makroekonomski pokazatelji su nastavili da jačaju u 2018. godini što je uticalo na povećanje kreditnog rejtinga zemlje i na odluku Narodne banke Srbije da nastavi da sprovodi politiku monetarnog popuštanja (dva smanjenja referentne kamatne stope u 2018. godini). Ekonomski program se uspešno sprovodi uz pomoć Instrumenta za koordinaciju politika (PCI) Međunarodnog monetarnog fonda i mehanizama za praćenje Evropske unije. PCI je odobren u julu 2018. godine sa ciljem da podrži makroekonomsku i finansijsku stabilnost, kao i sprovođenje strukturnih reformi koje su neophodne za održivi rast privrede u budućnosti i unapređenje životnog standarda građana.

Srbija je postigla solidan napredak u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom ove godine: četiri dodatna poglavlja su otvorena (13. ribarstvo, 17. ekonomska i monetarna politika, 18. statistika, 33. finansijske i budžetske odredbe), a određeni napredak je ostvaren na polju prava nacionalnih manjina, sprečavanje pranja novca i azila. Ukupno 16 poglavlja od 35 su otvorena, dok su dva privremeno zatvorena. Međutim, napredak je izostao u ključnim oblastima: pravosuđu, vladavini prava, slobodi medija, smanjenju korupcije. Pregovori sa Kosovom nisu doveli do unapređenja odnosa dve zemlje, a nedavna odluka Kosova da podigne carine na uvoz robe iz Srbije je dodatno pogoršala situaciju.

Srbija je na 48. mestu po lakoći poslovanja od ukupno 190 zemalja u 2018. godini na „Doing Business“ listi Svetske banke, što je za pet pozicija niže u odnosu na prethodnu godinu. Najbolje ocenjena oblast je pribavljanje građevinskih dozvola, dok je najslabije ocenjena oblast priključenje na elektro-mrežu. Na listi Globalnog indeksa konkurentnosti za 2018. godinu koji objavljuje Svetski ekonomski forum, Srbija je napredovala u svim oblastima osim na polju funkcionisanja institucija. Najbolje ocenjene oblasti su zdravstvo, makroekonomska stabilnost i infrastruktura.

Uspešno sprovedena fiskalna konsolidacija (2014-2017.) i dobro postavljeni opšti okviri za fiskalnu politiku su omogućili dobar rezultat i u 2018. godini. Država je ostvarila suficit od 61,1 milijardu dinara (1,5% BDP-a) za period januar-oktobar 2018. godine, što vodi ka projektovanom fiskalnom deficitu od 0,5% za 2018. godinu. Prihodi rastu nešto sporije od rashoda zbog slabijeg rezultata uplate prihoda na dobit i akcize. Iako mere štednje daju rezultat, sa fiskalnom disciplinom je potrebno nastaviti i u 2019. godini i posle nje kako bi javni dug (56,2% BDP-a u novembru 2018.) nastavio da se smanjuje. Procena je da će se javni dug smanjiti treću godinu zaredom zbog odličnog fiskalnog rezultata.

Deficit tekućeg računa je uvećan za 21% u 2018. godini, na procenjenih 5,8%, usled povećanja domaće tražnje u odnosu na proizvodnju i jačanja dinara. U 2018. godini domaća tražnja je za oko 9% veća od BDP-a, dok je u zemljama Centralne i istočne Evrope (CIE) u proseku manja za 3%. Priliv stranih investicija je porastao u 2018. godini na 2,5 milijardi evra (15% rasta u odnosu na 2017. godinu). Strane direktne investicije finansiraju deficit tekućeg računa u potpunosti. Devizne rezerve mogu da pokriju 6 meseci spoljnog plaćanja, što predstavlja dobar amortizer u slučaju spoljašnjih šokova.

Spoljnotrgovinski deficit u 2018. godini nastavlja da raste. Za period januar-novembar 2018. godine ostvarena je spoljnotrgovinska razmena od 35,1 milijardu evra, što je rast od 11,2% u odnosu na prethodnu godinu. Spoljnotrgovinski deficit je uvećan za 30,7% u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 4,9 milijardi evra. Uvoz je rastao brže od izvoza tokom 2018. godine (13,3% uvoz i 8,6% izvoz). Pokrivenost uvoza izvozom smanjena je na 75,2% (78,5% za isti period u 2017. godini). Najveći izvozni partner za period januar – novembar 2018. godine je Italija, sa ukupnom vrednošću izvoza od 1,8 milijardi evra, zatim sledi Nemačka sa 1,8 milijardi evra, Bosna i Hercegovina sa 1,1 milijardu evra, Rumunija sa 0,9 milijardi evra i Ruska Federacija sa 0,8 milijardi evra.

NBS je uspešno održala stabilnost cena u 2018. godini zahvaljujući jačanju kredibiliteta monetarne politike i njenoj punoj koordinaciji sa fiskalnom politikom. Inflacija se tokom godine kretala u donjoj polovini ciljnog koridora. Prosečna inflacija u 2018. godini je iznosila 2,0%, dok je bazna inflacija bila niska i stabilna (u proseku 1,0%). NBS je dva puta tokom 2018. godine smanjila referentnu kamatnu stopu: 0,25% u martu i 0,25% u aprilu. Narodna banka Srbije je potvrdila da će ciljana stopa inflacije ostati u dosadašnjim okvirima ($3 \pm 1,5\%$) do 2021. godine i time dodatno usidrla inflaciona očekivanja, što se pokazalo uspešnom strategijom u prethodnom periodu.

U 2018. godini su zabeleženi pozitivni trendovi na tržištu rada, koji će se nastaviti i u narednom periodu. Svi indikatori zaposlenosti su u porastu: ukupna zaposlenost (1,6%), formalna (3,4%), registrovana (3,3%), dok se broj prijavljenih lica na birou u Nacionalnoj službi za zapošljavanje smanjuje (10,5% u trećem kvartalu u odnosu na isti period u prethodnoj godini). Na rast broja zaposlenih u privatnom sektoru uticali su privatizacija i suzbijanje sive ekonomije. Nezaposlenost je smanjena na 11,3%. Prosečna mesečna neto zarada u 2018. godini iznosila je 420 evra, i nominalno je veća za 8,0% na godišnjem nivou, odnosno realno je veća za 5,7%.

Sprovođenje reformskih zakona donesenih u protekle tri godine je počelo da proizvodi određene pozitivne rezultate i dovelo do bolje naplate poreza, uvođenja novih elektronskih usluga za građane i kompanije, razvoj tržišta kapitala, skraćivanja vremena za upis nepokretnosti, pojednostavljenje naknada za privredu. Država takođe radi na uvođenju

elektronskih dozvola za građevinarstvo u svim opštinama, pravljenu integrisanog sistema inspeksijskog nadzora, uvođenju mera za suzbijanje sive ekonomije, jačanju sistema upravljanja javnim investicijama i sprovođenju strategije elektronske uprave. Ciljano smanjenje javne uprave postignuto je strogom primenom odluke o smanjenju zapošljavanja, preduzetnicima početnicima je omogućeno poresko oslobođenje u prve dve godine poslovanja, a elektronsko poslovanje sve više postaje realnost i u Srbiji nakon usvajanja Zakona o elektronskom poslovanju i elektronskoj upravi.

FINANSIJSKI SEKTOR SRBIJE

Bankarski sektor

Paralelno sa dodatnom stabilizacijom makroekonomskog okruženja i poboljšanim poslovnim ambijentom, bankarski sektor Srbije nastavio je da posluje na stabilnim osnovama, vođen rastom kreditne aktivnosti u 2018. godini i sprovođenjem mera za rešavanje problematičnih kredita (NPL), čime je značajno popravljen kvalitet portfolija banaka na domaćem tržištu i nastavljen trend oporavka koji je započeo prethodnih godina. Višegodišnja stabilna i niska inflacija doprinela je dodatnoj relaksaciji monetarne politike Narodne banke Srbije u 2018. godini putem snižavanja referentne kamatne stope dva puta za po 25 baznih poena, na nivo od 3,0%, što je za posledicu imalo nastavak pada kamatnih stopa na dinarske kredite, dok je nastavak ekspanzivne monetarne politike Evropske centralne banke doprineo padu kamatnih stopa na evro-indeksirane kredite.

U 2018. godini nastavljen je trend konsolidacije bankarskog tržišta usled izražene konkurencije, ograničenih mogućnosti za brži organski rast i težih uslova opstanka manjih banaka na tržištu Srbije. Dve manje banke su promenile vlasnika, dok je jednoj banci u državnom vlasništvu oduzeta licenca za rad usled nemoćnosti održavanja minimalnih zahteva u pogledu adekvatnosti kapitala. U predstojećem periodu može se očekivati nastavak ovakvog trenda, pogotovo u grupi prvih deset banaka rangiranih po ukupnoj aktivnosti usled izraženog procesa konsolidacije prisutnog kod međunarodnih bankarskih grupacija u regionu i najavljene prodaje udela kod pojedinih banaka kod kojih se država nalazi u vlasničkoj strukturi, čime će se potencijalno smanjiti njena prisutnost u bankarskom sektoru Srbije. Nastavak interesovanja banaka već prisutnih na tržištu Srbije ka akviziciji drugih banaka predstavlja dobar znak stabilnog bankarskog sistema, otpornog na rizike sa povoljnim izgledima po pitanju rasta kreditne aktivnosti u predstojećem periodu. Povoljnije makroekonomsko okruženje, unapređena poslovna i investiciona klima i poboljšani rejting Republike Srbije doprineli su boljoj percepciji stranih investitora o mogućnostima ulaganja na domaćem tržištu, te nije isključen i ulazak drugih međunarodnih banaka u finansijski sektor Srbije u narednom periodu.

Bankarski sektor je treći kvartal 2018. godine završio sa 28 poslovnih banaka i ukupnom neto bilansnom aktivom od 3.563 milijardi dinara, ostvarivši nominalni rast od 8,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po bruto principu, zaključno sa trećim kvartalom ukupni krediti su ostvarili međugodišnji rast od 7,7% po isključenju efekata promene deviznog kursa i pored nastavka značajnog smanjenja nivoa problematičnih kredita usled njihovog otpisa i prodaje, što predstavlja poboljšanje u odnosu na rast ostvaren prethodne godine. U posmatranom periodu krediti stanovništvu su ostvarili rast od 12,3%, dok je rast kredita privredi iznosio 4,1%. Tražnja stanovništva za kreditima se i dalje pretežno odnosi na gotovinske kredite i kredite za refinansiranje koji su odobravani isključivo u dinarima i činili preko 60% novoodobrenih kredita stanovništvu, pri čemu je skoro tri četvrtine ovih kredita odobravano sa ročnošću od preko pet godina. Takođe, nastavljen je i trend odobravanja visokih iznosa stambenih kredita usled oporavka tržišta rada i tržišta nepokretnosti, te je za prvih devet meseci 2018. godine odobreno više stambenih kredita nego tokom cele prethodne godine. Što se tiče privrednih društava, rast je najvećim delom ostvaren po osnovu kredita za obrtna sredstva i u nešto manjoj meri investicionih kredita.

U odnosu na kraj 2017. godine dinarizacija plasmana neznatno je smanjena, s obzirom na to da je učešće dinarskih kredita u ukupnim kreditima privredi i stanovništvu u prvih devet meseci 2018. godine niže za 0,2 procentna poena i iznosi 32,8%. Pritom, u posmatranom periodu stanovništvo je nastavilo da se pretežno zadužuje u dinarima, čime su dinarski plasmani stanovništvu dostigli novi maksimum i premašili udeo od 53% ukupnih plasmana odobrenih sektoru stanovništva. Učešće dinarskih plasmana privredi je na kraju septembra 2018. godine smanjeno u odnosu na kraj 2017. godine na nivo od 14,6%. Zahvaljujući niskom i stabilnom inflatornom okruženju i relativno stabilnom deviznom kursu, učešće dinarskih depozita privrede i stanovništva u ukupnim depozitima povećano je za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine i zaključno sa trećim kvartalom 2018. iznosilo je 31%. Depoziti po viđenju su za prvih devet meseci 2018. godine najviše povećani po osnovu rasta transakcionih depozita stanovništva, dok su transakcioni depoziti privrede takođe imali jednogodišnji uzlazni trend zahvaljujući ubrzanom rastu ekonomske aktivnosti. Oročeni dinarski depoziti su takođe ostvarili rast od početka godine i to najviše zahvaljujući rastu depozita privrede, što je dodatno podržano rastom dinarske štednje stanovništva koja je konstantno rasla od početka godine i u septembru 2018. godine dostigla novi istorijski maksimum od skoro 60 milijardi dinara. Sa druge strane, rast deviznih oročenih depozita u prvih devet meseci vođen je prvenstveno rastom devizne štednje

stanovništva koja je takođe u pomenutom periodu dostigla svoj istorijski maksimum od 9,5 milijardi evra. Uprkos istorijski niskim kamatnim stopama na depozite, prisutna je stabilnost depozita stanovništva i privrede u strukturi finansiranja banaka na kraju septembra 2018. godine sa učešćem u ukupnim obavezama u iznosu od 47% i 25% respektivno.

Na kraju trećeg kvartala 2018. godine u bankarskom sektoru je bilo zaposleno 23.067 lica, što predstavlja smanjenje od 275 zaposlenih u odnosu na isti period prethodne godine. Bankarski sektor je treći kvartal 2018. godine završio sa mrežom od 1.610 različitih organizacionih jedinica, što predstavlja smanjenje za 61 jedinicu u odnosu na kraj prethodne godine.

U cilju harmonizacije domaće regulative sa relevantnim pravnim tekovinama Evropske unije u oblasti bankarstva i unapređenja otpornosti bankarskog sektora, Narodna banka Srbije je prošle godine uvela nove propise usklađene sa zahtevima standarda Basel III, uključujući i set makroprudencijalnih mera u vidu zaštitnih slojeva kapitala u cilju ograničavanja rizika sistemske i strukturne prirode u finansijskom sektoru Srbije. Na kraju trećeg kvartala 2018. godine prosečna vrednost pokazatelja adekvatnosti kapitala na nivou bankarskog sektora je iznosila 22,8% i bila je značajno iznad propisanog regulatornog minimuma od 8% i 0,2 procentna poena viša u odnosu na kraj prethodne godine.

Nakon rekordnog smanjenja NPL pokazatelja u 2017. godini od 7,2 procentna poena, u 2018. godini nastavljeni su pozitivni trendovi u rešavanju problema nenaplativih kredita na bankarskom tržištu Srbije, čiji su apsolutni i relativni pokazatelji značajno smanjeni u prvih devet meseci zahvaljujući aktivnostima usmerenim ka otpisu i prodaji ovih kredita, ali uz sve izraženiji doprinos naplate kao i zahvaljujući rastu kreditne aktivnosti. Pokazatelj učešća NPL u ukupnim bruto kreditima je sveden na 6,4% sa krajem septembra, što predstavlja njegovu najnižu vrednost od 2008. godine kada je ovaj indikator kvaliteta portfolija uveden.

S obzirom na to da je bankarski sektor orjentisan na poslovanje u skladu sa međunarodnim standardima i principima upravljanja rizikom, banke su nastavile sa obezbeđenjem adekvatnog nivoa rezervisanja u cilju obezbeđivanja zaštite od kreditnih gubitaka, gde su loši plasmani pokriveni više od 61,3% IFRS ispravkom vrednosti, uprkos visokom iznosu otpisa, kao i 153,3% rezervama NBS.

Indikatori profitabilnosti bankarskog sektora Srbije su na kraju trećeg kvartala 2018. godine zadržali visoke vrednosti. Ukupan dobitak pre oporezivanja svih 28 banaka premašio je 53 milijarde dinara i zabeležio rast u odnosu na isti period prethodne godine. Pokazatelj prinosa na aktivu (RoA) za bankarski sektor na kraju trećeg kvartala 2018. godine iznosio je 2,1% (III kvartal 2017. godine 2,2%), dok je prinos na kapital (RoE) iznosio 10,7% (III kvartal 2017. godine 11,0%).

Može se očekivati da će se bankarski sektor u kratkom roku zadržati stabilne stope rasta, oslanjajući se na dosadašnje efekte makroekonomske stabilizacije, ublažavanja monetarne politike, ubrzanja ekonomske aktivnosti, rasta zaposlenosti i zarada, okruženja sa niskim kamatnim stopama, izražene konkurentnosti i ublaženih kreditnih standarda. U srednjem roku može se očekivati da će stope rasta usporiti paralelno sa očekivanim usporavanjem privrednog rasta i postepenim izlaskom iz okruženja rekordno niskih kamatnih stopa. Fiksne investicije u velike infrastrukturne projekte, rast izvoza i privatna potrošnja podržana rastom zarada, ostaće ključni pokretači kreditne aktivnosti.

Što se tiče prihoda bankarskog sektora, očekuje se nastavak pozitivnih trendova, dok će glavni rizik i dalje predstavljati snažan pritisak na neto kamatnu marginu usled intenzivne tržišne konkurencije. Takođe, posle rekordno niskog troška rizika u 2018. godini koji je bio posledica niske stope default-a i poboljšanja naplate i prodaje na nivou celog sektora, period koji predstoji karakterisaće niska stopa default-a, ali sa blagim rastućim trendom usled snažnijeg oporavka kreditne aktivnosti kako u sektoru privrede, tako i u sektoru stanovništva, što će neizbežno dovesti do porasta stope default-a. Dodatno, rast novog biznisa i IFRS9 regulativa predstavljaju dodatni faktor rizika koji će usloviti volatilnost rashoda po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava.

Takođe, zasigurno se može očekivati nastavak trenda konsolidacije i ulazak novih igrača na srpsko bankarsko tržište, kao i nastavak procesa digitalizacije bankarskog poslovanja na tržištu Srbije.

Sektor lizinga

Pozitivan trend aktivnosti finansijskog lizinga zabeležen je tokom 2018. godine usled povećanja potražnje vođene oporavkom ekonomske aktivnosti, rastom zarada i poboljšanim makroekonomskim izgledima.

Na kraju trećeg kvartala 2018. godine, prema statistici Narodne banke Srbije, 17 kompanija, davalaca finansijskog lizinga, bilo je aktivno na tržištu Srbije, sa ukupnom bruto aktivom od 83,8 milijardu dinara. Potraživanja od finansijskog lizinga činila su najveći deo ukupne aktive (89,1%) na kraju trećeg kvartala 2018. godine. Ova potraživanja su u apsolutnom iznosu bila 74,7 milijardi dinara, što je za 14,4% više u odnosu na kraj 2017. godine (65,3 milijarde dinara).

Sektor lizinga zabeležio je profit pre oporezivanja od 1,1 milijarde dinara na kraju trećeg kvartala 2018. godine, što je 39,4% više u odnosu na isti period 2017. godine, uglavnom zbog nižih rashoda od kamata, nižih rashoda po osnovu kursnih razlika i rezervisanja, ali i viših prihoda od kamata. Jedanaest kompanija koje se bave finansijskim lizingom zabeležile su profit, a šest gubitak. Stopa prinosa na prosečnu aktivu (RoA) povećana je na 1,9% na kraju trećeg kvartala 2018. godine, sa 1,5% koliko je iznosila na kraju trećeg kvartala 2017. godine. Takođe, stopa prinosa na ukupni kapital (RoE) je krajem trećeg kvartala iznosila 15,8%, što je više nego na kraju istog perioda 2017. godine, kada je ovaj indikator iznosio 11,8%. Broj zaposlenih u sektoru finansijskog lizinga na kraju ovog tromesečja iznosio je 358, što je 1,4% manje nego u istom periodu 2017. godine.

Najveće učešće u plasmanima finansijskog lizinga se odnosi na finansiranje teretnih vozila, mini-buseva i autobusa (43%), kao i na finansiranje putničkih vozila (36%), dok su po sektorskoj strukturi najznačajnije učešće imali sektori saobraćaja, skladištenja, informisanja i komunikacija (31,6%). Značajnije učešće na kraju trećeg kvartala imao je sektor prerađivačke industrije, rudarstva i snabdevanja vodom (14%), kao i građevinski sektor (9,8%).

Neto kamatna marža je smanjena u odnosu na 2017. godinu i iznosila je 3,09% na kraju trećeg kvartala 2018. godine. Prosečna aktivna kamatna stopa je smanjena u istom periodu i iznosila je 3,92%, kao i prosečna pasivna kamatna stopa, koja je na kraju trećeg kvartala 2018. godine iznosila 0,85%.

U 2019. godini očekuje se dalji rast na tržištu finansijskog lizinga usled očekivanog rasta ekonomske aktivnosti, povećanja zarada i domaće tražnje. Rast se očekuje naročito u segmentu vozila, građevinskih mašina i opreme, kao i u sektoru transporta i logistike. Povoljnije kamatne stope finansiranja kao i pojednostavljeni procesi odobrenja plasmana će doprineti povećanju interesovanja za kupovinu putem lizinga u narednom periodu.

POSLOVANJE UNICREDIT SRBIJA GRUPE U 2018. GODINI

Unicredit Srbija Grupa			
U hiljadama dinara	2018	2017	Promena
Bilans Uspeha			
Neto prihodi po osnovu kamata	13.939.697	12.363.571	12,7%
Neto prihodi po osnovu naknada i provizija	3.563.310	3.006.788	18,5%
Ostali neto nekamatni prihodi	3.919.489	2.089.001	87,6%
Operativni rashodi	-8.312.143	-7.537.980	-10,3%
Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava	-2.879.851	-2.626.765	-9,6%
Dobitak posle oprezivanja	9.374.655	6.781.517	38,2%
Bilans stanja			
Kredit i potraživanja od banaka	21.019.696	11.885.064	76,9%
Kredit i potraživanja od komitenata	266.406.450	240.608.342	10,7%
Depoziti i ostale obaveze prema bankama	142.879.336	106.676.158	33,9%
Depoziti i ostale obaveze prema komitentima	220.931.036	186.658.833	18,4%
Kapital	78.805.890	70.144.383	12,3%
Ukupna bilansna aktiva	448.279.401	370.780.331	20,9%
Adekvatnost kapitala			
Ukupna rizicna aktiva	288.657.574	263.992.015	9,3%
Regulatorni kapital	57.464.942	49.266.299	16,6%
Koeficijent adekvatnosti kapitala	19,9%	18,7%	+120 bp
Pokazatelji poslovanja			
Odnos rashoda i prihoda	38,8%	43%	-437 bp
Stopa prinosa na aktivu posle poreza	2,3%	1,9%	+37 bp
Stopa prinosa na kapital posle poreza	12,6%	10,0%	+254 bp
Odnos kredita i depozita	120,6%	129%	-832 bp
Prosečna aktiva po zaposlenom	315.387	280.246	12,5%
Odnos ispravke vrednosti i neto kredita	1,1%	1,2%	-3 bp
Resursi			
Broj zaposlenih	1.311	1.286	25,0
Broj ekspozitura	72	71	1,0

Banka je u 2018. godini potvrdila svoju čvrstu opredeljenost ka stalnom rastu i održavanju visokih standarda u pogledu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti. Prema podacima sa kraja trećeg kvartala 2018. godine, banka je rangirana kao banka broj 2 prema ukupnoj aktivu, sa tržišnim učešćem od 11,7%. Ukupna aktiva na kraju decembra 2018. godine iznosila je 437,4 milijarde dinara i zabeležila je rast od 21% u odnosu na kraj prethodne godine.

Zahvaljujući snažnom međugodišnjem rastu neto kredita od 10%, banka je dalje unapredila svoje tržišno učešće u neto kreditima komitentima (12,3% na kraju trećeg kvartala 2018. godine), dodatno učvrstivši svoju drugu poziciju na tržištu po veličini kreditnog portfolija. Rast je vođen odličnom kreditnom aktivnošću sektora za stanovništvo, kao i uspešnim poslovanjem sektora privrede. Pomenuti rast je finansiran snažnim rastom depozita od klijenata, 18% u odnosu na prethodnu godinu, čime je odnos klijentskih kredita i depozita došao do 116% na kraju 2018. godine. Kontinuirano unapređenje depozitne baze, kako u delu korporativnih depozita, tako i depozita fizičkih lica, mogu se posmatrati kao potvrda imidža UniCredit Banke kao jedne od najstabilnijih i najpouzdanijih banaka na domaćem tržištu.

Banka je nastavila i sa uspešnim rešavanjem problematičnih potraživanja, što je potvrđeno značajnim smanjenjem racija bruto problematičnih kredita koji na kraju decembra 2018. godine iznosio 3,5%, što je znatno ispod proseka za ceo sektor (6,4% na kraju trećeg kvartala) i znatno ispod nivoa sa kraja 2017. godine, kada je ovaj racio za banku iznosio 5,7%. U vezi sa tim, ostvareni su i značajni pozitivni efekti na neto rezultat što je posledica oprezne politike priznavanja prihoda od kredita u kašnjenju dužem od 90 dana.

Na kraju 2018. godine banka je ostvarila neto profit posle poreza od 9,2 milijardi dinara, što ujedno predstavlja novi najbolji rezultat u istoriji poslovanja banke, dovodeći pokazatelj prinosa na kapital (ROE) do 12,5%. Na ovaj izvanredan rezultat u velikoj meri je uticala transakcija ustupanja najvećeg problematičnog potraživanja banke uz naknadu,

značajno iznad neto vrednosti plasmana. Zarađivačka sposobnost banke je potvrđena međugodišnjim rastom ukupnih poslovnih prihoda od 22,8% koji je uglavnom podržan snažnim rastom neto prihoda od naknada i provizija od 18,4%. Postignut je i dvocifreni međugodišnji rast neto prihoda od kamate od 12,6%, koji je vođen rastom klijentskih kredita. Takođe, banka nastavlja sa uspešnom trgovinom finansijskim instrumentima, gde je jedan od lidera na lokalnom i međunarodnom tržištu.

Ostvareni racio poslovnih rashoda u odnosu na poslovne prihode od 39%, jedan od najnižih u sektoru, je još jednom potvrdio sposobnost banke da održava visoke standarde u pogledu operativne efikasnosti.

Zahvaljujući strateškom fokusu na kvalitet usluga i zadovoljstvo klijenata, banka konstantno uvećava svoju klijentsku bazu. Broj klijenta u odnosu na decembar 2017. godine porastao je za skoro 40.000. Istovremeno, postignuti su odlični rezultati na polju povećanja broja aktivnih korisnika internet i mobilnog bankarstva, uspešnom implementacijom digitalnih kanala poslovanja.

I pored negativnih trendova u sektoru, banka nastavlja sa povećanjem broja zaposlenih čime, između ostalog, potvrđuje svoju opredeljenost ka konstantnom rastu i pozicioniranju banke kao najpoželjnijeg poslodavca na tržištu.

UniCredit Lizing nastavlja sa ekspanzijom svog poslovanja, povećavajući svoje tržišno učešće u novim poslovima, koje na kraju četvrtog kvartala 2018. godine iznosi 15,09%. Zahvaljujući rastu klijentskih plasmana, koji su na kraju decembra 2018. godine za 32% veći u odnosu na kraj istog perioda 2017. godine, UniCredit Lizing je ostvario međugodišnji rast aktive od 32%, bazirajući svoje poslovanje na finansiranju velikih i srednjih preduzeća, uz konstantne napore da se solidno učešće u poslovanju sa malim preduzećima poveća.

Uspešno poslovanje UniCredit Partnera potvrđeno je ostvarenim prihodima od zastupanja u osiguranju, koji su na kraju četvrtog kvartala 2018. godine za 25% veći u odnosu na isti period prethodne godine.

Sveobuhvatno posmatrajući, UniCredit Srbija Grupa je 2018. godinu završila sa izvanrednim rezultatima, ostvarivši najviši iznos neto dobitka posle oporezivanja od kada posluje u Srbiji u iznosu od 9,3 milijardi dinara, uz stopu prinosa na kapital od 12,6%.

Sa racijom adekvatnosti kapitala od 19,9% na kraju 2018. godine, UniCredit Srbija Grupa održava stabilnu kapitalnu bazu koja se u celini sastoji od kvalitetnih instrumenata osnovnog akcijskog kapitala i značajno prevazilazi regulatorne zahteve u pogledu održavanja ukupnih kombinovanih zaštitnih slojeva kapitala.

STRATEGIJA ZA PERIOD 2019 – 2021.

Glavni strateški cilj banke u naredne tri godine jeste dalje unapređenje jedne od vodećih pozicija na tržištu, oslanjajući se na snažnu operativnu profitabilnost, efikasnost i adekvatno upravljanje rizicima, uz podršku izvanrednog nivoa zadovoljstva klijenata, na bazi sledećih ključnih elementa:

Klijenti – fokus na postojeće i akvizicija novih klijenata zahvaljujući visokom nivou kvaliteta proizvoda i usluga;

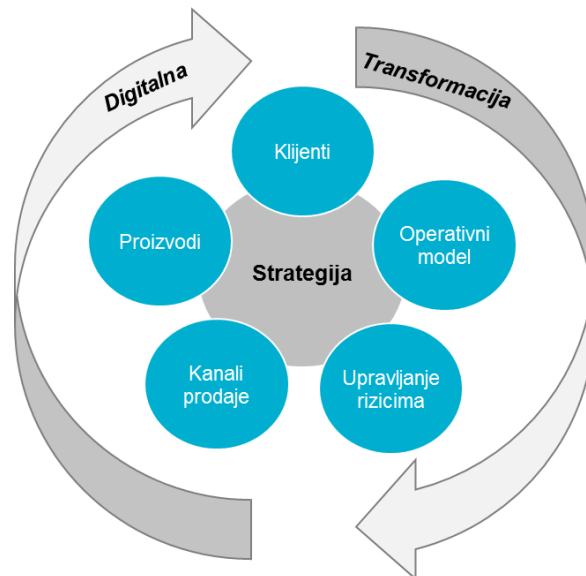
Proizvodi – dalje unapređenje i razvoj proizvoda i usluga, sa fokusom na odabrane proizvode, ali i razvoj novih, inovativnih proizvoda prilagođenih konkretnim potrebama klijenata;

Kanali prodaje – dalji razvoj alternativnih kanala, ubrzanje procesa digitalne transformacije, kao i sinergija Sektora za korporativno i investiciono bankarstvo, Sektora za poslovanja sa stanovništvom i Lizinga;

Operativni model – unapređenje glavnih procesa i sistema banke kroz prilagođavanje novim uslovima na tržištu i

Upravljanje rizicima – zadržavanje i unapređenje kvaliteta portfolija i jačanje zajedničke Kulture rizika među svim zaposlenima u banci.

UniCredit Banka Srbija, kao članica UniCredit Grupe, učestvuje u programu Grupe „Transform 2019“, u okviru kojeg je planirana implementacija nekoliko strateških inicijativa koje za cilj imaju dalje jačanje tržišne pozicije, kroz nastavak digitalne transformacije, sticanje novih međunarodnih korporativnih klijenata i klijenata iz redova stanovništva, kao i kontinuirano upravljanje troškovima i primenu stroge discipline u pogledu rizika.

Strateški plan banke podrazumeva punu primenu i usaglašenost sa svim regulatornim zahtevima i postavljenim limitima, uz ostvarivanje izbalansiranog rasta. Planom se predviđa i zadržavanje poslovanja i performansi koji su iznad tržišnih, poput poslovnog rasta, operativne profitabilnosti i nivoa efikasnosti, sa fokusom na dalja unapređenja procesa i sistema, uz težnju za daljim poboljšanjem kvaliteta aktive i proširenjem baze aktivnih klijenata, kako bi se obezbedile osnove za održivi rast.

ORGANIZACIONA STRUKTURA UNICREDIT SRBIJA GRUPE

UniCredit Bank Srbija A.D. BEOGRAD

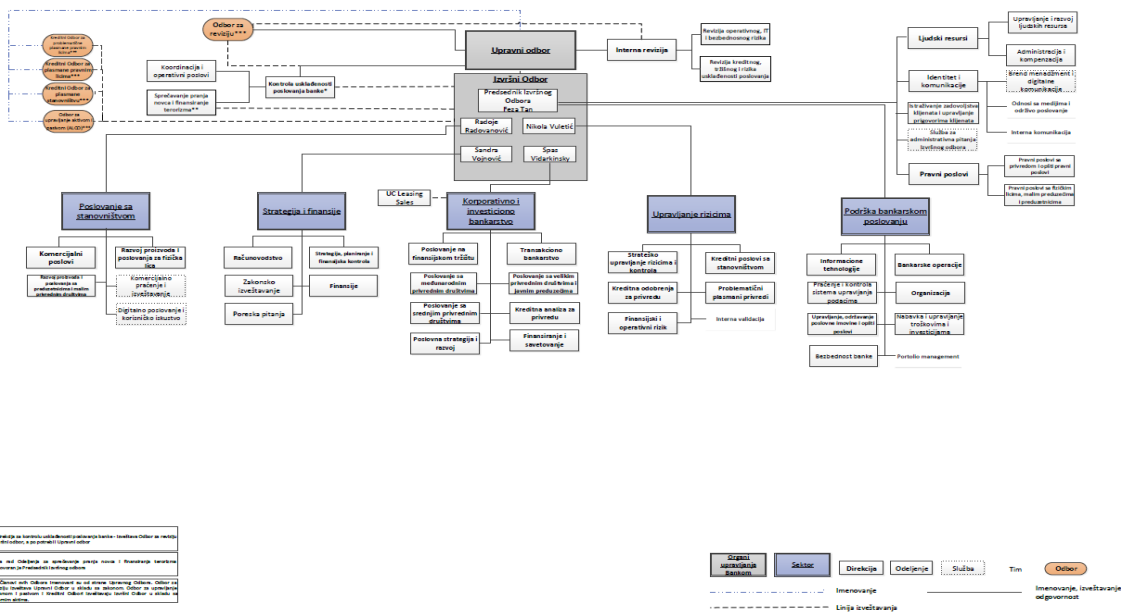
UPRAVNI ODBOR

Marco Lotteri, predsednik
Luca Pierluigi Rubaga, član
Silvano Silvestri, član
Boris Begović, član
Svetlana Kisić Zajčenko, članica

IZVRŠNI ODBOR

Feza Tan, predsednica
Nikola Vuletić, član
Sandra Vojnović, članica
Spas Vidarkinsky, član
Radoje Radovanović, član

ORGANIZACIONA STRUKTURA BANKE

Od 2016. godine u okviru UniCredit Srbija Grupe, pored UniCredit Banke, posluju i UniCredit Leasing Srbija doo Beograd i UniCredit Partner doo za zastupanje u osiguranju Beograd. Sledeći poslovni entiteti UniCredit Grupe su takođe poslovali u Srbiji u 2018. godini: UniCredit Rent, UCTAM i Ambassador Parc Dedinje, koji predstavljaju lica povezana sa bankom.

Privredno društvo za finansijski lizing UniCredit Leasing Srbija d.o.o. BEOGRAD

UPRAVNI ODBOR

Nikola Vuletić, predsednik
Spas Vidarkinsky, član
Branko Radulović, član

IZVRŠNI ODBOR

Ana Milić, predsednica
Ratko Petrović, član

Društvo sa ograničenom odgovornošću za zastupanje u osiguranju UniCredit Partner BEOGRAD

Zvonko Buden, direktor
UniCredit Partner nema ni Upravni odbor, ni Izvršni odbor.

KORPORATIVNO I INVESTICIONO BANKARSTVO

Rast ekonomske aktivnosti vođen izvozom i investicijama, makroekonomska stabilnost i nastavak trenda popuštanja monetarne politike pozitivno su uticali na kreditnu aktivnost privrede Srbije u 2018. godini, naročito u drugoj polovini godine. Naime, i pored značajnog otpisa problematičnih kredita zabeležen je rast kreditne aktivnosti od 4,1% na godišnjem nivou (11,3% po isključenju efekta otpisa problematičnih kredita). Rast je većim delom rezultat povećanja kreditne aktivnosti privrednih društava, čija potraživanja čine 91,2% ukupnih kredita privredi.

Posmatrano po namenama, najveći deo kredita privredi u 2018. godini čine krediti za obrtna sredstva (46%) i investicije (30%), dok su, posmatrano po sektorima, trgovina, poljoprivreda i građevinarstvo predvodili rast.

Učešće dinarskih kredita privredi smanjeno je za 3 procentna poena, na 14,6%, najvećim delom usled otpisa dinarskih potraživanja tokom 2018. godine. Krediti u evrima i krediti indeksirani u evrima i dalje čine veći deo kredita privredi (84,6%), dok se učešće kredita u dolarima i švajcarskim francima konstantno smanjuje (0,6% i 0,2% učešće u kreditnom portfoliju respektivno).

Trend pada kamatnih stopa nastavljen je i u 2018. godini usled ublažavanja monetarne politike Narodne banke Srbije, stabilnog makroekonomskog okruženja, povećanja konkurentnosti banaka na kreditnom tržištu, kao i usled smanjenja kamatnih stopa na međunarodnom tržištu novca. Kamatna stopa na novoodobrene dinarske kredite sa krajem novembra 2018. godine iznosila je u proseku 5,1%, dok je kamatna stopa na evro i evroindeksirane kredite iznosila 2,4%.

Nova potražnja za kreditima je uglavnom vođena potrebom finansiranja obrtnog kapitala i investicija. Na kraju trećeg kvartala ovi krediti čine 53,8%, odnosno 21,1% ukupnih novoodobrenih kredita privredi. Pozitivan trend tržišta investicionih kredita ukazuje na bolje uslove na tržištu i ekonomiji u celini. U 2018. godini je odobreno 153,6 milijardi dinara investicionih kredita, što je za 3,4% više nego u prethodnoj godini prema izveštaju Narodne banke Srbije o kreditnoj aktivnosti za treći kvartal. Ipak, rad u okruženju sa niskim kamatnim stopama i smanjenim prinosom predstavlja jedinstven set izazova za korporativni bankarski sektor.

Uprkos svim izazovima, Sektor za korporativno i investiciono bankarstvo se fokusirao na prilike i ostao privržen strategiji konsolidacije portfolija sa naglaskom na smanjenje kreditnog rizika, kao i selektivnom pristupu sa fokusom na mala i srednja preduzeća. Kao rezultat toga imamo uvećan portfolio kredita na skoro 150 milijardi dinara, što predstavlja povećanje od 3% na godišnjem nivou, dok je ukupan broj klijenata 5.316.

Depozitna pozicija je ojačana usled uspešnog sprovođenja niza komercijalnih aktivnosti koje su uticale na značajno povećanje obima transakcionog bankarstva. Navedeno je rezultiralo povećanjem volumena depozita za 22% na godišnjem nivou, dostižući iznos od 148 milijardi dinara i značajnim rastom broja obavljenih transakcija.

Sektor za poslovanje na finansijskom tržištu je potvrdio svoju vodeću poziciju na lokalnom tržištu. Prema zvaničnim podacima Narodne banke Srbije za 2018. godinu, UniCredit Banka je rangirana na dugom mestu u pružanju usluga kupovine i prodaje deviza rezidentima sa tržišnim udelom od 17,1%, i na prvom mestu u pružanju usluga kupovine i prodaje deviza nerezidentima sa učešćem od 46,5%. UniCredit Banka zauzima prvo mesto po obimu transakcionih operacija na međubankarskom tržištu u evrima sa tržišnim učešćem od 17%. Ukupni prihodi sektora za poslovanje na finansijskom tržištu beleže rast, nastavljajući sa pozitivnim trendom zabeleženim u prethodnoj godini.

Tokom 2018. godine banka je aktivno učestvovala u promociji hedžing proizvoda, stavljajući akcenat na zaštitu od fluktuacije, održavajući interaktivne radionice za velika i srednja preduzeća. Banka je težila da svojim inovativnim pristupom bude ispred konkurencije i time potvrdila leadersku poziciju u osmišljavanju i plasiranju ovih proizvoda. Na taj način je zadržala leadersku poziciju u trgovini finansijskim instrumentima kako na primarnom, tako i na sekundarnom tržištu, sa učešćem od 28% i 35%.

U 2018. godini banka je podržala mala i srednja preduzeća kroz specijalne kreditne linije i tako doprinela Vladinoj inicijativi za jačanje sektora malih i srednjih preduzeća. Ovaj trend će se nastaviti i u 2019. godini primenom InnovFin i Cosme programa finansiranih od strane EU i Evropske investicione Banke. UniCredit Banka će podržati projekte koji za cilj imaju unapređenje energetske efikasnosti kroz zajedničku inicijativu sa fondovima koji finansiraju aktivnosti u oblasti zaštite životne sredine.

U 2019. godini Sektor za korporativno i investiciono bankarstvo će nastaviti strategiju selektivnog rasta portfolija i kreiranja ekonomske vrednosti za banku povećanjem prinosa na rizičnu aktivu kroz povećanje unakrsne prodaje. Nastojace da poveća tržišno učešće u segmentima sa nižom stopom učešća, istovremeno negujući dugoročno partnerstvo sa postojećim klijentima bazirano na reciprocitetu i pouzdanosti. Osim toga, Sektor za korporativno i investiciono bankarstvo ostaje posvećen stalnom poboljšanju interne efikasnosti kroz proces evaluacije i optimizacije. Poslovne aktivnosti banke će biti usmerene na podsticanje razvoja i podrške oporavku domaće privrede sa fokusom na razvoj i prodaju inovativnih proizvoda sa dodatnom vrednošću i savetodavnih usluga koje pružamo klijentima. Banka takođe nastavlja blisku saradnju sa regulatornim telima, uključujući Narodnu banku Srbije i Ministarstvo finansija, kao i aktivno podržavanje poboljšanja domaćeg poslovnog okruženja i svih razvojnih inicijativa.

Posvećenost klijentima ostaje glavni prioritet, kao i ambicija da se stvara ekonomska vrednost za klijente u cilju rasta privredne aktivnosti u zemlji. Nastaviće se podržavanje privatnog i javnog sektora, uključujući i lokalne samouprave, koristeći poznavanje srpskog tržišta, kao i globalnu prisutnost UniCredit Grupe i ekspertizu u oblastima finansijskih proizvoda i usluga.

UniCredit Leasing, sa ukupnim potraživanjima po osnovu finansijskog lizinga na kraju trećeg kvartala 2018. godine u iznosu od 10,3 milijardi dinara zauzima treće mesto na lokalnom tržištu sa tržišnim udelom od 13,9%. UniCredit Leasing je nastavio uspešno da posluje što je uticalo na rast neto profita (profit uvećan za 3% u poređenju sa 2017. godinom).

Na osnovu ALCS izveštaja o novim plasmanima, tržište finansijskog lizinga je poraslo 16% na godišnjem nivou, sa finansiranom vrednošću od 413 miliona evra na kraju četvrtog kvartala 2018. godine (354 milion evra u istom periodu 2017. godine). UniCredit Leasing je realizovao 62 miliona evra novih plasmana do kraja četvrtog kvartala i time povećao tržišno učešće sa 13% na 15%. Tokom 2018. godine fokus UniCredit Leasinga je bio na daljem jačanju biznisa u sektoru malih i srednjih preduzeća, razvijanju regionalne prisutnosti kao i jačanju saradnje sa dobavljačima, što je dovelo do značajnog poboljšanja rezultata, većeg učešća na tržištu kao i stvaranju čvrste baze za sledeće strateške korake. Gledajući u budućnost, UniCredit Leasing ostaje privržen finansiranju vozila svih kategorija, ali i jačanju finansiranja poljoprivredne opreme i mehanizacije, građevinske opreme, kao i IT opreme i infrastrukture.

Imajući u vidu generalno ekonomsko okruženje i dalji razvoj, kao i perspektivu lizing tržišta u Srbiji, UniCredit Leasing će nastaviti da teži povećanju novih mogućnosti za unapređenje poslovanja, održavanju kvalitetnog portfolija, poboljšanju unakrsne prodaje sa UniCredit Bankom u svim segmentima, poboljšanju postojećih proizvoda i kreiranju novih, kao i jačanju saradnje sa klijentima i partnerima primenom visokih profesionalnih i poslovnih standarda.

POSLOVANJE SA STANOVNIŠTVOM

Rastući trend u Sektoru za poslovanje sa stanovništvom je zadržan i u 2018. godini. Prihodi su porasli za 15% u odnosu na prethodnu godinu, dok je u volumenima kredita i depozita takođe ostvaren značajan rast od 16%, što se odrazilo na povećanje tržišnog učešća.

Banka je bila vrlo aktivna u radu sa fizičkim licima, malim preduzećima i preduzetnicima sa ciljem da osnaži i proširi saradnju sa postojećim i novim klijentima. Rast broja klijenata od 11% je rezultat stalnog fokusa na potrebama klijenata i kontinuirane saradnje sa privrednim društvima.

Klijenti su nastavili da ukazuju poverenje banci, zahvaljujući ponudi proizvoda, kvalitetu i pouzdanosti usluga. Rukovodeći se uvek interesima klijenata, transparentnost i dalje ostaje najvažnija karika u svakodnevnom poslovanju banke.

Ključni kreditni proizvodi u 2018. godini:

- Keš krediti sa osiguranjem u slučaju nezaposlenosti
- Stambeni krediti sa varijabilnom kamatnom stopom

- Krediti za obrtna sredstva za mala preduzeća i preduzetnike

Banka je i tokom 2018. godine nastojala da obezbedi povoljne uslove finansiranja za kupovinu stambenog prostora. Bez obzira na izazovno okruženje i pojačanu konkurenciju, zahvaljujući dodatnoj optimizaciji procesa odobrenja i konceptu predodobrenja, banka je ostvarila rast plasmana stambenih kredita od 5% u odnosu na 2017. godinu.

Uprkos nastavljenom trendu niskih kamatnih stopa na depozite stanovništva, banka je nastavila da poklanja značajnu pažnju štednim proizvodima. U 2018. godini ostvaren je rast depozita od 15.4% što je siguran pokazatelj da je banka prepoznata kao jedna od najstabilnijih i najpouzdanijih na lokalnom tržištu.

U skladu sa strategijom daljeg razvoja digitalnog poslovanja banka je i u 2018. godini radila na razvoju i unapređenju platformi digitalnog bankarstva (mBanking, eBanking, internet sajt, kontakt centar). Poboljšane funkcionalnosti mBanking aplikacije su kreirane u skladu sa zahtevima i potrebama klijenata, što je dodatno doprinelo ostvarenom rastu u broju aktivnih klijenata koji koriste mBanking aplikaciju, u odnosu na 2017. godinu od čak 72,5%. Početkom 2018. godine je lansirana i mBanking aplikacija za pravna lica, koja je veoma dobro prihvaćena i beleži kontinuirani rast broja korisnika i transakcija.

I u 2018. godini nastavljen je rad na inicijativi koja ima za cilj povećanje zadovoljstva klijenta kroz unapređenje iskustva iz perspektive njihovih očekivanjima i svakodnevnih potreba, kroz sagledavanje ključnih procesa banke i njihovoj optimizaciji, kao i adekvatnu podršku mreži ekspozitura.

U oblasti poslovanja sa karticama, banka je među prvima na tržištu u avgustu 2018. godine, uspešno započela produkciju DinaCard poslovne kartice i istovremeno implementirala model samostalne (In House) personalizacije DinaCard kartica za fizička i pravna lica.

U narednom periodu, fokus će i dalje biti na automatizaciji i pojednostavljivanju, a sve radi poboljšanja efikasnosti poslovnih procesa. Cilj i dalje ostaje kontrolisani rast tržišnog učešća kroz uvažavanje potreba klijenata. Kod kreditnih proizvoda, akcenat ostaje na gotovinskim i stambenim kreditima, kao i na posebno kreiranim kreditnim ponudama za mala preduzeća kako bi se podržao njihov dalji razvoj. U skladu sa savremenim trendovima i povećanim očekivanjima klijenata, digitalizacija, kao koncept osavremenjivanja načina poslovanja, i dalje će biti jedan od glavnih prioriteta.

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Sektor za upravljanje rizicima pokriva upravljanje kreditnim, tržišnim, operativnim, rizikom likvidnosti i drugim rizicima kroz rad pet direkcija: Direkcije za strateško upravljanje rizicima i kontrolu, Direkcije za kreditna odobrenja privredi, Direkcije za kreditne poslove sa stanovništvom, Direkcije za problematične plasmane privredi i Direkcije finansijskog i operativnog rizika. Sve Direkcije direktno odgovaraju članu Izvršnog odbora zaduženom za upravljanje rizicima, čime je obezbeđen nadzor nad svim fazama kreditnog procesa, kao i globalni pogled i procena svih rizika kojima je Banka izložena.

U nameri da definiše konzistentne smernice za kreditnu aktivnost i opšti okvir upravljanja rizicima, banka definiše Strategiju upravljanja kreditnim rizikom za privredu i stanovništvo za svaku poslovnu godinu. Na taj način banka obezbeđuje da se ostvarivanje usvojene poslovne politike odvija u okvirima koji će rezultirati prihvatljivim nivoom kreditnog rizika na nivou pojedinačnih plasmana i adekvatnom diversifikacijom, kao i sveukupnim kvalitetom kreditnog portfolija. Banka takođe uzima u obzir analizu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma prilikom odlučivanju o preuzimanju kreditnog rizika.

Tokom 2018. godine dalje unapređenje sistema upravljanja rizicima bilo je usmereno na usavršavanje interne organizacije, poslovnih procesa i politika upravljanja rizicima u skladu sa najboljom praksom UniCredit Grupe i zahtevima koji proizilaze iz implementacije Bazelskih standarda, kao i zahteva regulatora. Konkretno, organizaciona struktura je izmenjena u smislu izdvajanja posebne strukture - funkcije Interne validacije, koja odgovara direktno Direktorima Sektora za upravljanje rizicima i Grupnim strukturama. Funkcija Interne validacije je počela sa radom sredine 2018. godine, čime je dodatno naglašen značaj nezavisnih funkcija u obezbeđenju adekvatnog sistema internih kontrola, a naročito u specijalizovanoj i osetljivoj temi modela i parametara rizika.

Identifikacija, merenje, kontrola i upravljanje kreditnim rizikom na nivou portfolija zasnovani su na sistemu izveštavanja koji obezbeđuje informacije o stanju, kvalitetu i kretanju kreditnog portfolija. Tokom 2018. godine nastavljen je rad na unapređenju procesa izveštavanja kroz povećanje automatizacije obračuna i kreiranja izveštaja posebno u delu koji se odnosi na mesečne obračune rezervisanja po IFRS 9 (fast closing projekat).

U oblasti primene Bazelskih standarda težište aktivnosti bilo je prvenstveno na potvrdi prediktivne moći interno razvijenih rejting modela koji su u upotrebi, kao i odgovarajućih parametara kreditnog rizika za segmente: pravnih

lica, fizičkih lica, preduzetnika i malih preduzeća. Prema preporukama interne validacije, početkom 2018. je unapređena kalibracija PD modela za segment preduzetnika i deo malih preduzeća.

U toku 2018. godine dodatno su unapređeni modeli kreditnog rizika za potrebe obračuna rezervisanja prema IFRS 9 standardu. Navedeni modeli su unapređeni prema metodologijama UniCredit Grupe i u skladu sa preporukama validacije i revizije. Tokom godine, novodobijeni parametri modela su korišćeni za potrebe procena efekata IFRS 9 standarda i unapređivani su prema instrukcijama i metodologijama Grupe.

Nakon implementacije MSFI 9 i Bazel III standarda, tokom 2018. godine, nastavljeno je dalje unapređenje i kontinuirana analiza implementiranih obračuna sa fokusom na analizu uticaja primenjenih metodoloških rešenja i pojedinih varijabli u postupku obračuna, kao i analizi transfera podataka uz unapređenje kvaliteta podataka. Tokom 2018. godine usvojen je i NPE Operativni plan i obezbeđeno kontinuirano praćenje njegovog ostvarenja na osnovu sprovedenih GAP analiza u odnosu na relevantni regulatorni okvir i dobru praksu upravljanja NPE portfolijom.

Tokom 2018. godine u Direkciji za problematične plasmane privredi nastavljeno je sa aktivnim pristupom smanjenja nivoa problematičnih kredita, što je rezultiralo smanjenjem njihovog nivoa na najniži nivo od početka poslednje globalne finansijske krize. Pored nastavka realizacije strategije prodaje pojedinačnih problematičnih potraživanja kao validne opcije za smanjenje problematičnih kredita, nastavljeno je i sa politikom tzv. računovodstvenih otpisa problematičnih potraživanja (otpis bez otpusta duga). Najveći izvori smanjenja problematičnih plasmana privredi tokom 2018. godine bili su adekvatna regularna naplata i prodaja pojedinačnih potraživanja, gde najznačajniji uticaj dolazi od rešavanja najvećeg pojedinačnog problematičnog plasmana, putem prodaje istog. Nastavilo se sa implementacijom i promovisanjem INSOL principa za upravljanje problematičnim plasmanima i klijentima u uslovima većeg broja poverilaca.

U oblasti poslovanja sa stanovništvom, u segmentu fizičkih lica, malih preduzeća i preduzetnika, fokus u 2018. godini je bio na povećanju efikasnosti svih procesa, unapređenju procesa praćenja i naplate plasmana. Unapređen je kreditni proces u segmentu malih preduzeća i značajno je smanjen nivo problematičnih plasmana stanovništvu u svim segmentima kroz povećanu naplatu kao i sprovođenje Odluke o računovodstvenom otpisu.

U toku 2018. godine uspešno je sproveden proces statističkog monitoringa kolaterala i dodatno je unapređena saradnja sa spoljnim proceniteljskim kućama, licenciranim proceniteljima, osiguravajućim kućama i supervizorima izgradnje objekata. Pored navedenog, generalno je unapređen proces upravljanja sredstvima obezbeđenja u smislu ažurnijeg pribavljanja procena, polisa osiguranja, detaljnijeg praćenja procesa upisa hipoteka, itd. banka je uspešno isporučivala Narodnoj banci Srbije redovne mesečne izveštaje o procenama vrednosti nekretnina koje se koriste za potrebe obrade kreditnih zahteva. Tokom 2018. godine, banka je uspešno završila proces licenciranja internih procenitelja u skladu sa Zakonom o proceniteljima vrednosti nepokretnosti, čime je dodatno unapređen kvalitet kontrole sredstava obezbeđenja koje banka koristi za umanjene kreditnog rizika.

Definisana je relevantna klasifikacija tržišnih, kamatnih i likvidnosnih rizika u svrhu identifikacije i izveštavanja o izloženosti ovim rizicima. U cilju ispunjenja zahteva tačnosti izveštavanja u uobičajenim i stresnim uslovima generišu se tačni i pouzdani podaci o rizicima. Podaci se agregiraju većinom automatski, u cilju smanjenja mogućnosti grešaka. Uspostavljeni su likvidnosni indikatori ranog upozoravanja u cilju praćenja dešavanja na finansijskim tržištima i procene uticaja na likvidnosnu poziciju banke. Cilj upravljanja likvidnošću je održavanje zadovoljavajućeg nivoa likvidnosti koji omogućava banci da izmiruje sve svoje obaveze plaćanja. Dalje unapređenje tačnosti, integriteta, potpunosti i adaptabilnosti procesa izveštavanja će se nastaviti i u toku naredne godine.

Uspostavljena struktura sistema kontrole upravljanja operativnim rizicima uključuje sve relevantne organizacione delove u banci i tako doprinosi podizanju svesti o značaju operativnih rizika. Kvantitativni elementi sistema upravljanja operativnim rizicima (podaci o internim gubicima, indikatori rizika i scenario analize) se klasifikuju i prikupljaju uz garantovanje potpunosti podataka, njihove pouzdanosti i pravovremenosti. Stalna radna grupa nastavlja svoje aktivnosti sa ciljem identifikovanja potencijalnih rizika i definisanja mera za mitigaciju rizika. Sistem identifikacije, procene i kontrole operativnih rizika adekvatno reflektuje rizični profil i dozvoljava pravovremenu komunikaciju sa rukovodstvom u cilju ublažavanja identifikovanih rizika.

Na osnovu svega navedenog, može se zaključiti da je banka tokom 2018. godine dodatno unapredila sistem upravljanja rizicima što zajedno sa njenom kapitalnom adekvatnošću i nivoom profitabilnosti garantuje adekvatno upravljanje i pokriće rizika kojima je u svom poslovanju izložena.

U prethodnim godinama realizovana je integracija funkcija upravljanja rizikom u okviru koje je UniCredit Leasing u skladu sa Zakonom o finansijskom lizingu poverio zadatke identifikovanja, merenja, procene i upravljanja rizicima funkciji upravljanja rizicima u Banci. U toku 2018. godine funkcija upravljanja rizicima za lizing je bila posvećena unapređenju ekonomije obima u kreditnom poslovanju, podršci u komercijalnim akcijama i optimizaciji kreditnog procesa.

Sektor za upravljanje rizicima će i u narednom periodu nastaviti sa naporima i akcijama usmerenim ka unapređenju sistema upravljanja svim rizicima kojima je banka u svom poslovanju izložena. Posebna pažnja će biti usmerena na

unapređenje kreditnog procesa u cilju poboljšanja efikasnosti, kao i stvaranje komparativne prednosti na tržištu kroz optimizaciju procesa i poboljšanje alata za identifikaciju i ublažavanje kreditnog rizika. Na taj način obezbediće se adekvatna podrška drugim organizacionim jedinicama. I u 2019. godini jedan od najvažnijih ciljeva je da se zadrži i unapredi kvalitet portfolija i obezbede osnove za održiv rast sa fokusom na dalju diversifikaciju portfolija, ali uvek uz proaktivni pristup upravljanju rizicima kojim se omogućuje akvizicija novih klijenata.

PODRŠKA BANKARSKOM POSLOVANJU

Tokom 2018. godine, pored dalje optimizacije i automatizacije procesa kako kroz bankarske operacije, tako i kroz razvoj elektronskih kanala i podrške biznisu u daljoj digitalizaciji, glavni fokus je bio na usaglašavanju sa novim regulatornim zahtevima, poboljšanju bezbednosti, elektronske i fizičke i kontinuiranom unapređenju procesa upravljanja portfolijom projekata.

Direkcija za informacione tehnologije je u saradnji sa Odeljenjem za bezbednost banke nastavila da radi na unapređenju sigurnosne infrastrukture banke. Doveden je do kraja grupni projekat ICOP sa ciljem unapređenja ICT infrastrukture kroz implementaciju naprednih tehnologija – firewall-ova, proxy-a, email gateway-a i Anti APT alata (anti advanced persistent threat alat - Fire eye). Uspešno je izvršena implementacija IAM (Identity Access Management) alata čime je proces dodele prava pristupa sistemima u banci u potpunosti postavljen u sigurno i kontrolisano okruženje. Osim navedenog, izvršena je implementacija DLP (Data Loss Prevention) alata čije se puštanje u punu produkciju očekuje u prvom kvartalu 2019. godine, kao i unapređenje SIEM alata čime su proširene tehničke mogućnosti i omogućen kvalitetniji monitoring ICT sigurnosnih događaja. Pored toga, izvršena je implementacija interlocking kabina u mreži ekspozitura UniCredit Banke kao i potpuna zamena sistema tehničke zaštite (video nadzora i alarmnih sistema), čime je postignuto unapređenje nivoa bezbednosti u ekspoziturama. Navedeni projekat je ispraćen i inicijacijom uvođenja optičkih linkova između centrale banke (data centra) i ekspozitura, čime će biti omogućeno održivo funkcionisanje Kontrolnog centra (SOC), a ujedno i pružiti rezervna komunikaciona veza između mreže ekspozitura i oba data centra. Završena je migracija rezervnog data centra na lokaciji „Rajićeva“. Jedan od najvećih projekata u okviru banke, koji je u velikoj meri imao uticaj i na ICT infrastrukturu, jeste Instant Payments projekat.

Nastavljeno je sa radom na projektima uz korišćenje agilne metodologije, s tim da je sprovedena dalja obuka za rad po agilnim metodologijama širom cele banke.

Nastavljeno je i kontinuirano unapređenje sistema internih kontrola kroz stalno praćenje procesa i postavljanje nove metodologije.

Direkcija bankarskih operacija je nastavila sa daljom optimizacijom i automatizacijom procesa kroz centralizaciju obrade čekova, sagledavanje mogućnosti primene i implementacije robota u bankarskim procesima u cilju smanjenja operativnih rizika i povećanja efikasnosti. Takođe, unapređen je proces knjiženja zarada klijenata kako bi se pružila puna podrška poslovnim potrebama. Zahvaljujući efikasnosti, fleksibilnosti i stručnosti, Direkcija bankarskih operacija je značajno doprinela poslovnom uspehu banke u 2018. godini.

U skladu sa započetom inicijativom tokom 2017. godine, a koja se odnosi na unapređenje načina iniciranja projekata, njihove realizacije i praćenje statusa, formirani su odgovarajući forumi sa članovima najvišeg menadžmenta u banci za odobrenje projekata, praćenje njihove realizacije i glavnih pokazatelja uspešnosti. Forumi se održavaju redovno, na mesečnoj bazi, sa 13 odobrenih i 19 zatvorenih projekata tokom godine. Sva preduzeta unapređenja su dodatno doprinela boljoj realizaciji projekata, kako grupnih, tako i lokalnih.

UniCredit Banka Srbija i dalje održava zavidan nivo odnosa prihoda i troškova zadržavajući jednu od vodećih pozicija na domaćem tržištu u odnosu na konkurente. Shodno tome, može se zaključiti da je i u 2018. godini bila jedna od najefikasnijih banaka.

Tokom 2018. godine pokrenuta je inicijativa povećanje zadovoljstva klijenata na još viši nivo, što je dovelo do pokretanja poboljšanja više procesa u oblastima deviznog platnog prometa, obradi zarada, upravljanju gotovinom u bankomatima i procesu otvaranja računa za mala i srednja preduzeća.

I u 2019. godini, ciljevi Sektora podrške bankarskih operacija biće usmereni ka uspešnoj realizaciji strateških projekata banke koji se odnose na dalju digitalizaciju i automatizaciju, optimizaciji procesa koji vode ka boljoj efikasnosti poslovanja, kao i daljem unapređenju kontrole troškova banke.

LJUDSKI RESURSI

Poslovanje Direkcije ljudskih resursa u 2018. godini bilo je fokusirano na pružanje strateške podrške ostvarivanju planiranih poslovnih aktivnosti banke kroz:

- osnaživanje organizacije u pravcu inovativnosti, agilnosti i fokusa na klijente
- razvoj zaposlenih i nadograđivanje njihovih tehničkih i socijalnih veština
- veću pripadnost zaposlenih i pozicioniranje banke kao najpoželjnijeg poslodavca na tržištu.

Imajući u vidu pravac u kome se banka razvija, trendove i zahteve tržišta, tokom 2018. godine Direkcija ljudskih resursa nastavila je da podržava biznis u ostvarivanju poslovnih rezultata kroz unapređenje organizacione kulture u domenu inovacija i agilnosti, kao i razvijanje rukovodilaca i talenata u liderskim veštinama i motivisanje i zadržavanje zaposlenih koji ostvaruju visoka postignuća i poseduju visok potencijal.

U saradnji sa eksternim konsultantskim kućama, kao i ekspertskim timovima iz UniCredit Grupe organizovan je veliki broj radionica i treninga kako za Menadžment tim banke, tako i za ostale organizacione delove na temu inovacija, poboljšanja međusobne saradnje, upoznavanja sa agilnim metodologijama rada, a sve u cilju pružanja što bolje usluge krajnjem korisniku, odnosno klijentu banke.

Tokom 2018. započeta je Inicijativa Customer Experience Excellence (CXE) koja se zasniva na kontinuiranoj reviziji procesa, a samim tim i poboljšanju naših usluga, i ima za cilj da unapredi korisničko iskustvo i kreira dodatnu vrednost kako za klijente, tako i za našu banku. U sklopu pomenute inicijative, Direkcija ljudskih resursa učestvovala je u organizaciji i koordinaciji obuka na temu platnog prometa sa inostranstvom za mrežu prodaje radi utvrđivanja znanja naših zaposlenih na pomenutu temu.

Direkcija ljudskih resursa podržavala je zaposlene kroz pružanje novih karijernih prilika i unapređenja, kao i promena pozicija unutar sektora. Dodatno, prethodnu godinu obeležio je kako značajan broj međusektorskih pomeranja u okviru UniCredit Banke u Srbiji, tako i veliki broj razvojnih prilika za naše zaposlene u okviru UniCredit Grupe.

Nastojeći da se na adekvatan način osnaže i podrže zaposleni u ostvarivanju svojih poslovnih ciljeva i unapredi njihov radni učinak organizovane su kontinuirane obuke kojima su nadograđivane ekspertske i socijalne veštine zaposlenih. Direkcija ljudskih resursa podržavala je razvoj zaposlenih i kroz veliki broj domaćih i međunarodnih seminara, konferencija i sertifikacija koje su kolege pohađale tokom 2018. godine. Takođe, pružena je podrška u razvoju kritičnih pozicija i unapređen je program koji pruža podršku novozaposlenima u poslovnoj mreži (Retail Onboarding program, CIB Onboarding program). Promovisanje kulture učenja obeležila je i inicijativa „Zabavno učenje za sve” namenjena svim zaposlenima, a kojom se obrađuju različite teme korisne kako u poslovnom, tako i u privatnom životu.

U cilju izgradnje veće pripadnosti zaposlenih organizaciji i pozicioniranju banke na tržištu i ove godine zaposleni su bili uključeni u formiranje akcionih planova proisteklih kroz inicijativu ispitivanja zadovoljstva zaposlenih. Rezultat realizacije akcionih planova obeležio je dodatni benefit – Slobodan dan za zaposlene čija deca polaze u prvi razred osnovne škole. Takođe, kreiran je pilot projekat „Rad od kuće”. I tokom 2018. godine UniCredit Banka je obezbedila privatno zdravstveno osiguranje za sve zaposlene, ali i nastavila sa primenom prethodno usvojenih benefita i inicijativa (Dan za rođendan, Dan dece u Banci, Zdrava sreda, Kartice zahvalnosti). Direkcija ljudskih resursa nastojala je da podstakne zaposlene na veću brigu o zdravlju i dobrim životnim navikama organizovanjem predavanja na temu „Prevenција bolesti srca i pravilno sedenje na poslu”, ali i kroz podršku u organizaciji događaja „Sportski dan”. Nastavljena je saradnja sa univerzitetima kroz programe prakse, studijske posete i stipendiranje najboljih studenata.

U želji da olakša zaposlenim kolegicama koje se vraćaju sa porodiljskog odsustva prilagođavanje na novu situaciju, UniCredit Banka je omogućila rad sa nepunim radnim vremenom (4 sata) u prvom mesecu po povratku na posao.

Tokom 2019. godine Direkcija ljudskih resursa radiće na osnaživanju organizacije i zaposlenih u pravcu digitalne transformacije, osnaživanju talenata i unapređivanju mogućnosti za razvoj zaposlenih, ali i napredovanje u karijeri, sa posebnim fokusom ka širenju kulture digitalnog učenja i osnaživanju žena lidera u organizaciji.

IDENTITET I KOMUNIKACIJA

Tim Odeljenja identiteta i komunikacija je tokom 2018. godine kontinuirano radio na dodatnoj promociji brenda i pružao je podršku biznisu u kreiranju inovativnih proizvoda i usluga što je banci omogućilo da održi konkurentnost na domaćem tržištu i zadrži jednu od vodećih pozicija.

Krajem prošle godine, UniCredit Grupa je lansirala novi slogan "Banka za sve što vam je važno". On se koristi u svim komunikacijskim aktivnostima Grupe kao što su reklamne kampanje, brendiranje i marketinški materijali u svim

zemljama u kojima posluje, a u skladu sa pristupom “Jedna banka, jedan UniCredit”. Novi slogan u sebi sadrži UniCreditov korporativni identitet – svojim klijentima nudi proizvode, usluge i savete koji prave razliku u svakodnevnim životima fizičkih lica, porodica, preduzeća ili velikih kompanija.

Tokom 2018. godine banka je imala nekoliko veoma uspešnih komercijalnih kampanja, a svakako treba istaći imidž kampanju koja je sprovedena prvi put na ovom tržištu od kada je banka započela svoje poslovanje. Oslanjajući se na novi slogan „Banka za sve što vam je važno“ kroz reklamu nastavili smo da gradimo imidž snažnog partnera obezbeđujući sigurnost našim klijentima i pružajući im podršku u svemu onome što je njima važno. Vizuelno, ali i svaka poruka kampanje je predstavljala jednog od pokretača koji naše poslovanje čini stabilnim: iskustvo klijenata kako bi se sa njima kreirao dugoročan odnos, podrška za klijente iz redova stanovništva, preduzetnika i malih i srednjih preduzeća i digitalizacija iz perspektive klijenta kako bi sačuvali svoje vreme za sve ono što je njima važno.

Pored toga, sprovedena je i kampanja za Dinarski keš kredit. Ne samo što je reklama privukla pažnju svojom originalnošću, već je u velikoj meri doprinela tome da banka dodatno poveća tržišno učešće kada je ovaj proizvod u pitanju. U 2018. godini, banka je drugi put zaredom osvojila prestižnu međunarodnu Effie nagradu i to za kampanju za predodobrenje stambenog kredita.

S obzirom na rastući značaj društvenih medija u svetu i kod nas, u 2018. godini banka je predstavila potpuno drugačije teme i formate na Fejsbuku i Instagramu. Te promene su omogućile ne samo veći broj pratilaca, već i bolju interakciju sa klijentima. Nakon što je UniCredit Banka bila prva banka na tržištu koja je 2017. godine predstavila Vajber stikere, u ovoj godini je predstavila nove stikere koji su u skladu sa novim sloganom “Banka za sve što vam je važno”.

UniCredit Banka je, kroz različite aktivnosti na nacionalnom i lokalnom nivou i u 2018. godini nastojala da poveća svoje prisustvo u medijima i na taj način dodatno doprinese rastu prepoznatljivosti banke, njenoj reputaciji i njenom pozicioniranju kao nekoja ko je stručan u svojoj oblasti. Banka je uspela da poveća broj priloga u odnosu na prethodnu godinu i da zauzme ubedljivo prvo mesto kada je u pitanju broj objava u kojima se obrađuje tema društveno odgovornog poslovanja. Jedan od razloga je svakako to što je banka nastavila da nadograđuje već dobre odnose sa medijima, ali i da gradi nove.

Interna komunikacija je zauzimala veoma važnu ulogu tokom 2018. godine i značajno je doprinosila kreiranju boljih međuljudskih odnosa i osećanja pripadnosti banci i grupi. Različite inicijative su sprovedene u saradnji sa Direkcijom ljudskih resursa kako bi banka postala najbolje mesto za rad i kako bi se kreirao kontinuirani dijalog sa članovima Izvršnog odbora. Listening Road Show je sproveden u drugom kvartalu sa ciljem da se direktno od zaposlenih čuje šta banka može da unapredi kako bi olakšala posao kolegicama i kolegama koji rade u mreži i da na taj način dodatno osnaži odnose sa klijentima i tako poveća njihovo zadovoljstvo. Interna komunikacija je bila i ključna za promociju volontiranja u banci, a podatak da je više od 60% zaposlenih učestvovalo u različitim inicijativama govori u prilog tome da je način komunikacije ključan za angažovanje ljudi.

Odeljenje identiteta i komunikacija će i u 2019. godini ostati fokusirano na pružanje podrške dodatnom unapređenju poslovanja banke i povećanju broja klijenata kroz pažljivo osmišljene integrisane kampanje. Nastaviće se sa nadogradnjom imidža kompetentnog sagovornika u medijima koji je stečen prethodnih godina, istovremeno vodeći računa o reputaciji banke.

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

Sa ciljem da doprinese ekonomskom i socijalnom razvoju lokalnih zajednica u kojima posluje i pruži podršku mladima, ugroženim kategorijama stanovništva, kulturi, UniCredit Banka je i tokom 2018. godine, podržala niz društveno odgovornih aktivnosti i sprovedla veliki broj akcija u koje je uključila preko 60% svojih zaposlenih.

Kako bi društvu omogućila dodatnu vrednost koja može da se koristi na dugoročnom nivou - znanje i ekspertizu svojih zaposlenih, UniCredit Banka je nastavila da sprovodi strategiju društveno odgovornog poslovanja koja podrazumeva veće uključivanje zaposlenih u sve aktivnosti.

Banka je najpre nastavila da podržava aktivnosti koje sprovodi organizacija Dostignuća mladih u Srbiji. Naime, u okviru takmičenja “Poslovni izazov” oko 40 koleginica i kolega je preuzelo ulogu mentora i pomoglo preko 150 srednjoškolaca da razviju svoje poslovne ideje kroz kreiranje biznis planova, kao i uloge žirija.

Preko 230 zaposlenih i članova njihovih porodica se priključilo humanitarnoj trci zadovoljstva koju je udruženje BelHospice organizovalo tokom Beogradskog maratona.

Pored toga, oko 400 zaposlenih se priključilo volonterskim akcijama sređivanja dvorišta javnih površina, poput školskih dvorišta, zdravstvenog centra i parkova u četiri regiona naše mreže ekspozitura. Ovim inicijativama pokazali smo ne samo svoju posvećenost lokalnim zajednicama, već smo i ojačali timski duh, što je sigurno unapredilo naše međusobne odnose i pozitivno uticalo na bolji učinak na poslu.

U okviru tradicionalne inicijative Stara lutka za novi osmeh, zaposleni su poklonili oko 150 kilograma odeće, obuće, igraćaka i knjiga za decu iz Prihvatilišta u Beogradu i Dečiji razvojni centar Udruženja roditelja Kraljevo.

U 2018. godini posebnu pažnju banka je posvetila rodnoj ravnopravnosti i zahvaljujući različitim inicijativama koje je banka sprovela sa ciljem na proširi svest o važnosti ove teme, Udruženje poslovnih žena je prepoznalo banku kao jednu od kompanija koja vodi na domaćem tržištu u ovom domenu i promovise rodnu ravnopravnost, kako u okviru organizacije, tako i van nje i stoga nagradilo sa priznanjem „Cvet uspeha“ za rodno najsenzitivniju kompaniju.

Kao i prethodnih nekoliko godina, banka je nastavila da pruža kontinuiranu podršku tradicionalnim manifestacijama kulturnog karaktera od izuzetnog značaja za lokalne zajednice, kao što su Dani Bore Stankovića, Dani Zorana Radmilovića i Mokranjčevi dani.

Banka je izuzetno ponosna na činjenicu da je ove godine oboren rekord koleginica i kolega koji su se uključili u mnogobrojne inicijative tokom godine. I u 2019. godini Banka će nastaviti da sprovodi različite aktivnosti kako bi doprinela unapređenju uslova života u lokalnim zajednicama, s tim da će istovremeno raditi i na dodatnom uključivanju zaposlenih u projekte od šireg društvenog značaja.

FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ZA 2018. GODINU

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2018. godine

(U hiljadama dinara)

	Napomena	2018.	2017.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3.l, 22	53.405.309	29.661.017
Potraživanja po osnovu derivata	3.m, 23	682.823	185.204
Hartije od vrednosti	3.k, 3.p, 24	101.927.293	84.345.367
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	3.k, 3.o, 25	21.019.696	11.885.064
Kredit i potraživanja od komitenata	3.k, 3.o, 26	266.406.450	240.608.342
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	3.n, 27	222.773	192.251
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	3.n, 28	2	9.195
Nematerijalna imovina	3.r, 3.t, 29	1.627.558	1.165.916
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.q, 3.t, 30	1.599.656	1.554.223
Investicione nekretnine	31	1.331	1.364
Odložena poreska sredstva	3.j, 32	240.617	172.085
Ostala sredstva	33	1.145.893	1.000.303
Ukupna aktiva		448.279.401	370.780.331
Obaveze po osnovu derivata	3.m, 34	723.632	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3.k, 3.u, 35	142.879.336	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	3.k, 3.u, 36	220.931.036	186.658.833
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	3.n, 37	488.580	448.794
Subordinirane obaveze	3.u, 38	-	2.718.490
Rezervisanja	3.v, 3.y, 39	1.136.326	1.076.838
Tekuće poreske obaveze	3.j, 21.4	451.881	205.253
Odložene poreske obaveze	3.j, 32	412	-
Ostale obaveze	40	2.862.308	2.644.579
Ukupno obaveze		369.473.511	300.635.948
Akcijski kapital	42.1	24.169.776	24.169.776
Dobitak	42.1	10.198.862	7.437.207
Rezerve	42.1	44.437.252	38.537.400
Ukupan kapital		78.805.890	70.144.383
Ukupna pasiva		448.279.401	370.780.331

KONSOLIDOVANI BILANS USPEHA

Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine

(U hiljadama dinara)

	<u>Napomena</u>	2018	2017
Prihodi od kamata	3.d, 7	16.504.300	15.145.641
Rashodi kamata	3.d, 7	(2.564.603)	(2.782.070)
Neto prihod po osnovu kamata		13.939.697	12.363.571
Prihodi od naknada i provizija	3.e, 8	4.863.881	4.362.623
Rashodi naknada i provizija	3.e, 8	(1.300.571)	(1.355.835)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		3.563.310	3.006.788
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	3.f, 9	145.562	203.908
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti	3.g, 10	172.506	305.731
Neto gubitak po osnovu zaštite od rizika	3.h,11	(10.705)	(33.865)
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	3.c, 12	1.406.429	1.357.787
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	3.k, 13	(2.879.851)	(2.626.765)
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	3.i, 14	2.099.033	12.760
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja investicija u pridružena društva i zajedničke poduhvate	15	-	120.379
Ostali poslovni prihodi	16	10.773	12.639
Ukupan neto poslovni prihod		18.446.754	14.722.933
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	17	(3.094.585)	(2.894.755)
Troškovi amortizacije	3.q, 3.r, 18	(583.909)	(538.903)
Ostali prihodi	19	95.891	109.662
Ostali rashodi	20	(4.633.649)	(4.104.322)
Dobitak pre oporezivanja		10.230.502	7.294.615
Porez na dobitak	3.j, 21	(855.847)	(513.098)
Dobitak nakon oporezivanja		9.374.655	6.781.517

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU

Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine

(U hiljadama dinara)

	Napomena	2018.	2017.
DOBITAK PERIODA		9.374.655	6.781.517
<i>Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:</i>			
- Aktuarski dobiti		6.800	9.856
<i>Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:</i>			
- Pozitivni/(negativni) efekti promene vrednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		651.976	(255.417)
Gubitak po osnovu poreza koji se odnosi na ostali rezultat perioda	32.2	(1.020)	(1.478)
Ukupan pozitivan/(negativan) ostali rezultat perioda	42.2	657.756	(247.039)
UKUPAN POZITIVAN REZULTAT PERIODA		10.032.411	6.534.478

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU

Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama dinara)

	Napomena	2018.	2017.
AKCIJSKI KAPITAL			
Stanje na početku godine		23.607.620	23.607.620
Stanje na kraju godine	42.1	23.607.620	23.607.620
EMISIONA PREMIJA			
Stanje na početku godine		562.156	562.156
Stanje na kraju godine	42.1	562.156	562.156
OSTALE REZERVE IZ DOBITI			
Stanje na početku godine		36.997.080	32.020.480
Raspodela neraspoređene dobiti iz prethodne godine		4.922.914	4.976.600
Stanje na kraju godine	42.1	41.919.994	36.997.080
DOBITI/(GUBICI) PO OSNOVU PROMENE VREDNOSTI DUŽNIČKIH INSTRUMENATA			
Stanje na početku godine		1.543.765	1.799.182
Efekti prve primene MSFI 9	2 (g)	319.182	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9		1.862.947	1.799.182
Efekat promene vrednosti dužničkih instrumenata		393.856	(255.417)
Efekat promene ispravke vrednosti dužničkih instrumenata		258.120	-
Stanje na kraju godine	42.1	2.514.923	1.543.765
AKTUARSKI GUBICI PO OSNOVU PLANOVA DEFINISANIH PRIMANJA			
Stanje na početku godine		(3.445)	(11.823)
Promene u toku godine		5.780	8.378
Stanje na kraju godine	42.1	2.335	(3.445)
AKUMULIRANA DOBIT			
Stanje na početku godine		7.437.207	6.882.290
Efekti prve primene MSFI 9	2 (g)	(435.086)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9		7.002.121	6.882.290
Raspodela dobiti iz prethodne godine na ime izdvajanja za isplatu dividende		(1.255.000)	(1.250.000)
Raspodela dobiti iz prethodne godine u rezerve		(4.922.914)	(4.976.600)
Dobitak tekuće godine		9.374.655	6.781.517
Stanje na kraju godine	42.1	10.198.862	7.437.207
UKUPNO KAPITAL		78.805.890	70.144.383

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine

(U hiljadama dinara)

<u>Napomena</u>	2018.	2017.
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	27.039.288	25.607.166
Prilivi od kamata	12.244.358	12.230.574
Prilivi od naknada	4.839.637	4.512.673
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih aktivnosti	9.955.293	8.863.799
Prilivi od dividendi i učešća u dobitku	-	120
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(17.112.947)	(19.191.780)
Odlivi po osnovu kamata	(2.438.762)	(2.631.134)
Odlivi po osnovu naknada	(1.297.274)	(1.356.084)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(2.971.452)	(3.052.140)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina na teret rashoda	(544.849)	(588.413)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(9.860.610)	(11.564.009)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre povećanja ili smanjenja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	9.926.341	6.415.386
Smanjenje finansijskih sredstava i povećanje finansijskih obaveza	73.594.825	42.353.214
Smanjenje potraživanja po osnovu hartija od vrednosti i ostalih finansijskih sredstava koja nisu namenjena investiranju	682.803	-
Povećanje depozita i ostalih finansijskih obaveza prema bankama i drugim finansijskim organizacijama, centralnoj banci i komitentima	72.706.733	42.353.214
Povećanje drugih finansijskih obaveza	205.289	-
Povećanje finansijskih sredstava i smanjenje finansijskih obaveza	(51.467.520)	(30.726.233)
Povećanje kredita i drugih potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija, centralne banke i komitenata	(51.375.973)	(30.726.233)
Smanjenje obaveza po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika i promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	(91.547)	-
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre poreza na dobit	32.053.646	18.042.367
Plaćeni porez na dobit	(651.071)	(342.432)
Isplaćene dividende	(1.255.000)	(1.250.000)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	30.147.575	16.449.935
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	17.865	120.379
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	17.865	120.379
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(14.529.742)	(3.836.879)
Odlivi po osnovu ulaganja u investicione hartije od vrednosti	(13.397.250)	(3.066.018)
Odlivi za kupovinu nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	(1.132.492)	(770.861)

Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja

(14.511.877)

(3.716.500)

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE (nastavak)

Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine

(U hiljadama dinara)

	<u>Napomena</u>	2018.	2017.
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		<u>(7.815.474)</u>	<u>(6.666.518)</u>
Odlivi po osnovu subordiniranih obaveza		(2.811.628)	-
Odlivi po osnovu uzetih kredita		(5.003.846)	(6.666.518)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja		<u>(7.815.474)</u>	<u>(6.666.518)</u>
Svega prilivi gotovine		<u>100.651.978</u>	<u>68.080.759</u>
Svega odlivi gotovine		<u>(92.831.754)</u>	<u>(62.013.842)</u>
Neto povećanje gotovine		7.820.224	6.066.917
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine	3.l, 43	<u>22.805.898</u>	<u>16.817.106</u>
Negativne kursne razlike		(853)	(78.125)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	3.l, 43	<u><u>30.625.269</u></u>	<u><u>22.805.898</u></u>

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKARSKE GRUPE

Bankarska grupa (u daljem tekstu: „Grupa“) sastoji se od matičnog pravnog lica UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd (u daljem tekstu: „Matično pravno lice“ ili „Banka“) i zavisnih pravnih lica UniCredit Leasing Srbija d.o.o. Beograd i UniCredit Partner d.o.o. Beograd. U januaru 2016. godine Banka je postala 100% vlasnik navedenih pravnih lica.

(a) Osnivanje i poslovanje Banke

UniCredit Bank Srbija a.d., Beograd (u daljem tekstu: „Banka“) je prvobitno osnovana kao HVB Banka Jugoslavija („HVB“) 2001. godine nakon pribavljanja dozvole za rad od Narodne banke Jugoslavije 2. jula 2001. godine. Dana 1. oktobra 2005. godine registrovana je statusna promena spajanja uz pripajanje privrednih subjekata HVB banke Srbija i Crna Gora a.d., Beograd, kao sticaoca i Eksport-Import banke Eksimbanke a.d., Beograd, kao društva koje prestaje pripajanjem. Banka je promenila naziv u UniCredit Bank Srbija a.d., Beograd 30. marta 2007. godine.

Banka je član UniCredit Grupe. U skladu sa reorganizacijom aktivnosti bankarske grupe u zemljama Centralne Istočne Evrope, a na osnovu Ugovora o odvajanju i preuzimanju, zaključenog 31. avgusta 2016. godine između UniCredit Bank Austria AG i UCG Beteiligungsverwaltung GmbH i Ugovora o pripajanju, zaključenog 30. septembra 2016. godine između UCG Beteiligungsverwaltung GmbH i UniCredit SpA, UniCredit Bank Austrija AG prenela je 100% vlasništva na austrijsku holding kompaniju UCG Beteiligungsverwaltung GmbH. Pripajanjem UCG Beteiligungsverwaltung GmbH sa UniCredit SpA, UniCredit SpA postaje jedini akcionar UniCredit Bank Srbija a.d., Beograd.

Banka je registrovana u Republici Srbiji za obavljanje kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu, poslova platnih usluga kao i drugih poslova definisanih Zakonom o bankama i Statutom Banke.

U januaru 2016. godine Banka je postala 100% vlasnik pravnih lica UniCredit Leasing Srbija d.o.o. Beograd i UniCredit Partner d.o.o. Beograd.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka se sastojala od centrale u Beogradu i sedamdeset i dve ekspoziture u različitim gradovima širom Republike Srbije (31. decembra 2017. godine: sedamdeset i jedna ekspozitura).

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka je imala 1.280 zaposlenih radnika (31. decembra 2017. godine: 1.254 zaposlenih).

(b) Osnivanje i poslovanje zavisnog pravnog lica UniCredit Leasing Srbija d.o.o. Beograd

Zavisno pravno lice UniCredit Leasing Srbija d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: Lizing) osnovano je rešenjem Trgovinskog suda u Beogradu broj uložka 1-92733-00 od 18. maja 2004. godine pod nazivom HVB Leasing d.o.o. Beograd. Osnivač Lizinga je Bank Austria Creditanstal Leasing GmbH, Beč. Dana 11. aprila 2007. godine je promenjen naziv Lizinga u UniCredit Leasing d.o.o., Beograd. Promena osnivača je upisana u registar Agencije za privredne registre u Beogradu pod brojem 4109/2009 od 10. februara 2009. godine, kada je kao osnivač upisan UniCredit Global Leasing S.p.A., Milano. U januaru 2016. godine, na osnovu Ugovora o kupoprodaji udela i dobijanja saglasnosti Narodne banke Srbije, Banka je postala 100% vlasnik Lizinga. Navedena promena vlasništva je registrovana 26. januara 2016. godine kod Agencije za privredne registre.

Lizing se bavi poslovima finansijskog lizinga.

Na dan 31. decembra 2018. godine Lizing je imao 29 zaposlenih radnika (31. decembra 2017. godine: 30 zaposlenih).

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKARSKE GRUPE (nastavak)

(c) Osnivanje i poslovanje zavisnog pravnog lica UniCredit Partner d.o.o. Beograd

Zavisno pravno lice UniCredit Partner d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: Partner) osnovano je 3. maja 2006. godine pod nazivom HVB Partner d.o.o. za zastupanje u osiguranju Beograd. Osnivač Partnera je BA-CA Leasing Versicherungs service GmbH Beč, Austrija, a zatim se rešenjem BDŽU 30358/2013/01-01 od dana 9. aprila 2013 godine menja osnivač u Allegro Leasing Gesellschaft m.b.h. Osnivanje Partnera je upisano u registar Agencije za Privredne Registre u Beogradu pod brojem BD 3370/2007 dana 13. marta 2007. godine. Dana 4. juna 2008. godine je registrovana promena naziva u UniCredit Partner d.o.o. za zastupanje u osiguranju Beogra d.

U januaru 2016. godine, na osnovu Ugovora o kupoprodaji udela i dobijanja saglasnosti Narodne banke Srbije, Banka je postala 100% vlasnik Partnera. Navedena promena vlasništva je registrovana 12. januara 2016. godine kod Agencije za privredne registre.

Partner je registrovan za obavljanje delatnosti zastupnika i posrednika u osiguranju. Partner je 16. aprila 2007. godine zaključio Ugovor o zastupanju sa Wiener Staedtsche osiguranjem a.d. Beograd, Trešnjino g Cveta 1, kao glavnim osiguravačem. Na osnovu dobijene pismene saglasnosti glavnog osiguravača i ostalih osiguravajućih društava, Partner zastupa i sledeća osiguravajuća društva: Generali osiguranje a.d. Beograd, DDOR Novi Sad a.d., Novi Sad, Dunav osiguranje a.d., Beograd, AMS osiguranje a.d., Beograd, Triglav osiguranje a.d., Beograd, UNIQA osiguranje a.d., Beograd i Društvo za osiguranje preuzeto od strane UNIQA osiguranja „Basler osiguranje“ a.d., Beograd.

Na dan 31. decembra 2018. godine Partner je imao 2 zaposlena radnika (31. decembra 2017. godine: 2 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

(a) Osnove za sastavljanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izveštaja

Pravna lica i preduzetnici u Republici Srbiji su u obavezi da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja vrše u skladu sa Zakonom o računovodstvu (u daljem tekstu "Zakon", "Sl. glasnik RS", br. 62/2013 i 30/2018). Grupa je u obavezi je da primenjuje Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI"), koji u smislu navedenog zakona, obuhvataju: Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja ("Okvir"), Međunarodne računovodstvene standarde ("MRS"), Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI") i sa njima povezana tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda ("IFRIC"), naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, odobrene od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("Odbor"), čiji je prevod utvrdilo i objavilo ministarstvo nadležno za poslove finansija. Dodatno, u skladu sa Izmenama i dopunama Zakona o bankama ("Sl. glasnik RS", br. 14/2015), bankarske grupe u Republici Srbiji su dužne da prilikom sastavljanja godišnjih konsolidovanih finansijskih izveštaja primenjuju Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja, kao i naknadne izmene standarda i sa njima povezana tumačenja, od dana njihovog izdavanja od strane nadležnih tela.

Priloženi konsolidovani finansijski izveštaji su prikazani u formatu propisanom Odlukom o obrascima i sadržini pozicija u obrascima finansijskih izveštaja za banke ("Službeni glasnik RS" br. 101/2017, 38/2018 i 103/2018).

Konsolidovani finansijski izveštaji su sastavljeni na osnovu načela prvobitne (istorijske) vrednosti, osim vrednovanja finansijskih sredstava i obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha i finansijskih sredstava po fer vrednosti kroz ostali rezultat u tekućoj godini, odnosno, finansijskih sredstava i obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju u prethodnoj godini.

Istorijski trošak je zasnovan na fer vrednosti naknade plaćene u zamenu za dobra i usluge.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(a) Osnove za sastavljanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izveštaja (nastavak)

Fer vrednost je cena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji između učesnika na tržištu na datum odmeravanja, bez obzira na to da li je cena direktno utvrdiva ili procenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Prilikom procenjivanja fer vrednosti sredstva ili obaveze, Grupa uzima u obzir karakteristike datog sredstva ili obaveze ukoliko bi i ostali učesnici na tržištu uzeli navedene karakteristike u obzir prilikom utvrđivanja cene navedenog sredstva ili obaveze na datum odmeravanja. U priloženim finansijskim izveštajima, za svrhe vrednovanja i/ili obelodanjivanja, fer vrednost je utvrđena na prethodno opisani način, osim za transakcije plaćanja akcijama, koje su u delokrugu MSFI 2, transakcija lizinga, koje su u delokrugu MRS 17 i vrednovanja koja imaju neke sličnosti sa fer vrednošću ali nisu fer vrednost, kao što su neto prodajna vrednost u MRS 2 ili vrednost u upotrebi u MRS 36.

Takođe, za potrebe finansijskog izveštavanja, odmeravanja fer vrednosti kategorisana su u nivoe 1, 2 ili 3 na osnovu stepena utvrdivosti parametara za utvrđivanje fer vrednosti i značaja navedenih parametara za odmeravanje fer vrednosti u celini, kako sledi:

- Nivo 1 – parametri nivoa 1 su cene za identična sredstva ili obaveze kotirane (nekorigovane) na aktivnim tržištima koje su subjektu dostupne na datum odmeravanja;
- Nivo 2 – parametri nivoa 2 su parametri koji nisu kotirane cene svrstane u nivo 1, a koji su utvrđivi za dato sredstvo ili obavezu, direktno ili indirektno; i
- Nivo 3 – parametri nivoa 3 su neutvrđivi za dato sredstvo ili obavezu.

Grupa je u sastavljanju ovih finansijskih izveštaja primenivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe su iskazani u hiljadama dinara. Dinar predstavlja zvaničnu izveštajnu valutu u Republici Srbiji.

Objavljeni standardi/izmene postojećih standarda i tumačenja koji su stupili na snagu u tekućem periodu obelodanjeni su u napomeni 2(b). Objavljeni standardi/izmene postojećih standarda i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu obelodanjeni su u napomeni 2(c).

(b) *Primena novih standarda i izmena postojećih standarda koji su na snazi u tekućoj godini*

U 2018. godini Grupa je primenila sledeće nove standarde kao i izmene postojećih standarda koji su stupili na snagu za izveštajne periode na dan ili nakon 1. januara 2018. godine:

- MSFI 9 "Finansijski instrumenti",
- MSFI 15 „Prihodi od ugovora sa kupcima” i tumačenja,
- Izmene MSFI 7 R „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja”,
- Izmene MSFI 4 „Ugovori o osiguranju” – Primenom MSFI 9 „Finansijski instrumenti” sa MSFI 4 „Ugovori o osiguranju”,
- IFRIC 22 „Razmatranje transakcija i avansa u stranim valutama”,
- Izmene MRS 40 „Investicione nekretnine” – Prenos investicionih nekretnina,
- Izmene MSFI 2 „Plaćanja akcijama” – Klasifikacija i merenje transakcija plaćanja akcijama,
- Izmene MSFI 1 i MRS 28 na osnovu „Unapređenja MSFI (za period od 2014. do 2016. godine)”

U nastavku su data detaljnija objašnjenja efekata primene MSFI 9 i MSFI 15 na konsolidovane finansijske izveštaje Grupe.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(b) Primena novih standarda i izmena postojećih standarda koji su na snazi u tekućoj godini (nastavak)

(i) MSFI 9: "Finansijski instrumenti"

MSFI 9 zamenjuje MRS 39 za izveštajne periode na dan ili nakon 1. januara 2018. godine. Kao što je dozvoljeno standardom, Grupa je odabrala opciju da ne menja uporedne podatke za 2017. godinu. Saglasno tome, uporedni podaci za 2017. godinu su prikazani prema MRS 39 i time nisu uporedivi sa podacima koji su prikazani za 2018. godinu. Efekti usklađivanja knjigovodstvene vrednosti finansijskih sredstava i obaveza na datum prve primene standarda su priznati preko nerasporedjene dobiti kao korekcija početnog stanja za 2018. godinu i obelodanjeni su u napomeni 2(g).

Ključni zahtevi MSFI 9:

o Klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata

MSFI 9 uvodi značajne izmene vezano za klasifikaciju i vrednovanje finansijskih instrumenata u poređenju sa MRS 39.

Klasifikacija i vrednovanje finansijskih sredstava, izuzev vlasničkih instrumenata i derivata, se zasnivaju na biznis modelu na osnovu kojeg Grupa upravlja finansijskim sredstvom i karakteristikama novčanih tokova (SPPI kriterijum). Novi standard uvodi tri osnovne kategorije finansijskih sredstava: finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti, finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali rezultat i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha čime su zamenjene kategorije finansijskih sredstava po MRS 39 (kreditni i potraživanja, finansijska sredstva koja se drže do dospeća, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha). Takođe, prema MSFI 9, ukoliko se instrument kapitala ne drži radi trgovanja, može se doneti neopoziva odluka pri početnom priznavanju da se takav instrument meri po fer vrednosti kroz ostali rezultat, pri čemu se jedino prihod od dividendi priznaje u okviru bilansa uspeha.

U vezi sa klasifikacijom i odmeravanjem finansijskih obaveza MSFI 9 zadržava osnovne zahteve MRS 39. Medjutim vezano za odmeravanje finansijskih obaveza inicijalno označenih po fer vrednosti kroz bilans uspeha, MSFI 9 zahteva da iznos promene u fer vrednosti finansijske obaveze koja nastane usled promena kreditnog rizika bude prikazan u ostalom rezultatu, osim ako bi prezentacija efekta promene kreditnog rizika obaveze prouzrokovala ili uvećala računovodstvenu neusaglašenost u bilansu uspeha. Promene fer vrednosti obaveze koje nastaju usled kreditnog rizika naknadno se ne reklasifikuju u bilansu uspeha. Prema MRS 39, ceo iznos promene fer vrednosti finansijske obaveze označene za odmeravanje po fer vrednosti kroz bilans uspeha, prikazuje se u okviru bilansa uspeha.

o Obezvredenje finansijskih instrumenata

U vezi sa obezvređenjem finansijskih sredstava, MSFI 9 zahteva primenu modela očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) za razliku od modela nastalih kreditnih gubitaka prema MRS 39. MSFI 9 zahteva da Grupa utvrdi ECL za kredite i ostale dužničke instrumente izuzev instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha, kao i za finansijske garancije i preuzete neopozive obaveze po osnovu nepovučanih kredita i plasmana. Saglasno MSFI 9 kreditni gubici se ranije priznaju u odnosu na MRS 39 s obzirom da više nije neophodno da se kreditni događaj desi pre priznavanja kreditnih gubitaka.

o Računovodstvo zaštite od rizika

MSFI 9 je uveo nova pravila koja se primenjuju na računovodstvo zaštite od rizika vezano za određivanje odnosa zaštite i testiranje njegove efikasnosti.

Kao što je dozvoljeno odredbama MSFI 9, Grupa je odabrala opciju da nastavi da primenjuje MRS 39 vezano za računovodstvo zaštite od rizika.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(b) *Primena novih standarda i izmena postojećih standarda koji su na snazi u tekućoj godini (nastavak)*

(i) *MSFI 9: "Finansijski instrumenti" (nastavak)*

Promene računovodstvenih politika vezano za klasifikaciju i vrednovanje, obezvređenje finansijskih instrumenata i ostale zahteve MSFI 9 detaljnije su prikazane u napomeni 3(k). Kvantitativni efekti prve primene MSFI 9 na dan 1. januar 2018. godine obelodanjeni su u napomeni 2(g).

(ii) *MSFI 7 R*

Sa ciljem iskazivanja razlika između MSFI 9 i MRS 39, izmenjen je postojeći standard MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“ što je Grupa primenila, zajedno sa MSFI 9, za godinu koja počinje 1. januara 2018. godine. Izmene obuhvataju tranziciona obelodanjivanja kao što je prikazano u napomeni 2(g), detaljne kvalitativne i kvantitativne informacije o obračunu ECL, kao što su pretpostavke i podaci koji su korišćeni, prikazane su u napomenama 3(k)(viii) i 4(b). Usaglašavanje krajnjeg knjigovodstvenog stanja ispravke vrednosti saglasno MRS 39 i početnog stanja ispravke vrednosti saglasno MSFI 9 prezentovano je u napomeni 2(g)(ii).

(iii) *MSFI 15 „Prihodi od ugovora sa kupcima“*

MSFI 15 je stupio na snagu za izveštajne periode na dan ili nakon 1. januara 2018. godine, zamenjujući prethodni set međunarodnih računovodstvenih principa i tumačenja o priznavanju prihoda, a posebno MRS 18.

MSFI 15 predviđa:

- dva pristupa za priznavanje prihoda (“u trenutku” ili “tokom vremena”);
- novi model za analizu transakcija (“model pet koraka”) koji je usmeren na prenos kontrole; i
- zahtev za detaljnijim obelodanjivanjima u okviru napomena uz finansijske izveštaje

Usvajanje novog računovodstvenog standarda moglo bi da utiče na: (i) reklasifikaciju između linija bilansa uspeha koji se koriste za predstavljanje prihoda, (ii) promene u vremenu priznavanja takvog prihoda, kada ugovor sa klijentom sadrži nekoliko obaveza izvršenja koje moraju biti odvojeno prikazane prema računovodstvenom standardu i/ili (iii) drugačije odmeravanje prihoda kako bi se odrazila njihova varijabilnost.

Na osnovu izvršene analize, nisu identifikovani značajni ekonomski i finansijski uticaji usvajanja MSFI 15.

(c) *Novi standardi i izmene postojećih standarda koji su izdati, a nisu još uvek u primeni*

Na dan odobravanja ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja, bili su izdati sledeći standardi, izmene postojećih standarda i nova tumačenja, ali nisu još uvek stupili na snagu:

- MSFI 16 „Lizing” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- MSFI 17 „Ugovori o osiguranju” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmene MSFI 9 „Finansijski instrumenti” – Karakteristike plaćanja unapred sa negativnim kompenzacijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(c) *Novi standardi i izmene postojećih standarda koji su izdati, a nisu još uvek u primeni (nastavak)*

- Izmene MRS 19 „Primanja zaposlenih“ – izmene, smanjenje ili izmirenje planova naknada (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ – Dugoročni interesi u pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene raznih Standarda na osnovu „Unapređenja MSFI za period od 2015. do 2017. godine“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- IFRIC 23 „Neizvesnost u vezi sa tretmanom poreza na dobitak“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene MSFI 3 „Biznis kombinacije“,
- Izmene MRS 1 i MRS 8: „Definicija materijala“,
- Izmene MSFI konceptualnog okvira .

Rukovodstvo Grupe je izabralo da ne usvoji ove nove standarde, izmene postojećih standarda i nova tumačenja pre nego što stupe na snagu. Rukovodstvo predviđa da usvajanje ovih novih standarda, izmena postojećih standarda i novih tumačenja neće imati uticaj na finansijske izveštaje Grupe u periodu početne primene izuzev primene MSFI 16. Očekivani efekti prve primene MSFI 16 na finansijske izveštaje Grupe su u nastavku detaljnije obrazloženi.

(i) *Efekti prve primene MSFI 16 „Lizing“*

MSFI 16, koji je na snazi od 1. januara 2019. godine, zamenjuje postojeći set međunarodnih računovodstvenih načela i tumačenja o lizingu, a posebno MRS 17.

MSFI 16 uvodi novu definiciju lizinga. Računovodstveni tretman lizing ugovora kod davaoca lizinga ostaje različit kod operativnog i finansijskog lizinga. Računovodstveni tretman lizinga kod korisnika lizinga je novim računovodstvenim standardom promenjen i predviđa priznavanje sredstva za sve tipove lizinga.

Sredstvo predstavlja pravo na korišćenje imovine koja je predmet lizinga dok se u isto vreme priznaje i obaveza za buduća plaćanja predviđena ugovorom o lizingu (lizing obaveza). Prilikom početnog priznavanja sredstvo (pravo na korišćenje) se meri na osnovu ugovorenih novčanih tokova iz ugovora o lizingu. Nakon početnog priznavanja, pravo na korišćenje će se odmeravati na osnovu pravila postavljenih za sredstva definisanih prema MRS 16, MRS 38 ili MRS 40 i biće primenjen model nabavne vrednosti, umanjeno za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti, ili revalorizacioni model ili model fer vrednosti, gde je primenljivo.

Grupa je sprovela aktivnosti radi usklađivanja s ovim standardom, a posebno u domenu obračuna i računovodstvenog tretmana prava na korišćenje i lizing obaveze koji predstavljaju glavnu razliku u odnosu na trenutni računovodstveni model koji zahteva MRS 17. Aktivnosti na razvoju pravila, načela i informatičkih sistema koji će se koristiti za pravilnu procenu novih sredstava i obaveza i naknadni obračun povezanih ekonomskih učinaka su implementirane u cilju adekvatne primene standarda. Grupa je odlučila, kao što je dopušteno standardom, da ne primeni odredbe MSFI 16 na lizing (zakup) nematerijalne imovine, kratkoročne zakupe (zakupi sa kraćim trajanjem od 12 meseci) i zakupe sredstava male vrednosti.

U obračunu lizing obaveze i prava na korišćenje, Grupa koristi diskontovanje budućih lizing plaćanja koristeći adekvatnu diskontnu stopu. S tim u vezi, budući novčani tokovi se utvrđuju na osnovu ugovornih odredbi bez PDV-a budući da obaveza za plaćanje takvog poreza počinje u trenutku izdavanja fakture, a ne na dan početka ugovora o lizingu. Buduća lizing plaćanja treba diskontovati kamatnom stopom koja je implicitna za ugovor ili, u nedostatku iste, inkrementalnom stopom pozajmljivanja. Inkrementalna stopa pozajmljivanja se određuje na bazi troškova finansiranja obaveze sličnog trajanja i sličnog obezbeđenja kao one u okviru lizing ugovora.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(c) Novi standardi i izmene postojećih standarda koji su izdati, a nisu još uvek u primeni (nastavak)

(i) Efekti prve primene MSFI 16 „Lizing” (nastavak)

Prilikom određivanja lizing perioda, neophodno je uzeti u obzir period bez mogućnosti otkaza u toku koga korisnik lizinga ima pravo na imovinu iz lizing ugovora, a potrebno je uzeti u obzir i potencijalne opcije za produženje ukoliko su one razumno sigurne. Konkretno, ukoliko je ugovorom definisano pravo korisnika lizinga da produži lizing ugovor nakon određenog broja godina, lizing period će biti definisan uzimajući u obzir faktore kao što su dužina prvog perioda, postojanje planova za prestanak korišćenja lizing imovine i drugih okolnosti koje ukazuju na razumnu sigurnost produženja ugovora.

Grupa je odlučila da ne menja uporedne podatke i prilikom prve primene MSFI 16 vrednost prava na korišćenje će biti jednaka lizing obavezi. Efekat prve primene MSFI 16 na pokazatelj osnovnog akcijskog kapitala (CET 1) iznosio bi - 0,28%.

(d) Uporedni podaci

Uporedni podaci u ovim konsolidovanim finansijskim izveštajima predstavljaju podatke iz konsolidovanih finansijskih izveštaja Grupe za 2017. godinu sastavljenih u skladu sa MRS 39 (dok su konsolidovani finansijski izveštaji za 2018. godinu sastavljeni u skladu sa MSFI 9).

(e) Korišćenje procenjivanja

Sastavljanje konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI zahteva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na primenu računovodstvenih politika i na prikazane iznose sredstava i obaveza, kao i prihoda i rashoda. Stvarna vrednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrednosti koja je procenjena na ovaj način.

Procene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procene izvršene, su predmet redovnih provera. Revidirane računovodstvene procene se prikazuju za period u kojem su revidirane i za buduće periode.

(f) Izjava o usklađenosti

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI) izdatim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(g) Tranziciona obelodanjivanja

U nastavku su obelodanjeni efekti primene MSFI 9 na konsolidovane finansijske izveštaje Grupe.

- (i) Usklađivanje neto knjigovodstvene vrednosti po kategorijama finansijskih instrumenata saglasno MRS 39 i MSFI 9 na dan 1. januar 2018. godine je prikazano u sledećoj tabeli:

	Nova klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata				Efekat		1. januar 2018.
	31. decembar 2017.	Po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Po fer vrednosti kroz ostali rezultat - dužnički instrumenti	Po amortizovanoj vrednosti	Ponovno vrednovanje kreditnih gubitaka	Ponovno vrednovanje po osnovu reklasifikacije	
Gotovina i sredstva kod centralne banke	29.661.017	-	-	29.661.017	43	-	29.661.060
Potraživanja po osnovu derivata	185.204	185.204	-	-	-	-	185.204
Hartije od vrednosti							
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća	77.886	-	-	77.886	1.522	-	79.408
Hartije od vrednosti namenjene trgovanju	2.095.845	2.095.845	-	-	-	-	2.095.845
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	82.171.636	-	82.171.636	-	-	-	82.171.636
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	11.885.064	-	-	11.885.064	(2.040)	-	11.883.024
Kredit i potraživanja od komitenata	240.608.342	-	-	240.608.342	(115.645)	-	240.492.697
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	192.251	192.251	-	-	-	-	192.251
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	9.195	9.195	-	-	-	-	9.195
Nematerijalna imovina*	1.165.916	-	-	-	-	-	1.165.916
Nekretnije, postrojenja i oprema*	1.554.223	-	-	-	-	-	1.554.223
Investicione nekretnine*	1.364	-	-	-	-	-	1.364
Odložena poreska sredstva*	172.085	-	-	-	-	-	172.085
Ostala sredstva	1.000.303	-	-	1.000.303	(1.220)	(4.992)	994.091
Ukupno aktiva	370.780.331	2.482.495	82.171.636	283.232.612	(117.340)	(4.992)	370.657.999

* Pozicije bilansa stanja koje nisu predmet klasifikacije i vrednovanja saglasno MSFI 9.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(g) Tranziciona obelodanjivanja (nastavak)

	31. decembar 2017.	Nova klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata			Efekat		1. januar 2018.
		Po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Po fer vrednosti kroz ostali rezultat - dužnički instrumenti	Po amortizovanoj vrednosti	Ponovno vrednovanje kreditnih gubitaka	Ponovno vrednovanje po osnovu reklasifikacije	
Obaveze po osnovu derivata	207.003	207.003	-	-	-	-	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	106.676.158	-	-	106.676.158	-	-	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	186.658.833	-	-	186.658.833	-	-	186.658.833
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	448.794	448.794	-	-	-	-	448.794
Subordinirane obaveze	2.718.490	-	-	2.718.490	-	-	2.718.490
Rezervisanja	1.076.838	-	-	1.076.838	(6.428)	-	1.070.410
Tekuće poreske obaveze*	205.253	-	-	-	-	-	205.253
Ostale obaveze	2.644.579	-	-	2.644.579	-	-	2.644.579
Kapital							
Akcijski kapital*	24.169.776	-	-	-	-	-	24.169.776
Dobitak*	7.437.207	-	-	-	(430.094) ¹⁾	(4.992) ²⁾	7.002.121
Rezerve*	38.537.400	-	-	-	319.182	-	38.856.582
Ukupno pasiva	370.780.331	655.797	-	299.774.898	(117.340)	(4.992)	370.657.999

* Pozicije bilansa stanja koje nisu predmet klasifikacije i vrednovanja saglasno MSFI 9.

Ukupni efekat prve primene standarda iznosi 435.086 hiljade dinara na teret neraspoređene dobiti od čega:

- 1) Efekat po osnovu vrednovanja kreditnih gubitaka saglasno modelu "očekivanog gubitka" po MSFI 9 umesto modela "nastalog gubitka" po MRS 39 iznosi 430.094 hiljade dinara;
- 2) Efekat po osnovu reklasifikacije i vrednovanja ostalih investicija u kapital pravnih lica iznosi 4.992 hilj. dinara. Naime, Grupa nema promene u načinu klasifikacije i vrednovanja finansijskih instrumenata izuzev ostalih investicija u kapital pravnih lica koje Grupa vodi po fer vrednosti kroz ostali rezultat. Međutim, kako Grupa procenjuje da je "cost" metod najbolja aproksimacija fer vrednosti, isti se vode po "costu" odnosno po neto sadašnjoj vrednosti koja je na dan 31.12.2017. godine iznosila nula. Za iznos od 4.992 hiljade dinara je ukinuta ispravka vrednosti u korist neraspoređene dobiti, a u istom iznosu je na teret neraspoređene dobiti izvršeno usklađivanje vrednosti investicija tako da kumulativno nema efekta.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

(g) Tranziciona obelodanjivanja (nastavak)

(ii) Usklađivanje krajnjeg knjigovodstvenog stanja ispravke vrednosti saglasno MRS 39 i početnog stanja ispravke vrednosti saglasno MSFI 9 dato je u sledećoj tabeli:

	Nova klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata				Efekat		1. januar 2018.
	31. decembar 2017.	Po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Po fer vrednosti kroz ostali rezultat - dužnički instrumenti	Po amortizovanoj vrednosti	Ponovno vrednovanje kreditnih gubitaka	Ponovno vrednovanje po osnovu reklasifikacije	
Gotovina i sredstva kod centralne banke	196	-	-	196	(43)	-	153
Hartije od vrednosti							
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća	1.648	-	-	1.648	(1.522)	-	126
Hartije od vrednosti namenjene trgovanju	-	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	-	-	-	-	319.182 ¹⁾	-	319.182
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	8.701	-	-	8.701	2.040	-	10.741
Kredit i potraživanja od komitenata	9.576.411	-	-	9.576.411	115.645	-	9.692.056
Ostala sredstva	32.412	-	-	32.412	1.220	-	33.632
Ukupno aktiva	9.619.368	-	-	9.619.368	436.522	-	10.055.890
Rezervisanja za gubitke po osnovu vanbilanskih stavki	324.841	-	-	-	(6.428) ²⁾	-	318.413
Ukupan efekat prve primene MSFI 9	-	-	-	-	430.094	-	-

Grupa je priznala efekte po osnovu vrednovanja kreditnih gubitaka saglasno MSFI 9 u ukupnom iznosu od 430.094 hiljade dinara od čega je evidentirano:

- 1) na teret neraspoređene dobiti 117.340 hiljade dinara po osnovu finansijskih sredstava koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i 319.182 hiljade dinara po osnovu hartija od vrednosti kroz ostali rezultat;
- 2) u korist neraspoređene dobiti 6.428 hiljade dinara po osnovu vanbilansnih stavki.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Računovodstvene politike Grupe saglasno MSFI 9 koje su primenjene na tekući period kao i računovodstvene politike saglasno MRS 39 primenjene na prethodnu godinu detaljno su obrazložene u nastavku.

(a) Konsolidacija

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe uključuju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine, konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i procena, te napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje. Konsolidovani finansijski izveštaji sa stanjem na dan i za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine, obuhvataju finansijske izveštaje matičnog pravnog lica (Banke) i finansijske izveštaje sledećih zavisnih pravnih lica:

	% Učešća	
	2018	2017
Naziv pravnog lica:		
UniCredit Leasing d.o.o., Beograd	100%	100%
UniCredit Partner d.o.o., Beograd	100%	100%

Banka je jedini vlasnik zavisnih pravnih lica. Svi materijalno značajni iznosi transakcija i salda koji su nastali iz međusobnih poslovnih odnosa eliminisani su prilikom konsolidacije.

(b) Načelo stalnosti poslovanja

Konsolidovani finansijski izveštaji sastavljeni su u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koje podrazumeva da će Grupa nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

(c) Iznosi u stranim valutama

Poslovne promene u stranoj valuti su preračunate u dinare po srednjem kursu valute koji je važio na dan poslovne promene.

Monetarne pozicije aktive i pasive u stranoj valuti, kao i one u koje je ugrađena valutna klauzula, preračunate su u dinare prema srednjem kursu valute koji je važio na dan bilansa. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale po osnovu plaćanja i naplata izvršenih u stranoj valuti u toku perioda kao i kursne razlike nastale kao rezultat preračuna monetarnih pozicija aktive i pasive, iskazane su u bilansu uspeha Grupe, u okviru pozicije "Neto prihodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule".

Kursevi najznačajnijih valuta koji su korišćeni prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti, utvrđeni od strane Narodne banke Srbije, bili su sledeći:

	31.12.2018.	31.12.2017.
USD	103,3893	99,1155
EUR	118,1946	118,4727
CHF	104,9779	101,2847

(d) Prihodi i rashodi od kamata

(i) Metod efektivne kamatne stope

Prema MSFI 9 i MRS 39 prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspeha u periodu na koji se odnose i obračunati su primenom metode efektivne kamatne stope za sve kamatonosne finansijske instrumente vrednovane po amortizovanoj vrednosti i po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Prihodi od kamata na finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali rezultat prema MSFI 9, slično kao i na finansijska sredstva koja su klasifikovana kao raspoloživa za prodaju ili koja se drže do dospeća prema MRS 39, takođe se evidentiraju metodom efektivne kamatne stope.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(d) *Prihodi i rashodi od kamata (nastavak)*

(i) *Metod efektivne kamatne stope (nastavak)*

Efektivna kamatna stopa je stopa kojom se diskontuju budući novčani tokovi tokom očekivanog perioda trajanja finansijskog sredstva ili obaveze (ili, gde je to prikladno tokom kraćeg perioda) na njegovu sadašnju vrednost. Prilikom obračuna efektivne kamatne stope, Grupa procenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove, koji se tiču finansijskog instrumenta, ali ne i buduće gubitke koji mogu nastati.

Obračun efektivne kamatne stope uključuje sve plaćene ili primljene naknade i troškove transakcije, koji su sastavni deo efektivne kamatne stope.

Transakcioni troškovi su troškovi koji se mogu direktno pripisati nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili obaveze. Oni uključuju naknade i provizije koje se plaćaju agentima, savetnicima, brokerima i dilerima, dažbine regulatornih agencija i berzi, kao i poreze i dažbine vezano za transfer. Troškovi transakcije ne uključuju premije ili popuste, troškove finansiranja ili interne administrativne troškove ili troškove održavanja. Samo transakcioni troškovi koji su izvesni ili određivi se uključuju u amortizovanu vrednost prilikom početnog priznavanja finansijskog sredstva. Ukoliko Grupa prima naknadu od klijenta kojom se prebijaju slični troškovi koji su plaćeni od strane Grupe, samo neto iznos se uključuje u amortizovanu vrednost sredstva. Ukoliko troškovi transakcije nisu materijalni u odnosu na fer vrednost određenog finansijskog sredstva prilikom početnog priznavanja mogu biti evidentirani kao trošak/prihod perioda.

Naknade koje su deo efektivne kamatne stope finansijskog instrumenta uključuju:

- a) "origination fee" - naknada koju Grupa naplaćuje u vezi za emitovanjem ili sticanjem finansijskog sredstva. Takve naknade uključuju naknade procene finansijskog stanja zajmoprimca, procena i evidentiranje garancija, kolaterala i drugih sigurnosnih aranžmana, pregovaranje o uslovima instrumenta, priprema i obrada dokumenata i zatvaranje transakcije,
- b) "commitment fee" – naknada primljena za izdavanje kredita kada je verovatno da će se kreditni aranžman realizovati,
- c) "origination fee" – naknade koje se plaćaju po osnovu emitovanja finansijskih obaveza koji su vrednovani po amortizovanoj vrednosti.

Grupa obračunava prihod od kamate primenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskih sredstava izuzev onih koji su obezvređeni. Prihodi od redovne kamate na obezvređena finansijska sredstva klijenata obračunavaju se na neto vrednost plasmana primenom metoda efektivne kamatne stope. Obračun prihoda od zatezne kamate na obezvređene plasmane obustavlja se od momenta kada klijent dobije takav status i ista se evidentira u vanbilansnoj evidenciji, osim dela zakonske zatezne kamate na otpisane plasmane bez otpusta duža, gde Grupa odlučuje da od momenta otpisa bez otpusta duža, odnosno računovodstvenog otpisa, prestaje sa daljim obračunom i evidentiranjem kamate u vanbilansnoj evidenciji.

Obezvređenim kreditima i plasmanima smatraju se krediti i plasmani klijentima koji su u statusu neizmirenja obaveza (interni rejting 8-, 9 i 10) odnosno koji su svrstani u Nivo 3 prema MSFI 9. Ukoliko se status finansijskog sredstva poboljša u smislu da više nije obezvređen Grupa se vraća na obračun prihoda od kamate na bruto osnovi. Za finansijska sredstva koja se po MSFI 9 svrstavaju u POCI ("purchased or originated credit – impaired) Grupa obračunava prihod od kamate primenom kreditno usklađene efektivne kamatne stope na amortizovanu vrednost sredstva. Kreditno usklađena efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja, prilikom inicijalnog priznavanja, diskontuje očekivane novčane tokove uključujući i kreditne gubitke na amortizovanu vrednost POCI finansijskog sredstva.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(d) *Prihodi i rashodi od kamata (nastavak)*

(ii) *Prezentacija*

Prihodi i rashodi od kamata iskazani u okviru bilansa uspeha uključuju:

- kamate obračunate za finansijska sredstva i finansijske obaveze vrednovane po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope,
- kamate za hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz ostali rezultat (odnosno hartije od vrednosti klasifikovane kao raspoložive za prodaju prema MRS 39) obračunate primenom efektivne kamatne stope i
- kamate po osnovu kupona kod kuponskih hartija od vrednosti namenjenih trgovanju.

Prihodi i rashodi od kamata za sva sredstva i obaveze kojima se trguje (osim kamate po kuponu) smatraju se sporednim za poslove trgovanja Grupe i prikazuju se zajedno sa svim ostalim promenama u fer vrednosti sredstava i obaveza kojima se trguje u okviru neto prihoda po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju.

(e) *Prihodi i rashodi od naknada i provizija*

Prihodi i rashodi od naknada i provizija, koji su sastavni deo efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili obaveze, uključeni su u obračun efektivne kamatne stope i prema tome iskazani su u okviru prihoda, odnosno rashoda od kamata.

Naknade koje nisu sastavni deo efektivne kamatne stope finansijskog instrumenta i koje se obračunavaju u skladu sa MSFI 15 uključuju:

- a) naknade koje se naplaćuju za servisiranje kredita ("monitoring" ili "management" fee);
- b) "commitment fee" – naknada za izdavanje kredita kada je malo verovatno da će se kreditni aranžman realizovati; i
- c) naknade vezane za sindicirani kredit koje je Grupa primila za uslugu aranžera/agenta transakcije.

Saglasno MSFI 15 predviđena su dva pristupa za priznavanje prihoda od naknada i provizija: "u trenutku" i "tokom vremena". Prihodi od naknada i provizija uključuju prihode po osnovu izvršenih usluga međunarodnog i domaćeg platnog prometa, izdavanja garancija, akreditiva i ostalih bankarskih usluga.

Rashodi naknada i provizija se uglavnom odnose na naknade po osnovu izvršenih transakcija i usluga i evidentiraju se u trenutku primanja usluge.

(f) *Neto dobitak/gubitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata*

Neto dobitci/gubici po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata obuhvataju efekte usklađivanja fer vrednosti derivata, izuzev derivata namenjenih zaštiti od rizika, kao i efekata usklađivanja fer vrednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koji se vode po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

(g) *Neto dobitci/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti*

Neto dobitci/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti obuhvataju efekte nastale prilikom prestanka priznavanja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha, kao i finansijskih sredstava koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(h) *Neto dobiti/gubici po osnovu zaštite od rizika*

Neto dobiti/gubici po osnovu zaštite od rizika obuhvataju neto dobitke/gubitke po osnovu promene vrednosti derivata koji su namenjeni zaštiti od rizika kao i promene fer vrednosti plasmana, potraživanja i hartija od vrednosti kao stavki koje se štite, a gde se promena fer vrednosti može pripisati riziku koji je predmet zaštite.

(i) *Neto dobiti/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih sredstava koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti*

Neto dobiti/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti obuhvataju efekte nastale prilikom prestanka priznavanja finansijskih sredstava po amortizovanoj vrednosti.

(j) *Poreski rashod*

Poreski rashodi obuhvataju tekuće poreze i odložene poreze. Tekući porezi i odloženi porezi se prikazuju u bilansu uspeha, osim u meri u kojoj se odnose na stavke koje se direktno priznaju u okviru ostalog rezultata.

(i) *Tekući porez na dobit*

Tekući porez predstavlja očekivanu obavezu ili potraživanje po osnovu oporezive dobiti za obračunski period, primenom poreskih stopa koje važe ili će važiti na datum izveštavanja, sa odgovarajućim korekcijama poreske obaveze iz prethodnih godina. Tekući porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava u skladu sa Zakonom o porezu na dobit Republike Srbije. Propisana poreska stopa za 2018. godinu iznosi 15%. Poreska osnovica predstavlja poslovni rezultat pre oporezivanja iskazan u bilansu uspeha i korigovan za iznose trajnih razlika u skladu sa poreskim propisima Republike Srbije.

Zakon o porezu na dobit pravnih lica izmenjen je krajem 2018. godine, s' tim da se većina odredbi primenjuje na utvrđivanje, obračunavanje i plaćanje poreza počev od 2019. godine.

Izuzetno, nova pravila propisana u članu 25a Zakona, primenjuju se od dana stupanja na snagu Zakona, odnosno na utvrđivanje, obračunavanje i plaćanje poreza na dobit za 2018. godinu. Izmena koja se primenjuje kod utvrđivanja poreza na dobit za 2018. godinu, a koja je od značaja za utvrđivanje oporezive dobiti Grupe za 2018. godinu, je:

- priznavanje efekata prve primene MSFI, po osnovu kojih se vrši korekcija početnog stanja u bilansu stanja, odnosno njihovo uključivanje kao prihoda i rashoda u poreskom bilansu.

(ii) *Odloženi porez na dobit*

Odloženi porez na dobit se obračunava na privremene razlike između poreske osnove sredstava i obaveza i njihovih iznosa iskazanih u finansijskim izveštajima. Prilikom odmeravanja odloženih poreza koriste se poreske stope za koje se očekuje da će biti u primeni u trenutku ukidanja privremenih razlika, a na osnovu zakonskih propisa koji su bili u primeni na datum izveštavanja.

Na osnovu njihovih budućih poreskih posledica, privremene razlike mogu da budu:

- oporezive privremene razlike, koje će za posledicu imati oporezive iznose pri određivanju oporezive dobiti (poreskog gubitka) u budućim periodima kada knjigovodstveni iznos sredstva bude nadoknađen ili obaveza izmirena u skladu sa odgovarajućim poreskim režimom, ili
- odbitne privremene razlike koje će za posledicu imati iznose koji će moći da se odbiju pri određivanju oporezive dobiti (poreskog gubitka) budućeg perioda u kojem će knjigovodstveni iznos sredstva biti nadoknađen ili obaveza izmirena u skladu sa odgovarajućim poreskim režimom.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(j) Poreski rashod (nastavak)

(iii) Ostali porezi i doprinosi

U skladu sa važećom regulativom u Republici Srbiji, Grupa plaća različite poreze, doprinose i javne dažbine kao što su: porez na imovinu, doprinosi na zarade na teret poslodavca i druge javne dažbine. Ovi rashodi uključeni su u poziciju "Ostali rashodi" u bilansu uspeha.

(k) Finansijska sredstva i obaveze

(i) Priznavanje i početno vrednovanje

Grupa vrši početno priznavanje finansijskih sredstava i obaveza na datum poravnanja.

Finansijsko sredstvo ili obaveza se početno vrednuju po fer vrednosti uvećanoj za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati njihovom sticanju ili izdavanju, osim za finansijska sredstva i obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha, u čije se početno vrednovanje ne uključuju ovi troškovi.

(ii) Klasifikacija i naknadno vrednovanje

Finansijska sredstva

Do 1. januara 2018. godine saglasno MRS 39 Grupa je klasifikovala finansijska sredstva u sledeće kategorije:

- krediti i potraživanja,
- finansijska sredstva koja se drže do dospeća,
- finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Videti računovodstvene politike 3(o) i 3(p).

Od 1. januara 2018. godine saglasno MSFI 9 Grupa klasifikuje finansijska sredstva prilikom inicijalnog priznavanja u sledeće kategorije sredstava:

- finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti,
- finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali rezultat i
- finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Zahtevi u pogledu klasifikacije dužničkih i vlasničkih instrumenata su opisani u nastavku:

Dužnički instrumenti

Dužnički instrumenti su oni instrumenti koji ispunjavaju definiciju finansijske obaveze iz perspektive izdavaoca, kao što su krediti, hartije od vrednosti i druga slična potraživanja.

Klasifikacija i vrednovanje dužničkih instrumenata zavise od dva osnovna kriterijuma:

- 1) poslovnog modela na osnovu kojeg Grupa upravlja finansijskim sredstvom i
- 2) karakteristika ugovorenih novčanih tokova finansijskog sredstva (tzv. SPPI kriterijum)

Poslovni model

Poslovni model odražava način na koji Grupa upravlja svojim finansijskim sredstvima sa ciljem prikupljanja novčanih tokova. To podrazumeva procenu da li je cilj Grupe da prikuplja novčane tokove po osnovu držanja finansijskog sredstva ili je cilj prikupiti novčana sredstva kako po osnovu držanja tako i po osnovu prodaje finansijskog sredstva. Ukoliko nijedno od navedenog nije primenjivo (npr. finansijsko sredstvo je namenjeno trgovanju) finansijsko sredstvo se drži u okviru "ostalog" poslovnog modela i klasifikuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(ii) *Klasifikacija i naknadno vrednovanje (nastavak)*

Finansijska sredstva (nastavak)

Procena poslovnog modela vrši se na nivou grupe finansijskih sredstava kao što je nivo portfolija ili podportfolija pri čemu se uzimaju u obzir sve relevantne i objektivne informacije kao što su prodaje sredstava koje su realizovane u prošlosti, namere rukovodstva u pogledu budućih prodaja, upravljanje rizicima, vrednovanje performansi sredstva i njihovo izveštavanje rukovodstvu i drugo. Procena poslovnog modela se zasniva na realnim budućim očekivanjima. Reklasifikacija finansijskog sredstva se vrši ukoliko se promeni poslovni model na osnovu kojeg se upravlja tim sredstvom. Grupa ne očekuje česte promene poslovnih modela.

SPPI kriterijum

Ukoliko je poslovni model držanje radi prikupljanja novčanih tokova ili držanje radi prikupljanja novčanih tokova i prodaja, Grupa procenjuje da li ugovoreni novčani tokovi finansijskog sredstva predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate ("SPPI test"). Za svrhu ove procene, "glavnica" se definiše kao fer vrednost finansijskog sredstva na dan inicijalnog priznavanja. "Kamata" se definiše kao nadoknada za vremensku vrednost novca, prihvaćeni nivo kreditnog rizika dužnika, ostale osnovne rizike kreditiranja uključujući i odgovarajuću maržu. Ukoliko ugovoreni uslovi finansijskog sredstva uključuju izloženost rizicima koji nisu u skladu sa osnovnim kreditnim aranžmanom, finansijsko sredstvo se klasifikuje i vrednuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Na osnovu gore navedenih kriterijuma dužnički instrumenti se klasifikuju u sledeće kategorije sredstava:

- 1) Finansijsko sredstvo po amortizovanoj vrednosti
Finansijsko sredstvo koje se drži u okviru poslovnog modela čija je svrha držanje finansijskog sredstva radi prikupljanja novčanih tokova i čiji ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate, a nije neopozivo označeno da se vodi po fer vrednosti kroz bilans uspeha, vrednuje se po amortizovanoj vrednosti. Amortizovana vrednost ovih finansijskih sredstava se naknadno koriguje za utvrđena smanjenja vrednosti odnosno procenjeno obezvređenje kao što je objašnjeno u napomeni 3(k)(viii). Prihodi od kamate po osnovu ovih finansijskih sredstava priznaju se po metodu efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju "Prihodi od kamate" u bilansu uspeha.
- 2) Finansijsko sredstvo po fer vrednosti kroz ostali rezultat
Finansijsko sredstvo koje se drži u okviru poslovnog modela čija je svrha i držanje finansijskog sredstva radi prikupljanja novčanih tokova i prodaja i čiji ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate, a nije neopozivo označeno da se vodi po fer vrednosti kroz bilans uspeha, vrednuje se po fer vrednosti kroz ostali rezultat. Efekti promene fer vrednosti pri naknadnom vrednovanju ovih sredstava se evidentiraju u okviru ostalog rezultata. Kao i kod finansijskih sredstava po amortizovanoj vrednosti, utvrđena smanjenja vrednosti ovih sredstava odnosno obezvređenje, prihodi od kamate kao i dobici/gubici po osnovu promene kursa valuta priznaju se u bilansu uspeha. Prilikom prestanka priznavanja, kumulirani dobici i gubici prethodno priznati u okviru ostalog rezultata, reklasifikuju se i iskazuju u okviru pozicije "Neto dobici/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih sredstava po fer vrednosti" u bilansu uspeha. Prihodi od kamate po osnovu ovih finansijskih sredstava priznaju se po metodu efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju "Prihodi od kamate" u bilansu uspeha.
- 3) Finansijsko sredstvo po fer vrednosti kroz bilans uspeha
Finansijsko sredstvo koje ne zadovoljava kriterijume za klasifikaciju po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz ostali rezultat meri se po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Pored toga, u ovu grupu finansijskih sredstava se klasifikuju:

- finansijska sredstva kojima se trguje ukoliko su kupljeni za svrhu trgovanja u bliskoj budućnosti ili su prilikom inicijalnog priznavanja deo portfolija finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja sa ciljem ostvarivanja kratkoročnog profita;

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(ii) *Klasifikacija i naknadno vrednovanje (nastavak)*

Finansijska sredstva (nastavak)

- finansijska sredstva koju Grupa prilikom inicijalnog priznavanja označava da se vode po fer vrednosti kroz bilans uspeha nezavisno od poslovnog modela i karakteristika novčanih tokova sa ciljem da se eliminiše ili znatno umanja tzv. "računovodstvena neusklađenost".

Efekti promene fer vrednosti pri naknadnom vrednovanju ovih sredstava se evidentiraju kroz bilans uspeha u okviru pozicije "Neto dobitak/gubitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata". Prihodi od kamate po osnovu kupona finansijskih sredstava namenjenih trgovanju priznaju se po metodu efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju "Prihodi od kamate" u bilansu uspeha.

Vlasnički instrumenti (instrumenti kapitala)

Instrumenti kapitala su instrumenti koji ispunjavaju definiciju kapitala iz perspektive izdavaoca, odnosno instrumenti koji ne sadrže ugovorenu obavezu plaćanja i koji predstavljaju udeo u neto imovini izdavaoca. Grupa instrumente kapitala vodi po fer vrednosti kroz ostali rezultat izuzev u slučajevima kada se njima trguje što podrazumeva da se vode po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Takva klasifikacija se vrši za svaki instrument kapitala pojedinačno. Instrumenti kapitala po fer vrednosti kroz ostali rezultat se priznaju inicijalno po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove koji se mogu direktno pripisati njihovom sticanju, osim ukoliko Grupa u određenim slučajevima proceni da nabavna vrednost predstavlja najbolju procenu fer vrednosti.

Efekti promene fer vrednosti instrumenata kapitala koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat prilikom naknadnog vrednovanja priznaju se u okviru ostalog rezultata i nikada se ne reklasifikuju u bilans uspeha, čak ni prilikom prestanka priznavanja. Odredbe MSFI 9 u pogledu obezvređenja finansijskih sredstava se odnose samo na dužničke instrumente. Za instrumente kapitala po fer vrednosti kroz ostali rezultat ne priznaju se efekti obezvređenja kroz bilans uspeha, već se sve promene u fer vrednosti evidentiraju u okviru ostalog rezultata. Dividende se priznaju u poziciji "Ostali poslovni prihodi" u okviru bilansa uspeha kada je pravo Grupe na dividendu ustanovljeno.

Efekti promene fer vrednost instrumenata kapitala po fer vrednosti kroz bilans uspeha se evidentiraju u okviru pozicije "Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata" u bilansu uspeha.

Finansijske obaveze

Nije bilo promena u klasifikaciji finansijskih obaveza od 1. januara 2018. godine. Grupa klasifikuje finansijske obaveze, izuzev preuzetih neopozivih obaveza po osnovu nepovučanih kredita i plasmana i finansijskih garancija, kao obaveze koje se mere po amortizovanoj vrednosti ili kao obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha (videti napomenu 3(u)).

Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha uključuju derivate, finansijske obaveze koje su namenjene trgovanju (npr. kratke pozicije u knjizi trgovanja) i druge finansijske obaveze koje su označene po fer vrednosti kroz bilans uspeha prilikom inicijalnog priznavanja. Međutim, vezano za odmeravanje finansijskih obaveza inicijalno označenih po fer vrednosti kroz bilans uspeha, MSFI 9 zahteva da iznos promene u fer vrednosti finansijske obaveze koja nastane usled promena kreditnog rizika bude prikazan u ostalom rezultatu, osim ako bi prezentacija efekta promene kreditnog rizika obaveze prouzrokovala ili uvećala računovodstvenu neusklađenost u bilansu uspeha. Promene fer vrednosti obaveze koje nastaju usled kreditnog rizika naknadno se ne reklasifikuju u bilansu uspeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(iii) *Prestanak priznavanja*

Finansijska sredstva

Grupa prestaje da priznaje finansijsko sredstvo kada su:

- ugovorena prava na tokove gotovine datog finansijskog sredstva istekla;
- kada Grupa prenese finansijsko sredstvo transakcijom u kojoj se na kupca prenose suštinski svi rizici i koristi vlasništva nad sredstvom ili u kojoj ni ne prenosi ni ne zadržava rizike i koristi proizašle iz vlasništva ali ne zadržava kontrolu nad finansijskim sredstvom;
- značajno modifikovani ugovorni uslovi finansijskog sredstva (videti napomenu 3(k)(iv)).

Po prestanku priznavanja finansijskog sredstva, razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva (ili knjigovodstvene vrednosti alocirane na deo sredstva koji je prenet) i zbira (i) primljene naknade (uključujući novo pribavljeno sredstvo umanjeno za eventualnu novo preuzetu obavezu) i (ii) eventualnih kumulativnih dobitaka ili gubitka koji su prethodno bili priznati u okviru ostalog ukupnog rezultata, priznaje se u bilansu uspeha.

Grupa obavlja transakcije kojima vrši prenos sredstava priznatih u bilansu stanja, gde zadržava sve ili suštinski sve rizike i koristi ili njihov deo od prenesenih sredstava. Ako Grupa zadržava sve ili suštinski sve rizike i koristi onda ne dolazi do prestanka priznavanja sredstva. Prenos sredstava sa zadržavanjem svih ili suštinski svih rizika i koristi uključuje, na primer, repo transakcije. Kada se sredstva prodaju trećim licima sa istovremenim svopom ukupne stope prinosa na prenetu sredstva, transakcija se računovodstveno obuhvata kao osigurana finansijska transakcija slično repo transakcijama s obzirom da Grupa zadržava sve ili suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad takvim sredstvom.

Kod transakcija u kojima Grupa, niti zadržava, niti prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskim sredstvom, a zadržava kontrolu nad sredstvom, Grupa nastavlja da priznaje sredstvo u meri u kojoj se njena povezanost sa sredstvom nastavlja, a koja se određuje na osnovu njene izloženosti promenama u vrednosti prenesenog sredstva.

Finansijske obaveze

Grupa prestaje da priznaje finansijsku obavezu kada je ugovorna obaveza izmirena, ukinuta ili istekla.

(iv) *Modifikacija*

Prestanak priznavanja usled značajne modifikacije ugovornih uslova

U slučajevima promene ugovornih uslova, Grupa procenjuje da li su novčani tokovi značajno modifikovani. Ukoliko su novčani tokovi finansijskog sredstva/obaveze značajno modifikovani u odnosu na originalno ugovorene dolazi do prestanka njihovog priznavanja i priznavanja novog finansijskog sredstva/obaveze po fer vrednosti uvećane za eventualne transakcione troškove. Eventualne razlike između knjigovodstvene vrednosti postojećeg i fer vrednosti novog finansijskog sredstva/obaveze se priznaju u bilansu uspeha u okviru pozicija "Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti" i "Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti".

Od 1. januara 2018. godine Grupa pod značajnom modifikacijom novčanih tokova podrazumeva: izmene ugovora usled komercijalnih razloga koje su u skladu sa tržišnim uslovima, izmena valute ili dužnika, kao i promene kojima se uvode ugovorene odredbe koje dovode do neispunjenja SPPI kriterijuma. Saglasno MSFI 9, novo finansijsko sredstvo je klasifikovano u Nivo 1 za potrebe ECL merenja, izuzev ukoliko se ne radi o sredstvu koje predstavlja POCL.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(iv) *Modifikacija (nastavak)*

Modifikacije finansijskog sredstva koje ne dovode do prestanka priznavanja

Izmene ugovora usled finansijskih teškoća dužnika ne smatraju se značajnom modifikacijom koja dovodi do prestanka priznavanja finansijskog sredstva.

Saglasno MSFI 9, od 1. januara 2018. godine, Grupa utvrđuje novu bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva i priznaje prihod ili rashod po osnovu modifikacije u bilansu uspeha (pozicija "Neto prihod/rashod po osnovu umanjenja obezvređenja/obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha"). Bruto knjigovodstvena vrednost finansijskog sredstva se uvrđuje kao sadašnja vrednost modifikovanih novčanih tokova diskontovanih originalnom efektivnom kamatnom stopom. Eventualno nastali transakcioni troškovi koriguju knjigovodstvenu vrednost modifikovanog finansijskog sredstva i amortizuju se tokom njegovog veka trajanja.

Do 1. januara 2018. godine promene ugovornih uslova usled finansijskih teškoća dužnika, uticale su na obračun obezvređenja koje se merilo primenom originalne kamatne stope i efekti su evidentirani kao rashodi/prihodi po osnovu obezvređenja.

(v) *Netiranje*

Finansijska sredstva i obaveze se netiraju, a neto iznos se prikazuje u bilansu stanja samo kada Grupa ima zakonsko pravo da netira priznate iznose i kada ima nameru da izmiri obaveze na neto osnovi ili da istovremeno realizuje sredstvo i izmiri obavezu.

Prihodi i rashodi se iskazuju po neto principu samo u slučajevima kada je to dozvoljeno prema MSFI ili za prihode i rashode koji nastaju po osnovu grupe sličnih transakcija, kao što su transakcije koje Grupa ima po osnovu trgovanja.

(vi) *Merenje po amortizovanoj vrednosti*

Amortizovana vrednost finansijskog sredstva ili obaveze je iznos po kojem se sredstva ili obaveze naknadno vrednuju, umanjen za otplate glavnice, a uvećan ili umanjen za akumuliranu amortizaciju primenom metoda efektivne kamatne stope na razliku između početno priznate vrednosti i vrednosti na dan dospeća instrumenta, umanjenu za obezvređenje.

(vii) *Merenje po fer vrednosti*

Fer vrednost je cena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmeravanja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cena direktno utvrđiva ili procenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja.

Kada god je moguće, Grupa meri fer vrednost upotrebom tržišnih cena dostupnih na aktivnom tržištu za dati instrument. Tržište se smatra aktivnim ako su kotirane cene lako i redovno dostupne i predstavljaju stvarne i redovne tržišne transakcije pod tržišnim uslovima.

U slučaju da tržište za finansijske instrumente nije aktivno, Grupa određuje fer vrednost upotrebom metodologije procene. Metodologije procene uključuju transakcije po tržišnim uslovima između upućenih, voljnih strana (ako su dostupne), pozivanje na postojeću fer vrednost ostalih instrumenata koji su suštinski isti, analizu diskontovanih tokova gotovine i druge alternativne metode. Odabrana metodologija procene maksimalno koristi tržišne podatke, zasniva se u najmanjoj mogućoj meri na procenama koje su specifične za Grupu, a uključuje sve faktore koje učesnici na tržištu smatraju značajnim za definisanje cene, i u skladu je sa prihvaćenim ekonomskim metodologijama za određivanje cene finansijskih instrumenata.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(vii) *Merenje po fer vrednosti (nastavak)*

Ulazni podaci za metode procene razumno odražavaju tržišna očekivanja i faktore rizika prinosa koji su sadržani u finansijskom instrumentu. Grupa podešava metode procene i testira njihovu ispravnost upotrebom cena iz utvrdivih postojećih transakcija na tržištu za iste instrumente, na osnovu drugih dostupnih utvrdivih tržišnih podataka.

Sredstva i duge pozicije se mere po ponuđenoj ceni, a obaveze i kratke pozicije se mere po traženoj ceni. Kada Grupa ima poziciju sa netiranjem rizika, srednje tržišne cene se koriste za merenje netiranja rizičnih pozicija, dok se usklađivanja po ponuđenoj ili traženoj ceni primenjuje samo na neto otvorene pozicije. Fer vrednost odražava kreditni rizik instrumenta i uključuje korekcije koje odražavaju kreditni rizik Grupe i druge ugovorne strane, gde je to relevantno. Procene fer vrednosti zasnovane na modelima procene se koriguju za sve ostale faktore, kao što su rizik likvidnosti ili modeli neizvesnosti, u meri u kojoj Grupa smatra da treća lica učesnici na tržištu mogu da ih uzmu u obzir prilikom određivanja cene transakcije.

Najbolji dokaz fer vrednosti finansijskog instrumenta prilikom inicijalnog priznavanja je cena ostvarena u transakciji, tj. fer vrednost nadoknade koja je data ili primljena. Međutim, ako je fer vrednost datog instrumenta dokazana poređenjem sa drugim utvrdivim postojećim transakcijama na tržištu za iste instrumente (tj. bez modifikovanja ili preformulisanja) ili je zasnovana na metodi procene čije promenljive uključuju samo podatke koji su utvrđeni na tržištu, u tom slučaju se razlika priznaje u bilansu uspeha prilikom početnog priznavanja instrumenta. U suprotnom, razlika se ne priznaje odmah u bilansu uspeha, već tokom trajanja instrumenta na odgovarajućoj osnovi, ili kada se instrument otkupi, prenese ili proda ili kada fer vrednost postane utvrđiva.

(viii) *Identifikacija i merenje obezvređenja*

Identifikacija i merenje obezvređenja (računovodstvena politika u primeni od 1. januara 2018. godine)

Shodno MSFI 9 prilikom obezvređenja finansijskih instrumenata nije neophodno da postoji objektivni dokaz obezvređenja da bi kreditni gubitak bio prepoznat. Očekivani kreditni gubici se prepoznaju takođe i za neobezvređenu finansijsku aktivu. Drugim rečima, Grupa preračunava rezervisanja za kreditne gubitke za sve kreditne izloženosti osim onih koje se već vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (uključujući i neproblematičnu i problematičnu finansijsku aktivu).

Očekivani kreditni gubici se rekalkulišu na svaki izveštajni datum u cilju da reflektuju promenu u kreditnom riziku od inicijalnog priznavanja finansijskog instrumenta. Ovakav pristup rezultira u ranijem prepoznavanju kreditnih gubitaka tako što je neophodno da se preračunaju dvanaestomesečni očekivani kreditni gubici za sve kreditne izloženosti (tzv. Nivo 1). Preračun očekivanih kreditnih gubitaka za ceo životni vek je neophodno sprovesti za sve kreditne izloženosti kod kojih je zabeleženo značajno pogoršanje kreditnog rizika (tzv. Nivo 2).

Pri obračunu očekivanih kreditnih gubitaka Grupa koristi buduće informacije i makro-ekonomske faktore, odnosno Grupa ne razmatra samo istorijske informacije prilagođene da odražavaju efekte sadašnjih uslova i informacija koje pružaju objektivne dokaze da su finansijska sredstva umanjena za nastale gubitke, već se razmatraju i razumljive i podržive informacije koje uključuju i projekcije budućih ekonomskih uslova pri kalkulisanju očekivanih kreditnih gubitaka, kako na individualnoj tako i na grupnoj osnovi. Nivo rezervisanja za gubitke će rasti kako se projektovani ekonomski uslovi pogoršavaju odnosno padaće kako projektovani ekonomski uslovi postaju povoljniji.

Osnovni principi i pravila Grupe pri obračunu rezervisanja prema MSFI 9

Grupa obračunava dvanaestomesečni očekivani kreditni gubitak ili očekivani kreditni gubitak za ceo životni vek finansijskog instrumenta u zavisnosti od značaja promene kreditnog rizika finansijskog instrumenta od njegovog početnog priznavanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(viii) *Identifikacija i merenje obezvređenja (nastavak)*

Za ove svrhe, Grupa primenjuje sledeća tri nivoa obezvređenja:

- Nivo 1 pokriva svu novu finansijsku aktivu u trenutku inicijalnog priznavanja i instrumente koji nemaju značajno pogoršanje kreditnog kvaliteta od trenutka inicijalnog priznavanja ili su ti instrumenti u kategoriji niskog kreditnog rizika;
- Nivo 2 pokriva finansijske instrumente koji imaju značajno pogoršanje u kreditnom kvalitetu od trenutka inicijalnog priznavanja, ali ne postoji objektivni dokaz obezvređenja po osnovu kreditnih gubitaka;
- Nivo 3 pokriva finansijsku aktivu kod koje postoji objektivni dokaz obezvređenja na izveštajni datum.

Nivoi 1 i 2 uključuju samo neproblematičnu finansijsku aktivu. Nivo 3 uključuje samo problematičnu finansijsku aktivu.

Za finansijske instrumente u Nivou 1 obračunavaju se dvanaestomesečni očekivani kreditni gubici.

Za finansijske instrumente u Nivou 2 obračunavaju se očekivani kreditni gubici za ceo životni vek instrumenta.

Za finansijske instrumente u Nivou 3 obračunavaju se očekivani kreditni gubici za ceo životni vek instrumenta i prihodi od kamata se obračunavaju na neto izloženost.

Transfer finansijske aktive iz Nivoa 1 u Nivo 2 se realizuje kada je kreditni rizik finansijske aktive značajno porastao od trenutka inicijalnog priznavanja. Transfer logika se zasniva na kvantitativnim i kvalitativnim kriterijumima i mora se primeniti na sve finansijske instrumente. Pogoršanje verovatnoće default-a (probabilities of default – PD) je glavni element na kome se zasniva kvantitativni kriterijum transfer logike.

Četiri dodatna kvalitativna kriterijuma koji dolaze nakon primene kvantitativnog kriterijuma su:

- Klasifikacija u status restrukturiranih neproblematičnih izloženosti (tj. Forbearance klasifikacija) – rezultira automatskom klasifikacijom u Nivo 2 za narednih 9 meseci (počev od datuma klasifikacije u taj status). Nakon tog perioda, ako nema drugih značajnih znakova pogoršanja kreditnog rizika, transakcija može biti vraćena u Nivo 1;
- 30 dana kašnjenja – kada transakcija dostigne 30 dana kašnjenja treba da bude prepoznata u Nivou 2;
- Sve neproblematične izloženosti koje su klasifikovane na watch-listu 2 se klasifikuju u Nivo 2;
- Sve neproblematične izloženosti koje su dodeljene u nadležnosti odeljenja koje se bave restrukturiranim izloženostima se automatski klasifikuju u Nivo 2.

U postupku obezvređenja, Grupa posebno tretira kupovinu već obezvređene aktive tzv. problematičnog ili NPL portfolija odnosno odobravanje novih plasmana klijentima koji su već obezvređeni u portfoliju odnosno koji su već u NPL statusu. Ovakva aktiva je u skladu sa standardom definisana kao tzv. POCI (Purchased and/or originated impaired credit assets) i ona se posebno vrednuje kroz kumulativnu promenu očekivanih kreditnih gubitaka za ceo životni vek instrumenta nakon inicijalnog priznavanja. Pozitivna promena u očekivanim kreditnim gubicima u toku životnog veka instrumenta se priznaje kao dobitak zbog umanjenja vrednosti instrumenta, ako je očekivani kreditni gubitak manji od iznosa očekivanih kreditnih gubitaka koji su uključeni u procenjene novčane tokove prilikom inicijalnog priznavanja. Imajući u vidu poslovni model, Grupa trenutno u svom portfoliju nema identifikovanu aktivu koja bi se smatrala POCI aktivom, odnosno nema kupljen NPL portfolio kao ni dodatno materijalno značajno finansiranje već postojećih NPL klijenata u svom portfoliju.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(viii) *Identifikacija i merenje obezvređenja (nastavak)*

Identifikacija i merenje obezvređenja (računovodstvena politika u primeni do 1. januara 2018. godine)

Do 1. januara 2018. godine Grupa je na svaki datum izveštavanja procenjivala da li postoje objektivni dokazi da su finansijska sredstva koja nisu vrednovana po fer vrednosti kroz bilans uspeha obezvređena. Finansijsko sredstvo ili grupa sredstava su bili obezvređeni ukoliko su objektivni dokazi umanjenja vrednosti nedvosmisleno ukazivali na nastanak događaja gubitka nakon početnog priznavanja sredstva, kao i da taj događaj ima uticaj na buduće tokove gotovine datog sredstva koji se može pouzdano proceniti.

Objektivni dokazi umanjenja vrednosti finansijske imovine (uključujući vlasničke hartije od vrednosti) su mogli obuhvatiti značajne finansijske teškoće dužnika ili emitenta, docnju ili neizvršenje obaveza od strane dužnika, reprogramiranje kredita ili plasmana od strane Grupe pod uslovima koje Grupa u normalnim okolnostima ne bi razmatrala, indikacije da se protiv dužnika ili emitenta pokreće stečajni postupak, nestanak aktivnog tržišta za određenu hartiju od vrednosti ili drugi utvrđivi podaci koji se odnose na grupu sredstava, kao što su nepovoljne promene kreditnog statusa dužnika emitenta u okviru grupe ili ekonomski uslovi koji se podudaraju sa neizvršenjem obaveza u okviru grupe. Takođe, za ulaganja u vlasničke instrumente značajno ili kontinuirano smanjenje fer vrednosti instrumenta ispod nabavne vrednosti smatralo se objektivnim dokazom obezvređenja.

Grupa je razmatrala dokaze o obezvređenju kredita i potraživanja, kao i hartija od vrednosti koje se drže do dospeća, kako na nivou pojedinačnog sredstva, tako i na grupnom nivou. Svi pojedinačno značajni krediti i plasmani, kao i hartije od vrednosti koje se drže do dospeća su se pojedinačno procenjivali u cilju utvrđivanja obezvređenja. Svi pojedinačno značajni krediti i potraživanja, kao i hartije od vrednosti koje se drže do dospeća za koje se ustanovilo da nisu pojedinačno obezvređeni naknadno su se grupno procenjivali da bi se utvrdilo obezvređenje koje je nastalo ali nije identifikovano. Krediti i potraživanja i hartije od vrednosti koje se drže do dospeća koji nisu pojedinačno značajni bili su predmet grupne procene obezvređenja grupisanjem kredita i potraživanja i hartija od vrednosti koje se drže do dospeća po sličnim karakteristikama.

U procenjivanju grupnog obezvređenja Grupa je koristila statističke modele istorijskih kretanja u verovatnoći neizvršenja, vremenu naplate i iznosa nastalog gubitka, korigovanih za procenu rukovodstva o tome da li su tekući ekonomski i kreditni uslovi takvi da postoji verovatnoća da stvarni gubici mogu biti veći ili manji od onih na koje ukazuju istorijski modeli. Stopa neizvršenja, stopa gubitka i očekivano vreme budućeg povraćaja redovno se porede sa stvarnim rezultatima da bi se ustanovilo da li su odgovarajući.

Gubici usled obezvređenja sredstava koja se evidentiraju po amortizovanoj vrednosti su mereni kao razlika između knjigovodstvene vrednosti finansijskog sredstva i sadašnje vrednosti budućih procenjenih tokova gotovine diskontovanih upotrebom originalne efektivne kamatne stope datog sredstva. Gubici su se priznavali u bilansu uspeha, a reflektovali se na računima ispravke vrednosti. Kada događaji nakon bilansa stanja utiču na smanjenje iznosa gubitka po osnovu obezvređenja, takvo smanjenje gubitka evidentiralo se kroz bilans uspeha.

Gubici usled obezvređenja hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju bili su evidentirani sa prenosom kumulativnog gubitka koji je priznat u ostalom ukupnom rezultatu u bilans uspeha kroz korektivnu reklasifikaciju. Kumulativni gubitak koji je reklasifikovan sa ostalog ukupnog rezultata na bilans uspeha je razlika između nabavne cene umanjene za otplate glavnice i amortizaciju s jedne i tekuće fer vrednosti umanjene za eventualni gubitak usled obezvređenja prethodno priznat u bilansu uspeha. Promene u rezervisanjima za gubitke po osnovu obezvređenja koje se pripisuju vremenskoj vrednosti novca bile su uključene u prihode od kamata.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) *Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)*

(ix) *Otpisi*

Računovodstvena politika vezano za otpis plasmana se nije menjala ni nakon primene MSFI 9.

Kada utvrdi da su određena finansijska sredstva nenaplativa, Grupa ih otpisuje. Otpis finansijskog sredstva predstavlja prestanak priznavanja sredstva u bilansu, pri čemu se razlikuje otpis finansijskog sredstva bez otpusta duga ili računovodstveni otpis i otpis finansijskog sredstva sa otpustom duga.

Otpis finansijskog sredstva bez otpusta duga ili računovodstveni otpis vrši se u slučajevima kada Grupa proceni da sredstvo neće biti naplaćeno, ali se Grupa ne odriče ugovornih i zakonskih prava po osnovu sredstva, osim dela zakonske zatezne kamate na čije obračunavanje bi Grupa imala pravo i nakon sprovedenog otpisa bez otpusta duga, ali sa čijim obračunavanjem Grupa odlučuje da prestane nakon sprovedenja navedenog otpisa. U tim slučajevima Grupa procenjuje da je ekonomski opravdano preduzimati dalje aktivnosti u vezi sa naplatom finansijskog sredstva (sem gore pomenute kamate čiji obračun i evidentiranje se obustavlja). Otpis bez otpusta duga, odnosno računovodstveni otpis Grupa sprovodi na osnovu odluka nadležnih organa i/ili odluka NBS za finansijska sredstva niskog stepena naplativosti koji su u potpunosti obezvređeni (100% ispravljeni). S obzirom da se Grupa ne odriče prava na naplatu finansijskog sredstva, otpis bez otpusta duga, odnosno računovodstveni otpis predstavlja prestanak priznavanja finansijskog sredstva u bilansu uz istovremeno vođenje evidencije na vanbilansu. U momentu kada Grupa proceni da ne postoji opravdanost za preduzimanje daljih aktivnosti u vezi sa naplatom finansijskog sredstva (okončan stečaj, likvidacija, sudsko rešenje i drugo) donosi se odluka nadležnih organa za isknjižavanje istog iz vanbilansne evidencije.

Otpis finansijskog sredstva sa otpustom duga vrši se u slučajevima kada Grupa proceni da sredstvo nije naplativo i da ekonomski nije opravdano preduzimati dalje aktivnosti u vezi sa naplatom istog. U tim slučajevima, prestaje se sa priznavanjem finansijskog sredstva u bilansu bez bilo kakvog daljeg evidentiranja.

U slučaju naplate otpisanih finansijskih sredstava prihod se priznaje u bilansu uspeha u okviru pozicije "Neto prihod/rashod po osnovu umanjenja obezvređenja/obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha".

(l) *Gotovina i sredstva kod centralne banke*

Gotovina i sredstva kod centralne banke obuhvataju gotovinu u blagajni, žiro račun Banke, ostala novčana sredstva i obaveznu rezervu kod centralne banke u stranoj valuti. Gotovina i sredstva kod centralne banke su iskazani po amortizovanoj vrednosti u bilansu stanja.

Za potrebe sastavljanja izveštaja o tokovima gotovine, pod gotovinom se smatraju i sredstva na računima kod stranih banaka, dok se sredstva obavezne rezerve kod centralne banke u stranoj valuti ne uključuju.

(m) *Potraživanja ili obaveze po osnovu derivata*

Derivati su izvedeni finansijski instrumenti ili drugi ugovori koji poseduju tri osnovne karakteristike: njihova vrednost se menja zavisno od promena neke bazične – osnovne vrednosti, ne zahtevaju nikakvo početno neto ulaganje ili se zahteva relativno malo neto ulaganje i izmiruju se na datum u budućnosti. Derivati obuhvataju forvard transakcije, valutne svopove, kamatne svopove kao i kamatne opcije. U bilansu stanja se prikazuju u okviru aktive ukoliko je njihova fer vrednost pozitivna, odnosno u okviru pasive ukoliko je njihova fer vrednost negativna. Inicijalno se priznaju po fer vrednosti, a efekti promene fer vrednosti pri naknadnom merenju iskazuju se u bilansu uspeha, u okviru pozicije "Neto dobiti/gubici po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata".

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(n) *Derivati koji se drže radi zaštite od rizika i računovodstvo hedžinga*

Derivati koji se drže radi zaštite od rizika obuhvataju sva derivativna sredstva i obaveze koji nisu klasifikovani kao sredstva ili obaveze kojima se trguje. Derivati koji se drže radi upravljanja rizicima se vrednuju po fer vrednosti i iskazuju u bilansu stanja.

Grupa označava određene derivativne instrumente kao instrumente zaštite od rizika u kvalifikovanom hedžing odnosu. Prilikom početnog određivanja hedžinga, Grupa formalno dokumentuje odnos između instrumenta zaštite i stavke koja se štiti, što uključuje i cilj upravljanja određenim rizikom i strategiju preduzimanja zaštite kao i metod koji će primeniti u oceni efektivnosti zaštite. Grupa ocenjuje i prilikom početnog određivanja hedžinga i kontinuirano nakon toga da li se očekuje da instrument zaštite bude visoko efektivan u kompenzovanju promena u fer vrednosti ili tokovima gotovine određene stavke pod zaštitom tokom perioda za koji je hedžing naznačen i da li se ostvareni rezultati efektivnosti svakog naznačenog odnosa zaštite kreću od 80% do 125%.

(i) *Hedžing fer vrednosti*

Kada je derivat označen kao instrument zaštite od promene fer vrednosti priznatog sredstva ili obaveze koja bi mogla da utiče na rezultat, promene u fer vrednosti derivata se priznaju direktno u bilansu uspeha zajedno sa promenama fer vrednosti stavke koja se štiti, a koje su posledica rizika od kojeg se stavka štiti.

Ako su predmet hedžinga samo određeni rizici koji se mogu pripisati stavki hedžinga, priznate promene fer vrednosti stavke hedžinga koje nisu u vezi sa rizikom koji je predmet hedžinga se priznaju u skladu sa politikama Grupe za vrednovanje finansijskih instrumenata u zavisnosti od klasifikacije instrumenata.

(o) *Kredit i potraživanja*

Od 1. januara 2018. godine, saglasno MSFI 9, pozicije "Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija" i "Kredit i potraživanja od komitenata" u bilansu stanja obuhvataju finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz bilans uspeha (videti napomenu 3(k)(ii)). Ukoliko su iskazani po amortizovanoj vrednosti, kredit i potraživanja se u bilansu stanja prikazuju u neto iznosu umenjenom za formiranu ispravku vrednosti (napomena 3(k)(viii)). Ispravka vrednosti se formira umanjenjem knjigovodstvene vrednosti kredita i potraživanja kod kojih je identifikovano obezvređenje na teret rashoda da bi se njihova knjigovodstvena vrednost svela na nadoknadivi iznos. Ako se u narednom periodu iznos gubitaka usled obezvređenja smanji, prethodno priznat gubitak usled obezvređenja se ukida korigovanjem računna ispravke vrednosti. Ukinuti iznos se priznaje u bilansu uspeha u okviru pozicije "Neto prihodi/rashodi po osnovu umanjenja obezvređenja/obezvređenja finansijskih sredstava koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha".

Do 1. januara 2018. godine, saglasno MRS 39, Grupa je u kredite i potraživanja klasifikovala nederivativna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim otplatama koja nisu bila kotirana na aktivnom tržištu i koja Grupa nije imala nameru da proda odmah ili u bliskoj budućnosti. Kredit i potraživanja su obuhvatali plasmane odobrene bankama i plasmane date klijentima. Kredit i potraživanja su inicijalno mereni po fer vrednosti uvećanoj za direktne transakcione troškove, a naknadno po amortizovanoj vrednosti primenom metoda efektivne kamatne stope. Amortizovana vrednost se obračunavala uzimajući u obzir sve troškove izdavanja kao i popuste ili premije prilikom izmirenja. Kredit i potraživanja su bili iskazani u neto iznosu umenjenom za pojedinačnu i grupnu ispravku vrednosti. Pojedinačna i grupna ispravka vrednosti su formirani umanjenjem knjigovodstvene vrednosti kredita i potraživanja kod kojih je identifikovano obezvređenje da bi se njihova knjigovodstvena vrednost svela na nadoknadivi iznos.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(p) Hartije od vrednosti

Od 1. januara 2018. godine, saglasno MSFI 9, pozicija "Hartije od vrednosti" u bilansu stanja obuhvata dužničke hartije od vrednosti koje mogu biti klasifikovane u sve tri kategorije finansijskih sredstava zavisno od poslovnog modela i SPPI kriterijuma. U pogledu klasifikacije i vrednovanja videti napomenu 3(k)(ii).

Do 1. januara 2018. godine, prema MRS 39, Grupa je dužničke hartije od vrednosti klasifikovala kao hartije od vrednosti koje se drže do dospeća, hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha i hartije od vrednosti raspoložive za prodaju. Inicijalno su navedene hartije od vrednosti bile priznate po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove izuzev u slučaju hartija od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Hartije od vrednosti, za koje je rukovodstvo imalo i nameru i mogućnost da ih drži do dospeća, klasifikovane su kao hartije od vrednosti koje se drže do dospeća. Bile su iskazane po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. U slučaju prodaje značajnog dela ovih sredstava, MRS 39 je zahtevao da se cela kategorija reklasifikuje u hartije od vrednosti raspoložive za prodaju, odnosno Grupa ne bi bila u mogućnosti da izvrši ponovnu klasifikaciju hartija od vrednosti koje se drže do dospeća, ni u tekućem, ni u naredna dva izveštajna perioda. Međutim, postojali su slučajevi kada prodaja ili reklasifikacija nisu ugrožavali klasifikaciju kao što je prodaja ili reklasifikacija koje su izvršene neposredno pre roka dospeća, ili nakon što je Grupa naplatila najveći deo ili ceo originalni iznos glavnice hartije od vrednosti ili su posledica pojedinačnih događaja koji nisu bili pod kontrolom Grupe.

Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha uključuju hartije od vrednosti koje je Grupa držala u cilju ostvarivanja dobiti po osnovu trgovanja u kratkom vremenskom periodu ili koje su prilikom početnog priznavanja označene od strane Grupe kao finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Dobici/gubici pri njihovom naknadnom vrednovanju po fer vrednosti evidentirani su u bilansu uspeha.

Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju uključuju hartije od vrednosti za koje je postojala namera držanja u neodređenom vremenskom periodu, a mogle su biti prodane zbog potrebe za likvidnošću ili usled promene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cena. Nekotirane akcije čija se fer vrednost nije mogla pouzdano utvrditi predstavljale su izuzetak i vrednovane su po nabavnoj vrednosti umanjenoj za eventualne ispravke vrednosti. Ispravke vrednosti se priznaju na teret bilansa uspeha, kao razlika između knjigovodstvene vrednosti finansijskog sredstva i sadašnje vrednosti očekivanih budućih tokova gotovine. Sve ostale hartije od vrednosti raspoložive za prodaju su vrednovane po fer vrednosti. Prihodi od kamata po osnovu hartija od vrednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju priznaju se u bilansu uspeha primenom metode efektivne kamatne stope. Prihode od dividendi po osnovu vlasničkih hartija koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju Grupa priznaje kada je utvrđeno pravo Grupe na dividendu. Prihodi i rashodi po osnovu kursnih razlika koji nastaju po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju priznaju se u okviru bilansa uspeha. Gubici po osnovu obezvređenja se priznaju u bilansu uspeha. Ostale promene fer vrednosti se priznaju u okviru ostalog rezultata do trenutka prodaje ili obezvređenja hartije od vrednosti, kada se kumulirani dobiti i gubici, prethodno priznati u okviru ostalog rezultata, reklasifikuju u bilans uspeha.

(q) Nekretnine, postrojenja i oprema

(i) Priznavanje i merenje

Nekretnine, postrojenja i oprema se vrednuju po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za ispravku vrednosti i gubitke usled obezvređenja.

Nabavna vrednost uključuje i zavisne troškove nabavke sredstava.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(q) *Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)*

(i) *Priznavanje i merenje (nastavak)*

Kupljeni softver koji je neophodan za funkcionalnost opreme za koju je namenjen kapitalizuje se kao deo te opreme. Kada delovi istog osnovnog sredstva imaju različit korisni vek upotrebe, računovodstveno se obuhvataju kao odvojena sredstva (glavne komponente) nekretnina, postrojenja i opreme. Dobici ili gubici nastali otuđenjem nekretnina, postrojenja i opreme utvrđuju se kao razlika između priliva ostvarenih njihovom prodajom i njihove knjigovodstvene vrednosti i iskazuju se u neto iznosu u okviru ostalih prihoda ili rashoda.

(ii) *Naknadni troškovi*

Naknadni troškovi se kapitalizuju samo kada je verovatno da će buduće ekonomski koristi od takvih izdataka priticati u Grupu.

Troškovi zamene dela osnovnog sredstva kapitalizuju se po knjigovodstvenoj vrednosti ukoliko je verovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim delom priticati u Grupu i ako se cena koštanja tog dela sredstva može pouzdano izmeriti. Troškovi redovnog servisiranja osnovnih sredstva priznaju se u bilansu uspeha u trenutku nastanka.

(iii) *Amortizacija*

Obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme počinje od narednog meseca u odnosu na mesec kada su ova sredstva raspoloživa za upotrebu. Amortizacija se prikazuje u bilansu uspeha proporcionalno tokom procenjenog veka trajanja svake stavke nekretnina, postrojenja i opreme pošto se na taj način najverodostojnije odražava očekivani obrazac potrošnje budućih ekonomskih koristi sadržanih u datom sredstvu. Sredstva pribavljena putem lizinga se amortizuju tokom perioda trajanja lizinga ili korisnog ekonomskog veka upotrebe, u zavisnosti od toga koji je period kraći.

Stope amortizacije primenjene u tekućem i uporednom periodu su sledeće:

Opis	Procenjeni korisni vek (u godinama)	Minimalna godišnja stopa %
Građevinski objekti	Maksimalno 50	2 %
Nameštaj	Maksimalno 25	4 %
Elektronski sistemi	Maksimalno 15	6,67 %
Ostalo	Maksimalno 10	10 %

Metod amortizacije, korisni vek i rezidualna vrednost se procenjuju na kraju svakog izveštajnog perioda i koriguju kada je potrebno.

(r) *Nematerijalna imovina*

Nematerijalna imovina obuhvata softver, licence i ostalu nematerijalnu imovinu.

Nematerijalna imovina se vrednuje po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti i eventualne akumulirane gubitke usled obezvređenja.

Naknadni troškovi po osnovu ulaganja u nematerijalna sredstva se mogu kapitalizovati samo u slučaju kada se mogu očekivati buduće ekonomske koristi sadržane u konkretnom sredstvu na koje se odnose. Svi ostali izdaci predstavljaju rashod perioda u kojem su nastali.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(r) *Nematerijalna imovina (nastavak)*

Obračun amortizacije nematerijalne imovine se prikazuje u bilansu uspeha proporcionalno tokom procenjenog veka trajanja date stavke nematerijalne imovine, počev od narednog meseca u odnosu na mesec kada je ulaganje raspoloživo za upotrebu. Procenjeni korisni vek nematerijalne imovine iznosi 5 godina, a amortizaciona stopa iznosi 20%, osim za ulaganja čije je vreme korišćenja utvrđeno ugovorom, kada se amortizacija vrši u rokovima predviđenim ugovorom.

Metod amortizacije, korisni vek i rezidualna vrednost se procenjuju na kraju svakog izveštajnog perioda i koriguju kada je potrebno.

(s) *Lizing*

Lizing je klasifikovan kao finansijski u slučaju kada su sve koristi i rizici koji proističu iz vlasništva nad predmetom lizinga preneti na Grupu. Lizing je klasifikovan kao operativni u slučaju kada koristi i rizici koji proističu iz vlasništva nad premetom lizinga nisu preneti na Grupu.

(i) *Operativni lizing*

Sva plaćanja tokom godine po osnovu operativnog lizinga, evidentirana su kao trošak u bilansu uspeha proporcionalnom metodom, tokom trajanja perioda lizinga. Odobrene stimulacije od strane davalaca lizinga se priznaju u okviru ukupnih troškova lizinga tokom trajanja perioda lizinga.

(ii) *Finansijski lizing – Grupa kao korisnik lizinga*

Lizing u kome Grupa preuzima suštinski sve rizike i koristi od vlasništva klasifikuje se kao finansijski lizing. Prilikom početnog priznavanja sredstvo pribavljeno putem lizinga se vrednuje po nižoj od fer vrednosti i sadašnje vrednosti minimalnih rata lizinga. Nakon početnog priznavanja, sredstvo se evidentira u skladu sa računovodstvenom politikom koja se primenjuje na to sredstvo.

Minimalne rate finansijskog lizinga se raspodeljuju između finansijskih troškova i smanjenja preostalog iznosa obaveze po osnovu finansijskog lizinga. Finansijski troškovi se razgraničavaju na sve periode tokom trajanja perioda lizinga, tako da daju ujednačenu periodičnu kamatnu stopu za preostali iznos obaveze po osnovu lizinga.

(iii) *Finansijski lizing – Grupa kao davalac lizinga*

Plasmani po osnovu finansijskog lizinga iskazani su u bilansu stanja u visini neto ulaganja u lizing. Grupa prenosi rizike koji su svojstveni vlasništvu, tako da se potraživanja za lizing rate smatraju otplatom glavnice i pripadajućeg dela finansijskog prihoda.

Priznavanje finansijskog prihoda zasniva se na obrascu koji odražava konstantnu periodičnu stopu prinosa na neizmiren iznos neto ulaganja po osnovu finansijskog lizinga. Lizing rate koje se odnose na obračunski period, izuzimajući troškove za usluge, iskazuju se na teret bruto ulaganja u lizing kao smanjenje glavnice i nezarađenog finansijskog prihoda.

(t) *Umanjenje vrednosti nefinansijske imovine*

Knjigovodstvena vrednost nefinansijskih sredstava, osim investicionih nekretnina i odloženih poreskih sredstava preispituje se na kraju svakog izveštajnog perioda, kako bi se utvrdilo da li postoje nagoveštaji koji ukazuju na to da je došlo do njihovog obezvređenja. Ako postoje takve naznake, procenjuje se nadoknadivi iznos sredstva. Nematerijalna ulaganja sa neograničenim korisnim vekom upotrebe se analiziraju u cilju utvrđenja eventualnog obezvređenja jednom godišnje. Gubitak usled obezvređenja se priznaje u iznosu razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu i nadoknadivog iznosa tog sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(t) Umanjenje vrednosti nefinansijske imovine (nastavak)

Nadoknativa vrednost sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu je vrednost u upotrebi ili fer vrednost umanjena za troškove prodaje, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procene vrednosti u upotrebi, procenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrednosti primenom diskontne stope pre oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procenu vremenske vrednosti novca i rizike specifične za to sredstvo ili jedinicu koja generiše gotovinu.

Gubitak usled obezvređenja se priznaje u iznosu razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstva i nadoknadivog iznosa tog sredstva i priznaje se u bilansu uspeha.

Gubici po osnovu obezvređenja iz prethodnih perioda se procenjuju na kraju svakog izveštajnog perioda, kako bi se utvrdilo da li je došlo do smanjenja gubitaka ili da oni više ne postoje. Gubitak po osnovu obezvređenja se ukida u slučaju da je došlo do promene pretpostavki korišćenih za utvrđivanje nadoknativne vrednosti sredstva. Gubitak po osnovu obezvređenja se ukida samo do iznosa do kojeg knjigovodstvena vrednost sredstva ne prelazi knjigovodstvenu vrednost koja bi bila utvrđena, umanjena za ispravku vrednosti, u slučaju da nije bilo priznavanja gubitka po osnovu obezvređenja.

(u) Depoziti, primljeni krediti i subordinirane obaveze

Depoziti, primljeni krediti i subordinirane obaveze predstavljaju osnovni izvor finansiranja Grupe.

Grupa klasifikuje instrumente kapitala kao obaveze ili vlasničke instrumente u skladu sa suštinom ugovornih odredbi konkretnog instrumenta.

Depoziti, primljeni krediti i subordinirane obaveze se početno vrednuju po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove koji im se mogu direktno pripisati, dok se nakon početnog priznavanja, vrednuju po amortizovanoj vrednosti primenom metode efektivne kamatne stope.

(v) Rezervisanja

Rezervisanje se priznaje u slučaju kada se očekuje da će Grupa, kao rezultat prošlih događaja, imati sadašnju zakonsku ili ugovornu obavezu, koja se može pouzdano utvrditi i za čije izmirenje je neophodan odliv resursa, koji predstavljaju ekonomsku korist za Grupu. Rezervisanje se utvrđuje diskontovanjem očekivanih budućih novčanih odliva, primenom diskontne stope pre poreza, koja odražava trenutnu tržišnu procenu vremenske vrednosti novca i, po potrebi, rizika specifičnih za datu obavezu. Grupa ne vrši diskontovanje očekivanih budućih novčanih odliva za koje se, prema najboljim procenama, očekuje da će nastati u kratkom roku.

(x) Finansijske garancije

Finansijske garancije predstavljaju ugovore po kojima je Grupa u obavezi da izvrši naznačeno plaćanje u vidu isplate držaocu za gubitak koji je pretrpeo zato što naznačeni dužnik nije izvršio blagovremeno plaćanje odnosno činjenje u skladu sa uslovima dužničkog instrumenta.

Obaveze po osnovu finansijske garancije se inicijalno priznaju po fer vrednosti i početna fer vrednost se amortizuje u toku trajanja finansijske garancije, u skladu sa uslovima ugovora. Obaveza po osnovu finansijske garancije se naknadno evidentira po amortizovanoj vrednosti ili po sadašnjoj vrednosti najbolje procene svih budućih plaćanja (kada je plaćanje po garanciji verovatno), u zavisnosti od toga koji je iznos veći. Finansijske garancije su prikazane u okviru potencijalnih obaveza.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(y) *Naknade zaposlenima*

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Grupa je u obavezi da plaća obaveze državnim fondovima kojima se obezbeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Grupa je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

U skladu sa Zakonom o radu, Grupa je u obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Dugoročna rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjenih uslova, iskazana na dan 31. decembra 2018. godine predstavljaju sadašnju vrednost očekivanih budućih isplata zaposlenima utvrđenu aktuarskim odmeravanjem uz korišćenje pretpostavki.

Za utvrđivanje rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju korišćene su statističke tablice smrtnosti, stope fluktuacije i invalidnosti, a takođe i tablice iščezavanja sastavljene od strane aktuar, kao i projektovana godišnja stopa rasta zarada od 2% i godišnja diskontna stopa od 5%. Pored toga, Grupa je u 2018. godini izvršila ukalkulisavanje troškova za neiskorišćene dane godišnjeg odmora.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

(a) *Uvod i pregled*

Grupa je u svom poslovanju naročito izložena sledećim materijalno značajnim rizicima:

- Kreditni rizik¹,
- Tržišni rizik²,
- Operativni rizik³,
- Rizik likvidnosti,
- Rizik usklađenosti poslovanja,
- Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma,
- Strateški rizik,
- Poslovni rizik,
- Reputacioni rizik,
- Kamatni rizik u bankarskoj knjizi⁴,
- Rizik informacionog sistema.

¹ Uključuje rizik neizvršenja obaveza, rizik koncentracije, FX inducirani kreditni rizik, rezidualni rizik, rizik države i migracioni rizik. Dodatna informacija za rezidualni i migracioni rizik trenutno nije predviđen obračun internog kapitala.

² Uključuje kamatni rizik u trading portfoliju, devizni rizik, rizik kreditnog spread-a i bazni rizik. Takođe, kao komponente VaR modela koji je osnova za obračun ekonomskog kapitala, su uključeni i rizik volatilnosti, rizik migracije kreditnog rizika u knjizi trgovanja i rizik eliminisanja otvorene pozicije. Posebno treba izdvojiti IDRC (incremental Default Risk Charge), dodatnu komponentu kapitala obračunatu na pozicije knjige trgovanja, a koja potiče od rizika nastupanja statusa nemoćnosti izmirenja obaveza ("default") izdavaoca hartija od vrednosti.

³ Uključuje internu i eksternu prevaru, odnose sa zaposlenima i sistem bezbednosti na radnom mestu, klijente, proizvode i poslovne postupke, štete na materijalnoj imovini, prekide u poslovanju i greške u sistemima Grupe, kao i izvršenje transakcija i isporuku i upravljanje procesima u Grupi.

⁴ Uključuje kamatni gap, rizik opcija, bazni rizik.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(a) Uvod i pregled (nastavak)

Grupa je uspostavila proces za prikupljanje podataka, merenje i upravljanje pojedinačnim rizicima koji čine i uključeni su u profil rizika Grupe. Ovaj proces je osiguran sveobuhvatnim procesom procene rizika koji se sprovodi na godišnjem nivou.

Rizik likvidnosti je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe prouzrokovan nemogućnošću Grupe da ispuni svoje obaveze kao rezultat povlačenja postojećih izvora finansiranja i/ili nemogućnosti obezbeđivanja novih izvora finansiranja ili poteškoća u pretvaranju aktive u likvidna sredstva usled poremećaja na tržištu.

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled promena kamatnih stopa. U okviru upravljanja kamatnim rizikom, Grupa posebnu pažnju posvećuje sledećim izvorima rizika:

- rizik vremenske neusklađenosti dospeća i ponovnog određivanja cena (repricing risk);
- rizik krive prinosa (yield curve risk) kome je banka izložena usled promene oblika krive prinosa;
- bazni rizik (basis risk) kome je izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena;
- rizik opcija (optionality risk) kome je izložena zbog ugovornih odredbi u vezi sa kamatno osetljivim pozicijama (kreditni sa mogućnošću prevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prevremenog povlačenja)

Tržišni rizici su mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu promena vrednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija banke koje nastaju usled kretanja cena na tržištu. Ovi rizici obuhvataju devizni rizik, cenovni rizik po osnovu dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti i robni rizik.

Operativni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled ljudskih grešaka, neadekvatnih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Grupi, kao i usled nepredvidljivih spoljašnjih događaja.

Okvir za upravljanje rizicima

Najbitniju ulogu u sistemu upravljanja rizicima kao delu sistema unutrašnjih kontrola ima Upravni odbor Banke, koji je odgovoran za njegovo uspostavljanje, kao i nadzor nad tim sistemom. Upravni odbor utvrđuje strategiju i politike za upravljanje ključnim vrstama rizika kojima je Grupa i Banka izložena u svom poslovanju. Takođe, Upravni odbor daje prethodnu saglasnost za izloženost Banke prema svakom pojedinačnom licu ili grupi povezanih lica koja prelazi 10% kapitala Banke, odnosno za povećanje ove izloženosti preko 20% kapitala Banke. Odbor za reviziju pomaže Upravnom odboru u vršenju svoje funkcije razmatranjem najbitnijih internih akata Banke pre usvajanja od strane Upravnog odbora. Izvršni odbor sprovodi strategiju i politike za upravljanje rizicima usvajanjem procedura za upravljanje rizicima, odnosno identifikovanje, merenje i procenu rizika i obezbeđivanjem njihove primene. Odnos matičnog i zavisnih pravnih lica je strogo definisan u skladu sa regulatornim odredbama kojim se pokrivaju oblasti transakcija sa povezanim licima i uzimajući u obzir zakonske kreditne limite propisane od strane Narodne banke Srbije. Važnu ulogu u procesu odobravanja plasmana ima Kreditni odbor, koji razmatra kreditne zahteve, donosi odluke o kreditnim zahtevima u okviru svojih nadležnosti ili daje preporuku za viši nivo nadležnosti u odobravanju kreditnih poslova.

Internom organizacijom Grupe obezbeđena je funkcionalna i organizaciona odvojenost aktivnosti upravljanja rizicima i ostalih redovnih poslovnih aktivnosti. Banka ima posebnu organizacionu jedinicu u čijem je delokrugu upravljanje rizicima – Sektor za upravljanje rizicima. Važno je napomenuti da je funkcija upravljanja rizikom integrisana gde je UniCredit Leasing d.o.o. poverio zadatke identifikovanja, merenja, procene i upravljanja rizicima funkciji upravljanja rizicima u Banci, a u skladu sa Zakonom o finansijskom lizingu. Sektor za upravljanje rizicima organizovan je tako da pokriva upravljanje rizicima kroz rad pet direkcija: Direkcije za strateško upravljanje rizicima i kontrolu, Direkcije za kreditna odobrenja za privredu, Direkcije za kreditne poslove sa stanovništvom, Direkcije za problematične plasmane privredi i Direkcije za finansijski i operativni rizik.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(a) *Uvod i pregled (nastavak)*

Okvir za upravljanje rizicima (nastavak)

Sve direkcije direktno odgovaraju članu Izvršnog odbora koji je isključivo zadužen za upravljanje rizicima, čime se obezbeđuje izbegavanje sukoba interesa i odvojenost aktivnosti upravljanja rizicima od ostalih redovnih poslovnih aktivnosti.

Direkcija interne revizije

Direkcija interne revizije obavlja svoje aktivnosti na bazi godišnjeg plana i strateškog petogodišnjeg plana odobrenog od strane Upravnog odbora. Učestalost vršenja interne revizije (učestalost ili dužina revizije) određenog poslovnog segmenta može da varira od jedne do pet godina i direktno zavisi od nivoa procenjenog rizika. Direkcija interne revizije redovno prati implementaciju preporuka (akcionih planova) u izveštajima interne revizije i izveštajima Izvršnom odboru, Odboru za reviziju i Upravnom odboru, kao i sva potencijalna kašnjenja u implementaciji mera.

(b) *Kreditni rizik*

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Grupi ili potencijalnog smanjenja kreditnog kvaliteta klijenta.

Kreditni proces u Grupi zasnovan je na striktnoj podeli nadležnosti i odgovornosti u kreditnim poslovima između aktivnosti preuzimanja rizika za koje je zadužena prodajna funkcija i aktivnosti upravljanja rizicima. Prodajnu funkciju predstavljaju sektori koji su zaduženi za uspostavljanje i vođenje odnosa sa klijentima, a aktivnosti upravljanja kreditnim rizikom su u nadležnosti odgovarajućih direkcija u okviru Sektora za upravljanje rizicima koje se bave odobravanjem, praćenjem, restrukturiranjem i naplatom. Shodno principu „četvoro očiju“ predlog za odobrenje kreditnog zahteva podnosi prodajna funkcija (prvi glas), a za odobrenje ili davanje kreditne preporuke nadležna je funkcija upravljanja rizikom (drugi glas). Izuzetak mogu biti određeni standardizovani proizvodi u segmentu poslova sa stanovništvom, malim i srednjim privrednim društvima, kada se zbog velikog broja relativno malih zahteva i pojednostavljenja postupka, proces odobrenja završava u okviru prodajne funkcije uz obaveznu primenu principa „četvoro očiju“, a sve u skladu sa prethodno definisanim kriterijumima i parametrima, odobrenim od strane funkcije upravljanja rizicima.

Grupa u cilju adekvatnog i pravovremenog upravljanja rizicima u oblasti kreditiranja primenjuje interna akta usklađena sa Zakonom o bankama, važećim odlukama Narodne banke Srbije koje definišu oblasti upravljanja rizicima, kao i regulativom koja upravlja oblastima poslovanja zavisnih društava. Cilj Grupe je da se definisanjem procedura i odgovornosti pojedinaca u procesu upravljanja rizicima zaštiti, ali i optimizuje nivo preuzetih rizika.

U nameri da definiše konzistentne smernice za kreditnu aktivnost i opšti okvir upravljanja rizicima, Grupa donosi Strategiju upravljanja kreditnim rizikom za privredu i stanovništvo za svaku poslovnu godinu. Strategijom su obuhvaćene generalne smernice za osnovne parametre upravljanja rizicima, principi analize kreditne sposobnosti za svaki segment klijenata, ali i određenje prema smeru razvoja pojedinih proizvoda, kao i detaljno razmatranje strategija razvoja portfolija po pojedinim privrednim granama. Na taj način Grupa obezbeđuje da se ostvarivanje usvojene poslovne politike odvija u okvirima koji će rezultirati prihvatljivim nivoom kreditnog rizika na nivou pojedinačnih plasmana i adekvatnom diversifikacijom i opštim kvalitetom kreditnog portfolija.

Grupa takođe uzima u obzir analizu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma pri odlučivanju o preuzimanju kreditnog rizika.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Ovlašćenja, odgovornosti i nadležnosti lica uključenih u sistem upravljanja rizicima Banke i zavisnih društava definisani su Pravilnikom o nadležnostima u kreditnim poslovima. Prilikom donošenja odluka u oblasti kreditiranja, nezavisno od nivoa odlučivanja poštuje se princip tzv. „četvoro očiju“, kojim se obezbeđuje da za svaki zahtev postoje dve strane koje se međusobno proveravaju - ona koja predlaže i ona koja odobrava određeni plasman.

Izveštavanje o kreditnom riziku

Grupa upravlja kreditnim rizikom, postavlja limite i kontroliše ga u svim segmentima poslovne aktivnosti i po svim relevantnim vrstama plasmana pravnim i fizičkim licima. Pravovremena identifikacija, merenje, kontrola i upravljanje kreditnim rizikom na nivou portfolija obezbeđeno je Sistemom izveštavanja kreditnog rizika (u daljem tekstu: RMIS). Izveštavanjem na nivou ukupnog portfolija i na nivou pojedinačnog klijenta, RMIS pruža potpune, tačne i blagovremene informacije o stanju, kvalitetu i kretanju kreditnog portfolija.

RMIS mora da ispuni sledeće četiri funkcije:

1. Prikupljanje i obrada podataka i pokazatelja kreditnog rizika,
2. Analiza kretanja i promena ukupnih plasmana i strukturnih karakteristika portfolija,
3. Kontinuirano praćenje kreditnog rizika,
4. Pružanje osnove za proces odlučivanja u vezi kreditnog rizika.

Praćenje, upravljanje i izveštavanje o kreditnom riziku na nivou kreditnog portfolija obuhvata i praćenje rezervisanja za kreditne gubitke (ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu vanbilansnih stavki), kao i posebne i potrebne rezerve za procenjene gubitke, obračunatih u skladu sa Odlukom o klasifikaciji i relevantnim internim aktima.

Parametri kreditnog rizika

Kvantifikacija kreditnog rizika vrši se merenjem očekivanog gubitka. Osnovni pokazatelji koji se koriste u praćenju kreditnog rizika i obračunu očekivanog gubitka su:

- izloženost Grupe u momentu nastanka statusa neizvršavanja obaveza (EaD),
- verovatnoća neizvršavanja obaveza (PD),
- gubitak u slučaju neizvršavanja obaveza (LGD).

Grupa koristi interni model za procenu kreditnog rizika. Rejting modeli određuju specifični rejting za klijente sa sličnim nivoom kreditnog rizika. Svaki rejting stepen povezan je sa odgovarajućim PD parametrom na osnovu master rejting skale. PD parametri kreditnog rizika za lizing određuju se na osnovu master skale koja se primenjuje za lizing kompanije u okviru UniCredit Grupe. Grupa interno procenjuje i ostale parametre kreditnog rizika, dok su parametri za Lizing definisani od strane UniCredit Grupe.

Interni model za procenu kreditnog rizika, parametri kreditnog rizika i sredstva obezbeđenja koriste se za utvrđivanje rezervisanja za kreditne gubitke u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (u daljem tekstu: MSFI), čiji se način utvrđivanja definiše posebnim internim aktima Grupe.

U cilju ispunjavanja gore navedenih funkcija, RMIS koristi informacione sisteme UniCredit Grupe i interno kreirane baze podataka sa podacima o portfoliju na nivou plasmana. Iz sistema se obezbeđuje podatak o rejtingu i danima docnje klijenata (dani docnje za klijente Lizinga obezbeđuju se iz interne baze podataka), kao važnim parametrima kreditnog rizika klijenta.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Izveštavanje o kreditnom riziku (nastavak)

Limiti

Grupa upravlja koncentracijom kreditnog rizika u portfoliju utvrđivanjem odgovarajućih limita. Limiti su određeni internim aktima i/ili regulativom NBS, a njihovo poštovanje se redovno prati i izveštava, a bliže su pojašnjeni u odeljku o riziku izloženosti.

Izveštaji

U praćenju kreditnog rizika na nivou portfolija koriste se sledeći izveštaji:

Izveštaj	Odgovoran org. deo	Periodika	Korisnik izveštaja				
			CRO Sektor	Kreditni odbor	Izvršni odbor	Odbor za reviziju	Upravni odbor
CRO izveštaj/SB prezentacija	CFO/Direkcija za strateško upravljanje rizicima	kvartalno (ili češće)	+	-	+*	+*	+
Credit Risk Dashboard	Odeljenje za kontrolu kreditnog rizika	mesečno***	+	-	-	-	-
Izveštaj o kreditnom portfoliju	Sektor za upravljanje rizicima	kvartalno	+	+**	+	-	-

*izveštaj se prezentuje na razmatranje i analizu, pre finalne prezentacije na Upravnom odboru

**izveštaj se dostavlja Kreditnim odborima nakon što je predstavljen Izvršnom odboru

***predefinisana forma izveštaja se mesečno ažurira u skladu sa dostupnošću najnovijih obračunskih podataka. Izveštaj je stavljen na raspolaganje Direktorima Sektora za upravljanje rizicima i direktorima direkcija i odeljenja u okviru CRO funkcije.

CRO izveštaj za Upravni odbor priprema se kvartalno, a po potrebi i češće, u zavisnosti od dinamike sastajanja Upravnog odbora. U izradi izveštaja učestvuju svi organizacioni delovi u okviru Sektora za upravljanje rizicima, a za koordinaciju i slanje izveštaja zadužena je Direkcija za strateško upravljanje rizicima i kontrolu. Izveštaj se priprema u formi prezentacije i između ostalog obuhvata:

- pregled statusa najbitnijih aktivnosti Sektora za upravljanje rizicima,
- podatke o strukturi i kretanju kreditnog portfolija,
- podatke o ključnim pokazateljima kvaliteta portfolija: stanje i kretanje problematičnih kredita (NPL), rezervisanja za kreditne gubitke, troškova rizika i nivoa pokrivenosti problematičnih kredita rezervisanjima za kreditne gubitke,
- osnovne podatke o koncentraciji u portfoliju i usklađenosti sa limitima, uključujući i pregled 10 najvećih klijentskih grupa i 10 najvećih problematičnih klijenata prema ukupnoj izloženosti.

Credit Risk Dashboard platforma se ažurira na mesečnom nivou od strane Direkcije za strateško upravljanje rizicima i kontrolu i dostavlja članu Izvršnog odbora zaduženom za Sektor za upravljanje rizicima, kao i direktorima svih direkcija u okviru tog Sektora. Podaci su dati na nivou subsegmenta (velika privredna društva, srednja privredna društva, finansiranje nekretnina, biznis klijenti i preduzetnici i fizička lica), uz komparativne podatke za prethodni mesec i kraj prethodne godine. Izveštaj između ostalog sadrži sledeće informacije:

- struktura plasmana (vrsta i valuta),
- strukturu plasmana portfolija po internim rejting kategorijama,
- strukturu portfolija prema kriterijumu statusa (ne)izvršenja obaveza klijenata,
- podatke o kvalitetu aktive na nivou podsegmenta (izloženost, NPL volumen i racio, iznos rezervisanja za kreditne gubitke, racio pokrivenosti NPL-a rezervisanjima za kreditne gubitke)
- PD i LGD po segmentima,
- troškove rezervisanja za kreditne gubitke po podsegmentima (povećanje i otpuštanje rezervisanja, u odnosu na početak godine i u odnosu na prethodni mesec),
- trošak rizika (Cost of Risk) po podsegmentima.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Izveštavanje o kreditnom riziku (nastavak)

Izveštaji (nastavak)

Izveštaj o kreditnom portfoliju (Credit Portfolio Overview) sastavlja se na kvartalnom nivou i prezentuje Izvršnom odboru Banke, a nakon toga se dostavlja i Kreditnim odborima Banke radi informacije. U pripremi izveštaja učestvuju svi organizacioni delovi u okviru Sektora za upravljanje rizicima u čijoj je nadležnosti upravljanje kreditnim rizikom. Između ostalog, izveštaj obuhvata sledeće informacije:

- detaljne podatke o strukturi i kretanju kreditnog portfolija, ukupno i po segmentima,
- podatke o ključnim pokazateljima kvaliteta portfolija: stanje i kretanje problematičnih kredita (NPL), rezervisanja za kreditne gubitke, troškova rizika i nivoa pokrivenosti problematičnih kredita rezervisanjima za kreditne gubitke, distribuciju portfolija po rejtinzima itd.,
- pregled 10 najvećih klijentskih grupa i 10 najvećih problematičnih klijenata prema ukupnoj izloženosti,
- status portfolija i pregled ključnih aktivnosti i rezultata prema internoj klasifikaciji portfolija (Standard, WL, Restructuring, Workout),
- podatke o koncentraciji u portfoliju i usklađenosti sa limitima.

Pored standardizovanih izveštaja, sprovodi se i niz aktivnosti koje doprinose tačnosti parametra koji se koriste pri praćenju kreditnog rizika: ad hoc izveštavanje i analize i ostale aktivnosti koje doprinose tačnosti parametara kreditnog rizika.

Ad-hoc izveštavanje i analize primenjuju se u slučajevima koji su rizični po Grupu, naročito kada se nivo kreditnog rizika menja drastično i naglo i kada se zahteva pravovremena reakcija. Primeri uključuju: pogoršanje interno dodeljenih rejtinga, značajna potreba za dodatnim rezervisanjem, znaci neusklađenosti u organizaciji, primenjenom sistemu ili procedurama, promena nekog od parametara kreditnog rizika i obračuna rezervisanja.

Ostale aktivnosti koje Grupa sprovodi uključuju proveru kvaliteta podataka koji se koriste u praćenju, upravljanju i izveštavanju kreditnog rizika, unapređenje postojećih sistema i procedura, godišnji proces budžetiranja i naknadne provere i eventualne korekcije budžetiranih parametara.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Izveštavanje o kreditnom riziku (nastavak)

Izloženost kreditnom riziku

Naredna tabela prikazuje maksimalnu izloženost Grupe kreditnom riziku, po vrstama finansijskih instrumenata:

	Gotovina i sredstva kod centralne banke (napomena 22)		Hartije od vrednosti (napomena 24)		Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija (napomena 25)		Kredit i potraživanja od komitenata (napomena 26)		Ostala sredstva (napomena 33)		Vanbilansne stavke	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
U hiljadama dinara												
Pojedinačna ispravka vrednosti												
Pravna lica, rejting 10	-	-	-	-	-	-	1.698.104	1.883.111	4.699	14.724	2.984	3.084
Pravna lica, rejting 9	-	-	-	-	-	-	47.011	168.857	-	-	-	-
Pravna lica, restrukturirani plasmani*	-	-	-	-	-	7	5.343.819	10.592.819	6.407	30.170	138.752	213.576
Fizička lica > 90 dana kašnjenja	-	-	-	-	-	-	2.086.079	1.400.737	5.496	3.076	1.642	724
Bruto plasmani	-	-	-	-	-	7	9.175.013	14.045.524	16.602	47.970	143.378	217.384
Ispravka vrednosti	-	-	-	-	-	7	5.135.647	8.218.862	13.952	31.869	89.729	126.577
Knjigovodstvena vrednosti	-	-	-	-	-	-	4.039.366	5.826.662	2.650	16.101	53.649	90.807
Grupna ispravka vrednosti												
Pravna lica, rejting 1-6	23.788.821	38.226	100.424.606	2.190.401	21.026.800	11.892.400	175.453.791	154.746.484	111.073	71.320	148.856.844	134.431.232
Pravna lica, rejting 7	-	-	-	-	10.911	1.358	2.363.723	5.263.396	622	2.438	829.633	3.675.251
Pravna lica, rejting 8	-	-	9.140	9.355	172	-	2.051.216	460.951	386	499	465.448	41.710
Fizička lica < 90 dana kašnjenja	-	-	-	-	-	-	84.440.705	75.667.609	1.653	388	1.580.678	1.575.544
Bruto plasmani	23.788.821	38.226	100.433.746	2.199.756	21.037.883	11.893.758	264.309.435	236.138.440	113.734	74.645	151.732.604	139.723.737
Ispravka vrednosti	211	196	5	1.648	18.187	8.694	1.942.351	1.357.549	794	543	152.438	198.264
Knjigovodstvena vrednosti	23.788.610	38.030	100.433.741	2.198.108	21.019.696	11.885.064	262.367.084	234.780.891	112.940	74.102	151.580.165	139.525.473
Knjigovodstvena vrednosti aktive sa dodeljenim rejtingom	23.788.610	38.030	100.433.741	2.198.108	21.019.696	11.885.064	266.406.450	240.607.553	115.590	90.203	151.633.815	139.616.280
Knjigovodstvena vrednosti aktive bez dodeljenog rejtinga	29.616.699	29.622.987	1.493.552	82.147.259	-	-	-	789	1.030.303	910.100	-	-
Ukupna knjigovodstvena vrednost	53.405.309	29.661.017	101.927.293	84.345.367	21.019.696	11.885.064	266.406.450	240.608.342	1.145.893	1.000.303	151.633.815	139.616.280

*Kategorija „Pravna lica – restrukturirani plasmani“ uključuje klijente sa internim rejtingom 8- čija ispravka vrednosti nije pojedinačna već je formirana grupno.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Implementacija bazelskih standarda

U oblasti primene bazelskih standarda težište aktivnosti bilo je prvenstveno na potvrđivanju prediktivne moći interno razvijenih rejting modela koji su u upotrebi, kao i odgovarajućih parametara kreditnog rizika za segmente: pravnih lica, fizičkih lica, preduzetnika i malih preduzeća. U toku 2018. godine urađena je interna validacija interno razvijenih rejting modela i parametara kreditnog rizika, čime je potvrđena njihova prediktivna moć i kalibrisanost u odnosu na identifikovani nivo rizika u dosadašnjem poslovanju. U odnosu na preporuke interne validacije unapređena je kalibracija PD modela za segment poslovanja sa preduzetnicima i deo malih preduzeća. Nakon implementacije MSFI 9 i Bazel III standarda, tokom 2018. godine, nastavljeno je dalje unapređenje i kontinuirana analiza implementiranih obračuna sa fokusom na analizu uticaja primenjenih metodoloških rešenja i pojedinih varijabli u postupku obračuna, kao i analizi transfera podataka uz unapređenje kvaliteta podataka.

Interni rejting sistem (rejting skala)

Pravila rangiranja klijenata ustanovljena su na nivou UniCredit Grupe i kao takva su jedinstvena za sve članice UniCredit Grupe. Rejting sistem Grupe je razvijen i u upotrebi je od 2004. godine na nivou grupe za klijente koji pripadaju segmentu poslovanja s privredom. Za klijente iz segmenta fizičkih lica i preduzetnika rejting sistem je razvijen interno i u upotrebi je od 2010. godine. Grupa koristi rejting modele UniCredit Grupe za multinacionalne kompanije, banke, osiguravajuće kuće i izloženosti prema državama. Master rejting skala se koristi kao jedinstveni metod dodeljivanja rejtinga kojim je osigurano da klijenti sa istim rejtingom imaju iste kreditne karakteristike i istu verovatnoću da neće ispuniti svoje obaveze, delom ili u potpunosti, u periodu od 1 godine.

Master skala je podeljena na 10 rejting klasa, koje su dalje izdvojene na ukupno 26 rejting podklasa.

Interna master skala je usklađena sa bazelskim standardima što znači da je za svaku rejting podklasu vezan parametar PD, odnosno verovatnoća da klijent sa određenim karakteristikama neće moći izvršiti obaveze prema Grupi i da će otići u status neizvršenja. Za prve 24 podklase verovatnoća neizvršavanja obaveza (default) se kreće od 0,02% do 20,00% i to su klijenti čiji rejting je u rasponu od 1+ do 8. Njihova verovatnoća neizvršenja definisana je skalom koja je zasnovana na statističkim analizama istorijskih podataka.

Rejtingi od 1+ do 6-: Ovi rejtingi se odnose na klijente koji imaju kreditni rejting u rasponu od „veoma dobar” do „prihvatljiv”. Za klijente sa ovim rejtingom ponovna provera kreditne sposobnosti se vrši jednom godišnje.

Rejtingi od 7+ do 7-: Pokrivaju tri podklase za transakcije sa klijentima slabog kreditnog kvaliteta. Ovi klijenti nose značajno veći rizik i moraju biti konstantno pod pojačanim nadzorom.

Rejtingi 8+ i 8- pokrivaju klijente za koje nije određeno posebno rezervisanje, a predmet su posebnih mera restrukturiranja ili smanjenja kreditne izloženosti.

Rejting 8- odnosi se na klijente u statusu neizvršenja obaveza po kriterijumima definisanim bazelskim standardima.

Rejting 9 se odnosi na klijente za koje je obračunato posebno rezervisanje procenjeno na individualnoj osnovi ili kod kojih je deo potraživanja otpisan.

Rejting 10 se dodeljuje klijentima koji su u statusu likvidacije ili bankrotstva.

Rejting podgrupe 8-, 9 i 10 po definiciji se dodeljuju klijentima koji su u statusu neizvršenja obaveza po kriterijumima definisanim bazelskim standardima, sa obračunatim posebnim rezervisanjem.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Metodologija obračuna očekivanog kreditnog gubitka

U skladu sa važećim dokumentom MSFI Obračun rezervisanja - Pravilnik, Grupa obračunava dvanaestomesečni očekivani kreditni gubitak (u daljem tekstu: ECL) ili ECL za ceo životni vek finansijskog instrumenta u zavisnosti od značaja promene kreditnog rizika finansijskog instrumenta od njegovog početnog priznavanja. Za ove svrhe, Grupa primenjuje sledeća tri nivoa obezvređenja:

- Nivo 1 – pokriva svu novu finansijsku aktivu u trenutku inicijalnog priznavanja i instrumente koja nemaju značajno pogoršanje kreditnog kvaliteta u odnosu na inicijalno priznavanje ili su ti instrumenti u kategoriji niskog kreditnog rizika;
- Nivo 2 – pokriva finansijske instrumente koji imaju značajno pogoršanje u kreditnom kvalitetu od trenutka inicijalnog priznavanja, ali gde ne postoji objektivni dokaz obezvređenja po osnovu kreditnih gubitaka;
- Nivo 3 – uključuje finansijska sredstva koja imaju objektivne dokaze o obezvređenju na izveštajni datum.

Na kraju Nivoi 1 i 2 uključuju samo neproblematičnu finansijsku aktivu, dok Nivo 3 uključuje problematičnu finansijsku aktivu. U kalkulaciji očekivanih gubitaka za finansijske instrumente u staže 1 primenjuje se dvanaestomesečni obračun očekivanog gubitka, dok se za finansijske instrumente u Nivou 2 primenjuje obračun na nivou životnog veka (lifetime).

Transfer finansijske aktive iz Nivoa 1 u Nivo 2 se realizuje kada je kreditni rizik finansijske aktive značajno porastao od trenutka inicijalnog priznavanja. Transfer logika se zasniva na kvantitativnim i kvalitativnim kriterijumima i mora se primeniti na sve finansijske instrumente. Pogoršanje verovatnoće default-a (probabilities of default – PD) je glavni element na kome se zasniva kvantitativni kriterijum transfer logike.

Četiri dodatna kvalitativna kriterijuma koji dolaze nakon primene kvantitativnog kriterijuma su:

- Klasifikacija u status restrukturiranih neproblematičnih izloženosti (tj. Forbearance klasifikacija) – rezultira automatskom klasifikacijom u Nivo 2 za narednih 9 meseci (počev od datuma klasifikacije u taj status). Nakon tog perioda, ako nema drugih značajnih znakova pogoršanja kreditnog rizika, transakcija može biti vraćena u Nivo 1;
- 30 dana kašnjenja – kada transakcija dostigne 30 dana kašnjenja treba da bude prepoznata u Nivou 2;
- Sve neproblematične izloženosti koje su klasifikovane na watch-listu 2 se klasifikuju u Nivo 2;
- Sve neproblematične izloženosti koje su dodeljene u nadležnosti odeljenja koje se bave restrukturiranim izloženostima se automatski klasifikuju u Nivo 2.

Pravila i principi za obračun očekivanog gubitka za problematične finansijske instrumente (Nivo 3)

Shodno relevantnoj internoj regulativi, ukoliko postoji objektivni dokaz obezvređenja (u daljem tekstu default status) na dan sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja, sva finansijska sredstva se klasifikuju u Nivo 3 obezvređenja. Za finansijske instrumente klasifikovane u Nivo 3 pravilo je da se obezvređenje zasniva na obračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ceo životni vek plasmana. U tom procesu Grupa posebno tretira klijente u statusu defaulta čija se izloženost smatra značajnom i takve plasmane odnosno klijente Grupa individualno procenjuje, na pojedinačnoj osnovi (case by case), dok za plasmane koji nisu individualno značajni tu proceni vrši na kolektivnoj osnovi.

Finansijsko sredstvo je obezvređeno, a umanjenje vrednosti se pojavilo ukoliko postoji objektivni dokaz o obezvređenju koji proizilazi iz jednog ili više događaja nastalih nakon datuma inicijalnog priznavanja sredstva, a koji imaju uticaj na procenjene buduće novčane tokove tog finansijskog sredstva. Ukoliko bilo koji takav dokaz postoji, Grupa je dužna da izvrši obračun iznosa tog obezvređenja u cilju određivanja da li treba priznati gubitak po osnovu umanjenja vrednosti. Drugim rečima, ukoliko postoji bilo kakav dokaz o obezvređenju, Grupa treba da proceni iznos koji može da se povрати za to sredstvo ili grupu sredstava i prizna gubitak po osnovu umanjenja vrednosti.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Metodologija obračuna očekivanog kreditnog gubitka (nastavak)

Pravila i principi za obračun očekivanog gubitka za problematične finansijske instrumente (Nivo 3) (nastavak)

Prilikom određivanja adekvatnog iznosa rezervisanja, pravi se razlika između potrebe za obračunom posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi i posebnog rezervisanja na grupnoj osnovi za klijente grupisane u kategorije sa sličnim karakteristikama rizičnosti, na osnovu segmenta kom klijent pripada i ukupnog iznosa izloženosti na nivou klijenta. Ukupnu izloženost klijenta čine bilansno stanje potraživanja i vanbilansno stanje potraživanja, uključujući i nepovučena sredstva po plasmanima.

Proces određivanja posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi ima za cilj da izmeri gubitak po osnovu umanjena vrednosti na nivou klijenta. Pojedinačno rezervisanje se procenjuje kao razlika između knjigovodstvene vrednosti potraživanja i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova (isključujući buduća umanjena vrednosti koja nisu identifikovana kao nastala) diskontovanih efektivnom kamatnom stopom date finansijske aktive (npr. efektivnom kamatnom stopom definisanom prilikom zaključivanja ugovora). Drugim rečima, rezervisanje će biti određeno u iznosu pojedinačnog potraživanja za koje se ne očekuje da će biti naplaćeno. U slučaju da efektivna kamatna stopa nije dostupna, za obračun rezervisanja biće korišćena alternativna kamatna stopa koja je definisana u skladu sa internim aktima Banke. Prilikom utvrđivanja sadašnje vrednosti potraživanja, prvo se računa diskontovani novčani tok iz otplata glavnice, kamate ili bilo koji drugi novčani tok iz plasmana. Nakon toga, računa se diskontovani novčani tok iz neto ostvarive vrednosti sredstava obezbeđenja po datom plasmanu. Konačna neto sadašnja vrednost budućih novčanih tokova plasmana se poredi sa knjigovodstvenom vrednošću istog i određuje se iznos rezervisanja za gubitke po datom plasmanu koji se priznaju u bilansu uspeha.

Obračun rezervisanja za izloženosti sa umanjnjem vrednosti koje nisu klasifikovane kao individualno značajne vrši se na grupnoj osnovi grupisanjem klijenata u default statusu u homogene kategorije sa sličnim karakteristikama rizičnosti. Prilikom definisanja homogenih kategorija, Grupa primenjuje kriterijume korišćene za segmentaciju prilikom razvoja modela za izračunavanje stope gubitka usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD modela).

Obračun rezervisanja na grupnoj osnovi u okviru Nivoa 3, vrši se za klijente u default statusu a da pri tome klijenti ne ispunjavaju uslove za individualnu procenu rezervisanja. Kalkulacija rezervisanja na grupnoj osnovi vrši se prema kalkulaciji: $ECL = unsecEAD \times LGDs3 (time\ in\ default)$

Gde je:

- unsecEAD – Exposure u default- u umanjen za vrednost kolaterala
- LGDs3 (time in default) - gubitak u trenutku default-a

Ukoliko je potraživanje u potpunosti obezbeđeno kolateralom te je iz tog razloga unsecEAD jednak 0, primenjuje se kalkulacija:

$ECL = EAD \times ponder\ rezervisanja\ za\ Nivo\ 1$

Ponder rezervisanja za Nivo 1 utvrđuje se na šestomesečnom nivou, preračunavanjem ove vrednosti na osnovu prosečnog nivoa rezervisanja po segmentima portfolija.

Vrednosti LGDs3 (time in default) zavise od klijentskog segmenta, iznosa EAD-a, godina otplate, kao i perioda u kojem je klijent proveo u default-u.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Metodologija obračuna očekivanog kreditnog gubitka (nastavak)

Pravila i principi za obračun očekivanog gubitka za problematične finansijske instrumente (Nivo 3) (nastavak)

Naredna tabela prikazuje analizu bruto i neto poroblematičnih plasmana bankama i klijentima. Problematični plasmani su oni kod kojih je najmanje jedna rata otplate u kašnjenju više od 90 dana. Ovakvi plasmani se ispravljaju 100% nakon razmatranja očekivane naplate iz tokova gotovine iz poslovanja ili iz sredstava obezbeđenja.

Uhiljadama dinara	Hartije od vrednosti (napomena 24)		Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija (napomena 25)		Kredit i potraživanja od komitenata (napomena 26)		Ostala sredstva (napomena 33)		Vanbilansne stavke	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto
31. decembar 2018.										
Pravna lica, rejting 10	-	-	-	-	1.698.104	315.081	4.699	568	2.984	-
Pravna lica, rejting 9	-	-	-	-	47.011	21.050	-	-	-	-
Pravna lica, restrukturirani plasmani	-	-	-	-	5.343.819	2.539.277	6.407	1.515	138.752	52.540
Fizička lica>90 dana kašnjenja	-	-	-	-	2.086.079	1.163.958	5.496	567	1.642	1.109
Ukupno	-	-	-	-	9.175.013	4.039.366	16.602	2.650	143.378	53.649
31. decembar 2017.										
Pravna lica, rejting 10	-	-	-	-	1.883.111	566.793	14.724	3.262	3.084	85
Pravna lica, rejting 9	-	-	-	-	168.857	89.237	-	-	-	-
Pravna lica, restrukturirani plasmani	-	-	7	-	10.592.819	4.209.604	30.170	12.700	213.576	90.139
Fizička lica>90 dana kašnjenja	-	-	-	-	1.400.737	961.028	3.076	139	724	583
Ukupno	-	-	7	-	14.045.524	5.826.662	47.970	16.101	217.384	90.807

Starosna struktura dospelih, a neobezvređenih plasmana na dan 31. decembra 2018. godine, prikazana je u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Dospeli do 30 dana	Dospeli od 31 do 60 dana	Dospeli od 61 do 90 dana	Dospeli preko 90 dana	Ukupno
Kredit i potraživanja od komitenata					
Bruto vrednost	12.030.587	525.540	251.400	32.616	12.840.143
Ispravka vrednosti	(177.190)	(70.392)	(38.546)	(32.616)	(318.744)
Neto knjigovodstvena vrednost	11.853.397	455.148	212.854	-	12.521.399

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Sredstva obezbeđenja - kolaterali

Ublažavanje kreditnog rizika se vrši kroz adekvatan proces upravljanja kolateralom. Svrha uspostavljanja svih dostupnih kolaterala, adekvatno knjiženje, procena i praćenje se vrši u cilju minimizacije rizika u meri u kojoj je to moguće. Iz tog razloga Grupa je posebno posvećena upravljanju kolateralom, u cilju održavanja prihvatljivog odnosa između prihvaćenog rizika i realne stope naplate, kontrole i ublažavanja rizika koji su vezani za kvalitet, koncentraciju ili osiguranje potraživanja, njihovu ročnost, valutu, itd. Ciljajući ka daljem unapređenju procesa i sistema koji se odnose na ublažavanje kreditnog rizika, Banka, kao matično pravno lice, je uspostavila posebnu organizacionu jedinicu čije aktivnosti uključuju procene kolaterala, proces praćenja sredstava obezbeđenja, tačno izveštavanje, upravljanje odnosima sa spoljnim saradnicima, izrada stručnih mišljenja, unapređenje kvaliteta podataka i statistički monitoring sredstava obezbeđenja.

Grupa koristi odgovarajuća interna akta za upravljanje instrumentima obezbeđenja. Najvažniji instrumenti obezbeđenja koje Grupa prihvata i koristi sa ciljem smanjenja kreditnog rizika su:

- finansijska sredstva obezbeđenja (gotovinski depoziti), za koje je dozvoljeno vrednovanje u punom iznosu,
- platve garancije prvoklasnih banaka i država, vrednovanje do punog iznosa,
- hipoteke nad stambenim i komercijalnim objektima, vrednovanje najviše do 70% i 60% respektivno u odnosu na procenjenu vrednost objekta,
- hartije od vrednosti izdate od strane država, centralnih banaka ili institucija sa zadovoljavajućim kreditnim rejtingom.

U slučaju kada se valuta instrumenta obezbeđenja razlikuje od valute plasmana koji je njime pokriven, materijalna vrednost instrumenta obezbeđenja se dodatno koriguje, korišćenjem faktora umanjenja koji su definisani za svaku kombinaciju valuta, a propisani su relevantnom internom regulativom kojom se definiše proces ublažavanja kreditnog rizika.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Sredstva obezbeđenja – kolaterali (nastavak)

Procena fer vrednosti kolaterala, uzetih kao obezbeđenje po osnovu plasmana Grupe do nivoa izloženosti kreditnom riziku na dan 31. decembar je prikazana u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija		Kredit i potraživanja od komitenata		Vanbilansne stavke	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Pravna lica, rejting 10	-	-	470.620	627.258	-	-
Nekretnine	-	-	470.620	627.258	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Pravna lica, rejting 9	-	-	-	-	-	-
Nekretnine	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Pravna lica, restrukturirani plasmani	-	-	773.446	3.217.452	24.631	75.832
Nekretnine	-	-	743.205	2.313.590	5.184	70.805
Ostalo	-	-	30.241	903.862	19.447	5.027
Fizička lica >90 dana kašnjenja	-	-	228.427	376.898	-	-
Nekretnine	-	-	228.427	376.898	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Grupna ispravka vrednosti na osnovu procene kolaterala	592.478	1.304.963	45.596.671	59.485.755	7.978.701	10.298.486
Nekretnine	878	2.000	40.808.961	50.342.776	4.013.898	5.555.007
Ostalo	591.600	1.302.963	4.787.710	9.142.979	3.964.803	4.743.479
Ukupno	592.478	1.304.963	47.069.164	63.707.363	8.003.332	10.374.318

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Tržišni rizici
(d)

Tržišni rizici su mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu promena vrednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija koje nastaju usled kretanja cena na tržištu.

Uspostavljenim sistemom limita za izloženost Grupe tržišnim rizicima uspostavlja se granica ukupne apsorpcije ekonomskog kapitala kao i prihvatljivi nivo ekonomskog gubitka kako za aktivnosti koje se sprovode kroz knjigu trgovanja tako i za ukupnu poslovnu aktivnost Grupe, a u skladu sa kapacitetima za preuzimanje rizika.

Neki od osnovnih indikatora za praćenje izloženosti Grupe tržišnom riziku su:

- VaR - potencijalni gubitak vrednosti portfolija u toku jednog dana sa 99% intervalom pouzdanosti; VaR se izračunava na osnovu istorijskog simulacionog pristupa i prati se dnevno. Osnovni faktori rizika koji su obuhvaćeni ovom kalkulacijom su: rizik kamatne stope, kredinog spreda, devizni rizik, volatilnost i inflacija
- Stresirani VaR – istorijski pristup dodatno stresiran parametrima koji su bili karakteristični za periode velikih ekonomskih kriza.

Pored ovih osnovnih indikatora, prilikom praćenja i upravljanja izloženosti tržišnom riziku, Grupa koristi i neke dodatne (granularne) limite - imaju za cilj sprečavanje povećane izloženosti u pojedinačnim faktorima rizika, kao i u faktorima rizika koji nisu dovoljno uzeti u obzir prilikom VaR analize.

Najvažniji od ovih indikatora su analize senzitivnosti – BPV i CPV.

Tokom 2018. godine, izloženost Grupe tržišnim rizicima bila je u okviru definisanih limita i u skladu sa kapacitetima za preuzimanje rizika.

Pregled VaR pozicije portfolija trgovanja Grupe uključuje samo pozicije knjige trgovanja Banke:

U hiljadama dinara	Na dan 31.decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2018.				
Devizni rizik	5.542	4.459	9.095	200
Rizik od promene kamatne stope	914	1.963	4.707	681
Rizik kreditnog raspona	3.086	4.301	7.395	1.648
Kovarijansa	(3.220)	-	-	-
Ukupno	6.322	6.592	10.577	1.683
2017.				
Devizni rizik	316	4.053	20.870	121
Rizik od promene kamatne stope	2.930	2.777	7.116	89
Rizik kreditnog raspona	3.691	3.441	8.170	1.116
Kovarijansa	(2.220)	-	-	-
Ukupno	4.718	6.059	19.790	1.571

Analiza osetljivosti kamatnog gępa na povećanje/smanjenje kamatnih stopa, uz pretpostavku paralelne promene krive prinosa i statičke bankarske knjige je prikazana u tabeli ispod:

	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	Efekat paralelne promene kamatne stope za 1 bp	Efekat paralelne promene kamatne stope za 1 bp
RSD	(17.291)	(11.739)
EUR	5.704	2.503
USD	(287)	(200)
GBP	-	-
CHF	(458)	(441)
Ostale valute	-	-
Ukupan efekat*	23.740	14.883

* Ukupan efekat je jednak zbiru apsolutnih vrednosti po valutama.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Tržišni rizici (nastavak)

(i) Devizni rizik

Devizni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promene deviznih kurseva.

Pokazatelj deviznog rizika je odnos između ukupne otvorene devizne pozicije Grupe i kapitala Grupe, obračunat u skladu sa Odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke. Grupa je dužna da odnose između aktive i pasive održava tako da njena ukupna otvorena devizna pozicija na kraju svakog radnog dana ne bude veća od 20% njenog kapitala. Direkcija finansijskog i operativnog rizika priprema izveštaj o deviznom riziku za potrebe NBS na dnevnom i mesečnom nivou.

Grupa je izložena efektima promena kurseva najznačajnijih valuta na finansijsku poziciju i tokove gotovine. Rukovodstvo Grupe uspostavlja limite izloženosti riziku određenih valuta i vrši stalni nadzor kako bi pozicije po različitim valutama bile u okviru uspostavljenih limita. Limiti važe za sve devizno relevantne proizvode u okviru Direkcije za poslovanje na finansijskom tržištu. Oni pokrivaju i pozicije u trgovanju kao i selektivne strateške devizne pozicije Odeljenja za upravljanje aktivom i pasivom. Sve osetljivosti koje proizilaze iz pozicija vezanih za devize su limitirane opštim VaR limitom određenim na nivou Grupe i na nivou Direkcije za poslovanje na finansijskom tržištu i Odeljenja za upravljanjem aktivom i pasivom.

U cilju zaštite od rizika promene deviznih kurseva Grupa zaključuje derivatne ugovore i ugovara kredite i plasmane sa valutnom klauzulom.

Upravljanje deviznim rizikom Grupe na operativnom nivou je odgovornost Direkcije za poslovanje na finansijskom tržištu.

	2018.	2017.
Pokazatelj deviznog rizika		
- na 31. decembar	1,05	0,93
- maksimalan za period - mesec decembar	4,48	3,59
- minimalni za period - mesec decembar	0,33	0,06

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Tržišni rizici (nastavak)

(i) Devizni rizik (nastavak)

Neto devizna pozicija Grupe na dan 31. decembra 2018. godine:

U hiljadama dinara	USD	EUR	CHF	Ostale valute	RSD	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	145.772	14.924.268	173.224	68.397	38.093.648	53.405.309
Potraživanja po osnovu derivata	-	624.660	-	-	58.163	682.823
Hartije od vrednosti	2.112.792	20.564.386	-	-	79.250.115	101.927.293
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	322.053	15.464.049	15.669	213.736	5.004.189	21.019.696
Kredit i potraživanja od komitenata	444.835	201.478.240	4.414.382	-	60.068.993	266.406.450
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	1	222.772	-	-	222.773
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	2	-	-	-	2
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	1.627.558	1.627.558
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	-	-	1.599.656	1.599.656
Investicione nekretnine	-	-	-	-	1.331	1.331
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	240.617	240.617
Ostala sredstva	1.597	44.932	105	3	1.099.256	1.145.893
Ukupna aktiva	3.027.049	253.100.538	4.826.152	282.136	187.043.526	448.279.401
Obaveze po osnovu derivata	-	651.294	-	-	72.338	723.632
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	450.417	131.345.981	479.611	1.993	10.601.334	142.879.336
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	15.558.121	101.127.525	1.780.158	1.725.130	100.740.102	220.931.036
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	170.554	318.026	-	-	488.580
Rezervisanja	-	-	-	-	1.136.326	1.136.326
Tekuće poreske obaveze	-	-	-	-	451.881	451.881
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	412	412
Ostale obaveze	108.529	1.118.774	911	9.658	1.624.436	2.862.308
Kapital	-	-	-	-	78.805.890	78.805.890
Ukupna pasiva	16.117.067	234.414.128	2.578.706	1.736.781	193.432.719	448.279.401
Finansijski instrumenti iz vanbilansa	13.096.064	(17.574.823)	(2.246.527)	1.520.309	5.124.285	(80.692)
Neto devizna pozicija na dan 31. decembra 2018. godine	6.046	1.111.587	919	65.664	(1.264.908)	(80.692)

*Napomena: sredstva i obaveze sa valutnom klauzulom iskazane su u okviru pozicija valuta za koje su indeksiran.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Tržišni rizici (nastavak)

(i) Devizni rizik (nastavak)

Neto devizna pozicija Grupe na dan 31. decembra 2017. godine:

U hiljadama dinara	USD	EUR	CHF	Ostale valute	RSD	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	190.858	10.011.837	97.931	126.245	19.234.146	29.661.017
Potraživanja po osnovu derivata	-	157.024	-	-	28.180	185.204
Hartije od vrednosti	1.946.572	20.653.196	-	-	61.745.599	84.345.367
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1.764.534	9.864.028	20.209	233.452	2.841	11.885.064
Kredit i potraživanja od komitenata	4.303.490	169.617.420	4.855.601	-	61.831.831	240.608.342
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	141	192.110	-	-	192.251
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	9.195	-	-	-	9.195
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	1.165.916	1.165.916
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	-	-	1.554.223	1.554.223
Investicione nekretnine	-	-	-	-	1.364	1.364
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	172.085	172.085
Ostala sredstva	601	46.494	4	330	952.874	1.000.303
Ukupna aktiva	8.206.055	210.359.335	5.165.855	360.027	146.689.059	370.780.331
Obaveze po osnovu derivata	-	152.548	-	-	54.455	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3.397.484	94.404.115	771.632	457	8.102.470	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	15.120.973	96.095.671	1.443.969	1.160.204	72.838.016	186.658.833
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	171.484	277.310	-	-	448.794
Subordinirane obaveze	-	-	2.718.490	-	-	2.718.490
Rezervisanja	-	-	-	-	1.076.838	1.076.838
Tekuće poreske obaveze	-	-	-	-	205.253	205.253
Ostale obaveze	194.790	1.106.983	1.852	4.235	1.336.719	2.644.579
Kapital	-	-	-	-	70.144.383	70.144.383
Ukupna pasiva	18.713.247	191.930.801	5.213.253	1.164.896	153.758.134	370.780.331
Finansijski instrumenti iz vanbilansa	10.503.270	(18.275.802)	60.771	836.823	6.841.896	(33.042)
Neto devizna pozicija na dan 31. decembra 2017. godine	(3.922)	152.732	13.373	31.954	(227.179)	(33.042)

*Napomena: sredstva i obaveze sa valutnom klauzulom iskazane su u okviru pozicija valuta za koje su indeksirane.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Operativni rizici

Operativni rizik je rizik od gubitka usled grešaka, povreda, prekida, šteta koje su izazvali interni procesi, osoblje ili sistemi ili eksterni događaji. Operativni rizik se definiše kao događaj nastao kao rezultat neodgovarajućih ili neuspešnih internih procesa, postupaka, osoblja i sistema ili sistemskih i drugih spoljašnjih događaja: interne ili eksterne malverzacije, prakse zapošljavanja i bezbednosti na radnom mestu, potraživanja klijenata, distribucije proizvoda, novčanih kazni i penala usled povreda, štete nanete materijalnoj imovini, poremećaja u poslovanju i sistemskih propusta, upravljanja procesom. Strateški rizici, poslovni rizici i reputacioni rizici se razlikuju od operativnog rizika, dok je pravni rizik i rizik neusklađenosti obuhvaćen definicijom operativnog rizika.

Direkcija finansijskog i operativnog rizika nadležna je za evidentiranje, praćenje i upravljanje operativnim rizikom Grupe i direktno odgovorna članu Izvršnog odbora zaduženom za upravljanje rizicima (CRO). Osnovni zadatak Direkcije je koordinacija i saradnja sa menadžerima za operativni rizik, kao i komunikacija sa kolegama iz Odeljenja za operativni rizik u Milanu, u cilju osiguranja informacija za efikasno praćenje operativnog rizika na svim nivoima. Direkcija prati promene na posebno definisanim računima i nedeljno, na osnovu izveštaja dobijenih od menadžera za operativni rizik, izveštava članove Izvršnog odbora o svim bitnim promenama u vezi operativnog rizika. Radi efikasno praćenja operativnog rizika u Grupi imenovani su menadžeri za operativni rizik i njihovi zamenici iz različitih organizacionih jedinica koji su odgovorni za tačnost i ažurnost podataka o svim štetnim događajima njihovog organizacionog dela kao i za evidenciju svih nastalih šteta u bazu podataka. Svi nastali događaji evidentiraju se u grupnoj aplikaciji ARGO.

Komitet za praćenje operativnog rizika organizuje se kvartalno u cilju unapređenja procesa upravljanja operativnim rizikom. Izvršni odbor Banke odgovoran je za donošenje odluka po pitanju operativnog rizika. U nadležnosti Direkcije je i obračun kapitalnog zahteva za operativne rizike koji se izračunava po Standardizovanom pristupu kao i izveštaji za potrebe izveštavanja lokalnog rukovodstva i Grupe.

(e) Rizik likvidnosti

Osnovni cilj ukupnog upravljanja likvidnošću Grupe je održavanje adekvatne likvidnosti i pozicije finansiranja kako bi se omogućilo Grupi da ispunji svoje obaveze plaćanja ne samo u redovnom poslovanju, već i u stresnim okolnostima.

Rizik likvidnosti sa kojim se Grupa susreće u svakodnevnom poslovanju može imati različite oblike:

- Unutar dnevna likvidnost - rizik likvidnosti u toku dana javlja se kada Grupa nije u mogućnosti da pravovremeno i na vreme ispunjava obaveze plaćanja i u normalnim i stresnim uslovima.
- Rizik kratkoročne likvidnosti se odnosi na rizik neusklađenosti između iznosa i/ ili ročnosti priliva gotovine i odliva gotovine u bliskom vremenskom periodu (do jedne godine).
- Tržišna likvidnost - rizik da se Grupa može suočiti sa značajnim gubitkom vrednosti svojih likvidnih sredstava kad god je potrebno da ih likvidira putem prodaje ili repo operacija.
- Rizik strukturalne likvidnosti definiše se kao nemogućnost prikupljanja potrebnih sredstava za održavanje adekvatnog odnosa između srednjoročnih i dugoročnih (preko jedne godine) sredstava i obaveza po razumnim cenovnim nivoima, na stabilan i održiv način, bez uticaja na dnevne operacije ili finansijsko stanje Grupe.
- Rizik nepredviđenih ili stresnih okolnosti je vezan za buduće i neočekivane obaveze koje bi mogle zahtevati od Grupe veću količinu likvidnosti u odnosu na ono što se smatra iznosom za vođenje redovnog poslovanja.
- Rizik koncentracija finansiranja nastaje kada Grupa koristi ograničeni broj izvora finansiranja, da oni postaju takvi da je povlačenje jednog ili više njih moglo izazvati probleme sa likvidnošću.
- Rizik likvidnosti u stranoj valuti (FX rizik) koji nastaje zbog trenutne i projektovane neusklađenosti likvidnosti između priliva gotovine i odliva gotovine u stranim valutama ili različitog raspoređivanja imovine i obaveza u stranim valutama u vremenskom horizontu.

Grupa u okviru upravljanja rizikom likvidnosti adresira svaki od gore navedenih izvora rizika likvidnosti kroz odgovarajući sistem limita.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Rizik likvidnosti (nastavak)

Na godišnjem nivou, tokom procesa određivanja limita, Grupa utvrđuje materijalnu značajnost učešća zavisnih pravnih lica i u skladu sa tim se vrši izveštavanje po navedenim izvorima rizika likvidnosti. Za 2018. Godinu učešće zavisnih pravnih lica nije bilo materijalno značajno. Nezavisno od kriterijuma materijalne značajnosti, određeni pokazatelji izloženosti Grupe se prate samo na konsolidovanoj osnovi.

Sistem limita koji se koristi u dnevnom upravljanju rizikom likvidnosti osigurava da Grupa održava poziciju likvidnosti i finansiranja koja je dovoljno snažna da nosi moguće efekte nepovoljnih scenarija u kojima se gore navedeni rizici mogu materijalizovati. Sistem limita za Grupu je definisan u Okviru apetita za rizike (RAF) kao i drugim granularnim limitima. RAF definiše nivo rizika koji je Grupa spremna da preuzme u ostvarivanju svojih strateških ciljeva i poslovnog plana, uzimajući u obzir interes svojih akcionara, kao i kapitalne i druge regulatorne i zakonske zahteve. Kao takav, RAF je odobren od strane Upravnog odbora, dok granularni limiti (ili drugi oblik ograničenja) proizilaze iz RAF-a: njihov proces odobravanja i eskalacije, međutim, uključuje i druge komitete ili funkcije koje su postavljene na niži hijerarhijski nivo u organizaciji Grupe.

Neki od osnovnih pokazatelja likvidnosti uključenih u RAF za 2018. godinu bili su:

- Pokazatelj likvidnosti Banke
- Uži pokazatelj likvidnosti Banke
- Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom (LCR) - konsolidovani
- Pokazatelj neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)

Tokom 2018. godine, likvidnost Grupe je bila na adekvatnom nivou i nije bilo prekoračenja ni jednog od definisanih limita.

Pokazatelj likvidnosti Banke i uži pokazatelj likvidnosti Banke

U skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke, pokazatelj likvidnosti i uži pokazatelj likvidnosti se računaju samo za Banku. Banka je dužna da odnos između zbira likvidnih potraživanja prvog reda i likvidnih potraživanja drugog reda, s jedne strane, i zbira obaveza Banke po viđenju i bez ugovorenog roka dospeća i obaveza sa ugovorenim rokom dospeća, sa druge strane održava tako da:

- iznosi najmanje 1,0 – kada je obračunat kao prosek svih radnih dana u mesecu
- ne bude manji od 0,9 duže od tri uzastopna radna dana,
- iznosi najmanje 0,8 – kada je obračunat za radni dan.

Pored toga, Banka je dužna da održava nivo likvidnosti tako da uži pokazatelj likvidnosti:

- iznosi najmanje 0,7 – kada je obračunat kao prosek svih radnih dana u mesecu
- ne bude manji od 0,6 duže od tri uzastopna radna dana,
- iznosi najmanje 0,5 – kada je obračunat za radni dan.

Banka je dužna da o neusklađenosti pokazatelja likvidnosti u toku dva uzastopna radna dana obavesti Narodnu banku Srbije i to narednog radnog dana. Ako Banka utvrdi kritično nizak nivo likvidnosti, dužna je da o tome obavesti Narodnu banku Srbije – najkasnije narednog radnog dana. Ovo obaveštenje sadrži podatke o iznosu likvidnih sredstava koje nedostaju, o razlozima nelikvidnosti i o planiranim aktivnostima za otklanjanje uzroka nelikvidnosti. Direkcija finansijskog i operativnog rizika priprema izveštaj o dnevnoj likvidnosti za potrebe Narodne banke Srbije na dnevnom nivou.

Ostvarene vrednosti pokazatelja likvidnosti i užeg pokazatelja likvidnosti ukazuju na visok nivo likvidnosti tokom 2018. godine:

	2018.	2017.
Pokazatelj likvidnosti Banke:		
- na 31. decembar	1,53	1,39
- prosek za period - mesec decembar	1,57	1,32
- maksimalan za period - mesec decembar	2,02	1,40
- minimalan za period - mesec decembar	1,37	1,25

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Rizik likvidnosti (nastavak)

Pokazatelj likvidnosti Banke i uži pokazatelj likvidnosti Banke (nastavak)

	2018.	2017.
Uži pokazatelj likvidnosti:		
- na 31. decembar	1,19	1,05
- prosek za period - mesec decembar	1,29	1,07
- maksimalan za period - mesec decembar	1,44	1,18
- minimalan za period - mesec decembar	1,12	0,99

Pokazatelj pokriva likvidnom aktivom (LCR)

Ovaj indikator predstavlja odnos zaštitnog sloja likvidnosti Grupe i neto odliva njenih likvidnih sredstava do kojih bi došlo tokom narednih 30 dana od dana računanja ovog pokazatelja u pretpostavljenim uslovima stresa. Ovaj pokazatelj se računa na mesečnom nivou za Banku i 2 puta godišnje konsolidovano na nivou Grupe. Grupa je dužna da pokazatelj pokriva likvidnom aktivom, zbirno u svim valutama, održava na nivou koji nije niži od 100%.

Ostvarene vrednosti konsolidovanog LCR ukazuju na visok nivo likvidnosti tokom 2018. godine:

U hiljadama dinara

Na dan 31. decembra	2018.	2017.
Zaštitni sloj likvidnosti	125.544.487	86.227.529
Neto odlivi likvidnih sredstava	84.046.596	46.315.576
Pokazatelj pokriva likvidnom aktivom	149%	186%

Sistem upravljanja rizikom likvidnosti definiše i specifične limite koji obezbeđuju da su rezerve likvidnosti dovoljno velike da pokrivaju i periode intenzivnog stresa. Stres test rizika likvidnosti se sprovodi na nedeljnom nivou i zasniva se na analizi scenarija. Analiza scenarija ima za cilj testiranje sposobnosti Grupe vezano za nastavak poslovnih aktivnosti dok se suočava sa stresnim događajem. Analiziraju se tri osnovna scenarija:

- Tržišni scenario (stresne okolnosti uzrokovane tržišnim dešavanjima)
- Kriza imena (stresne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vestima u medijima ili dešavanjima vezano za Grupu)
- Kombinovani scenario (kombinacija prethodna dva scenarija)

Radi obezbeđenja blagovremenog i adekvatnog postupanja u slučajevima povećanog rizika likvidnosti, Grupa ima usvojen Plan poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih okolnosti kojima su precizno definisani:

- Procedure za rano otkrivanje problema u vezi sa likvidnošću Grupe koje uključuju listu ranih indikatora upozorenja;
- Jasno utvrđene aktivnosti, obaveze i odgovornosti u upravljanju krizom likvidnosti;
- Način pristupanja raspoloživim ili potencijalnim izvorima likvidnosti kao i procedure za obezbeđenje pristupa dopunskim izvorima finansiranja, odnosno izvorima koji se ne koriste u redovnom poslovanju.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Rizik likvidnosti (nastavak)

Sledeća tabela prikazuje analizu relevantnih grupa ročnosti finansijskih sredstava i obaveza Grupe na dan 31. decembra 2018. godine:

U hiljadama dinara	Do mesec dana	Od 1 do 3 meseca	Od 3 meseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Aktiva						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	53.405.309	-	-	-	-	53.405.309
Potraživanja po osnovu derivata	42.646	2.442	7.202	153.228	477.305	682.823
Hartije od vrednosti	2.288.192	10.392.019	6.453.726	79.354.801	3.438.555	101.927.293
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	20.170.440	2.838	604.435	241.983	-	21.019.696
Kredit i potraživanja od komitenata	3.612.637	5.612.090	45.024.732	101.780.367	110.376.624	266.406.450
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	2	-	2
Ostala sredstva	1.145.893	-	-	-	-	1.145.893
Ukupna aktiva	80.665.117	16.009.389	52.090.095	181.530.381	114.292.484	444.587.466
Pasiva						
Obaveze po osnovu derivata	19.764	7.914	36.314	155.702	503.938	723.632
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	41.061.486	8.081.627	22.808.570	58.251.282	12.676.371	142.879.336
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	183.014.573	12.972.449	13.909.807	9.771.850	1.262.357	220.931.036
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	170.553	318.027	488.580
Tekuće poreske obaveze	451.881	-	-	-	-	451.881
Ostale obaveze	2.862.308	-	-	-	-	2.862.308
Ukupna pasiva	227.410.012	21.061.990	36.754.691	68.349.387	14.760.693	368.336.773
Neto ročna neusklađenost na dan 31. decembar 2018.godine	(146.744.895)	(5.052.601)	15.335.404	113.180.994	99.531.791	76.250.693

Struktura dospeća sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2018. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospeća sredstava i obaveza do jednog i od jednog do tri meseca. Ova neusklađenost je nastala pre svega zbog ročne strukture depozita, odnosno značajnog učešća depozita po viđenju u ukupnim depozitima Grupe. Ovakvo učešće depozita po viđenju uzrokovano je ponašanjem klijenata koji svoja sredstva usmeravaju na što kraću ročnost imajući u vidu prisutni pad kamatnih stopa na tržištu. Međutim, na osnovu istorijskih podataka i prethodnog iskustva, značajan procenat depozita po viđenju se smatra dugoročnim izvorom finansiranja imajući u vidu njihovu stabilnost, stopu rasta i stopu povlačenja. U isto vreme Grupa raspolaže likvidnim instrumentima, hartijama od vrednosti, koje u svakom momentu može založiti kod Narodne banke Srbije ili prodati na sekundarnom trzistu i ima na raspolaganju sredstva od matične banke i međunarodnih finansijskih institucija u skladu sa usvojenim planom finansiranja za tekuću godinu.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Rizik likvidnosti (nastavak)

Sledeća tabela prikazuje analizu relevantnih grupa ročnosti finansijskih sredstava i obaveza Grupe na dan 31. decembra 2017. godine:

U hiljadama dinara	Do mesec dana	Od 1 do 3 meseca	Od 3 meseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Aktiva						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	29.661.017	-	-	-	-	29.661.017
Potraživanja po osnovu derivata	11	22.771	5.398	98.691	58.333	185.204
Hartije od vrednosti	48.681	9.034.738	3.596.100	63.530.380	8.135.468	84.345.367
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	10.052.136	2.669	1.782.508	47.751	-	11.885.064
Kredit i potraživanja od komitenata	9.868.280	4.926.577	35.862.363	87.925.175	102.025.947	240.608.342
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	9.195	-	9.195
Ostala sredstva	1.000.303	-	-	-	-	1.000.303
Ukupna aktiva	50.630.428	13.986.755	41.246.369	151.611.192	110.219.748	367.694.492
Pasiva						
Obaveze po osnovu derivata	54.456	-	-	98.690	53.857	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	27.348.342	3.638.920	23.692.931	40.248.894	11.747.071	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	146.517.472	14.033.430	14.298.078	10.489.356	1.320.497	186.658.833
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	17.524	431.270	448.794
Subordinirane obaveze	1.022	-	2.717.468	-	-	2.718.490
Tekuće poreske obaveze	205.253	-	-	-	-	205.253
Ostale obaveze	2.644.579	-	-	-	-	2.644.579
Ukupna pasiva	176.771.124	17.672.350	40.708.477	50.854.464	13.552.695	299.559.110
Neto ročna neusklađenost na dan 31. decembar 2017.godine	(126.140.696)	(3.685.595)	537.892	100.756.728	96.667.053	68.135.382

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(f) Rizici usklađenosti poslovanja Grupe

Rizik usklađenosti poslovanja Grupe je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisom, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i drugim procedurama, kao i s drugim aktima kojima se uređuje poslovanje članica bankarske grupe, a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik. U Banci, kao matičnom pravnom licu, je formirana posebna organizaciona jedinica u čijem je delokrugu kontrola usklađenosti poslovanja, dok je u okviru Lizinga formirana organizaciona jedinica u čijoj nadležnosti su pravni poslovi i kontrola usklađenosti poslovanja. Primarna nadležnost organizacione jedinice za kontrolu usklađenosti poslovanja je da identifikuje i procenjuje rizik usklađenosti poslovanja Grupe i o tome izveštava Izvršni odbor i, po potrebi ili kada je moguće, Odbor za reviziju i Upravni odbor, kao i da predlaže planove za upravljanje glavnim rizicima usklađenosti poslovanja. Funkcija usklađenosti poslovanja vrši procenu rizika u skladu sa usvojenom metodologijom i Godišnjim planom aktivnosti.

Dodatno, funkcija usklađenosti poslovanja pruža podršku drugim organizacionim delovima Grupe prilikom definisanja procedura, uvođenja novih proizvoda, kao i izmene postojećih, u primeni zakona, podzakonskih akata, pravila, standarda i internih akata, koji naročito uređuju oblasti: sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, finansijske sankcije, bankarske tajne, zaštite podataka o ličnosti, insajderskih informacija i zloupotrebe tržišta, standarde tržišnog ponašanja, sukoba interesa, korupcije, zelenašenja, profesionalno ophođenje sa klijentima i obezbeđenje primerenih saveta klijentima, primene standarda iz oblasti zaštite potrošača i transparentnosti u ponašanju, zaštite konkurencije i druge regulatorne oblasti u skladu sa pravilima UniCredit Grupe i usvojenim aktima funkcije usklađenosti poslovanja.

U okviru organizacione jedinice za kontrolu usklađenosti poslovanja Banke, formirana je posebna organizaciona jedinica Banke, Odeljenje za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, čiji broj zaposlenih koji obavljaju poslove identifikovanja, merenja i praćenja rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i upravljanja tim rizikom je srazmeran obimu, vrsti i složenosti organizacione strukture Banke, kao i rizičnom profilu Banke i nivou njene izloženosti riziku od pranja novca i finansiranja terorizma.

(g) Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma

Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma je rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital ili reputaciju Grupe usled korišćenja Grupe za pranje novca i/ili finansiranje terorizma.

Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma nastaje naročito kao posledica propuštanja usklađivanja poslovanja Grupe sa zakonom, propisima i unutrašnjim aktima Grupe kojima se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno kao posledica međusobne neusklađenosti njenih unutrašnjih akata kojima se uređuju ova pitanja. Identifikovanje, merenje i procenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i upravljanje tim rizikom Grupa je uredila odgovarajućim politikama i procedurama.

Banka je obrazovala posebnu organizacionu jedinicu u okviru Direkcije za kontrolu usklađenosti poslovanja Banke, Odeljenje za sprečavanje pranja novca, koja se stara o unapređenju i kontinuiranoj primeni politika i procedura za upravljanje rizikom od sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Zaposlenima u Odeljenju za sprečavanje pranja novca Banka je obezbedila odgovarajuće kadrovske, materijalne, informaciono-tehničke i druge uslove za rad, kao i kontinuirano stručno osposobljavanje i usavršavanje.

(h) Strateški rizici

Strateški rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kome Grupa posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja na te promene.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(h) Strateški rizici (nastavak)

Upravljanje strateškim rizikom je odgovornost svakog zaposlenog u okviru sistema upravljanja rizicima, a svakako najbitniju ulogu u uspostavljanju ovog sistema ima Upravni odbor Banke, kao i Izvršni odbor koji je nadležan za njegovo sprovođenje kao i identifikovanje, merenje i procenu rizika. Organi Grupe između ostalog sprovode praćenje strateškog rizika kroz kreiranje i praćenje budžeta koji se izrađuje svake godine kao i višegodišnjeg strateškog plana, čime su najmanje kvartalno upoznati i u situaciji da reaguju na sve promene u okruženju u kome Grupa posluje. Sistem izveštavanja rukovodstva koji je uspostavljen u svim segmentima poslovanja obezbeđuje adekvatan i pravovremeni set informacija potreban za proces odlučivanja rukovodstva Banke i Grupe, a u cilju reagovanja na poslovne promene.

Organizaciona struktura Grupe, uspostavljena od navedenih organa upravljanja, je definisana i prilagođena na način da postoje resursi koji su posvećeni pripremi i primeni politika i strategija, razvoju i implementaciji metodologija, pravilnika i drugih akata. Grupa kontinuirano prati, procenjuje, usklađuje sve relevantne akte i procese i predlaže poboljšanja ili akcije kako bi odgovorila na promene u okruženju i na adekvatan način umanjila uticaj na finansijski rezultat i kapital Grupe.

Neizostavni element u upravljanju strateškim rizikom jeste sistem unutrašnjih kontrola koji obezbeđuje kontinuirano praćenje rizika kojima je Grupa izložena ili može biti izložena u svom poslovanju. Navedeni sistem obezbeđuje i sprovođenje odgovarajućih politika i strategija u praksi i otklanjanje eventualnih nedostataka, čime se dodatno prati i upravlja strateškim rizikom kome je Grupa izložena.

(i) Poslovni rizik

Poslovni rizik je definisan kao mera razlike između neočekivanih i očekivanih neželjenih promena u budućim prihodima Grupe.

Poslovni rizik pre svega može prosteći iz izrazito nepovoljnih kretanja u tržišnom okruženju, promena u konkurenciji ili ponašanju klijenata, kao i promena pravnog okvira. Izvori ovih podataka predstavljaju seriju finansijskih izveštaja koji uključuju i stavke čija je varijabilnost ocenjena u okviru drugih tipova rizika (kreditni, tržišni, operativni). Stoga, kako bi se izbeglo preklapanje sa procenom drugih vrsta rizika (npr. kreditni, tržišni, operativni) fokus je na posebnim tipovima prihoda i rashoda Grupe, a koji se, nakon procene, identifikuju i agregiraju sa drugim vrstama rizika kako bi se dobila ukupna procena profila rizika kroz ekonomski kapital Grupe.

(j) Reputacioni rizik

Reputacioni rizik je trenutni ili budući rizik od pada profita kao rezultat negativne percepcije imidža Grupe od strane klijenata, ugovornih strana, akcionara Banke, investitora ili regulatora.

Grupa je, u cilju adekvatnog načina organizovanja procesa upravljanja navedenim rizikom i jasnog razgraničenja odgovornosti zaposlenih u okviru Sektora za upravljanje rizicima, kao i definisanja i primene mera za ublažavanje rizika u ovoj oblasti, donela i primenjuje politike i druga interna akta nižeg ranga.

(k) Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik se definiše kao mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled promena kamatnih stopa.

Izloženost Grupe kamatnom riziku se razmatra iz dve perspektive:

- Uticaj na ekonomsku vrednost - kada promene kamatnih stopa utiču na osnovnu vrednost sredstava, obaveza i vanbilansnih instrumenata, jer se menja ekonomska vrednost budućih tokova gotovine (i u nekim slučajevima, sami novčani tokovi)
- Uticaj na finansijski rezultat - kada promene kamatnih stopa utiču na zaradu promenom neto prihoda od kamata.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(k) Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (nastavak)

Sistemom limita za merenje izloženosti kamatnom riziku prate se potencijalne promene ekonomske vrednosti (EV) i promene u očekivanom neto prihodu od kamata (NII) ili dobiti, adresirajući sve materijalne izvore rizika, posebno:

- kamatni gep - proizilazi iz terminske strukture bankarske knjige i odnosi se na vremensku neusklađenost dospeća i ponovnog određivanja cena,
- rizik krive prinosa - koji proizilazi usled promena oblika krive prinosa,
- bazni rizik kome je banka izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena
- rizik opcija kome je izložena zbog ugovornih odredaba u vezi sa kamatno osetljivim pozicijama (krediti sa mogućnošću prevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prevremenog povlačenja).

Grupa je implementirala okvir scenarija rizika promene kamatne stope koji adresira sve navedene izvore kamatnog rizika, a u zavisnosti od jačine pretpostavki mogu se podeliti u dve osnovne grupe:

- scenarija redovnog poslovanja
- scenarija stres testa.

Scenarija se razlikuju u zavisnosti od konkretnog generatora rizika, čiji se parametri menjaju, odnosno stresiraju:

- pretpostavke stresa na kamatne stope (paralelne, neparalelne promene kamatnih stopa)
- pretpostavke stresa na bilansu stanja (dinamički bilans stanja, konstantni bilans stanja)
- jednofaktorska analiza
- višefaktorska analiza.

Efekte svih scenarija se analiziraju sa aspekta promene ekonomske vrednosti i neto prihoda od kamata.

Scenariji rizika kamatnih stopa uključeni u RAF 2018. godine:

- osetljivost ekonomske vrednosti (EV)
- osetljivost neto prihoda od kamatnih stopa (NII).

Jedan od zadataka Direkcije za finansije/Odeljenja za upravljanje aktivom i pasivom Grupe je uspostavljanje postupaka kako bi Grupa bila u okviru definisanih limita za rizik kamatne stope. Ovo se ostvaruje kroz aktivnosti na finansijskim tržištima (kroz međubankarske transakcije, transakcije hartija od vrednosti) koje se sprovode u saradnji sa Direkcijom za poslovanje na finansijskom tržištu, kao i ostalih aktivnosti na strani aktive i pasive kojima se se upravlja kamatnim gap-ovima u cilju zaštite od kamatnog rizika, a u skladu sa poželjnim profilom rizika. U isto vreme, Odeljenje se bavi upravljanjem investicionim portfoliom Grupe što zajedno sa odobrenim instrumentima omogućava postizanje strateške pozicije koja omogućava stabilnost kamatnih prihoda iz bankarske knjige. U cilju zaštite od rizika kamatnih stopa Odeljenje pristupa i transakcijama hedžinga određenih portfolio-a ili transakcija.

Analiza osetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa na tržištu na pozicije u bankarskoj knjizi (EV*), uz pretpostavku da nema asimetričnih kretanja u krivama prinosa, predstavljena je kao što sledi:

U hiljadama dinara	Paralelno povećanje od 200 bp	Paralelno smanjenje od 200 bp
2018.		
Na dan 31. decembar	(2.258.022)	2.551.880
Prosek za godinu	(2.235.410)	2.683.621
Maksimum za godinu	(1.953.384)	3.174.515
Minimum za godinu	(2.352.775)	1.943.336
2017.		
Na dan 31. decembar	(1.670.590)	2.178.791
Prosek za godinu	(2.109.802)	2.131.679
Maksimum za godinu	(3.003.411)	3.104.805
Minimum za godinu	(1.407.624)	1.237.088

* Navedeni indikator u okviru RAF-a se posmatra samo za Banku.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(k) Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (nastavak)

Izloženost promenama kamatnih stopa na dan 31.decembra 2018. godine prikazana je na celokupan kamatonosni deo bilansa stanja:

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Do mesec dana	Od 1 do 3 meseca	Od 3 meseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Nekamatonosno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	53.405.309	18.945.448	-	-	-	-	34.459.861
Potraživanja po osnovu derivata	682.823	-	-	-	-	-	682.823
Hartije od vrednosti	101.927.293	3.781.744	10.392.019	87.753.530	-	-	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	21.019.696	20.165.382	1.417	819.163	28.632	-	5.102
Kredit i potraživanja od komitenata	266.406.450	3.759.029	5.948.073	239.601.767	10.543.269	5.801.083	753.229
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	2	-	-	-	-	-	2
Ostala sredstva	1.145.893	-	-	-	-	-	1.145.893
Ukupna aktiva	444.587.466	46.651.603	16.341.509	328.174.460	10.571.901	5.801.083	37.046.910
Obaveze po osnovu derivata	723.632	-	-	-	-	-	723.632
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	142.879.336	40.582.109	27.621.262	25.693.377	47.259.926	1.447.884	274.778
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	220.931.036	60.223.289	20.587.164	15.385.259	7.556.718	23.200	117.155.406
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	488.580	-	-	-	-	-	488.580
Tekuće poreske obaveze	451.881	-	-	-	-	-	451.881
Ostale obaveze	2.862.308	-	-	-	-	-	2.862.308
Ukupna pasiva	368.336.773	100.805.398	48.208.426	41.078.636	54.816.644	1.471.084	121.956.585
Neto izloženost riziku od promene kamatnih stopa na dan 31.decembra 2018. godine	76.250.693	(54.153.795)	(31.866.917)	287.095.824	(44.244.743)	4.329.999	(84.909.675)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(k) Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (nastavak)

Izloženost promenama kamatnih stopa na dan 31.decembra 2017. godine prikazana je na celokupan kamatonosni deo bilansa stanja:

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Do mesec dana	Od 1 do 3 meseca	Od 3 meseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Nekamatonosno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	29.661.017	15.965.402	-	-	-	-	13.695.615
Potraživanja po osnovu derivata	185.204						185.204
Hartije od vrednosti	84.345.367	2.144.526	8.827.206	3.567.870	61.670.297	8.135.468	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	11.885.064	10.046.633	9.479	1.797.825	29.227	-	1.900
Kredit i potraživanja od komitenata	240.608.342	9.015.958	4.918.909	199.799.710	21.499.531	4.521.160	853.074
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	9.195	-	-	-	-	-	9.195
Ostala sredstva	1.000.303	-	-	-	-	-	1.000.303
Ukupna aktiva	367.694.492	37.172.519	13.755.594	205.165.405	83.199.055	12.656.628	15.745.291
Obaveze po osnovu derivata	207.003	-	-	-	-	-	207.003
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	106.676.158	26.102.605	4.372.532	70.365.199	5.320.867	-	514.954
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	186.658.833	75.244.759	72.897.649	20.078.300	4.350.796	-	14.087.329
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	448.794	-	-	-	-	-	448.794
Subordinirane obaveze	2.718.490	-	2.718.490	-	-	-	-
Tekuće poreske obaveze	205.253	-	-	-	-	-	205.253
Ostale obaveze	2.644.579	-	-	-	-	-	2.644.579
Ukupna pasiva	299.559.110	101.347.364	79.988.671	90.443.499	9.671.663	-	18.107.912
Neto izloženost riziku od promene kamatnih stopa na dan 31.decembra 2017. godine	68.135.382	(64.174.845)	(66.233.077)	114.721.906	73.527.392	12.656.628	(2.362.621)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(l) Rizik informacionog sistema

Rizik informacionog sistema je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital, ostvarivanje poslovnih ciljeva, poslovanje u skladu s propisima i reputaciju Grupe usled neadekvatnog upravljanja informacionim sistemom ili druge slabosti u tom sistemu koja negativno utiče na njegovu funkcionalnost ili bezbednost, odnosno ugrožava kontinuitet poslovanja Grupe.

U cilju kontrole, odnosno umanjenja ove vrste rizika, kao i unapređenja upravljanja tim rizikom, Grupa je usvojila i primenjuje strategiju razvoja informacionog sistema.

Grupa u cilju adekvatnog načina organizovanja procesa upravljanja navedenim rizikom i jasnog razgraničenja odgovornosti zaposlenih, kao i definisanja i primene mera za ublažavanje rizika u ovoj oblasti primenjuje poslovna pravila, procedure kao i druge interne akte nižeg ranga.

(m) Upravljanje kapitalom

Narodna banka Srbije (u daljem tekstu: NBS), kao regulatorno telo, definiše način izračunavanja kapitala i adekvatnosti kapitala, koji se zasnivaju na Bazel III okviru. Regulatorni kapital, pokazatelji adekvatnosti kapitala i obračun rizične aktive definisani su Odlukom o adekvatnosti kapitala banke koja se primenjuje od 30. juna 2017. godine (u daljem tekstu: Odluka). Pokazatelj adekvatnosti kapitala Grupa prati na polugodišnjem nivou u skladu sa standardizovanim pristupom.

Grupa je dužna da obračunava sledeće pokazatelje adekvatnosti kapitala:

1. pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala, koji predstavlja procentualno izražen odnos osnovnog akcijskog kapitala i rizične aktive – CET1 ratio; Odlukom minimalno definisan pokazatelj je 4,5%;
2. pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke, koji predstavlja procentualno izražen odnos osnovnog kapitala i rizične aktive – T1 ratio. Odlukom minimalno definisan pokazatelj je 6%;
3. pokazatelj adekvatnosti kapitala banke, koji predstavlja procentualno izražen odnos kapitala i rizične aktive – CAR ratio. Odlukom minimalno definisan pokazatelj je 8%.

Grupa je dužna da u svom poslovanju obezbedi da visina njenog osnovnog kapitala ni u jednom trenutku ne bude manja od dinarske protivvrednosti iznosa od EUR 10.000.000, prema zvaničnom srednjem kursu NBS na dan obračuna. Dodatno, Grupa je dužna da u svakom trenutku održava kapital i na nivou koji je potreban za pokriće svih rizika kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, a najmanje u visini potrebnoj za održavanje minimalnih pokazatelja adekvatnosti kapitala, odnosno uvećanih pokazatelja – ako NBS Grupi odredi pokazatelje adekvatnosti kapitala veće od propisanih. NBS Grupi u 2018. godini nije odredila pokazatelje adekvatnosti kapitala veće od propisanih.

Kapital Grupe čini zbir osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Osnovni kapital čini zbir osnovnog akcijskog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala.

Osnovni akcijski kapital čini zbir sledećih elemenata korigovan za regulatorna prilagođavanja i umanjen za odbitne stavke:

- akcija i drugih instrumenata kapitala;
- pripadajuće emisije premije uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala;
- dobiti banke;
- revalorizacionih rezervi i ostalih nerealizovanih dobitaka;
- rezervi iz dobiti i ostalih rezervi banke;
- rezervi za opšte bankarske rizike.

Regulatorna prilagođavanja – Prilikom obračuna vrednosti elemenata kapitala, Grupa je dužna da iz vrednosti tih elemenata, utvrđenih u skladu sa MSFI/MRS, isključi iznos povećanja kapitala koji je rezultat sekjuritizacije. Budući da u Republici Srbiji nije doneta zakonska regulativa koja pokriva ovu oblast, ovo regulatorno prilagođavanje nije primenljivo.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(m) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Grupa u elemente kapitala ne uključuje:

- fer vrednost rezervi u vezi sa dobicima ili gubicima po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka za finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti, uključujući i projektovane novčane tokove;
- dobitke ili gubitke po osnovu obaveza banke vrednovanih po fer vrednosti koji su posledica promene kreditne sposobnosti banke;
- dobitke ili gubitke koji proizilaze iz kreditnog rizika po osnovu obaveza po derivatima vrednovanim po fer vrednosti, pri čemu banka ne može ove dobitke ili gubitke da netira s onima koji proizilaze iz kreditnog rizika druge ugovorne strane.

Nerealizovani dobitci ili gubici po osnovu imovine ili obaveza vrednovanih po fer vrednosti, osim pomenutih dobitaka ili gubitaka iz prethodnog stava, uključuju se u obračun kapitala.

Odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala su:

- gubitak tekuće godine i ranijih godina, kao i nerealizovani gubici.
- nematerijalna ulaganja, uključujući i gudvil (goodwill), umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza koje bi prestale da postoje u slučaju obezvređenja ili prestanka priznavanja nematerijalnih ulaganja u skladu sa MSFI/MRS;
- odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti grupe, u skladu sa propisima;
- imovina u penzijskom fondu sa definisanim naknadama u bilansu stanja grupe;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja grupe u sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala, uključujući i sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala koje je grupa dužna ili može biti dužna da otkupi na osnovu ugovorne obaveze;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u grupi, a koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala grupe;
- primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem grupa nema značajno ulaganje, u skladu s tačkama 19. i 20. Odluke;
- primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem grupa ima značajno ulaganje, u skladu s tačkom 19. Odluke;
- iznos za koji odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala grupe premašuju iznos dodatnog osnovnog kapitala grupe;
- iznos izloženosti koje ispunjavaju uslove za primenu pondera rizika od 1,25%, a koje grupa odluči da odbije od osnovnog akcijskog kapitala umesto da primeni taj ponder i to:
 - učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica, odnosno učešća koja omogućavaju efektivno vršenje znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem ili na poslovnu politiku tog pravog lica,
 - sekjuritizovane pozicije, u skladu s tačkom 201. stav 1. odredba pod 2), tačkom 202. stav 1. odredba pod 2) i tačkom 234. Odluke,
 - slobodne isporuke, ako druga ugovorna strana u roku od četiri radna dana od ugovorenog datuma isporuke/plaćanja nije izmirila svoju obavezu, u skladu s tačkom 299. Odluke,
- iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je grupa prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka
- iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama grupe.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(m) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Prilikom utvrđivanja odbitnih stavki, odloženih poreskih sredstava i primenljivih iznosa direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem grupa ima značajno ulaganje, grupa nije dužna da od osnovnog akcijskog kapitala odbija iznos stavki, koji je u zbiru jednak ili manji od iznosa limita koji se izračunava tako što se iznos stavki osnovnog akcijskog kapitala koji preostane nakon umanjenja za regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke pomnoži sa 17,65%:

- odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti i proističu iz privremenih razlika u iznosu koji je manji ili jednak od 10% osnovnog akcijskog kapitala grupe izračunatog u skladu sa članom 21. stav 2. Odluke;
- ako grupa ima značajno ulaganje u lica u finansijskom sektoru, direktna, indirektna i sintetička ulaganja grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala tih lica u iznosu koji je manji ili jednak od 10% osnovnog akcijskog kapitala grupe izračunatog u skladu sa članom 21. stav 2. Odluke.

Grupa na dan 31. decembra 2018. godine osnovni akcijski kapital nije umanjila za iznos direktnih ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala i za iznos odloženih poreskih sredstava koja zavise od buduće profitabilnosti i proističu iz privremenih razlika s obzirom da je njihov zbir manji od definisanog limita.

Dodatni osnovni kapital Grupe čini zbir sledećih elemenata umanjen za odbitne stavke:

- akcija i drugih instrumenata kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 23. Odluke;
- pripadajuće emisije premije.

Grupa na dan 31. decembra 2018. godine nije imala dodatni osnovni kapital.

Dopunski kapital Grupe čini zbir sledećih elemenata, umanjen za odbitne stavke:

- akcija i drugih instrumenata dopunskog kapitala i obaveza po subordiniranim kreditima i zajmovima;
- pripadajuće emisije premije, tj. iznosa uplaćenog iznad nominalne vrednosti tih instrumenata;
- opštih prilagođavanja za kreditni rizik koja nisu umanjena za poreske efekte, u visini od najviše 1,25% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti za kreditni rizik za banke koje taj iznos obračunavanju primenom standardizovanog pristupa.

Iznos u kojem se instrumenti dopunskog kapitala, odnosno subordinirane obaveze, uključuju u obračun dopunskog kapitala Grupe tokom poslednjih pet godina pre roka njihovog dospeća, dobija se tako što se količnik njihove nominalne vrednosti, odnosno glavnice, na prvi dan poslednjeg petogodišnjeg perioda pre roka dospeća i broja kalendarskih dana u tom periodu pomnoži sa brojem preostalih kalendarskih dana do dospeća instrumenata ili subordiniranih obaveza, na dan vršenja obračuna.

Grupa na dan 31. decembar 2018. godine nije imala dopunski kapital.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(m) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Tabela koja sledi prikazuje stanje kapitala dan 31. decembra 2018. godine i na dan 31. decembra 2017. godine:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Osnovni akcijski kapital - CET1		
Uplaćen iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	23.607.620	23.607.620
Pripadajuća emisiona premija uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala	562.156	562.156
Dobit iz ranijih godina koja ispunjava uslove za uključivanje u osnovni akcijski kapital	821.285	655.690
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	2.517.878	1.545.736
(-) Nerealizovani gubici	(620)	(5.416)
Ostale rezerve	41.919.994	36.997.080
(-) Nematerijalna ulaganja, uključujući gudvil (umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza)	(1.627.558)	(1.165.916)
(-) Iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je banka prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka	(377.682)	(231.860)
(-) Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama banke	(9.958.131)	(13.237.592)
Ukupan osnovni akcijski kapital - CET1	57.464.942	48.727.498
Dodatni osnovni kapital - AT1	-	-
Ukupan osnovni kapital - T1 (CET1 + AT1)	57.464.942	48.727.498
Dopunski kapital - T2		
Uplaćeni iznos subordiniranih obaveza	-	538.731
Ukupan dopunski kapital - T2	-	538.731
Ukupan regulatorni kapital (T1 + T2)	57.464.942	49.266.229

Grupa je za 2018. i za 2017. godinu ostvarila pokazatelje poslovanja u okviru limita definisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala i Odlukom o upravljanju rizicima.

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA

Priprema finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI zahteva od rukovodstva da prosuđuje, da pravi procene i pretpostavke koje utiču na primenu računovodstvenih politika i prikazane vrednosti sredstava i obaveza, prihoda i rashoda iskazanih u finansijskim izveštajima. Ostvareni rezultati mogu odstupati od ovih procena.

Procene i pretpostavke se kontinuirano preispituju i zasnivaju se na prethodnom (istorijskom) iskustvu i drugim faktorima, uključujući i predviđanja budućih događaja za koje se smatra da su razumna u datim okolnostima. Revidirane računovodstvene procene se priznaju u onom periodu u kojem su procene revidirane, kao i u budućim periodima na koje promene procena utiču.

Ova obelodanjivanja dopunjuju komentare o upravljanju rizicima (napomena 4).

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(a) Ključni izvori neizvesnosti pri procenjivanju

(i) Rezervisanja za kreditne gubitke

Obezvredjenje finansijskih sredstava se procenjuje na način koji je opisan u računovodstvenoj politici 3(k)(viii).

Merenje gubitaka od umanjenja vrednosti kako po MSFI 9 tako i po MRS 39 za sve kategorije finansijskih sredstava zahteva procene, posebno procene koje se odnose na utvrđivanje iznosa i očekivanog vremena po osnovu priliva budućih novčanih tokova, kao i novčanih tokova koji potiču od realizacije procenjene vrednosti kolaterala prilikom utvrđivanja gubitaka od umanjenja vrednosti i procene značajnog povećanja kreditnog rizika. Ove procene su vođene nizom faktora, čija kombinacija i interakcija može da dovede do različitih nivoa rezervacija za kreditne gubitke, u različitim scenarijima.

ECL kalkulacije Grupe su rezultati složenih modela sa određenim brojem pretpostavki koje se tiču izbora input varijabli kao i njihove međuzavisnosti. Elementi ECL modela koji se smatraju delom računovodstvenih rasuđivanja i procena uključuju:

- Interni model ocenjivanja kreditne sposobnosti Grupe, koji dodeljuje PD pojedinačnim rejting kategorijama;
- Kriterijumi Grupe za procenu da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika te posledično dovode do obračuna ECL-a na osnovu celog veka trajanja instrumenta (tzv. LT ECL – life time ECL), kroz korišćenje kvantitativnih kriterijuma (promene u PD-u u odnosu na datum inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva), kao i kvalitativne procene (forbearance, restructuring klasifikacija, 30 dana docnje, watch list 2 kategorizacija);
- Segmentacija finansijskih sredstava kada se njihova ECL procenjuje na kolektivnoj osnovi;
- Razvoj ECL modela uključujući različite formule i izbor inputa;
- Određivanje povezanosti između makroekonomskih scenarija i ekonomskih inputa, kao što su kretanje GDP-a, nivoa nezaposlenosti i zarada, kao i kamatnih stopa, te i modeliranje njihove povezanosti i uticaja na korišćeni PD i LGD;
- U saradnji sa UniCredit Grupom, izbor makroekonomskih scenarija koji se odnose na budućnost (tzv. forward looking scenarios) i njihovih ponderisanja verovatnoće, kako bi se izvela veza između ECL modele i mogućih ekonomskih kretanja.

U skladu sa internim politikama, Grupa će redovno preispitivati i održavati svoje modele u kontekstu stvarnog iskustva u pogledu kreditnih gubitaka kada je to potrebno.

Obezvredjenje finansijskih sredstava i verovatan gubitak po osnovu vanbilansnih stavki za pojedinačno značajna potraživanja Grupa procenjuje na pojedinačnoj osnovi. Procena obezvređenja finansijskih sredstava na pojedinačnoj osnovi obuhvata utvrđivanje postojanja objektivnog dokaza ovog obezvređenja odnosno postojanje statusa neizmirenja obaveza. Iznos obezvređenja finansijskih sredstava utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrednosti potraživanja i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju, dok procena verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki obuhvata procenu nadoknadivosti budućih novčanih odliva za svaku preuzetu vanbilansnu obavezu.

Procenu obezvređenja finansijskih sredstava i verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na grupnoj osnovi Grupa vrši za sva potraživanja kod kojih se ovo obezvređenje ili ovi gubici ne mogu direktno povezati s tim potraživanjima, ali za koje se na osnovu iskustva može proceniti da postoje u kreditnom portfoliju. Pri ovoj proceni, Grupa grupiše potraživanja na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika koje odražavaju sposobnost dužnika da izmiruje svoje obaveze u skladu sa ugovorenim uslovima (segmenti portfolija, rejting kategorije i sl.). Procena obezvređenja na grupnoj osnovi predstavlja zajedničku procenu budućih novčanih tokova pojedinačne grupe potraživanja na osnovu podataka o gubicima iz ranijih perioda za potraživanja s karakteristikama kreditnog rizika sličnim onima u toj grupi, a u skladu s metodologijom.

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(a) Ključni izvori neizvesnosti pri procenjivanju (nastavak)

(ii) Utvrđivanje fer vrednosti

Utvrđivanje fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza za koje ne postoji utvrdiva tržišna cena zahteva korišćenje tehnika procene opisanih u računovodstvenoj politici 3(k)(vii). Za finansijske instrumente kojima se retko trguje i čija cena nije vrlo transparentna, fer vrednost je manje objektivna i zahteva različite stepene procene, u zavisnosti od likvidnosti, koncentracije, neizvesnosti tržišnih faktora, pretpostavki o formiranju cena i drugih rizika vezanih za konkretne instrumente.

(b) Ključne računovodstvene procene za primenu računovodstvenih politika Grupe

Ključne računovodstvene procene u primeni računovodstvenih politika Grupe uključuju:

(i) Vrednovanje finansijskih instrumenata

Računovodstvena politika Grupe o merenju fer vrednosti je obelodanjena u računovodstvenoj politici 3(k)(vii).

Grupa meri fer vrednost finansijske imovine koristeći sledeću hijerarhiju kvaliteta ulaznih podataka koji se koriste prilikom vrednovanja:

- Nivo 1: Zvanične tržišne cene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za identične instrumente.
- Nivo 2: Tehnike procenjivanja zasnovane na ulaznim podacima koji nisu tržišne cene za identične instrumente, ali su informacije dostupne i utvrdive bilo direktno (na primer cene) ili indirektno (na primer izvedeni iz cene). Ova kategorija obuhvata instrumente koji se mere putem: zvaničnih tržišnih cena na aktivnom tržištu za instrumente sličnih karakteristika, zvaničnih tržišnih cena za iste ili za instrumente sličnih karakteristika na tržištu koje se smatra manje aktivnim ili drugih tehnika procene gde su svi značajniji podaci direktno ili indirektno dostupni na tržištu.
- Nivo 3: Tehnike procenjivanja koje koriste ulazne podatke koji nisu dostupni i utvrdivi. Ova kategorija obuhvata sve instrumente čija se procena vrši na bazi podataka koji nisu dostupni i utvrdivi i kao takvi imaju značajan efekat na procenu vrednosti instrumenta. Ova kategorija obuhvata instrumente koji se vrednuju na osnovu zvanične cene za instrumente sličnih karakteristika, gde su značajne neutvrdive korekcije ili pretpostavke potrebne da bi odrazile razlike između instrumenata.

Fer vrednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza kojima se trguje na aktivnom tržištu je zasnovana na tržišnim cenama. Za sve ostale finansijske instrumente Grupa određuje fer vrednost korišćenjem tehnika procenjivanja.

Tehnike procenjivanja uključuju neto sadašnju vrednost i diskontovane gotovinske tokove, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje utvrdive tržišne cene, kao i druge metode procene. Pretpostavke i ulazni podaci koji se koriste kod tehnika procenjivanja uključuju nerizične i referentne kamatne stope, kreditne raspone i druge faktore koji se koriste prilikom procene diskontnih stopa, cene obveznica i kapitala, devizne kurseve, kapital i indekse cena kapitala i očekivanu nestabilnost cena i korelacije. Cilj tehnika procenjivanja je da se ustanovi fer vrednost koja odražava cenu finansijskog instrumenta na dan izveštavanja, koja bi bila ustanovljena od učesnika na tržištu u transakciji „van dohvata ruke“.

Grupa koristi opšte prihvaćene modele procenjivanja za određivanje fer vrednosti redovnih i uobičajenih finansijskih instrumenata, kao što su kamatni i valutni svopovi za koje se isključivo koriste utvrdivi tržišni parametri koji zahtevaju nizak stepen procenjivanja i pretpostavki od strane rukovodstva. Utvrdivi ulazni parametri modela su uglavnom dostupni na tržištu kotiranih dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti, derivata kojima se trguje i jednostavnih derivata kao što su kamatni svopovi. Dostupnost uočljivih tržišnih cena i ulaznih podataka modela smanjuje potrebu za procenama i pretpostavkama rukovodstva i takođe smanjuje neizvesnost koja se povezuje sa određivanjem fer vrednosti. Dostupnost uočljivih tržišnih cena i ulaznih podataka se uglavnom razlikuje, u zavisnosti od proizvoda i tržišta, i sklona je promenama uslovljenim različitim događajima i opštim uslovima na budućim tržištima.

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(b) Ključne računovodstvene procene za primenu računovodstvenih politika Grupe (nastavak)

(ii) Procena poslovnog modela i SPPI test

Klasifikacija i merenje dužničkih finansijskih instrumenata saglasno MSFI 9 zavisi od biznis modela i rezultata SPPI testa što je opisano u računovodstvenoj politici 3(k)(ii).

Poslovni model odražava način na koji Grupa upravlja svojim finansijskim sredstvima sa ciljem prikupljanja novčanih tokova. Rukovodstvo procenjuje poslovni model na nivou grupe finansijskih sredstava kao što je portfolio ili podportfolio finansijskih sredstava. Prilikom procene uzimaju se u obzir relevantne informacije kao što su prošle prodaje, namere rukovodstva u pogledu budućih prodaja, vrednovanje performansi finansijskih sredstava i izveštavanje rukovodstva i slično. Uspostavljen je proces kontinuiranog praćenja finansijskih sredstva po amortizovanoj vrednosti ili fer vrednosti kroz ostali rezultat koja su prestala da se priznaju pre dospeća sa ciljem utvrđivanja razloga otuđenja i da li su razlozi u skladu sa ciljem poslovnog modela u okviru kojeg se finansijsko sredstvo drži. Ukoliko je poslovni model držanje radi prikupljanja novčanih tokova ili držanje radi prikupljanja novčanih tokova i prodaja, vrši se procena ili na nivou pojedinačnog ugovora ili grupe ugovora da li ugovoreni novčani tokovi finansijskog sredstva predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate ("SPPI test"). Ukoliko ugovoreni uslovi finansijskog sredstva uključuju izloženost rizicima koji nisu u skladu sa osnovnim kreditnim aranžmanom, finansijsko sredstvo se klasifikuje i vrednuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

(iii) Koristan vek trajanja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme, stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije zasnovane su na projektovanom korisnom veku trajanja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme, koji je podložan preispitivanju. Adekvatnost procenjenog očekivanog veka trajanja preispituje se jednom godišnje, odnosno po potrebi češće, ukoliko postoje indikacije da je došlo do značajnih promena faktora koji su uticali na prethodno određivanje veka trajanja ili do nastanka drugih događaja koji imaju uticaj na procenjeni vek trajanja. Određivanje korisnog veka trajanja zahteva značajne procene od strane rukovodstva i zasniva se na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promenama koje mogu imati uticaj na ekonomski vek trajanja sredstava.

(iv) Umanjenje vrednosti nefinansijske imovine

Knjigovodstvena vrednost nefinansijskih sredstava, osim investicionih nekretnina i odloženih poreskih sredstava preispituje se na kraju svakog izveštajnog perioda, kako bi se utvrdilo da li postoje naznake koje ukazuju na to da je došlo do njihovog obezvređenja. Ako postoje takve naznake, procenjuje se nadoknadivi iznos sredstva. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procenjen kao niži od knjigovodstvene vrednosti, ista se umanjuje do visine nadoknadive vrednosti, a gubitak priznaje u bilansu uspeha. Razmatranje indikatora i dokaza obezvređenja zahteva značajne procene od strane rukovodstva u pogledu očekivanih tokova gotovine, diskontnih stopa i stepena iskorišćenosti sredstava koja su predmet razmatranja.

(v) Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva priznaju se do mere do koje je izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da poreska sredstva mogu biti iskorišćena. Rukovodstvo Grupe vrši procenu da bi se utvrdio iznos odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu perioda nastanka i iznosa sredstva, odnosno iznosa očekivanih budućih oporezivih dobitaka i strategije planiranja poreske politike.

5. UPOTREBA PROCENA I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(b) Ključne računovodstvene procene za primenu računovodstvenih politika Grupe (nastavak)

(vi) Rezervisanja po osnovu sudskih sporova

Grupa je uključena u određeni broj sudskih i radno pravnih sudskih postupaka. Rezervisanje po osnovu sudskih sporova se formira kada je verovatno da će Grupa, kao rezultat prošlih događaja, imati sadašnju zakonsku ili ugovornu obavezu, čiji iznos se može pouzdano utvrditi, a po osnovu koje je očekivan odliv ekonomskih koristi. Procena rezervisanja po osnovu navedenih sporova zahteva značajne procene od strane pravne službe i rukovodstva Grupe, uključujući procenu verovatnoće negativnih ishoda sporova, kao i iznose verovatnih i razumnih procena gubitaka. Iznosi potrebnih rezervisanja predstavljaju najbolju procenu na osnovu dostupnih informacija na datum bilansa, ali mogu biti promenjeni u budućnosti kao posledica nastanka novih događaja ili dobijanja novih informacija.

(vii) Rezervisanja po osnovu otpremnina zaposlenima

Rezervisanja za otpremnine zaposlenima prilikom odlaska u penziju utvrđuju se primenom aktuarske procene, koja podrazumeva procene diskontne stope, budućih kretanja zarada, budućih fluktuacija zaposlenih, odnosno stope mortaliteta. Stvarni ishodi mogu značajno odstupati od navedenih procena, naročito imajući u vidu dug period na koji se odnose.

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – RAČUNOVODSTVENA KLASIFIKACIJA I FER VREDNOST

Tabela koja sledi sadrži analizu instrumenata vrednovanih po fer vrednosti na kraju izveštajnog perioda, po nivoima u hijerarhiji fer vrednosti po kojima se kategorizuje vrednovanje fer vrednosti:

U hiljadama dinara	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
2018.					
Potraživanja po osnovu derivata	23	-	682.823	-	682.823
Hartije od vrednosti					
- hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	24	-	1.493.552	-	1.493.552
- hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	24	2.112.792*	98.284.026	-	100.396.818
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	27	-	-	222.773	222.773
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	28	-	2	-	2
		2.112.792	100.460.403	222.773	102.795.968
Obaveze po osnovu derivata	34	-	723.632	-	723.632
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	37	-	488.580	-	488.580
		-	1.212.212	-	1.212.212

*Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat – Nivo 1, obuhvataju državne zapise RS denominirane u USD, koje su listirane na berzi EU kao visoko likvidna sredstva.

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – RAČUNOVODSTVENA KLASIFIKACIJA I FER VREDNOST (nastavak)

U hiljadama dinara	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
2017.					
Potraživanja po osnovu derivata	23	-	185.204	-	185.204
Hartije od vrednosti					
- hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju**	24	-	2.095.845	-	2.095.845
- hartije od vrednosti raspoložive za prodaju**	24	1.946.572*	80.225.064	-	82.171.636
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	27	-	17.956	174.295	192.251
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	28	-	9.195	-	9.195
		1.946.572	82.533.264	174.295	84.654.131
Obaveze po osnovu derivata	34	-	207.003	-	207.003
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	37	-	448.794	-	448.794
		-	655.797	-	655.797

*Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat – Nivo 1, obuhvataju državne zapise RS denominirane u USD, koje su listirane na berzi EU kao visoko likvidna sredstva.

** Klasifikacija hartija od vrednosti saglasno MRS 39.

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – RAČUNOVODSTVENA KLASIFIKACIJA I FER VREDNOST (nastavak)

(i) *Hijerarhija fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza koji se ne odmeravaju po fer vrednosti*

Procenjene fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza koji se ne odmeravaju po fer vrednosti prikazana su u tabeli koja sledi prema nivoima hijerarhije fer vrednosti u skladu sa MSFI 13:

U hiljadama dinara	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrednost	Knjigovodstvena vrednost
2018.						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	22	-	-	53.405.309	53.405.309	53.405.309
Hartije od vrednosti						
- hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	24	-	-	36.923	36.923	36.923
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	25	-	805.007	20.208.028	21.013.035	21.019.696
Kredit i potraživanja od komitenata	26	-	95.601.414	175.417.141	271.018.555	266.406.450
Ostala sredstva	33	-	-	1.145.893	1.145.893	1.145.893
		-	96.406.421	250.213.294	346.619.715	342.014.271
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	35	-	100.523.415	42.009.610	142.533.025	142.879.336
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	36	-	52.824.689	168.812.410	221.637.099	220.931.036
Tekuće poreske obaveze	21.4	-	-	451.881	451.881	451.881
Odložene poreske obaveze	32	-	-	412	412	412
Ostale obaveze	40	-	-	2.862.308	2.862.308	2.862.308
		-	153.348.104	214.136.621	367.484.725	367.124.973
2017.						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	22	-	-	29.661.017	29.661.017	29.661.017
Hartije od vrednosti						
- hartije od vrednosti koje se drže do doseća*	24	-	-	81.780	81.780	77.886
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	25	-	9.248.386	2.636.678	11.885.064	11.885.064
Kredit i potraživanja od komitenata	26	-	80.231.248	177.322.790	257.554.038	240.608.342
Ostala sredstva	33	-	1.000.303	-	1.000.303	1.000.303
		-	90.479.937	209.702.265	300.182.202	283.232.612
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	35	-	85.780.106	22.341.839	108.121.945	106.676.158
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	36	-	34.783.435	152.525.877	187.309.312	186.658.833
Subordinirane obaveze	38	-	2.718.490	-	2.718.490	2.718.490
Tekuće poreske obaveze	21.4	-	205.253	-	205.253	205.253
Ostale obaveze	40	-	2.644.579	-	2.644.579	2.644.579
		-	126.131.863	174.867.716	300.999.579	298.903.313

*Klasifikacija hartija od vrednosti saglasno MRS 39.

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – RAČUNOVODSTVENA KLASIFIKACIJA I FER VREDNOST (nastavak)

(i) *Hijerarhija fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza koji se ne odmeravaju po fer vrednosti (nastavak)*

Tehnike i modeli koje Grupa koristi za obračun fer vrednosti finansijskih instrumenata obelodanjeni su u napomeni 5b(i).

(ii) *Sredstva čija je fer vrednost približno jednaka knjigovodstvenoj vrednosti*

Kod finansijskih sredstava i obaveza koja su visoko likvidna sa kratkoročnim dospećem (do godinu dana) pretpostavlja se da je knjigovodstvena vrednost približno jednaka fer vrednosti. Osnovna pretpostavka u ovom slučaju jeste da u kratkom roku, za visoko likvidna sredstva, neće doći do značajnih tržišnih promena koje mogu uticati na promenu fer vrednosti. Ova pretpostavka se takođe koristi i kod depozita po viđenju, štednih depozita bez definisanog roka dospeća i svih finansijskih instrumenata koji imaju promenljivu kamatnu stopu.

(iii) *Finansijski instrumenti sa fiksnom kamatnom stopom*

Fer vrednost finansijskih sredstava i obaveza sa fiksnom kamatnom stopom, koja se vode po amortizovanoj vrednosti procenjuje se poređenjem tržišnih kamatnih stopa u momentu inicijalnog priznavanja sa tekućim tržišnim kamatnim stopama za finansijske instrumente sličnih karakteristika. Procenjena fer vrednost finansijskih instrumenata sa fiksnom kamatnom stopom se zasniva na diskontovanim novčanim tokovima korišćenjem preovlađujuće kamatne stope na tržištu novca za finansijske instrumente koji imaju slične karakteristike kreditnog rizika i ročnost.

Finansijska sredstva koja se drže do dospeća, krediti i depoziti uključuju i deo portfolia sa fiksnom kamatnom stopom što dovodi do razlike između knjigovodstvene i fer vrednosti.

7. NETO PRIHOD PO OSNOVU KAMATA

Neto prihod po osnovu kamata obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od kamata		
Gotovina i sredstva kod centralne banke	276.749	288.892
Potraživanja po osnovu derivata	195.295	118.842
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	175.682	-
Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju*	-	100.859
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	3.764.954	-
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju*	-	3.613.540
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	3.294	-
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća*	-	6.951
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	127.636	141.147
Kredit i potraživanja od komitenata	11.676.312	10.561.733
Derivati i finansijska sredstva koja se drže u svrhe zaštite od rizika	284.378	313.677
Ukupni prihodi od kamata:	16.504.300	15.145.641
Rashodi kamata		
Obaveze po osnovu derivata	188.959	114.804
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	75.676	80.105
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	1.018.224	1.167.001
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	1.114.553	1.284.698
Subordinirane obaveze	167.191	135.462
Ukupni rashodi kamata:	2.564.603	2.782.070
Neto prihodi od kamata	13.939.697	12.363.571

*Klasifikacija hartija od vrednosti saglasno MRS 39

Prihodi od kamata na obezvređene plasmane saglasno računovodstvenoj politici 3 (d) u 2018. godini iznose 973.286 hiljada dinara (2017. godina: 686.034 hiljada dinara).

8. NETO PRIHOD PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

Neto prihod po osnovu naknada i provizija:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od naknada i provizija		
Naknade i provizije za platni promet	1.263.282	1.166.390
Naknade za izdate garancije i druge potencijalne obaveze	656.019	586.770
Naknade po osnovu brokerskih usluga	31.471	19.725
Naknade po kastodi poslovima	391.242	363.251
Naknade iz poslovanja sa karticama	1.284.092	1.186.667
Naknade po osnovu depozita	408.551	369.753
Naknade po osnovu kredita	454.875	360.645
Ostale naknade i provizije	374.349	309.422
Ukupan prihod od naknada i provizija:	4.863.881	4.362.623
Rashodi naknada i provizija		
Naknade i provizije za platni promet	179.102	163.834
Provizije po osnovu garancija, akreditiva i jemstava	8.467	11.688
Naknade iz poslovanja sa karticama	973.502	1.027.211
Ostale naknade i provizije	139.500	153.102
Ukupni rashodi od naknada i provizija:	1.300.571	1.355.835
Neto prihodi od naknada i provizija	3.563.310	3.006.788

9. NETO DOBITAK PO OSNOVU PROMENE FER VREDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA

Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Neto prihod po osnovu promene vrednosti derivata po fer vrednosti kroz bilans uspeha	148.895	207.458
Neto rashod po osnovu promene vrednosti hartija od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(3.333)	(3.550)
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	145.562	203.908

10. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI

Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Neto dobitak po osnovu prodaje hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat/hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	105.318	261.172
Neto dobitak po osnovu prodaje hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	67.188	44.559
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti	172.506	305.731

11. NETO GUBITAK PO OSNOVU ZAŠTITE OD RIZIKA

Neto gubitak po osnovu zaštite od rizika obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Neto prihodi/(rashodi) od promene vrednosti plasmana, potraživanja i hartija od vrednosti	35.249	(90.429)
Neto (rashodi)/prihodi od promene vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika	(45.954)	56.564
Neto gubitak po osnovu zaštite od rizika	(10.705)	(33.865)

12. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA I EFEKATA UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE

Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule obuhvata:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	46.825.873	62.456.406
Rashodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	(45.419.444)	(61.098.619)
Neto prihod	1.406.429	1.357.787

13. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA

Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha čine:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Plasmani klijentima		
Neto dodatna pojedinačna ispravka vrednosti	1.982.656	2.227.326
Neto dodatno grupno obezvređenje	1.074.130	572.284
	<u>3.056.786</u>	<u>2.799.610</u>
Neto umanjnje vrednosti hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	309.024	-
Potencijalne obaveze		
Neto dodatna pojedinačna ispravka vrednosti (napomena 39)	(36.848)	27.069
Neto dodatno grupno obezvređenje (napomena 39)	(39.398)	537
	<u>(76.246)</u>	<u>27.606</u>
Gubici po osnovu modifikacije finansijskih instrumenata	(46)	-
Direktan otpis	1.179	1.757
Prihod od naplate otpisanih potrazivanja	(410.846)	(202.208)
Ukupno	<u>2.879.851</u>	<u>2.626.765</u>

14. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE VREDNUJU PO AMORTIZOVANOJ VREDNOSTI

Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti Grupa je ostvarila prodajom kredita za likvidnost i obrtna sredstva klijenta iz sektora privrede.

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	2.099.033	12.760
Ukupno	<u>2.099.033</u>	<u>12.760</u>

15. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA INVESTICIJA U PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVA TE

Neto dobitak po osnovu investicija ostvaren u 2017. godini predstavlja dobitak ostvaren prodajom akcija koje je Banka posedovala u kompaniji MasterCard:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Dobitak po osnovu prodaje investicija	-	120.379
Ukupno	<u>-</u>	<u>120.379</u>

16. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

Ostale poslovne prihode čine:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od dividendi	-	120
Drugi prihodi iz poslovanja	10.773	12.519
Ukupno	<u>10.773</u>	<u>12.639</u>

17. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi sastoje se od:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Troškovi neto zarada	1.875.433	1.685.117
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	686.328	630.236
Neto rashodi po osnovu rezervisanja za otpremnine i godišnje odmore	16.257	5.613
Ostali lični rashodi	516.567	573.789
Ukupno	3.094.585	2.894.755

18. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

Troškovi amortizacije sastoje se od:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Troškovi amortizacije nematerijalne imovine (napomena 29.2, 29.3)	316.609	273.687
Troškovi amortizacije investicionih nekretnina (napomena 31)	33	33
Troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme (napomena 30.2, 30.3)	267.267	265.183
Ukupno	583.909	538.903

19. OSTALI PRIHODI

U ostale prihode spadaju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Prihodi od ukidanja neiskorišćenih rezervisanja za sudske sporove (napomena 39)	35.750	23.044
Prihodi od ukidanja neiskorišćenih rezervisanja za ostale obaveze (nap.39)	-	4.895
Ostali poslovni prihodi	60.141	81.723
Ukupno	95.891	109.662

20. OSTALI RASHODI

Ostali rashodi obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Troškovi poslovne zgrade i poslovnog prostora	116.313	91.578
Troškovi kancelarijskog materijala	42.938	39.827
Troškovi zakupnina	725.072	673.730
Troškovi održavanja informacionog sistema	753.842	513.390
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	67.523	55.846
Troškovi reklame, propagande, reprezentacije i donacije	254.300	305.170
Troškovi advokatskih, konsultantskih usluga i revizije	197.192	199.302
Troškovi PTT usluga	136.263	139.682
Troškovi premija osiguranja	843.444	775.287
Troškovi osiguranja i obezbeđenja imovine	93.958	85.509
Troškovi stručnog usavršavanja	22.593	21.005
Troškovi servisnih usluga	115.355	92.448
Troškovi transportnih usluga	16.468	17.780
Troškovi prevoza na rad i sa rada	40.643	38.836
Troškovi naknada smeštaja i ishrane na službenim putovanjima	34.337	31.102
Ostali porezi i doprinosi	499.917	469.872
Rashodi rezervisanja za sudske sporove i ostala rezervisanja (napomena 39)	194.953	127.009
Gubici od prodaje i rashodovanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	40.447	17.349
Ostalo	438.091	409.600
Ukupno	4.633.649	4.104.322

21. POREZ NA DOBITAK

21.1. Osnovne komponente poreza na dobitak na dan 31. decembra su sledeće:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Tekući poreski rashod perioda	(924.987)	(521.163)
Povećanje odloženih poreskih sredstava i smanjenje odloženih poreskih obaveza	76.575	28.593
Smanjenje odloženih poreskih sredstava i povećanje odloženih poreskih obaveza	(7.435)	(20.528)
Ukupno	(855.847)	(513.098)

21.2. Usaglašavanje efektivne poreske stope prikazano je u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Dobitak pre oporezivanja	10.230.502	7.294.615
Efektivni porez obračunat na iznos finansijskog rezultata po poreskoj stopi od 15%	1.534.575	1.094.192
<i>Poreski efekti trajnih razlika:</i>		
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	21.506	43.266
Poreski efekti po osnovu usklađivanja prihoda	(640.858)	(632.306)
<i>Poreski efekti privremenih razlika:</i>		
Razlika amortizacije obračunata za poreske svrhe i u finansijskim izveštajima	(15.573)	(6.976)
Poreski efekti po osnovu rashoda koji se priznaju u narednom periodu	38.477	22.987
<i>Poreski efekti umanjenja:</i>		
Poreski efekti po osnovu prve primene MSFI 9	(13.140)	-
Tekući porez na dobit	924.987	521.163
<i>Efektivna poreska stopa</i>	9,04%	7,14%

21.3. Porez na dobitak priznat u okviru ostalog rezultata prikazan je u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	2018.			2017.		
	Pre poreza	Poreski rashod	Nakon poreza	Pre poreza	Poreski rashod	Nakon poreza
Aktuarski dobici/(gubici)	3.355	(1.020)	2.335	(1.967)	(1.478)	(3.445)
Stanje na dan 31. decembra	3.355	(1.020)	2.335	(1.967)	(1.478)	(3.445)

21.4. Obračunata obaveza za porez na dobit za 2018. godinu iznosi 924.987 hiljada dinara od čega je iznos od 473.106 hiljade dinara zatvoren iz više plaćenih akontacija, tako da neizmirene tekuće poreske obaveze na dan 31. decembra 2018. godine iznose 451.881 hiljada dinara.

22. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

22.1. Gotovina i sredstva kod centralne banke obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Gotovina u blagajni u dinarima	3.163.419	1.577.892
Žiro račun	24.920.533	17.645.389
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	1.523.538	1.034.221
Ostala novčana sredstva u stranoj valuti	35.899	38.226
Deponovani viškovi likvidnih sredstava kod NBS	10.000.000	-
Obavezna rezerva kod NBS u stranoj valuti	13.762.131	9.365.485
Ukupno	53.405.520	29.661.213
Ispravka vrednosti	(211)	(196)
Stanje na dan 31. decembra	53.405.309	29.661.017

22. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

Stanje na žiro računu uključuje i obavezu rezervu u dinarima koja predstavlja minimalnu rezervu dinarskih sredstava izdvojenu u skladu sa „Odlukom o obaveznoj rezervi kod NBS”. U skladu sa navedenom Odlukom, dinarska obavezna rezerva se obračunava na iznos prosečnog dnevnog knjigovodstvenog stanja dinarskih depozita, kredita, hartija od vrednosti i ostalih dinarskih obaveza u toku jednog kalendarskog meseca i to po stopama od 0% do 5% u zavisnosti od ugovorene ročnosti i izvora finansiranja, a zatim drži na žiro računu Banke. Tokom 2018. godine NBS je plaćala kamatu na obavezu rezervu i to: po stopi od 1,75% godišnje do marta, po stopi od 1,50% godišnje u aprilu i od maja po stopi od 1,25% godišnje.

Obavezna devizna rezerva kod NBS predstavlja minimalnu rezervu deviznih sredstava izdvojenu u skladu sa „Odlukom o obaveznoj rezervi kod NBS”. U skladu sa napred navedenom Odlukom, deviznu obavezu rezervu banke obračunavaju na osnovu prosečnog stanja depozita, kredita i drugih obaveza u stranim valutama ili u dinarima indeksiranim deviznom klauzulom, primenom kursa dinara prema evru tokom jednog kalendarskog meseca. Stopa obavezne rezerve bila je nepromenjena tokom 2018. godine i iznosila je 20% na devizne depozite do dve godine i 13% na devizne depozite preko dve godine, dok je stopa na deo devizne rezerve koji čine dinarske obaveze indeksirane deviznom klauzulom iznosila 100%.

Grupa je dužna da održava prosečno dnevno stanje u obračunskom periodu na deviznim računima kod NBS u iznosima ne manjim od obračunatih iznosa. NBS ne plaća Grupi kamatu na izdvojena sredstva na redovnom deviznom računu obavezne rezerve.

Grupa je na dan 31. decembar 2018.godine deponovala višak likvidnih sredstava na račun kod NBS-a.

22.2. Kretanja na računu ispravke vrednosti gotovine i sredstava kod centralne banke tokom godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	-	-	(196)	(775)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap.2g(ii))	-	-	43	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	-	-	(153)	(775)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
(Dodatna)/ukidanje ispravke vrednosti	-	-	(59)	497
Efekti promene deviznog kursa	-	-	1	82
Ukupno za godinu	-	-	(58)	579
Stanje na dan 31. decembra	-	-	(211)	(196)

22.3. Bruto knjigovodstvena vrednost gotovine i sredstava kod centralne banke po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	53.369.621	(211)	53.369.410
Nivo 2	35.899	-	35.899
Nivo 3	-	-	-
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	53.405.520	(211)	53.405.309

22. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

22.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja u okviru pozicije „Gotovina i sredstva kod centralne banke“ u toku 2018. godine predstavljeno je u tabeli koja sledi:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ (smanjenje) usled promene kreditnog rizika	Efekti modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31.decembra
Nivo 1	(196)	43	(153)	-	(59)	-	-	1	(211)
Nivo 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nivo 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(196)	43	(153)	-	(59)	-	-	1	(211)

23. POTRŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA

Potraživanja po osnovu derivata obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Potraživanja po osnovu spot i forvard revalorizacije i valutnih svopova	58.163	28.180
Potraživanja po osnovu kamatnih svopova	599.401	157.024
Potraživanja po osnovu kamatnih opcija	25.259	-
Stanje na dan 31. decembra	682.823	185.204

24. HARTIJE OD VREDNOSTI

24.1. Hartije od vrednosti obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	36.928	-
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća	-	79.534
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	100.974.120	-
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	-	82.171.636
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	1.493.552	-
Hartije od vrednosti kojima se trguje	-	2.095.845
Ukupno	102.504.600	84.347.015
Ispravka vrednosti hartija od vrednosti	(577.307)	(1.648)
Stanje na dan 31. decembra	101.927.293	84.345.367

24.2. Kretanja na računu ispravke vrednosti hartija od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat tokom godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	-	(623)	(1.648)	(569)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap.2g (ii))	-	-	(317.660)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	-	(623)	(319.308)	(569)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
Dodatna ispravka vrednosti	-	-	(257.231)	(1.079)
Efekti promene deviznog kursa	-	-	(768)	-
Otpis bez otpusta duga	-	623	-	-
Ukupno za godinu	-	623	(257.999)	(1.079)
Stanje na dan 31. decembra	-	-	(577.307)	(1.648)

24.3. Bruto knjigovodstvena vrednost hartija od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	101.001.908	(577.307)	100.424.601
Nivo 2	9.140	-	9.140
Nivo 3	-	-	-
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	101.011.048	(577.307)	100.433.741

24. HARTIJE OD VREDNOSTI (nastavak)

24.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja hartija od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat u toku 2018. godine predstavljeno je u tabeli koja sledi:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ smanjenje usled promene kreditnog rizika	Efekte modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31.decembra
Nivo 1	(1.648)	(317.660)	(319.308)	(7.855)	(249.376)	-	-	(768)	(577.307)
Nivo 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nivo 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(1.648)	(317.660)	(319.308)	(7.855)	(249.376)	-	-	(768)	(577.307)

24.5. Podela hartija od vrednosti prema načinu vrednovanja i emitentu prikazana je u tabeli:

U hiljadama dinara	2018.		2017.	
	Vrednovanje MSFI 9	Ukupno	Vrednovanje MRS 39	Ukupno
Potraživanja po osnovu eskonta menica	Amortizovana vrednost	36.923	Amortizovana vrednost	77.886
Državni zapisi Republike Srbije	Po FV kroz ostali rezultat	93.445.489	Po FV kroz ostali rezultat	70.123.561
Obveznice lokalne samouprave	Po FV kroz bilans uspeha	1.493.552	Po FV kroz bilans uspeha	2.095.845
Državni zapisi Republike Srbije i obveznice lokalne samouprave - stavke hedžinga	Po FV kroz ostali rezultat	44.035	Po FV kroz ostali rezultat	58.851
Stanje na dan 31. decembra	Po FV kroz ostali rezultat	6.907.294	Po FV kroz ostali rezultat	11.989.224
		101.927.293		84.345.367

24. HARTIJE OD VREDNOSTI (nastavak)

Potraživanja po osnovu eskonta menica na dan 31. decembra 2018. godine, iznose 36.923 hiljada dinara i predstavljaju ulaganja sa rokom dospeća do godinu dana i eskontnom stopom u visini jednogmesečnog BELIBOR-a uvećanog za 2% na godišnjem nivou.

Na dan 31. decembra 2018. godine, ulaganja u hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha u iznosu od 1.493.552 hiljade dinara, predstavljaju ulaganja u državne zapise Republike Srbije sa rokovima dospeća do 2028. godine.

Na dan 31. decembra 2018. godine, ulaganja u hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat u iznosu od 6.907.294 hiljade dinara predstavljaju ulaganja u obveznice lokalne samouprave i državne zapise Republike Srbije - stavke hedžinga, sa rokovima dospeća do 2023. godine, dok iznos od 44.035 hiljada dinara predstavlja ulaganje u obveznice lokalne samouprave sa rokom dospeća do 2021. godine, a iznos 93.445.489 hiljada dinara predstavlja ulaganja u državne zapise Republike Srbije sa rokovima dospeća do 2028. godine.

U cilju zaštite od kamatnog rizika kod obveznica lokalne samouprave kao i državnih zapisa Republike Srbije, Grupa je implementirala mikro hedžing fer vrednosti, tj. naznačila kao stavke hedžinga ulaganja u obveznice lokalne samouprave i državne zapise Republike Srbije, ukupne nominalne vrednosti 54.500.000 EUR, dok su kao instrumenti hedžinga naznačeni kamatni svopovi ukupne nominalne vrednosti 54.500.000 EUR. Na dan 31. decembra 2018. godine urađen je test efektivnosti koji je pokazao da je hedžing veoma efektivan.

25. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

25.1. Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija uključuju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Devizni računi kod:		
- drugih banaka u okviru UniCredit Grupe	562.392	712.860
- drugih stranih banaka	419.488	1.797.310
Ukupno devizni računi:	981.880	2.510.170
Depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight)		
- u stranoj valuti	14.183.352	7.463.780
Ukupno depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):	14.183.352	7.463.780
Garantni depozit u stranoj valuti za kupoprodaju hartija od vrednosti	4.728	4.739
Namenski depoziti u stranoj valuti	12.006	11.509
Kratkoročni krediti:		
- u dinarima	591.697	687
Ukupno kratkoročni krediti:	591.697	687
Dugoročni krediti:		
- u dinarima	214.644	1.786.030
Ukupno dugoročni krediti:	214.644	1.786.030
Plasmani NBS po REPO transakcijama u dinarima	5.002.000	-
Ostali plasmani u stranoj valuti	1.991	57.261
Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga u dinarima	45.585	59.589
Ukupno	21.037.883	11.893.765
Ispravka vrednosti	(18.187)	(8.701)
Stanje na dan 31. decembra	21.019.696	11.885.064

25. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

25.2. Kretanja na računu ispravke vrednosti kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija tokom godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	-	(3)	(8.701)	(32.112)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap. 2g(ii))	-	-	(2.040)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	-	(3)	(10.741)	(32.112)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
(Dodatna)/ukidanje ispravke vrednosti	-	3	(7.529)	22.974
Efekti promene deviznog kursa	-	-	69	437
Otpis bez otpusta duga	-	-	14	-
Ukupno za godinu	-	3	(7.446)	23.411
Stanje na dan 31. decembra	-	-	(18.187)	(8.701)

25.3. Bruto knjigovodstvena vrednost kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	20.986.446	(16.686)	20.969.760
Nivo 2	51.437	(1.501)	49.936
Nivo 3	-	-	-
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	21.037.883	(18.187)	21.019.696

25. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

25.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja u okviru pozicije "Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija" u toku 2018. godine predstavljeno je u tabeli koja sledi:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ (smanjenje) usled promene kreditnog rizika	Efekte modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31.decembra
Nivo 1	(8.692)	(2.038)	(10.730)	(718)	(5.238)	-	-	-	(16.686)
Nivo 2	(2)	(2)	(4)	-	(1.566)	-	-	69	(1.501)
Nivo 3	(7)	-	(7)	-	(7)	-	14	-	-
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(8.701)	(2.040)	(10.741)	(718)	(6.811)	-	14	69	(18.187)

25. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

25.5. Struktura deviznih računa kod banaka u okviru UniCredit Grupe prikazana je u tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
UniCredit Bank Austria AG, Vienna	418.828	619.359
UniCredit Bank AG, Munich	27.526	26.109
UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	13.640	5.212
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia a.s.	181	6
UniCredit S.P.A. Milano	89.003	51.262
Zagrebačka banka d.d.	4.361	550
UniCredit Bank BIH	2.221	416
UniCredit Bulbank, Sofia	128	22
UniCredit Bank ZAO Moscow	6.504	9.924
Stanje na dan 31. decembra	562.392	712.860

25.6. Depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight) u stranoj valuti prikazani u napomeni 25.1. predstavljaju depozite UniCredit S.P.A. Milano.

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA

26.1. Krediti i potraživanja od komitenata obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Kratkoročni krediti:		
- u dinarima	26.682.876	27.469.938
- u stranoj valuti	338.104	3.023.971
Ukupno kratkoročni krediti:	27.020.980	30.493.909
Dugoročni krediti:		
- u dinarima	212.576.946	194.066.817
- u stranoj valuti	20.083.265	10.849.201
Ukupno dugoročni krediti:	232.660.211	204.916.018
Plasmani po osnovu akceptiranja, avaliranja i izvršenih plaćanja po garancijama i akreditivima:		
- u dinarima	9.612	49.474
- u stranoj valuti	5.457	14.807
Ukupno:	15.069	64.281
Potraživanja po osnovu faktoringa u dinarima	890.364	560.067
Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga u dinarima	10.924.648	8.257.936
Ostali plasmani u dinarima	1.973.176	5.892.542
Ukupno	273.484.448	250.184.753
Ispravka vrednosti	(7.077.998)	(9.576.411)
Stanje na dan 31. decembra	266.406.450	240.608.342

Kreditni koji su indeksirani valutnom klauzulom (EUR, CHF, USD) prikazani su u okviru kredita u dinarima.

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

26.2. Kretanja na računu ispravke vrednosti kredita i potraživanja od komitenata tokom godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	(7.560.287)	(15.120.903)	(2.016.124)	(1.354.475)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap. 2g(ii))	-	-	(115.645)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	(7.560.287)	(15.120.903)	(2.131.769)	(1.354.475)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
(Dodatna)/ukidanje ispravke vrednosti	(1.980.430)	(2.272.680)	(1.008.571)	(563.075)
Efekti promene deviznog kursa	24.396	661.660	426	(98.574)
Korekcija prihoda od kamata/time value	(94.855)	(207.918)	-	-
Efekti prodaje plasmana	5.123.296	1.833.636	-	-
Otpis sa otpustom duga	36	246.249	-	-
Otpis bez otpusta duga*	549.760	7.299.669	-	-
Ukupno za godinu	3.622.203	7.560.616	(1.008.145)	(661.649)
Stanje na dan 31. decembra	(3.938.084)	(7.560.287)	(3.139.914)	(2.016.124)

*Otpis bez otpusta duga, odnosno računovodstveni otpis, predstavlja otpis potraživanja saglasno Odluci Narodne banke Srbije o računovodstvenom otpisu bilansne aktive (Službeni glasnik RS br. 77/2017) koja je u primeni od 30. septembra 2017. godine. Banka, saglasno Odluci, sprovodi otpis bilansne aktive niskog stepena naplativnosti, odnosno računovodstveni otpis 100% obezvređenih potraživanja. U smislu pomenute Odluke, računovodstveni otpis podrazumeva prenos iznosa potraživanja iz bilansne aktive u vanbilansnu evidenciju Banke.

26.3. Bruto knjigovodstvena vrednost kredita i potraživanja od komitenata po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	240.941.477	(931.367)	240.010.096
Nivo 2	23.367.960	(1.010.985)	22.356.975
Nivo 3	9.175.011	(5.135.646)	4.039.379
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	273.484.448	(7.077.998)	266.406.450

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

26.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja u okviru pozicije “Kredit i potraživanja od komitenata” u toku 2018. godine predstavljeno je u tabeli koja sledi:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ (smanjenje) usled promene kreditnog rizika	Efekte modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31.decembra
Nivo 1	(1.109.946)	319.018	(790.928)	(468.447)	327.389	-	-	619	(931.367)
Nivo 2	(247.602)	(236.661)	(484.263)	(350.501)	(176.029)	-	-	(192)	(1.010.985)
Nivo 3	(8.218.863)	(198.002)	(8.416.865)	(158.172)	(2.163.241)	-	549.796	5.052.836	(5.135.646)
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(9.576.411)	(115.645)	(9.692.056)	(977.120)	(2.011.881)	-	549.796	5.053.263*	(7.077.998)

*U okviru ostalih promena prikazani su efekti prodaje plasmana, korekcija prihoda od kamata/time value kao i efekat promene deviznog kursa.

26.5. Struktura kredita i potraživanja od komitenata data je u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018			2017		
	Bruto iznos	Ispravka vrednosti	Knjigovodstvena vrednost	Bruto iznos	Ispravka vrednosti	Knjigovodstvena vrednost
Javni sektor	5.729.226	(9.069)	5.720.157	11.667.494	(30.021)	11.637.473
Privreda	174.556.139	(4.834.453)	169.721.686	157.364.612	(8.477.777)	148.886.835
Stanovništvo	93.199.083	(2.234.476)	90.964.607	81.152.647	(1.068.613)	80.084.034
Stanje na dan 31. decembra	273.484.448	(7.077.998)	266.406.450	250.184.753	(9.576.411)	240.608.342

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

26.6. Krediti pravnim licima su uglavnom odobravani za finansiranje tekuće likvidnosti (minus po tekućem računu), nabavke obrtnih sredstava, finansiranje uvoza, kao i za finansiranje investicija. Odobreni krediti su korišćeni za finansiranje poslovnih aktivnosti u oblasti trgovine i usluga, industrije, građevinarstva, poljoprivrede i prehrambene proizvodnje, kao i za ostale namene. Kratkoročni krediti su odobravani sa rokovima dospeća od 30 dana do jedne godine. Kamata na kratkoročne kredite odobrene sa valutnom klauzulom obračunavana je u visini jednomesečnog, tromesečnog ili šestomesečnog EURIBOR-a uvećanog u proseku za 2,45%, dok je kamata na kratkoročne kredite odobrene u dinarima obračunavana u visini jednomesečnog, tromesečnog ili šestomesečnog BELIBOR-a uvećanog u proseku za 0,71%.

Dugoročni krediti su odobravani na period od 2 do 10 godina. Kamata na dugoročne kredite odobrene sa valutnom klauzulom se obračunavala po kamatnoj stopi u visini jednomesečnog, tromesečnog ili šestomesečnog EURIBOR-a uvećanog u proseku za 2,56% na godišnjem nivou, dok se kamata na dugoročne kredite u dinarima obračunavala po kamatnoj stopi u visini jednomesečnog, tromesečnog ili šestomesečnog BELIBOR-a uvećanog u proseku za 1,17% na godišnjem nivou, u skladu sa ostalim troškovima i kamatnom politikom Grupe.

Stambeni krediti za stanovništvo su odobravani sa rokom otplate od 5 do 30 godina, sa nominalnom kamatnom stopom koja se kretala u rasponu od šestomesečnog EURIBOR-a uvećanog za 2,6% do 3,9% godišnje. Grupa u svojoj ponudi ima stambene kredite sa fiksnom, varijabilnom i kombinovanom kamatnom stopom. Mogućnost predodobrenja čini sam proces odobrenja kredita jednostavnijim, bržim i transparentnijim za klijente.

Grupa je tokom maja 2018.godine inicirala kampanju u kojoj su klijenti imali mogućnost da apliciraju za gotovinske kredite sa periodom otplate do 10 godina, kako sa varijabilnom tako i sa fiksnom kamatnom stopom, čime je odgovorila na potrebe klijenata kada je u pitanju promenljivost kamatne stope i za ovu vrstu kredita. Kamatne stope su se kretale u rasponu od tromesečnog BELIBOR-a uvećanog za 3,1% do 9,0% godišnje.

U 2018. godini kamatne stope za investiciono finansiranje za mala preduzeća i preduzetnike kretale su se u rasponu od šestomesečnog/dvanaestomesečnog EURIBOR-a uvećanog za 3% do 7% godišnje, isto kao i za kredite za finansiranje obrtnih sredstava do 42 meseca, odnosno sa fiksnom kamatnom stopom u rasponu od 3,2% do 7,5%. Kamatna stopa za kredite u dinarima kretala se u visini jednomesečnog/tromesečnog BELIBOR-a uvećanog za 2,5% do 7% godišnje.

Plasmani po osnovu finansijskog lizinga odobravani su pravnim licima za kupovinu vozila i opreme po kamatnoj stopi koja se kretala u rasponu od 1,3% do 5,99% i periodom finansiranja od 2 do 5 godina. Sredstva po osnovu finansijskog lizinga plasirana su fizičkim licima za kupovinu automobila po prosečnoj kamatnoj stopi od 2,5% i periodom otplate od 4 do 7 godina.

U cilju zaštite od kamatnog rizika, Grupa je implementirala mikro hedžing fer vrednosti tj. naznačila je kao stavku hedžinga kredit klijenta sadašnje vrednosti 1.152.494 EUR na dan 31. decembra 2018. godine, dok je kao instrument hedžinga naznačen kamatni svop iste nominalne vrednosti. Grupa je, takođe, implementirala i makro hedžing fer vrednosti gde su kao stavke hedžinga naznačena portfolija kredita sadašnje vrednosti 20.100.000 CHF odnosno 222.718 EUR, dok su kao instrumenti hedžinga naznačeni kamatni svopovi iste nominalne vrednosti. Na dan 31. decembra 2018. godine urađen je test efektivnosti koji je pokazao da je hedžing veoma efektivan.

26. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

26.7. Koncentracija kredita i potraživanja od komitenata po industrijskim sektorima prikazana je u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Privreda		
- Energetika	4.328.784	2.305.917
- Poljoprivreda	6.232.613	6.692.229
- Građevinarstvo	15.196.083	8.289.481
- Industrija i rudarstvo	54.675.907	55.399.678
- Trgovina	42.779.339	40.129.255
- Usluge	22.728.856	23.015.638
- Saobraćaj	19.628.550	16.939.365
- Ostalo	8.986.007	4.593.049
	174.556.139	157.364.612
Javni sektor	5.729.226	11.667.494
Stanovništvo		
- Fizička lica	88.144.263	77.477.184
- Preduzetnici	5.054.820	3.675.463
	93.199.083	81.152.647
Ukupno	273.484.448	250.184.753
Ispravka vrednosti	(7.077.998)	(9.576.411)
Stanje na dan 31. decembra	266.406.450	240.608.342

Rukovodstvo Grupe definiše nivo kreditnog rizika koji preuzima, tako što određuje limite kreditne izloženosti za jednog zajmoprimca ili grupu zajmoprimaca, kao i za geografske i industrijske segmente. Ovaj rizik se redovno prati na godišnjem nivou ili češće po potrebi. Izloženost kreditnom riziku se kontroliše kroz redovne analize solventnosti zajmoprimca i potencijalnih zajmoprimaca, kako bi se utvrdila sposobnost izmirivanja obaveza po osnovu kamata i glavnice, kao i promenom limita pozajmica po pojedinačnom zajmoprimcu, ukoliko je potrebno. Upravljanje kreditnim rizikom se delimično obezbeđuje uspostavljanjem kolaterala.

27. PROMENE FER VREDNOSTI STAVKI KOJE SU PREDMET ZAŠTITE OD RIZIKA

Promene fer vrednosti koje su predmet zaštite od rizika obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	222.773	192.251
Stanje na dan 31. decembra	222.773	192.251

U cilju zaštite od kamatnog rizika vezanog za kredite odobrene u CHF i EUR sa fiksnom kamatnom stopom, Grupa je implementirala makro hedžing fer vrednosti (napomena 26.6). Na dan 31. decembra 2018. godine urađen je test efektivnosti koji je pokazao da je hedžing veoma efektivan.

28. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA NAMENJENIH ZAŠTITI OD RIZIKA

Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Promene vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika:		
- mikro hedžing	-	9.195
- makro hedžing	2	-
Stanje na dan 31. decembra	2	9.195

28. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA NAMENJENIH ZAŠTITI OD RIZIKA (nastavak)

U 2018. godini promena vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika odnosi se na makro hedžing fer vrednosti gde je kao stavka hedžinga naznačen portfolio kredita u EUR sa fiksnom kamatnom stopom (napomena 26.6). U 2017. godini promena vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika odnosi se na mikro hedžing fer vrednosti (napomena 26.6).

29. NEMATERIJALNA IMOVINA

29.1. Nematerijalna imovina, neto:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Nematerijalna imovina	1.238.891	1.004.775
Nematerijalna imovina u pripremi	388.667	161.141
Stanje na dan 31. decembra	1.627.558	1.165.916

29.2. Promene u okviru nematerijalne imovine tokom 2018. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost			
Stanje 1. januar 2018. godine	3.343.731	161.141	3.504.872
Nabavke u toku godine	566.838	240.980	807.818
Otuđenje i rashodovanje	(25.320)	(13.454)	(38.774)
Stanje 31. decembar 2018. godine	3.885.249	388.667	4.273.916
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja			
Stanje 1. januar 2018. godine	2.338.956	-	2.338.956
Amortizacija	316.609	-	316.609
Otuđenje i rashodovanje	(9.207)	-	(9.207)
Stanje 31. decembar 2018. godine	2.646.358	-	2.646.358
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2018. godine	1.238.891	388.667	1.627.558
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2018. godine	1.004.775	161.141	1.165.916

29. NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

29.3. Promene u okviru nematerijalne imovine tokom 2017. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost			
Stanje 1. januar 2017. godine	2.993.722	195.869	3.189.591
Nabavke u toku godine	552.995	(23.379)	529.616
Otuđenje i rashodovanje	(202.986)	(11.349)	(214.335)
Stanje 31. decembar 2017. godine	3.343.731	161.141	3.504.872
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja			
Stanje 1. januar 2017. godine	2.268.255	-	2.268.255
Amortizacija	273.687	-	273.687
Otuđenje i rashodovanje	(202.986)	-	(202.986)
Stanje 31. decembar 2017. godine	2.338.956	-	2.338.956
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2017. godine	1.004.775	161.141	1.165.916
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2017. godine	725.467	195.869	921.336

30. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

30.1. Nekretnine, postrojenja i oprema obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Gradjevinski objekti	551.776	566.288
Oprema i ostala osnovna sredstva	749.853	731.592
Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	175.376	200.575
Osnovna sredstva u pripremi	122.651	55.768
Stanje na dan 31. decembra	1.599.656	1.554.223

30. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

30.2. Promene na nekretninama, postrojenjima i opremi tokom 2018. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Građevinski objekti	Oprema i ostala osnovna sredstva	Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	Osnovna sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost					
Stanje 1. januar 2018. godine	671.034	1.675.818	483.059	55.768	2.885.679
Nabavke u toku godine	-	8.782	-	319.101	327.883
Prenos sa investicija u toku	-	237.731	14.487	(252.218)	-
Otuđenje i rashodovanje	-	(107.150)	(7.111)	-	(114.261)
Ostalo	-	(83)	-	-	(83)
Stanje 31. decembar 2018. godine	671.034	1.815.098	490.435	122.651	3.099.218
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja					
Stanje 1. januar 2018. godine	104.746	944.226	282.484	-	1.331.456
Amortizacija	14.512	213.070	39.685	-	267.267
Gubici po osnovu obezvređenja	-	-	-	-	-
Otuđenje i rashodovanje	-	(92.161)	(7.110)	-	(99.271)
Ostalo	-	110	-	-	110
Stanje 31. decembar 2018. godine	119.258	1.065.245	315.059	-	1.499.562
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2018. godine	551.776	749.853	175.376	122.651	1.599.656
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2018. godine	566.288	731.592	200.575	55.768	1.554.223

30. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

30.3. Promene na nekretninama, postrojenjima i opremi tokom 2017. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Građevinski objekti	Oprema i ostala osnovna sredstva	Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	Osnovna sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost					
Stanje 1. januar 2017. godine	671.034	1.840.068	481.302	46.916	3.039.320
Nabavke u toku godine	-	-	-	248.334	248.334
Prenos sa investicija u toku	541	209.631	29.310	(239.482)	-
Otuđenje i rashodovanje	(541)	(366.330)	(27.553)	-	(394.424)
Ostalo	-	(7.551)	-	-	(7.551)
Stanje 31. decembar 2017. godine	671.034	1.675.818	483.059	55.768	2.885.679
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja					
Stanje 1. januar 2017. godine	90.320	1.108.519	259.284	-	1.458.123
Amortizacija	14.502	203.389	47.292	-	265.183
Gubici po osnovu obezvređenja	-	-	-	-	-
Otuđenje i rashodovanje	(76)	(360.452)	(24.092)	-	(384.620)
Ostalo	-	(7.230)	-	-	(7.230)
Stanje 31. decembar 2017. godine	104.746	944.226	282.484	-	1.331.456
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2017. godine	566.288	731.592	200.575	55.768	1.554.223
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2017. godine	580.714	731.549	222.018	46.916	1.581.197

31. INVESTICIONE NEKRETNINE

Promene na investicionim nekretninama tokom 2018. godine prikazane su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	Investicione nekretnine	Investicione nekretnine u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost			
Stanje 1. januar 2018. godine	1.642	-	1.642
Stanje 31. decembar 2018. godine	1.642	-	1.642
Ispravka vrednosti i gubici po osnovu obezvređenja			
Stanje 1. januar 2018. godine	278	-	278
Amortizacija	33	-	33
Stanje 31. decembar 2018. godine	311	-	311
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembra 2018. godine	1.331	-	1.331
Neto knjigovodstvena vrednost na dan 1. januara 2018. godine	1.364	-	1.364

32. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

32.1. Odložena poreska sredstva i obaveze se odnose na:

U hiljadama dinara	2018.			2017.		
	Sredstva	Obaveze	Neto	Sredstva	Obaveze	Neto
Razlika u sadašnjoj vrednosti osnovnih sredstava u poreske i knjigovodstvene svrhe	20.121	-	20.121	27.556	-	27.556
Odložena poreska sredstva po osnovu troškova koji nisu priznati u tekućem periodu	165.847	-	165.847	143.921	-	143.921
Odložena poreska sredstva po osnovu prve primene MSFI 9	54.649	-	54.649	-	-	-
Odložene poreske (obaveze)/ sredstva po osnovu aktuarskih dobitaka vezane za planove definisanih primanja	-	(412)	(412)	608	-	608
Ukupno	240.617	(412)	240.205	172.085	-	172.085

32.2. Kretanja privremenih razlika tokom 2018. godine prikazana su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Stanje 1. januara	Iskazano u bilansu uspeha	Iskazano u ostalom ukupnom rezultatu	Stanje 31. decembra
Razlika u sadašnjoj vrednosti osnovnih sredstava u poreske i knjigovodstvene svrhe	27.556	(7.435)	-	20.121
Odložena poreska sredstva po osnovu troškova koji nisu priznati u tekućem periodu	143.921	21.926	-	165.847
Odložena poreska sredstva po osnovu prve primene MSFI 9	-	54.649	-	54.649
Odložene poreske obaveze po osnovu aktuarskih dobitaka vezane za planove definisanih primanja	608	-	(1.020)	(412)
Ukupno	172.085	69.140	(1.020)	240.205

33. OSTALA SREDSTVA

33.1. Ostala sredstva se odnose na:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
<i>Ostala sredstva u dinarima:</i>		
Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju po osnovu ostalih sredstava	62.748	65.081
Potraživanja po osnovu avansa, depozita i kaucija	146.240	18.013
Potraživanja za plaćene stvarne troškove	428.324	344.889
Potraživanja od Fonda za zdravstveno osiguranje	52.024	65.501
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	346.937	397.319
Sredstva stečena naplatom potraživanja	5.517	5.517
Potraživanja po osnovu pretplaćenih poreza i doprinosa	10	165
Ostale investicije	-	4.992
Zalihe predmeta lizinga	19.457	-
Razgraničena potraživanja za obračunate ostale prihode	16.736	27.341
Razgraničeni ostali troškovi	77.438	90.130
Ukupno:	1.155.431	1.018.948
<i>Ostala sredstva u stranoj valuti:</i>		
Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju po osnovu ostalih sredstava	685	320
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	4.201	12.008
Razgraničena potraživanja za obračunate ostale prihode	322	1.439
Ukupno:	5.208	13.767
Ukupno	1.160.639	1.032.715
Ispravka vrednosti	(14.746)	(32.412)
Stanje na dan 31. decembra	1.145.893	1.000.303

33.2. Kretanje na računu ispravke vrednosti ostalih sredstava tokom godine prikazana su u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna		Grupna	
	2018	2017	2018	2017
Stanje na dan 1. januara	(252)	(343.254)	(32.160)	(559)
Efekat prve primene MSFI 9 (nap. 2g(ii))	-	-	(1.220)	-
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	(252)	(343.254)	(33.380)	(559)
Gubitak po osnovu obezvređenja:				
(Dodatna)/ukidanje ispravke vrednosti	(2.023)	45.351	(58.092)	(31.601)
Efeki promene deviznog kursa	9	561	3	-
Efeki prodaje plasmana	-	38.515	-	-
Otpis sa otpustom duga	64	12.675	-	-
Otpis bez otpusta duga	1.418	245.900	77.507	-
Ukupno za godinu	(532)	343.002	19.418	(31.601)
Stanje na dan 31. decembra	(784)	(252)	(13.962)	(32.160)

33.3. Bruto knjigovodstvena vrednost ostalih sredstava po nivoima obezvređenja kao i odgovarajuća ispravka vrednosti prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Nivo 1	1.091.440	(127)	1.091.313
Nivo 2	52.597	(664)	51.933
Nivo 3	16.602	(13.955)	2.647
POCI	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	1.160.639	(14.746)	1.145.893

33. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

33.4. Kretanje ispravke vrednosti po nivoima obezvređenja u okviru pozicije "Ostala sredstva" u toku 2018. godine predstavljeno je u narednoj tabeli:

Nivo obezvređenja	Stanje na dan 31.decembra 2017. godine	Efekat prve primene MSFI 9	Stanje na dan 1. januara	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Povećanje/ (smanjenje) usled promene kreditnog rizika	Efekte modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Ostale promene	Stanje na dan 31.decembra
Nivo 1	(28)	(76)	(104)	(25)	2	-	-	-	(127)
Nivo 2	(513)	13	(500)	(209)	42	-	-	3	(664)
Nivo 3	(31.871)	(1.157)	(33.028)	(8.525)	(51.400)	-	78.989	9	(13.955)
POCI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(32.412)	(1.220)	(33.632)	(8.759)	(51.356)	-	78.989	12	(14.746)

33.5. Ostale investicije obuhvataju investicije u kapital pravnih lica u kojima Grupa ima do 10% učešća i koje vodi po fer vrednosti kroz ostali rezultat. S obzirom da Grupa procenjuje da je "cost" metod najbolja aproksimacija fer vrednosti, ista se vode po "cost"-u odnosno po neto sadašnjoj vrednosti koja je na dan prve primene MSFI 9 iznosila nula (napomena 2g(i)).

U hiljadama dinara

FAP Korporacija a.d., Priboj*		
Fond za doškolovanje mladih poljoprivrednika		
Tržište novca a.d.		
Ispravka vrednosti		
Stanje na dan 31. decembra		

	2018.	2017.
	-	4.737
	-	147
	-	108
	-	4.992
	-	(4.992)
	-	-

*Na osnovu rešenja Privrednog suda u Užicu (Посл. Бр.2.Ст.11/2017) u postupku protiv stečajnog dužnika FAP Korporacija, kojom se od strane suda potvrđuje da su sve akcije stečajnog dužnika koje su postojale pre usvajanja unapred pripremljenog plana reorganizacije (UPPR) povučene i poništene, Grupa je u 2018. godini izvršila isknjižavanje učešća u pravnom licu FAP Korporacija a.d., Priboj.

34. OBAVEZE PO OSNOVU DERIVATA

Obaveze po osnovu derivata obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Vrste instrumenata:		
- valutni svopovi i forvardi	72.338	54.455
- kamatni svopovi	626.035	152.548
- kamatne opcije	25.259	-
Stanje na dan 31. decembra	723.632	207.003

35. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCII

35.1. Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj bancii uključuju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Depoziti po viđenju:		
- u dinarima	3.999.660	4.446.328
- u stranoj valuti	240.670	959.936
Ukupno depoziti po viđenju	4.240.330	5.406.264
Depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):		
- u dinarima	349.849	672.376
- u stranoj valuti	28.240.795	14.223.612
Ukupno depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):	28.590.644	14.895.988
Kratkoročni depoziti:		
- u dinarima	4.225.820	2.534.084
- u stranoj valuti	19.135.850	15.937.684
Ukupno kratkoročni depoziti	23.361.670	18.471.768
Dugoročni depoziti:		
- u dinarima	1.533.901	617.334
- u stranoj valuti	58.334.268	39.536.765
Ukupno dugoročni depoziti	59.868.169	40.154.099
Dugoročni krediti:		
- u dinarima	601.027	-
- u stranoj valuti	25.985.910	27.641.588
Ukupno dugoročni krediti:	26.586.937	27.641.588
Ostale finansijske obaveze:		
- u stranoj valuti	231.586	106.451
Ukupno ostale finansijske obaveze:	231.586	106.451
Stanje na dan 31. decembra	142.879.336	106.676.158

Kratkoročno oročeni depoziti banaka u dinarima deponovani su na period do godinu dana uz kamatnu stopu od 1,4% do 2,61% godišnje. Kratkoročno oročeni depoziti banaka u stranoj valuti deponovani su na period do godinu dana uz kamatnu stopu u rasponu od -1,1% do 2,6% godišnje zavisno od valute. Dugoročno oročeni depoziti banaka u stranoj valuti deponovani su na period od 1,5 do 15 godina uz kamatnu stopu u rasponu od 0,01% do 1,78%.

35. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI (nastavak)

35.2. Struktura dugoročnih kredita od banaka u stranoj valuti je sledeća:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	1.424.820	3.318.653
Kreditanstalt für Wiederaufbau Frankfurt am Main ("KfW")	444.023	1.125.387
European Investment Bank, Luxembourg	-	672.252
International Finance Corporation, Washington	1.036.687	1.385.101
European Fond for Southeast Europe SA, Luxembourg	9.536.299	9.245.983
Green for Growth Fund, Southeast Europe, Luxembourg	2.344.706	2.348.419
UniCredit Bank Austria AG	1.074.893	2.315.214
UniCredit S.P.A. Milano	10.725.509	7.230.579
Stanje na dan 31. decembra	26.586.937	27.641.588

Dugoročni krediti od banaka su odobreni na period u rasponu od 2 do 12 godina, uz nominalnu kamatnu stopu koja se kreće od 0,96% do 4,23%.

36. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA

36.1. Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Depoziti po viđenju:		
- u dinarima	71.553.086	45.701.976
- u stranoj valuti	83.310.209	76.454.097
Ukupno depoziti po viđenju	154.863.295	122.156.073
Depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):		
- u dinarima	1.704.277	1.775.281
- u stranoj valuti	2.700.968	2.475.327
Ukupno depoziti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnight):	4.405.245	4.250.608
Kratkoročni depoziti:		
- u dinarima	24.900.813	22.531.919
- u stranoj valuti	20.641.348	20.425.493
Ukupno kratkoročni depoziti	45.542.161	42.957.412
Dugoročni depoziti:		
- u dinarima	2.337.927	2.878.358
- u stranoj valuti	10.701.763	8.226.646
Ukupno dugoročni depoziti	13.039.690	11.105.004
Dugoročni krediti:		
- u stranoj valuti	2.559.134	5.845.446
Ukupno dugoročni krediti:	2.559.134	5.845.446
Ostale finansijske obaveze:		
- u dinarima	243.998	136.031
- u stranoj valuti	277.513	208.259
Ukupno ostale finansijske obaveze:	521.511	344.290
Stanje na dan 31. decembra	220.931.036	186.658.833

36.2. Struktura depozita i ostalih finansijskih obaveza prema drugim komitentima je sledeća:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Javni sektor	761.318	1.243.399
Privreda	153.440.908	122.593.576
Stanovništvo	64.169.676	56.976.412
Dugoročni krediti (napomena 36.3)	2.559.134	5.845.446
Stanje na dan 31. decembra	220.931.036	186.658.833

36. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA (nastavak)

Na depozite po viđenju pravnih lica u dinarima, godišnja kamatna stopa se kretala u proseku oko 0,48%, dok je kamatna stopa na depozite po viđenju u valuti EUR iznosila u proseku 0,09%.

Na oročene depozite pravnih lica u dinarima obračunavala se kamatna stopa u proseku 2,44% godišnje, odnosno 0,58% godišnje kada je reč o oročenim depozitima u valuti EUR.

Na depozite po viđenju stanovništva u dinarima obračunavala se kamata koja se kreće do 0,15% godišnje. Na depozite po viđenju stanovništva u stranoj valuti, obračunavala se kamata do 0,1% godišnje, dok se na sredstva na tekućem računu obračunavala kamata do 0,05% godišnje.

Kratkoročni oročeni depoziti stanovništva u stranoj valuti su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0,05% do 1,5% godišnje u zavisnosti od roka oročenja. Kratkoročni oročeni depoziti stanovništva u dinarima su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 1,3% do 4,0% godišnje u zavisnosti od roka oročenja.

Za dinarske oročene depozite za mala preduzeća i preduzetnike kamatna stopa za dinare iznosila je od 0,8% do 1,2% godišnje, dok se za stranu valutu kretala u rasponu od 0,1% do 0,65% godišnje.

36.3. Struktura dugoročnih kredita od komitenata u stranoj valuti je sledeća:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
NBS - Evropska investiciona banka, Luksemburg	2.537.601	5.807.101
Vlada Republike Italije	21.533	38.345
Stanje na dan 31. decembra	2.559.134	5.845.446

Dugoročni krediti od komitenata su odobreni na period u rasponu od 6 do 13 godina, uz nominalnu kamatnu stopu koja se kreće od 0% do 2,15%.

37. OBAVEZE PO OSNOVU DERIVATA NAMENJENIH ZAŠTITI OD RIZIKA

Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Obaveze po osnovu kamatnih svopova namenjenih zaštiti od rizika		
- mikro hedžing	170.554	171.399
- makro hedžing	318.026	277.395
Stanje na dan 31. decembra	488.580	448.794

Kod mikro hedžinga fer vrednosti, Grupa koristi kamatni svop da bi se štitila od izloženosti promena u fer vrednosti obveznica lokalne samouprave i državnih zapisa RS kao i kredita sa fiksnom stopom prinosa (napomene 24.5 i 26.6). Kod makro hedžinga fer vrednosti, Grupa koristi kamatni svop da bi se štitila od izloženosti promena u fer vrednosti portfolio kredita u CHF sa fiksnom kamatnom stopom (napomena 26.6).

38. SUBORDINIRANE OBAVEZE

Obaveza Grupe po subordiniranom dugoročnom kreditu dospela je u decembru 2018. godine kada je kredit u celosti isplaćen.

U hiljadama dinara	2018.	2017.
UniCredit Bank Austria AG, Beč	-	2.718.490
Stanje na dan 31. decembra	-	2.718.490

39. REZERVISANJA

39.1. Rezervisanja se odnose na:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Pojedinačna rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	89.729	126.577
Grupna rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	152.438	198.264
Rezervisanja za ostala dugoročna primanja zaposlenih	65.544	59.878
Rezervisanja za potencijalne odlive sredstava po sudskim sporovima	484.625	348.129
Rezervisanja za ostale obaveze	343.990	343.990
Stanje na dan 31. decembra	1.136.326	1.076.838

39.2. Promene na računima rezervisanja tokom godine prikazane su u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	Pojedinačna rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	Grupna rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	Rezervisanja za dugoročna primanja zaposlenih	Rezervisanja za potencijalne odlive sredstava za sudske sporove	Rezervisanja za ostale obaveze	Ukupno
Stanje na dan 1. januara	126.577	198.264	59.878	348.129	343.990	1.076.838
Efekti prve primene MSFI 9	-	(6.428)	-	-	-	(6.428)
Početno stanje nakon prve primene MSFI 9	126.577	191.836	59.878	348.129	343.990	1.070.410
Rezervisanja u toku godine:						
- iskazana u bilansu uspeha	68.696	220.081	13.847	194.952	-	497.576
- iskazana u okviru ostalog rezultata	-	-	(6.800)	-	-	(6.800)
	68.696	220.081	7.047	194.952	-	490.776
Iskorišćena rezervisanja u toku godine	-	-	(1.381)	(22.706)	-	(24.087)
Ukidanje rezervisanja u toku godine (nap. 19)	(105.544)	(259.479)	-	(35.750)	-	(400.773)
Stanje na dan 31. decembra	89.729	152.438	65.544	484.625	343.990	1.136.326

40. OSTALE OBAVEZE

Ostale obaveze obuhvataju:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Obaveze za primljene avanse, depozite i kaucije:		
- u dinarima	73.821	39.748
- u stranoj valuti	4.928	3.669
Obaveze prema dobavljačima:		
- u dinarima	304.907	229.898
- u stranoj valuti	194.724	294.110
Ostale obaveze:		
- u dinarima	528.034	497.427
- u devizama	678.610	771.940
Obaveze po osnovu naknada i provizija na ostale obaveze:		
- u dinarima	2.303	8.645
- u stranoj valuti	13.898	13.974
Razgraničeni ostali prihodi:		
- u dinarima	293.496	217.653
- u stranoj valuti	86.117	56.364
Razgraničeni ostali rashodi:		
- u dinarima	551.689	398.877
- u stranoj valuti	36.677	35.124
Obaveze po primljenim sredstvima po poslovima u ime i za račun komitenata	31.185	19.288
Obaveze po osnovu poreza i doprinosa	61.919	57.862
Stanje na dan 31. decembra	2.862.308	2.644.579

41. USAGLAŠAVANJE MEĐUSOBNIH POTRAŽIVANJA I OBAVEZA SA POVERIOCIMA I DUŽNICIMA

Grupa je u skladu sa Zakonom o računovodstvu izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa poveriocima i dužnicima Grupe. Usaglašavanja su izvršena sa stanjem na dan 30. septembar 2018. godine. Od ukupnog iznosa aktive za usaglašavanje, neusaglašena potraživanja ukupno iznose bruto 29.175 hiljada dinara, dok za potraživanja u iznosu 10.000.257 hiljada dinara klijenti nisu dostavili odgovore. Od ukupnog iznosa pasive za usaglašavanje, neusaglašene obaveze iznose 6.114 hiljada dinara, dok za obaveze u iznosu 85.585.198 hiljada dinara klijenti nisu dostavili odgovore. Što se tiče vanbilansnih pozicija, neusaglašen iznos je 397.908 hiljada dinara, dok za iznos 41.301.870 hiljada dinara klijenti nisu dostavili odgovore.

42. KAPITAL

42.1. Struktura kapitala:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Akcijski kapital	23.607.620	23.607.620
Emisiona premija	562.156	562.156
Neraspoređena dobit	10.198.862	7.437.207
Rezerve	44.437.252	38.537.400
Stanje na dan 31. decembra	78.805.890	70.144.383

Na dan 31. decembra 2018. godine osnovni tj. akcijski kapital Grupe iznosi 23.607.620 hiljada dinara i sastoji se od 2.360.762 obične akcije nominalne vrednosti od 10.000 dinara po akciji. Sve akcije Grupe su obične akcije.

42. KAPITAL (nastavak)

Vlasnici običnih akcija imaju pravo na isplatu dividende na osnovu odluke Upravnog odbora i pravo na jedan glas po akciji na Skupštini akcionara.

U skladu sa reorganizacijom aktivnosti UniCredit Grupe u zemljama Centralne Istočne Evrope, a na osnovu Ugovora o odvajanju i preuzimanju, zaključenog 31. avgusta 2016. godine između UniCredit Bank Austria AG i UCG Beteiligungsverwaltung GmbH i Ugovora o pripajanju, zaključenog 30. septembra 2016. godine između UCG Beteiligungsverwaltung GmbH i UniCredit SpA, UniCredit Bank Austrija AG prenela je 100% vlasništva na austrijsku holding kompaniju UCG Beteiligungsverwaltung GmbH. Pripajanjem UCG Beteiligungsverwaltung GmbH sa UniCredit SpA, UniCredit SpA postaje jedini akcionar UniCredit Bank Srbija a.d., Beograd.

Rezerve po osnovu promene fer vrednosti odnose se na neto kumulativne promene fer vrednosti hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat.

42.2. Analiza ostalog rezultata nakon oporezivanja predstavljena je u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Aktuarski dobiti po osnovu definisanih primanja	5.780	8.378
Neto promene fer vrednosti dužničkih instrumenata koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	651.976	(255.417)
Ostali rezultat nakon oporezivanja	657.756	(247.039)

43. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

Pregled gotovine i gotovinskih ekvivalenata koji su iskazani u izveštaju o tokovima gotovine dat je sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
U dinarima:		
Žiro račun (napomena 22)	24.920.533	17.645.389
Gotovina u blagajni (napomena 22)	3.163.419	1.577.892
	<u>28.083.952</u>	<u>19.223.281</u>
U stranoj valuti:		
Devizni računi (napomena 25)	981.880	2.510.170
Gotovina u blagajni (napomena 22)	1.523.538	1.034.221
Ostala novčana sredstva (napomena 22)	35.899	38.226
	<u>2.541.317</u>	<u>3.582.617</u>
Stanje na dan 31. decembra	30.625.269	22.805.898

44. POTENCIJALNE I PREUZETE OBAVEZE

44.1. Sudski sporovi

Na dan 31. decembar protiv Grupe se vodi 1.298 sudskih postupaka (uključujući i 12 radno pravnih sudskih postupaka) čija ukupna vrednost po osnovu tužbenih zahteva iznosi 1.316.772 hiljade dinara. U 29 sudskih postupaka tužioci su pravna lica, a u 1.269 postupaka su tužioci fizička lica.

Po osnovu sudskih sporova koji se vode protiv Grupe, Grupa je rezervisala 484.625 hiljada dinara (napomena 39). U ovaj iznos su uključeni i sporovi protiv Grupe po osnovu radno pravnih odnosa.

44. POTENCIJALNE I PREUZETE OBAVEZE (nastavak)

44.1. Sudski sporovi (nastavak)

U nekim sudskim postupcima nije izvršena rezervacija u iznosu na koji glasi tužbeni zahtev, pre svega na osnovu procene da će ishod tih sporova biti verovatno pozitivan po Grupu, tj. da Grupa neće imati plaćanja po tim postupcima ili da se radi o potencijalnim obavezama od manjeg značaja, za koje nije potrebno izvršiti rezervisanje sredstava.

44.2. Preuzete obaveze po osnovu operativnog lizinga tj. zakupa poslovnog prostora (uključujući zakup parking prostora i zakup za bankomate) date su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Preuzete obaveze sa dospećem:		
- do 1 godine	536.378	452.590
- između 1 i 5 godina	1.669.303	1.682.441
- preko 5 godina	890.635	1.166.115
Ukupno	3.096.316	3.301.146

44.3. Potencijalne obaveze Grupe prikazane su u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Potencijalne obaveze		
Plativе garancije		
- u dinarima	11.370.073	11.544.832
- u stranoj valuti	11.346.874	11.350.088
Činidbene garancije:		
- u dinarima	44.247.908	40.258.699
- u stranoj valuti	2.520.761	5.636.983
Akreditivi		
- u dinarima	18.056	7.131
- u stranoj valuti	3.486.453	2.023.063
Preuzete i neopozive obaveze za nepovučene kredite i plasmane	23.576.208	24.619.436
Ostale preuzete neopozive obaveze	4.877.760	21.323.572
Stanje na dan 31. decembra	101.444.093	116.763.804

44.4. Struktura preuzetih neopozivih obaveza data je u narednom pregledu:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Preuzete obaveze		
Dozvoljeni minusi po tekućim računima	3.769.448	3.629.513
Neiskorišćeni limiti po kreditnim karticama	995.183	922.145
Neiskorišćeni okvirni krediti	17.813.980	18.675.532
Pisma o namerama	997.597	1.392.246
Ostale preuzete neopozive obaveze	4.877.760	21.323.572
Stanje na dan 31. decembra	28.453.968	45.943.008

44.5. Na dan 31. decembra 2018. godine Grupa nije imala nepovučenih sredstava po odobrenim kreditnim linijama (2017. godine: 1.777.091 hiljada dinara).

45. ODNOSI SA POVEZANIM LICIMA

Grupa je pod kontrolom UniCredit S.p.A., Milan koja je registrovana u Italiji i vlasnik je 100% običnih akcija Grupe. U okviru redovnog poslovanja obavlja se izvestan broj bankarskih transakcija sa povezanim pravnim licima. One uključuju kredite, depozite, investicije u vlasničke hartije od vrednosti i derivativne instrumente. Transakcije sa povezanim licima obavljaju se po tržišnim uslovima.

Stanja potraživanja i obaveza iz transakcija sa povezanim licima na kraju godine data su u pregledu koji sledi:

U hiljadama dinara

Bilans stanja

Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija

	2018.	2017.
1. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	418.828	619.359
2. UniCredit Bank AG, Munich	27.526	26.109
3. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia a.s.	181	6
4. UniCredit Bulbank, Sofia	128	22
5. UniCredit S.P.A. Milano	14.272.355	7.515.042
6. Zagrebačka banka d.d.	4.361	550
7. UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	13.640	5.212
8. UniCredit Bank ZAO Moscow	6.504	9.924
9. UniCredit Bank BIH	2.221	416
	14.745.744	8.176.640

Kredit i potraživanja od komitenata

1. Izvršni Odbor grupe	21.277	22.433
2. UCTAM D.O.O.	119.848	82.004
	141.125	104.437

Ostala sredstva

1. UniCredit S.P.A. Milano	18.164	12.040
2. UniCredit S.P.A. Zweigniederlassung, Wien	3.968	11.143
3. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	9.721	2.766
4. UniCredit Bank AG, Munich	1.025	2.518
5. Zagrebačka banka d.d.	474	316
6. UniCredit Bank BIH	265	287
7. UniCredit Banka Slovenija, Ljubljana	4	4
8. UniCredit Bank ZAO Moscow	6	6
9. UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	53.738	28.538
10. UniCredit Rent d.o.o.	213	275
11. UniCredit Bank AG, London	-	1.025
12. UniCredit Tiriack Bank SA, Romania	1.693	1.483
13. UCTAM D.O.O.	5	80
	89.276	60.481

45. ODNOSI SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U hiljadama dinara

Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci

	2018.	2017.
1. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	7.333.672	17.956.684
2. UniCredit Bank AD Banja Luka	5.579	241.132
3. Zagrebačka banka d.d.	94.734	53.062
4. UniCredit Bank AG, London	-	36
5. UniCredit Banka Slovenija, Ljubljana	40.876	4.639
6. UniCredit Bank AG, Munich	25.978	6.091
7. UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	3.743	2.790
8. UniCredit Bulbank, Sofia	2	2
9. UniCredit S.P.A. Milano	106.464.144	54.150.636
10. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia a.s.	9.445	42.071
	113.978.173	72.457.143

Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima

1. Izvršni Odbor grupe	38.885	27.501
2. UniCredit Rent d.o.o	47.535	168.222
3. BA CA Leasing Deutschland GmbH, Germany	4.589	4.591
4. Ambassador Parc Dedinje d.o.o.	74.529	451.858
5. UniCredit CAIB AG, Vienna	63	63
6. UCTAM D.O.O.	150.263	22.433
	315.864	674.668

Subordinirane obaveze

1. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	-	2.718.490
	-	2.718.490

Ostale obaveze

1. UniCredit Bank Austria AG, Vienna	25.666	89.522
2. UniCredit Bank Hungary Z.r.t., Hungary	176	155
3. UniCredit Bank AD Banja Luka	18.591	14.431
4. UniCredit S.P.A. Milano	79.214	141.118
5. UniCredit Bulbank, Sofia	4.491	5.552
6. Yapi ve Kredi Bankasi AS, Turkey	5.410	1.292
7. UBIS G.m.b.H, Vienna	-	1.412
8. UniCredit Services S.C.P.A., Czech Republic	-	2.793
	133.548	256.275

Neto obaveze na dan 31. decembar

99.451.440	67.765.018
------------	------------

Naredna tabela prikazuje ukupne prihode i rashode iz odnosa sa povezanim licima:

U hiljadama dinara

Bilans uspeha

	2018.	2017.
Prihodi od kamata	21.440	10.964
Rashodi kamata	(814.399)	(789.863)
Prihodi od naknada i drugi prihodi	181.949	154.720
Rashodi od naknada i drugi rashodi	(682.881)	(533.567)
Neto rashodi na dan 31. decembra	(1.293.891)	(1.157.746)

Ukupno ostvarena bruto zarada i ostala lična primanja Izvršnog odbora u 2018. godini iznose 121.554 hiljadu dinara (2017. godina: 102.210 hiljada dinara).

46. DOGAĐAJI NAKON IZVEŠTAJNOG PERIODA

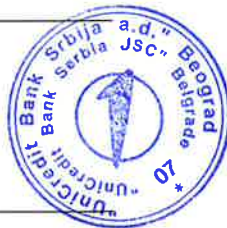
Na dan izdavanja ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja nije bilo značajnih događaja koji bi zahtevali korekcije priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja (korektivni događaji).

Beograd, 14. februar 2019. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Feza Tan
Predsednica Izvršnog odbora

Marija Dimitrijević
Direktor Direkcije za strategiju, planiranje i
finansijsku kontrolu

Sandra Vojnović
Član izvršnog odbora
Direktor Sektora za strategiju i finansije

Mirjana Kovačević
Direktor Direkcije za računovodstvo